

KOKOUSAIKA	Maanantai 22.4.2024 kello 18.00	
KOKOUSPAIKKA	Konneveden kunnantalo, Konnevesisali	
SAAPUVILLA OLLEET JÄSENET	valtuutettua varavaltuutettua	LIITE A
MUUT SAAPUVILLA OLLEET (ja läsnäolon peruste)	Pasanen Mika, kunnanjohtaja Hyppönen Jouko, kunnansihteeri, pöytäkirjanpitäjä	
ASIAT	§:t 5-8	
PÖYTÄKIRJAN ALLEKIRJOITUS JA VARMENNUS	Puheenjohtaja Maritta Puttonen	Pöytäkirjanpitäjä Jouko Hyppönen
LAILLISUUS JA PÄÄTÖSVALTAISUUS SEKÄ PÖYTÄKIRJAN TARKASTUS (tarkastuspaikka ja -aika sekä tarkastajien allekirjoitukset)	Valtuusto totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi (kutsu ja esityslista lähetetty 17.4.2024, asialista nähtävänä kunnan ilmoitustaululla 17.4.2024 ja kuulutus Laukaa-Konnevesi-lehdessä 18.4.2024).	
	<p>Pöytäkirjantarkastajien valinta</p> <p>Pöytäkirjantarkastajiksi valtuusto valitsi aakkosjärjestyksen mukaisesti Esa Vihtosen ja Simo Väisänen.</p>	
	Tarkastusaika Konnevedellä 22.4.2024	
	Esa Vihtonen	Simo Väisänen
PÖYTÄKIRJA ON PIDETTY YLEISESTI NÄHTÄVÄNÄ	Paikka ja pvm. Konneveden kunnan verkkosivuilla 23.4.2024 lukien	
	Virka-asema Kunnansihteeri	Allekirjoitus Jouko Hyppönen

KOKOUSKUTSU**Valtuusto**

KOKOUSAIKA	Maanantai 22.4.2024 kello 18.00	
KOKOUSPAIKKA	Konnevesisali	
KÄSITELTÄVÄT ASIAT		
Pykälänumero	Liitteet	Asia
		Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus
		Pöytäkirjantarkastajien vaali
5	1	Henkilöstöstrategia 2024-2025
6	2	Ehdokkaiden nimeäminen Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakuntaan
7	3	Hytölän koulun lakkauttaminen 1.8.2024 alkaen
8	4-8	Konneveden kunnan ohjeistus tuulivoimayleiskaavoitukseen ja kaavoitus-sopimuksen laatiminen
PÖYTÄKIRJAN NÄHTÄVÄNÄPITO	Kokouksen tarkistettu pöytäkirja, johon on liitetty valitusosoitus, pidetään yleisesti nähtävänä Konneveden kunnan verkkosivuilla 23.4.2024 lukien.	
	MARITTA PUTTONEN Maritta Puttonen valtuuston puheenjohtaja	
JULKIPANOTODISTUS	Tämä kokouskutsu on julkipantu julkisten kuulutusten ilmoitustaululle 17.4.2024.	
	Ilmoitustaulunhoitaja	 Tuomas Korhonen

LIITE A

KONNEVEDEN VALTUUSTO

22.4.2024

Läsnäolo- ja äänestysluettelo

Valtuutetut	Läsnä	Pois	Äänestys					
			§			§		
			Jaa	Ei	Tyhjä	Jaa	Ei	Tyhjä
Puttonen Maritta, pj.								
Korhonen Eeva, 1. vpj.								
Karhunen Pekka, 2. vpj.								
Hintikka Sanna								
Hokkanen Mia								
Hytölä Matti								
Hytönen Aki								
Hänninen Mauri								
Kakko Matti								
Kauppinen Maarit								
Korhonen Hannu								
Liimatainen Sanna								
Minkkinen Terhi								
Siekinen Sanna								
Vainio Harri								
Vihtonen Esa								
Väisänen Simo								
Varavaltuutetut kutsumajärjestyksessä								
Keskusta								
1. Häyrinen Anna								
2. Pynnönen Pekka								
3. Leppänen Arvo								
4. Leskinen Jouko								
Sdp								
1. Huuskonen Matti								
2. Utriainen Sanna								
3. Marjanen Minna								
Kokoomus								
1. Salonen Katri-Maaria								
2. Rossi Matti								
Perussuomalaiset								
1. Kupari Antti								
Vasemmistoliitto								
1. Kauppinen Pirjo								
Yhteensä								
Muut								
Pasanen Mika								
Hyppönen Jouko								
Nuorisovaltuuston edustaja								
Puttonen Nelli								

Hallintosäännön 23 §: Varajäsenen kutsuminen

Toimielimen jäsenen, joka on estynyt saapumasta kokoukseen, on kutsuttava varajäsen sijaansa. Milloin jäsen on esteellinen käsittelemään jotakin asiaa kokouksessa tai esteen vuoksi ei voi osallistua jonkin asian käsittelyyn, hän voi kutsua varajäsenen kokoukseen sitä asiaa käsittelemään. Myös puheenjohtaja, esittelijä tai toimielimen sihteeri voi toimittaa kutsun varajäsenelle.

Käytäntö: Estynyt valtuutettu kutsuu varajäsenen itse tai ilmoittaa estymisensä kunnantalon neuvontaa.

1. HENKILÖSTÖSTRATEGIA 2024-2025

Valmistelija: hyvinvointi- ja kehityspäällikkö Heli Lehtinen, p.
040 661 9137

Kh. 15.4.2024 § 30

Liite 1

Henkilöstöstrategia on yksi kunnan strategisista ohjausasiakirjoista, joka tukee kuntastrategian ja vision toteuttamista. Henkilöstöstrategiassa määritellään keskeiset ja laajat periaatteet, joita toteutetaan päivittäisessä esihenkilötyössä sekä henkilöstökäytännöissä. Konneveden kunnan aiempaan henkilöstöstrategisena asiakirjana on toiminut Henkilöstöohjelma vuodelta 2016.

Konneveden kunnan henkilöstöstrategian 2024-2025 visio on: ”Henkilöstömme on tiimi hyvinvoivia, innostuvia ja osallistuvia moniosaajia, jotka mahdollistavat palveluihin tyytyväiset kuntalaiset.” Tämän henkilöstöstrategian kärkihankkeet ovat: 1) Osaava ja uudistuva henkilöstö, 2) Työkykyinen henkilöstö, 3) Avoin vuorovaikutus ja tiedonkulun sujuvuus sekä 4) Valmentava ja osallistava johtaminen.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan henkilöstöstrategian vuosille 2024-2025.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Hyvinvointi- ja kehityspäällikkö Heli Lehtinen oli kokouksessa läsnä asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan.

Kunnanhallitus käsitteli ja päätti tämän asian toisena asiana.

_____

Valt. § 5

Liite 1

Liitteenä on henkilöstöstrategia vuosille 2024-2025.

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto hyväksyy liitteenä olevan henkilöstöstrategian vuosille 2024-2025.

2. EHDOKKAIDEN NIMEÄMINEN POHJOISEN KESKI-SUOMEN TYÖLLISYYSALUELAUTAKUNTAAN

Valmistelija: kunnansihteeri Jouko Hyppönen, p. 0400 500 231

Kh. 15.3.2024 § 10

Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen perustamista koskevassa sopimuksessa kunnat sopivat työllisyysaluelautakunnasta, joka toimii työllisyysalueen yhteisenä toimielimenä. Sopimuksen mukaan

”Lautakunnassa on neljätoista (14) jäsentä ja jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Vastuukunnan valtuusto valitsee jäsenet ja varajäsenet sopijakuntien nimeämistä ehdokkaista. Vastuukunnan nimeämistä ehdokkaista valitaan kaksi (2) jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Kunkin muun sopijakunnan nimeämistä ehdokkaista valitaan yksi (1) jäsen ja tämän henkilökohtainen varajäsen.

Vastuukunnan nimeämistä ehdokkaista valitulla jäsenellä on lautakunnassa kuusi ja puoli (6,5) ääntä per jäsen. Muun sopijakunnan nimeämistä ehdokkaista valitulla jäsenellä on lautakunnassa yksi (1) ääni per jäsen.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986) säädettyjen vaatimusten täyttämiseksi sopijakunnan on ehdotettava sekä naista että miestä kutakin lautakunnan jäsenen ja varajäsenen paikkaa varten.

Vastuukunnan valtuusto valitsee lautakunnan jäseniksi valituista lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja valitaan vastuukunnan nimeämistä ehdokkaista ja varapuheenjohtaja vuorotellen kunkin muun sopijakunnan nimeämistä ehdokkaista.

Lautakunnan ja sen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikausi on sama kuin vastuukunnan kaupunginhallituksen toimikausi.”

Lautakunnan toimikausi alkaa muodollisesti 1.1.2025, jolloin työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Äänekosken kaupunginvaltuuston on määrä valita lautakunnan jäsenet ja varajäsenet 10.6.2024 pidettävässä kokouksessa, jotta valituille henkilöille voidaan järjestää perhdytystä syksyllä 2024 ennen toimikauden alkua.

Äänekosken kaupunki pyytää työllisyysalueen kuntia nimeämään ehdokkaansa lautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi ja toimittamaan tiedot ehdokkaista Äänekosken kaupungin kirjaamoon 24.5.2024 mennessä.

Lisäksi Äänekosken kaupunki pyytää muita sopijakuntia sopimaan keskenään ehdokkaastaan lautakunnan varapuheenjohtajaksi.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus nimeää Konneveden kunnan ehdokkaat Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakuntaan.

Päätös

Kunnanhallitus nimesi Konneveden kunnan ehdokkaiksi Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakunnan jäseniksi Sanna Liimataisen ja Esa Vihtosen ja varajäseniksi Esa Vihtosen ja Sanna Liimataisen.

Valmistelija: kunnansihteeri Jouko Hyppönen, p. 0400 500 231

Kh. 15.4.2024 § 32

Liite 2

Äänekosken valtuusto tekee lopullisen päätöksen työllisyysaluelautakunnan jäsenistä ja varajäsenistä. Koska Äänekosken valtuusto voi valita lautakunnan jäseniksi ja varajäseniksi vain sopijakuntien ehdottamia henkilöitä, on tarkoituksenmukaista, että ehdotuksen jäseneksi ja varajäseneksi tekee Konneveden valtuusto, joka valitsee jäsenet ja varajäsenet lautakuntiin.

Puolueiden piirijärjestöt ovat 27.3.2024 käyneet neuvottelut Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakunnan paikkajaosta.

Piirijärjestöjen neuvottelutulos on liitteenä.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto esittää Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakunnan jäseneksi Sanna Liimataista ja varajäseneksi Esa Vihtosta.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Valt. § 6

Liite 2

Piirijärjestöjen neuvottelutulos on liitteenä.

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto esittää Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluelautakunnan jäseneksi Sanna Liimataista ja varajäseneksi Esa Vihtosta.

3. HYTÖLÄN KOULUN LAKKAUTTAMINEN 1.8.2024 ALKAEN

Valmistelija: sivistystoimenjohtaja Kati Laine-Rissanen, puh. 040 821 7006

Siv.ltk. 9.4.2024 § 41 Liite 3

Konneveden kunnanhallitus (13.11.2023 § 107) päätti käynnistää Konneveden kunnan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen palveluverkkoselvitystyön. Selvityksen taustalla ovat laskevat lapsimäärät sekä oppilasennusteet ja sen myötä palvelutarpeen uudelleenarviointi. Selvitystyötä on tehty työryhmätyöskentelynä kevään 2024 aikana. Selvityksen tavoitteena on tuottaa palveluverkkosuunnitelma, jossa tarkastellaan pitkäjänteisesti vaihtoehtoja Konneveden varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen järjestämiseksi.

Koska Hytölän koulun osalta oppilasennusteet ovat verrattain pienet jo syksyn 2024 osalta, työryhmä on katsonut tarpeelliseksi tuoda Hytölän koulun tulevaisuuden päätöksentekoon ennen koko palveluverkkoselvityksen valmistumista. Aikataulusta on keskusteltu kunnanhallituksessa 26.2.2024. Jo keväällä 2023 sivistyslautakunta (28.3.2023 § 38 ja § 39) teki määräaikaiset päätökset Hytölän koulun osalta siten, että Hytölän koululla ei ole järjestetty lukuvuonna 2023–2024 esi- ja alkuopetusta (0.–2. lk.) vähäisen oppilasmäärän vuoksi.

Työryhmä asetti tavoitteeksi tehdä laaja-alaisen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tarkastelu- ja arviointiprosessin, jossa selvitetään palveluverkon nykytila, lapsi- ja oppilasmäärien kehitys seuraavien vuosien aikana (v. 2030 saakka), pedagogiset näkökulmat sekä taloudelliset tekijät eri vaihtoehtoissa.

Palveluverkkoselvitystyöryhmä aloitti työskentelynsä 12.1.2024 työryhmän asettamispäätöksen (11.12.2023) jälkeen. Työryhmän kokoonpano on ollut seuraava:

Sivistystoimenjohtaja Kati Laine-Rissanen, työryhmän puheenjohtaja ja koollekutsuja, Lapunmäen yhtenäiskoulun vs. rehtori Mari Jämsen/Lapunmäen yhtenäiskoulun rehtori Anna-Maria Nurmi, kyläkoulujen hallinnollinen johtaja Laura Weckman/Mari Jämsen, varhaiskasvatuksen johtaja Jenni Pasma, Koulusihteeri Sari Lievonen, työryhmän sihteeri, sivistyslautakunnan edustaja Sanna Hintikka, kunnanhallituksen edustaja Terhi Minkkinen ympäristölautakunnan edustaja Pirjo Kauppinen sekä rakennustarkastaja Henri Pennanen. Työryhmä on kuullut työskentelyssään myös seuraavia asiantuntijoita: Tiina Vaske-lainen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, Virpi Janhunen, luokanopettaja.

Työryhmässä sivistyslautakunnan edustaja Sanna Hintikka on jäävännyt itsensä intressijääviyden perusteella seuraavista tilaisuuksista, joissa käsiteltiin Hytölän koulun tulevaisuutta:

Palveluverkkoselvitystyöryhmän kokoukset 4.3.2024; 19.3.2024 sekä 25.3.2024.

Hytölän huoltajien tiedotus- ja kuulemistilaisuus 11.3.2024 (henkilö osallistui ko. tilaisuuteen huoltajana).

Valtuuston iltakoulu 18.3.2024 (jääväsi itsensä Hytölän kouluun liittyvissä asioissa).

Palveluverkkoselvitystyöryhmä on kokoontunut tähän mennessä 8 kertaa. Kokousmuistiot ovat luettavissa kunnan internet -sivuilla. Ko. sivustolle on koottu myös muuta selvitystyöhön liittyvää materiaalia.

Osallistaminen ja kuuleminen

Konneveden kunnan palveluverkkoselvitykseen liittyvässä käsittelyssä ei katsota olevan varsinaisia asianosaisia, joita tulisi kuulla siten kuin hallintolain 34§:ssä säädetään asianosaisen kuulemisesta. Kun päätetään kunnan varhaiskasvatus- ja kouluverkosta, on kuitenkin lähtökohtaisesti kysymys asiasta, jonka ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus useiden henkilöiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, joten asian valmistelussa tulee sen sijaan noudatettavaksi hallintolain 41 §:n säännös vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asiaan osallisille. Säännöksen taustalla on perustuslaista tuleva velvoite edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Palveluverkkoselvityksen työryhmä on päättänyt avata vaikuttamismahdollisuuden seuraaville asiaan osallisille: oppilaat, huoltajat, varhaiskasvatuksen ja opetusalan henkilöstö, kuntalaiset sekä yrittäjät.

Työryhmä linjasi 20.2.2024 kokouksessaan, että järjestettävissä kuulemistilaisuuksissa voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä työryhmän jäsenille kuitenkin siten, että jos haluaa mielipiteensä dokumentoitavaksi osaksi virallista palveluverkkoselvitystä, mielipiteet tulee esittää kirjallisesti. Tilaisuuksissa annettiin tähän ohjeistus.

Palveluverkkoselvitystyöryhmän muistiot ovat julkisia ja ne on julkaistu kokousten jälkeen kunnan internet-sivuilla.

5.3.2024 järjestettiin Konnevesisälissä kaikille kuntalaisille avoin tiedotus- ja keskustelutilaisuus palveluverkkoselvitykseen liittyen. Tilaisuus striimattiin ja se oli katsottavissa jälkikäteen 2 viikon ajan. Tilaisuuden yhteydessä avattiin mahdollisuus jättää kirjallisesti mielipiteensä osaksi virallista palveluverkkoselvitystä ajalla 5.3.2024-12.3.2024. Kirjallisia mielipiteitä ei jätetty yhtään kappaletta.

11.3.2024 järjestettiin kuuleminen Hytölän koululla, jossa kuultiin sekä oppilaita, että henkilökuntaa. Sivistystoimenjohtaja Kati Laine-Rissanen ja kyläkoulujen hallinnollinen johtaja Mari Jämsen toteuttivat kuulemisen. Henkilökunnalle annettiin mahdollisuus jättää kirjallisesti mielipi-

teensä osaksi virallista palveluverkkoselvitystä ajalla 11.3.-17.3.2024. Henkilöstön kirjallisia mielipiteitä ei jätetty yhtään kappaletta. Samana päivänä toteutettiin myös niiden Hytölän koulun alueen oppilaiden kuuleminen, jotka ovat lukuvuonna 2023–2024 Lapunmäenkoululla sivistyslautakunnan päätösten mukaisesti (esi- ja alkuopetuksen järjestäminen lukuvuonna 2023–2024). Lasten kuulemisista on laadittu yhteenvedot.

Hytölän koulun nykyisten oppilaiden sekä alueella asuvien alle kouluikäisten lasten huoltajille järjestettiin kuulemistilaisuus koululla ma 11.3. klo 18:00 alkaen. Oppilaiden huoltajille laitettiin kutsut Wilmaviestillä 27.2.2024 ja alle kouluikäisten lasten huoltajille lähetettiin kutsukirjeet postitse 26.2.2024. Tilaisuuden yhteydessä avattiin mahdollisuus jättää kirjallisesti mielipiteensä osaksi virallista palveluverkkoselvitystä ajalla 11.3.2024-17.3.2024. Kirjallisia mielipiteitä jätettiin kolme kappaletta.

Alueen yrittäjille suunnattiin Webropol -kysely ajalla 6.-13.3.2024. Kyselyyn saatiin viisi vastausta.

Ennakkovaikutusten arviointi

Palveluverkkoa koskevat päätökset edellyttävät ennakkovaikutusten arviointeja (ml. lapsivaikutusten arviointi). Konneveden kunta on hyväksynyt ennakkovaikutusten arvioinnin prosessin ohjeistukset (kvalt. 20.2.2023 § 61). Konneveden kunnassa ennakkovaikutusten arviointi toteutetaan seuraavista näkökulmista: kuntalaisvaikutusten arviointi (ml. lapsivaikutusten arviointi), ympäristövaikutusten arviointi, organisaatio- ja henkilöstövaikutusten arviointi, taloudellisten vaikutusten arviointi sekä yritysvaikutusten arviointi.

Ennakkovaikutusten arvioinnissa vaihtoehtoina olivat:

- Hytölän koulu jatkaa koko palveluverkkoselvitystyön tarkasteluajanjakson (lv. 2029–2030) ajan, vuosittain tarkasteltava
- Hytölän koulun lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen
  - ✓ opetusta annetaan vuosiluokille 1–6 lukuvuonna 2024–2025
  - ✓ opetusta annetaan vuosiluokille 3–6 lukuvuonna 2024–2025
- Hytölän koulun lakkauttaminen 1.8.2024 alkaen

Palveluverkkoselvityksessä kerätyn tiedon (erilliset tausta-aineistot), vaihtoehtotarkastelun ja ennakkovaikutusten arvioinnin perusteella työryhmä on vaihtoehdon 2 kannalla, jossa Hytölän koulu lakkautettaisiin 1.8.2024. Vaihtoehto huomioi lasten edun ja opetuksen järjestämisen pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Oppilaiden koulumatkat pidentyvät maltillisesti.

Varhaiskasvatuksen johtaja Jenni Pasma, kyläkoulujen hallinnollinen johtaja Mari Jämsen ja rakennustarkastaja Henri Pennanen tulevat kokouksen alkuun asiantuntijaksi tämän asian osalta.

Liite

Konneveden kunnan varhaiskasvatuksen-, esi- ja perusopetuksen palveluverkkoselvitys, versio 28.3.2024/vaihe 1

Sivistystoimenjohtajan ehdotus

Sivistyslautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi, että Hytölän koulu lakkautetaan 1.8.2024 alkaen ja oppilaat siirtyvät Lapunmäen yhtenäiskouluun.

Käsittely

Sanna Hintikka ilmoitti olevansa esteellinen tämän asian käsittelyyn (intressijäävi). Sanna Siekkinen ilmoitti olevansa esteellinen tämän asian käsittelyyn (intressijäävi). Tilalle kutsuttiin varajäsenet Hanna-Leena Vainio ja Minna Marjanen. Koska sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja olivat estyneitä asian käsittelyyn, tämän pykälän käsittelyn ajaksi valittiin puheenjohtaja hallintosäännön § 26 mukaan: Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa tai esteellisiä jossakin asiassa, iältään vanhimman jäsenen johdolla valitaan kokousta tai asian käsittelyä varten tilapäinen puheenjohtaja. Matti Hytölän johdolla valittiin tämän asian käsittelyä varten puheenjohtajaksi Henri Hedman.

Varhaiskasvatuksen johtaja Jenni Pasma, kyläkoulujen hallinnollinen johtaja Mari Jämsen ja rakennustarkastaja Henri Pennanen olivat kokouksen alussa asiantuntijana tämän asian osalta ennen päätöksentekoa.

Keskustelun kuluessa Matti Hytölä esitti, että Hytölän koulu lakkautettaisiin 1.8.2025 alkaen, kuitenkin siten että oppilasmäärän kehittyessä positiiviseen suuntaan asia otettaisiin uudelleen käsittelyyn. Lukuvuonna 2024–2025 opetusta annettaisiin Hytölän koululla vuosiluokille 3.–6.

Minna Marjanen kannatti Matti Hytölän esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että koska on tullut esittelijän ehdotukselle vastaehdotus, suoritetaan äänestys. Pohjaesityksen kannattajat äänestävät ”jaa” ja Matti Hytölän ehdotuksen kannattajat äänestävät ”ei”.

Äänestyksen tulos:

Henri Hedman: ”Jaa”

Matti Hytölä: ”Ei”

Maarit Kauppinen: ”Jaa”

Minna Marjanen: ”Ei”

Hanna-Leena Vainio: ”Jaa”

Ehdotus ”jaa” sai kolme ääntä ja ehdotus ”ei” kaksi ääntä.

Päätös

Hyväksyttiin sivistystoimenjohtajan ehdotuksen mukaisesti.

Valmistelija: kunnansihteeri Jouko Hyppönen, p. 0400 500 231

Kh. 15.4.2024 § 34

Liite 3

Liitteenä on Konneveden kunnan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen palveluverkkoselvitys, versio 28.3.2024/vaihe 1.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto lakkauttaa Hytölän koulun 1.8.2024 alkaen ja oppilaan siirtyvät Lapunmäen yhtenäiskouluun.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Sanna Siekkinen ilmoitti olevansa esteellinen osallistumaan tämän asian käsittelyyn ja päätöksentekoon. Hän poistui kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Sivistystoimenjohtaja Kati Laine-Rissanen oli kokouksessa läsnä asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan.

Kunnanhallitus käsitteli ja päätti tämän asian ensimmäisenä asiana.

Valt. § 7

Liite 3

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto lakkauttaa Hytölän koulun 1.8.2024 alkaen ja oppilaan siirtyvät Lapunmäen yhtenäiskouluun.

4. KONNEVEDEN KUNNAN OHJEISTUS TUULIVOIMAYLEISKAAVOITUKSEEN JA KAAVOITUSSOPIMUKSEN LAATIMINEN

Valmistelija: rakennustarkastaja Henri Pennanen, puh. 0408446604

Kaavatmk. 24.10.2023 § 1 Konneveden kunnan alue herättää tuulivoimatoimijoissa kiinnostusta. Ensisijaisesti tuulivoimahankkeet ovat toimijoiden ja maanomistajien välisiä asioita, mutta maankäyttöä, sekä rakentamista ohjataan kaavoituksella ja kaavoitusmonopoli on kunnalla. Koska tuulivoimatoiminta poikkeaa luonteeltaan aikaisemmista alueella tehdyistä kaavoituksista, niin on syytä laatia kunnan linjaamaa ohjeistusta hanketoimijoita varten.

Viranhaltijan esitys: Kaavatoimikunta esittää kunnanhallitukselle, että Konneveden kuntaan laaditaan ohjeistus tuulivoimahankkeita varten, ja ohjeen mallirungoksi sopisi esimerkiksi Karstulan kunnassa käytössä oleva ohje

Kaavatoimikunnan päätös: Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti

---

Valmistelija: rakennustarkastaja Henri Pennanen, puh. 0408446604

Kaavatmk. 11.12.2023 § 2
Liitteet 1-2

Edellisen kaavatoimikunnan kokouksen jälkeen valmistelua on jatkettu.

Asian esittelyn yhteydessä Esa Vihtonen totesi olevansa intressijäävi ja poistui kokouksesta klo 16.34. Puheenjohtajana jatkoi Maritta Puttonen.

Viranhaltijan esitys: Kaavatoimikunta edelleen esittää kunnanhallitukselle, että Konneveden kuntaan laaditaan ohjeistus tuulivoimahankkeita varten, ja ohjeen mallirungoksi sopisi esimerkiksi liitteenä 1 oleva Karstulan kunnan mallia mukaileva ohje.

Lisäksi kaavatoimikunta esittää kunnanhallitukselle, että se käyttää liitteenä 2 olevaa kaavoitussopimus pohjaa.

Kaavatoimikunnan päätös: Esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Valmistelija: Kunnanjohtaja Mika Pasanen, puh. 0400 626 991

Kh. 26.2.2024 § 19
Liitteet 3-6

Konneveden kunnalle on tehty kaksi tuulivoimakaavoitusaloitetta vuoden 2023 aikana. West Wind Oy:n kaavoitusaloite koskee Pirttikallion tuulivoimapuiston aluetta ja Myrsky Energia Oy:n Miilukankaan tuulivoimapuiston aluetta.

Tuulivoimapuistojen kaavoitus on Konneveden kunnassa uusi päätettävä kokonaisuus ja siksi on tarpeen linjata kaavoitukseen ohjeistuksesta. Ohjeistuksen pohjalta laaditaan tuulivoima-aloitteiden tehneiden yritysten kanssa sopimukset, joilla määritellään mm. kaavoituksen tavoitteet, sopimusehdot ja kustannusten jakautuminen.

Tuulivoimarakentamista ohjaa maankäyttö- ja rakennuslain kaava- ja lupajärjestelmä. Teollisen kokoluokan tuulivoimaloiden sijoittaminen tulee olla ratkaistu ennen rakennusluvan myöntämistä rakentamista suoraan ohjaavalla yleiskaavalla, asemakaavalla tai suunnittelutarveratkaisulla. Lähtökohtaisesti tuulivoimaloiden sijoittuminen ratkaistaan kaavalla.

Kaavoituksella ei kuitenkaan voida ratkaista erityislainsäädännön piiriin kuuluvia asioita. Tuulivoimarakentamisen toteuttaminen voi sijainnin mukaan edellyttää mm. ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017, YVA-laki) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) tai ympäristönsuojelulain (527/2014, YSlaki) mukaista ympäristölupaa. Lisäksi on muistettava, että kaikissa tuulivoimahankkeissa on selvitettävä ympäristövaikutukset, vaikka hanke ei kävisikään läpi varsinaista YVA-menettelyä.

Voimassa olevassa lainsäädännössä ei määritellä vähimmäisetäisyyttä tuulivoimaloiden ja asutuksen välillä. Myöskään kiinteää suojaetäisyyttä ei edellytetä maankäyttö- ja rakennuslaissa, eikä valtioneuvoston asetuksessa tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015). Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 290/2019 on todettu, että Suomessa ei ole sitovaa määräystä siitä, mille etäisyydelle tuulivoimalat voidaan sijoittaa lähimmistä häiriintyvistä kohteista. Samassa on todettu, että ympäristöhallinnon tuulivoimaloiden mallintamisohjeella (2/2014) on pyritty mitoittamaan riittävä suojaetäisyys tuulivoimalan ja melulle alttiin kohteen välillä. Sosiaali- ja terveysministeriö on todennut, ettei mitään kategorista etäisyysrajaa ole perusteltua noudattaa. Kaavoitusmonopolin takia kunnat voivatkin varsin vapaasti määrätä alueensa maankäytöstä, vaikkei lainsäädännössä vähimmäisetäisyyksistä olekaan säädetty.

Tuulivoimahankkeiden suunnittelun ja luvituksen lähtökohtana pidetään tuulivoimaloista aiheutuvien vaikutusten, erityisesti melun, huomioiden hankkeen suunnitteluvaiheessa voimaloiden sijoittumisen suunnittelussa. Voimaloiden enimmäiskoko huomioidaan luvitukseen liittyvässä vaikutustenarvioinnissa. Tuulivoimatuotantoa ja sen sijoittumista ja sijoittumisen perusteita voidaan tarkoituksenmukaisesti ohjata kaavoituksella.

Tuulivoimahankkeiden aiheuttamien vaikutusten kattavaa selvittämistä niin ihmisiin kuin luontoympäristöön ja maisemaan kohdistuvien vaikutusten osalta. Vaikutusten arviointiin perustuvalla suunnittelulla tulee tarkoituksenmukaisella tavalla huomioiduksi jokaisen suunnittelualueen

ominaispiirteet ja yhteensovittaa erilaiset alueidenkäytölliset ja maanomistajien intressit. Tuulivoiman sijoittumiseen asutuksen ja muun elinympäristön kannalta parhaalla mahdollisella tavalla voidaan vaikuttaa riittävien selvitysten, yhteensovittavan suunnittelun sekä avoimen tiedottamisen ja kuulemisen kautta.

Perusteellinen arviointimenettely antaa todellisen kuvan hankkeen vaikutuksista, joiden perusteella voidaan arvioida vaikutuksia asutukselle ja ympäristölle. Laajalla arviointimenettelyllä ja kiinteistön omistajien sekä tuulivoimaoperaattorin välisillä neuvotteluilla mahdollistetaan parhaiten haittavaikutusten minimointi suhteessa vakituiseseen ja loma-asumiseen. Maanomistajien ja kiinteistöjen omistajien kanssa yhdessä käytävä vuorovaikutteinen arviointimenettely tuulivoimaloiden sijoittumisesta antaa kaikille osapuolille vaikutusmahdollisuuden ja sitä kautta luo hankkeille hyväksyttävyyttä sekä mahdollistaa parhaiten haittavaikutusten minimoinnin.

Tärkeimmät tuulivoimayleiskaavoitusta ohjaavat säädökset

Tuulivoimayleiskaavoitusta ohjataan maankäyttö- ja rakennuslain säädöksillä sekä alemman asteisillä säädöksillä ja ympäristöministeriön ohjeilla. Säädökset ja ohjeet eivät sisällä kiinteitä suojaetäisyyksiä (liitteenä tarkemmin säädösten ja ohjeiden sisältöjä):

- Tuulivoimayleiskaavoitusta sääntelee MRL:n 10 a luku ja erityisesti tuulivoimayleiskaavan sisältövaatimuksia koskeva 77 b §.
- Vaikutusten selvittämistä kaavaa laadittaessa koskee MRL:n 9 §
- Yleiskaavan laatimista sääntelee MRL:n 5 luku ja erityisesti yleiskaavan sisältövaatimukset (39 §)
- Tuulivoimayleiskaavoitukseen liittyen MRL:n yleiskaavoituksen sisältövaatimussäädöksen lisäksi on annettu alemman asteisia säädöksiä ja ympäristöministeriön ohjeita.

Tuulivoimamelua koskien on vuonna 2015 annettu oma valtioneuvoston asetus ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015). Lisäksi sisämelun osalta tulee noudatettavaksi Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015). Tuulivoimameluasetuksessa säädetään suunnittelun ohjearvoista, jotka tulee ottaa huomioon esimerkiksi tuulivoimaosayleiskaavaa laadittaessa. Nämä asutusta ja loma-asutusta koskevat ohjearvot melulle ovat päiväaikaan 45 dB ja yöaikaan 40 dB. Koska kyse on vasta suunnitteilla olevasta toiminnasta, meluvaikutuksia arvioidaan lähtökohtaisesti suunnittelutietoihin ja mallinnuksiin perustuen. Mallinnusten laadinnassa noudatetaan vaikiintuneesti ympäristöhallinnon ohjetta tuulivoimaloiden melun mallintamisesta (2/2014), jossa otetaan esimerkiksi kantaa siihen, minkälaisiin lähtötietoihin mallinnuksen tulee perustua. Kun tuulivoimahankkeen mahdollistava kaava laaditaan siten, että mallinnuksien arvioidut meluvaikutukset pysyvät ohjearvojen puitteissa, täyttää kaava lähtökohtaisesti MRL:n vaatimukset tältä osin.

Hanketoimijoiden kommentit

Hanketoimijoilta on pyydetty kommentit tuulivoimaloiden suojaetäisyydestä. Myrsky Energia Oy:n ja West Wind Oy:n hankekehityspäälliköiden mukaan yli puolentoista kilometrin tuulivoimalan suojaetäisyys heikentää hankkeiden toteuttamiskelpoisuuden ja hankkeiden jatkokehittäminen on epätodennäköistä.

Yhteenveto

Asutuksen ja tuulivoiman sijoittumista tulee siis lainsäädännön mukaan tarkastella vaikutusten perusteella. Vaikutusperusteisuus on vahvistettu myös korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä, jossa on toisaalta todettu ohjearvojen ohjaavan sekä maankäytön suunnittelua että ympäristölupaharkintaa ja toisaalta vahvistettu, että tarkastelun tulee perustua hankkeen arvioituihin vaikutuksiin, ei yksittäisten ihmisten kokemuksiin. Tätä havainnollistavat hyvin ympäristölupa-asiaa koskeva vuosikirjapäätös KHO 2018:150 sekä tuulivoimaosayleiskaavaa koskeva päätös KHO 290/2019. Vuosikirjapäätöksessä korkein hallinto-oikeus toteaa, että ohjearvojen tavoitteena on ehkäistä yleisesti melun aiheuttamia haittoja, eikä niiden tulkinnassa voida ottaa huomioon mahdollisia yksilöllisiä eroja melun kokemisessa. Lisäksi molempien päätösten perusteluissa todetaan nimenomaisesti, ettei Suomessa ole sitovaa määräystä siitä, mille etäisyydelle asutuksesta tuulivoimalat voidaan sijoittaa.

Haitallisten vaikutusten minimoimiseksi tuulivoiman vaikutukset, erityisesti sen meluvaikutukset, tulee näin ollen arvioida ja ottaa mahdollisimman hyvin huomioon maankäytön suunnittelussa eri toimintoja yhteensovittaessa. Oikeuskäytännössä vahvistetun mukaisesti tuulivoimaloiden sijaintia koskevat kysymykset ratkaistaan hankekohtaisesti. Suunniteltu sijaintipaikka suhteessa asutukseen on osa arvioinnin lähtötietoja ja näin ollen asutuksen kannalta riittävä etäisyys tulee arvioiduksi osana hankkeen vaikutusarviointia. Yleispätevää säännöstä asutuksen ja tuulivoimaloiden välisestä minimietäisyydestä ei siis ole.

Tuulivoimaprojekti on monivaiheinen ja pitkäkestoinen. Tuulivoimahanke on tuulivoimaoperaattorin ja maanomistajien yhteinen hanke, jossa kunta toimii kaavoittajana. Tässä vaiheessa linjataan ohjeistuksesta tuulivoimayleiskaavoitukselle sekä tuulivoimaoperaattoreiden kanssa tehtävistä sopimuksista. Nämä toimivat kaavoituksen reunaehtoina. Seuraavassa vaiheessa päätettävästä kaavoitusmenettelyssä selvitetään tuulivoiman sijoittamisen ja rakentamisen maankäytölliset edellytykset eli käytännössä se, saako alueelle rakentaa tuulivoimaloita. Kaavoituksessa selvitetään rakentamisen ja tuulivoimaloiden toiminnan vaikutuksia ihmisille, luonnolle, rakennetulle ympäristölle, luonnonvaroihin, maisemaan, maanomistajiin sekä muihin elinkeinoihin. Kaavoitushanke edellyttää aina ympäristövaikutusten selvitystä ja tietyissä tapauksissa myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA). Kaavoituksen ja

mahdollisen YVA-menettelyn lisäksi hanke tarvitsee aina rakennusluvan voimaloiden rakentamiselle sekä tapauskohtaisesti myös muita lupia. Maastossa tehdyt ja muut selvitykset voivat osoittaa, ettei tuulivoimaa voida kyseiseen paikkaan rakentaa. Tällöin hankkeen valmistelut päättyvät.

Nyt käsittelyssä olevan ohjeistuksen jälkeen solmitaan sopimukset kunnan ja tuulivoimaoperaattoreiden kanssa. Kyse on periaatelinjauksista, joilla ohjataan kaavoitusta.

Liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- Tuulivoiman yleisopas
- Ohjeita tuulivoimapuistojen hankekehittäjille ennakkoesittelyn ja hankesuunnittelun osalta
- Tuulivoiman kaavoituksen päätöksen ennakoarviointi – Konnevesi 2023
- Sopimusluonnos kaavoituksen käynnistämisestä ja yhteistyöstä.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy seuraavat tuulivoimarakentamisen periaatteet:

Konneveden kunnan kaavoitusohjeissa ja sen pohjalta laadittavissa kaavoitussopimuksissa edellytetään laajaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, joka pohjautuu voimassa oleviin säädöksiin ja ohjeisiin.

Jokaisen tuulivoimalan suojaetäisyys määritellään laadittujen selvitysten ja vaikutusarvioiden perusteella. Tuulivoimalan sijoittumisen suunnittelun lähtökohtana on puolentoista kilometrin etäisyys vakituisesta ja loma-asumisesta. Kiinteistönomistaja voi sopia tuulivoimaoperaattorin kanssa lyhyemmästäkin etäisyydestä.

Kunta suosittelee, että tuulivoimala-aluetta palvelevan sähkönsiirron ilmajohdon alueella yhtiö maksaisi maanomistajille (vähintään) seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Metsäalueen maapohjan käyttöoikeutta (rakentamista ja kunnossapitoa) koskevaa korvausta vähintään 1 € / m²/ kertakorvauksena.
- Sopimushetken puuston myyntitulo kuuluu maanomistajalle.

Lisäksi kunta suosittelee, että samalla alueella toimivat tuulivoimaoperaattorit suunnittelisivat yhteiset sähkönsiirtoväylät, jos mahdollista.

Lisäksi kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteinä olevat kaavatoimikunnan esitykset tuulivoimayleiskaavoituksen ohjeistukseksi ja kaavoitussopimukseksi.

Keskustelun kuluessa Mauri Hänninen esitti, että suojaetäisyydeksi suositellaan 1 700 metriä.

Kukaan ei kannattanut Hännisen ehdotusta.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kunnanhallitus käsitteli tämän asian ensimmäisenä.

Simo Väisänen, Esa Vihtonen, Sanna Liimatainen ja Terhi Minkkinen ilmoittivat olevansa esteellisiä osallistumaan tämän asian käsittelyyn ja päätöksentekoon. He poistuivat kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Puheenjohtajana tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan toimi Jouko Leskinen.

Valt. 18.3.2024 § 3 Liitteet 3-6

Liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- Tuulivoiman yleisopas
- Ohjeita tuulivoimapuistojen hankekehittäjille ennakkoesittelyn ja hankesuunnittelun osalta
- Tuulivoiman kaavoituksen päätöksen ennakkoarviointi – Konnevesi 2023
- Sopimusluonnos kaavoituksen käynnistämisestä ja yhteistyöstä.

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto hyväksyy seuraavat tuulivoimarakentamisen periaatteet:

Konneveden kunnan kaavoitusohjeissa ja sen pohjalta laadittavissa kaavoitussopimuksissa edellytetään laajaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, joka pohjautuu voimassa oleviin säädöksiin ja ohjeisiin.

Jokaisen tuulivoimalan suojaetäisyys määritellään laadittujen selvitysten ja vaikutusarvioiden perusteella. Tuulivoimalan sijoittumisen suunnittelun lähtökohtana on puolentoista kilometrin etäisyys vakituisesta ja loma-asumisesta. Kiinteistönomistaja voi sopia tuulivoimaoperaattorin kanssa lyhyemmästäkin etäisyydestä.

Kunta suosittelee, että tuulivoimala-aluetta palvelevan sähkönsiirron ilmajohdon alueella yhtiö maksaisi maanomistajille (vähintään) seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Metsäalueen maapohjan käyttöoikeutta (rakentamista ja kunnossapitoa) koskevaa korvausta vähintään 1 € / m²/ kertakorvauksena.
- Sopimushetken puuston myyntitulo kuuluu maanomistajalle.

Lisäksi kunta suosittelee, että samalla alueella toimivat tuulivoimaoperaattorit suunnittelisivat yhteiset sähkönsiirtoväylät, jos mahdollista.

Lisäksi valtuusto hyväksyy liitteinä olevat kaavatoimikunnan esitykset tuulivoimayleiskaavoituksen ohjeistukseksi ja kaavoitussopimukseksi.

Sanna Liimatainen, Terhi Minkkinen, Maarit Kauppinen ja Esa Vihtonen ilmoittivat olevansa esteellisiä osallistumaan tämän asian käsittelyyn ja päätöksentekoon. He poistuivat yleisölehterille tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Keskustelun kuluessa Harri Vainio ehdotti keskustan valtuustoryhmän puolesta, että tämä asia palautetaan uudelleen valmisteluun.

Matti Hytölä kannatti Vainion ehdotusta ja esitti seuraavan toivomusponnen asian valmisteluun:

- 1) Tuulivoimakaavoitus ei saa rajoittaa maanomistajien rakennusoikeutta.
- 2) Tuulivoimalan purkukustannusrahaan tulee sisällyttää perustusten purku ja ennallistaminen.

Mauri Hänninen esitti toivomuspontenaan, että suojaetäisyys vakituksessa käytössä oleviin rakennuksiin ja loma-asuntoihin tulee olla vähintään 1 700 metriä.

Sanna Siekkinen ilmoitti sosialidemokraattisen valtuustoryhmän puolesta, että ryhmä kannattaa asian palauttamista valmisteluun.

Päätös

Valtuusto päätti yksimielisesti palauttaa tämän asian valmisteluun.

_____

Valmistelija: kunnanjohtaja Mika Pasanen, puh. 0400 626 991

Kh. 15.4.2024 § 36

Liitteet 4-8

Liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- Tuulivoiman yleisopas
- Ohjeita tuulivoimapuistojen hankekehittäjille ennakkoesittelyn ja hankesuunnittelun osalta
- Tuulivoiman kaavoituksen päätöksen ennakoarviointi - 10.4. 2024
- Sopimusluonnos kaavoituksen käynnistämisestä ja yhteistyöstä
- Tuulivoima-asian käsittely Konneveden kunnassa

Valtuusto päätöksessään 18.3.2024 päätti yksimielisesti palauttaa tuulivoima-asian uudelleen valmisteluun. Valtuuston päätöksen pohjana oli Keskustan valtuustoryhmän kirjallinen esitys.

Valtuuston päätöksen mukaisesti päätöksen ennakkovaikutusten arviointia on täydennetty päätöksen mukaisesti. Ennakkovaikutusten arviointia täydennetään mahdollisen kaavoitusprosessin yhteydessä.

Päätöksen pohjana olevassa Keskustan valtuustoryhmän kirjallisessa esityksessä viitataan ympäristöhallinnon ohjeeseen 1/2007 – Osallistuminen yleis- ja asemakaavoituksessa -, jonka mukaan osallistumismahdollisuuksien järjestäminen kuntalaisille on kunnan tehtävä. Kuntalaisille tulee tarjota tilaisuuksia jakaa tietoa, sekä keskustella tuulivoimakaa-voituksesta.

Konnevedellä tuulivoima-asia on huomioitu ennakoivasti Maankäyttö- ja rakennuslain velvoite ja ympäristöhallinnon ohje osallistumismahdollisuuksista ja tiedottamisesta, vaikka kyse ei ole vielä ollut lain ja ohjeen tarkoittamista kaavoitustoiminnasta.

Konneveden valtuusto on perehtynyt reilun kahden vuoden aikana monipuolisesti ja syvällisesti tuulivoimaan sen eri näkökulmiin useissa eri tilaisuuksissa. Lisäksi kuntalaisille on järjestetty kolme eri tilaisuutta, joista yksi oli tutustuminen Karstulan Korkeavuoren tuulivoima-alueeseen syksyllä 2023. Kunta on avoimesti ja laajasti tiedottanut perehtymisprosessista ja sen yhteydessä on käsitelty ”Ei tuulivoimaa Konnevedelle” -adressi kunnanhallituksessa. Kunta on tiedottanut avoimesti tuulivoima-asiaan perehtymisestä sekä siihen liittyvästä päätöksenteosta nettisivuillaan ja some-kanavissaan. Kunnan tuulivoimaproessin vaiheet ovat julkaistu laajasti LAUKAA-KONNEVESI lehdessä ja jossakin määrin sanomalehti Keskisuomalaisessa.

Konneveden tuulivoima-asian käsittely on varhaisessa esiselvitysvaiheessa. Kaavoitusprosessia ei ole päätetty käynnistää. Kuntaan on toimitettu kaksi tuulivoimakaa-voitusaloitetta, tuulivoimakehittäjien ja maanomistajien toimesta. Tässä vaiheessa käsitellään Konneveden kunnan alueella tapahtuvan tuulivoiman kehittämisen periaatteita ja kunnan sekä tuulivoimakehittäjien välisiä sopimusehtoja. Tuulivoiman raken-

tamista koskevia ohjeistusta ja niiden pohjalta laadittua sopimusehdotusta on loogista käsitellä yhtenä kokonaisuutena.

Valtuustoryhmä ehdottaa pohtimaan erillisen työryhmän perustamista, kuten esimerkiksi kouluverkkoselvityksen yhteydessä on tehty. Kouluverkkoselvitystä varten oli tarpeen perustaa työryhmä kokoamaan kunnan sisäinen tieto kouluverkkoselvitystä varten. Tuulivoima-asian perehtymisessä on valtuusto ollut tiedonhankinnan ytimisessä. Valtuusto ja myös kuntalaiset ovat päässeet kuulemaan useita ulkopuolisia asiantuntijoita tuulivoima-asiaassa. Prosessin aikana on saatu laajasti ulkopuolisten asiantuntijoiden ja viranomaisten materiaalia, jotka on toimitettu valtuutetuille. Erillisellä työryhmällä ei pystyttäisi kunnan resursseilla saavuttamaan lisätietoa. Jos kaavoitusprosessi päätettäisiin käynnistää, käynnistyy sen seurauksena syvälinen ympäristönvaikutusten arviointi, kyseiseen tehtävään perehtyneiden ulkopuolisten asiantuntijoiden toimesta. Arvioinnin lopputuloksena syntyy laaja materiaali päättäjien käytettäväksi.

Jos kaavoitus päätetään käynnistää, toimitaan sen yhteydessä Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukaisesti, joka edellyttää, että kunnanjäsenille mahdollistetaan monipuolinen osallistuminen kaavoitusprosessiin. Vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. (21.12.2006/1441) Ja samalla huomioidaan ympäristöhallinnon ohje 1/2007, joka pohjautuu kaavoituksesta laadittuun lainsäädäntöön. Mahdollisen tuulivoimakaavoituksen yhteydessä Konneveden kunta jatkaa ja syventää kunnanjäsenille avointa ja osallistavaa toimintaansa.

Valtuuston tahdon mukaisesti tulee tarkentaa kunnan ja tuulivoimakehittäjien välistä sopimusehdotusta.

Kunnanjohtajan ehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy seuraavat tuulivoimarakentamisen periaatteet sopimusehdotuksen pohjaksi:

Konneveden kunnan kaavoitusohjeissa ja sen pohjalta laadittavissa kaavoitussopimuksissa edellytetään laajaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, joka pohjautuu voimassa oleviin säädöksiin ja ohjeisiin.

Jokaisen tuulivoimalan suojaetäisyys määritellään laadittujen selvitysten ja vaikutusarvioiden perusteella. Tuulivoimalan sijoittumisen suunnittelun lähtökohtana on puolentoista kilometrin etäisyys vakituisesta ja loma-asumisesta. Kiinteistönomistaja voi sopia tuulivoimaoperaattorin kanssa lyhyemmästäkin etäisyydestä.

Kunta velvoittaa, että tuulivoimala-aluetta palvelevan sähkönsiirron johdon alueella ja uusien tiepohjien tai niiden laajentamisesta Yhtiö maksaa maanomistajille (vähintään) seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Metsäalueen maapohjan käyttöoikeutta (rakentamista ja kunnossapitoa) koskevaa korvausta vähintään 1 € / m²/ kertakorvauksena (10 000 €/ha).
- Sopimushetken puuston myyntitulo kuuluu maanomistajalle.

Lisäksi kunta edellyttää, että samalla alueella toimivat tuulivoimaoperaattorit suunnittelisivat yhteiset sähkönsiirtoväylät, jos mahdollista.

Lisäksi kunnanhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto hyväksyy liitteenä olevan kaavoitussopimusehdotuksen.

Keskustelun kuluessa Matti Kakko esitti, että kunnanhallitus siirtää tämän asian käsittelyä siten, että kunnanhallitus käsittelee asiaa kuntalaisille ja maanomistajille järjestettävän keskustelu- ja tiedotustilaisuuden jälkeen, jossa keskustellaan muun muassa tuulivoimaproessin tämänhetkisestä tilanteesta sekä tuulivoimayleiskaavoituksesta ja kaavoitussopimuksesta.

Lisäksi hän esitti, että jatkossa tuulivoimayleiskaavaohjeistus ja kaavoitussopimus tulee käsitellä erillisinä pykälinä.

Kukaan ei kannattanut Matti Kakon esitystä.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Sanna Liimatainen ja Terhi Minkkinen ilmoittivat olevansa esteellisiä (intressijäävi) osallistumaan tämän asian käsittelyyn ja päätöksentekoon. He poistuivat kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Puheenjohtajana tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajan toimi Matti Kakko.

Yritysasiantuntija Johanna Holkko oli kokouksessa läsnä asiantuntijana tämän asian käsittelyn ajan.

Kunnanhallitus käsitteli ja päätti tämän asian kolmantena asiana. Tämän asian jälkeen kunnanhallitus käsitteli asiat esityslistan alkuperäisen järjestyksen mukaisesti.

Valt. § 8
Liitteet 4-8

Liitteinä ovat seuraavat asiakirjat:

- Tuulivoiman yleisopas
- Ohjeita tuulivoimapuistojen hankekehittäjille ennakkoesittelyn ja hankesuunnittelun osalta
- Tuulivoiman kaavoituksen päätöksen ennakkoarviointi - 10.4. 2024
- Sopimusluonnos kaavoituksen käynnistämisestä ja yhteistyöstä
- Tuulivoima-asian käsittely Konneveden kunnassa.

Kunnanhallituksen ehdotus

Valtuusto hyväksyy seuraavat tuulivoimarakentamisen periaatteet sopimusehdotuksen pohjaksi:

Konneveden kunnan kaavoitusohjeissa ja sen pohjalta laadittavissa kaavoitussopimuksissa edellytetään laajaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, joka pohjautuu voimassa oleviin säädöksiin ja ohjeisiin.

Jokaisen tuulivoimalan suojaetäisyys määritellään laadittujen selvitysten ja vaikutusarvioiden perusteella. Tuulivoimalan sijoittumisen suunnittelun lähtökohtana on puolentoista kilometrin etäisyys vakituisesta ja loma-asumisesta. Kiinteistönomistaja voi sopia tuulivoimaoperaattorin kanssa lyhyemmästäkin etäisyydestä.

Kunta velvoittaa, että tuulivoimala-aluetta palvelevan sähkönsiirron johdon alueella ja uusien tiepohjien tai niiden laajentamisesta Yhtiö maksaa maanomistajille (vähintään) seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- Metsäalueen maapohjan käyttöoikeutta (rakentamista ja kunnossapitoa) koskevaa korvausta vähintään 1 € / m²/ kertakorvauksena (10 000 €/ha).
- Sopimushetken puuston myyntitulo kuuluu maanomistajalle.

Lisäksi kunta edellyttää, että samalla alueella toimivat tuulivoimaoperaattorit suunnittelisivat yhteiset sähkönsiirtoväylät, jos mahdollista.

Lisäksi valtuusto hyväksyy liitteenä olevan kaavoitussopimusehdotuksen.

Henkilöstöstrategia 2024-2025

Konneveden kunta

Käsittely:

Johtoryhmä 15.1.2024

Yt-toimikunta 15.1.2024 §3

Esihenkilökokous 1.2.2024

Työyhteisöpalaverit helmi-maaliskuussa 2024

Kunnanhallitus 15.4.2024 §30

Kunnanvaltuusto xx.x.2024 §x

Kuntastrategia 2025:
”Konnevesi on vahvan
talouden,
yrittäjäystävällisyyden
ja laadukkaan
maaseutuasumisen
kunta”

Konneveden kunta työnantajana

Konneveden kunta on veto- ja pitovoimainen työnantaja, jossa henkilöstön työhyvinvointi on mitatusti hyvällä tasolla. Pienessä kunnassa henkilöstö saa tehdä töitä monipuolisesti ja joustavasti. Konneveden kunnassa on hyvät työsuhde-edut.

Henkilöstöjohtamisen arvot

- ▶ Läpinäkyvyys ja avoimuus
  - molemminpuolinen viestintä ja päätöksenteko
- ▶ Luottamus
  - henkilöstön ja johdon välillä
  - työyhteisön keskuudessa
- ▶ Uudistuva
  - kehittyvä ja muutosmyönteinen
- ▶ Inhimillisyys ja yhdenvertaisuus
  - kohdataan toisemme ja ollaan läsnä

Henkilöstövisio 2025:

”Henkilöstömme on tiimi hyvinvoivia, innostuvia ja osallistuvia moniosaajia, jotka mahdollistavat palveluihin tyytyväiset kuntalaiset.”

HENKILÖSTÖSTRATEGIAN KÄRKIHANKKEET JA MENESTYSTEKIJÄT

Osaava ja uudistuva henkilöstö

- Perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen (uudistettu perehdytysopas käytettävissä)
- Kouluttautumiseen motivoituminen ja kannustaminen
- Palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmän kehittäminen
- Rekrytointiprosessin kehittäminen yhdenmukaiseksi ja tasa-arvoiseksi
- Mittarit: Kädyt koulutukset (18h/vuosi) ja kehityskeskustelut, valmis palkkausjärjestelmä ja henkilöstöopas

Työkykyinen henkilöstö

- Henkilöstön työkyvyn tukeminen työuran ja elämän eri vaiheissa (varhaisen puuttumisen malli tukena)
- Esihenkilöiden koulutus työurajohtamiseen
- Mittarit: Koulutuspäivät, kädyt työkykyneuvottelut, sairauspoissaolot

Avoin vuorovaikutus ja tiedonkulun sujuvuus

- Kuuntelu- ja keskustelutaidon korostaminen
- Säännölliset tiimipalaverit, intran käytön tehostaminen
- Mittarit: Intran julkaisut ja kävijämäärän seuranta, työhyvinvointikysely

Valmentava ja osallistava johtaminen

- Esihenkilöiden kouluttaminen
- Henkilöstön mukaan ottaminen kehittämiseen ja omaa työtä koskevaan päätöksenteon valmisteluun
- Kannustetaan aloitteiden ja kehitysehdotusten tekemiseen-palkitseminen hyvistä toteutuskelpoisista ideoista
- Mittarit: kehitysideat, osallistumisaktiivisuus, työhyvinvointikysely

Katso lisää:

- Kuntastrategia
- Perehdytysopas
- Henkilöstöopas (päivityksessä)
- Työhyvinvointisuunnitelma
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Henkilöstökertomus

Työsuhde-edut:

- Laajat työterveyshuollon palvelut
- Työsuhdepyörä
- Smartum liikunta-, kulttuuri- ja hierontaetu
- Konneveden kuntosalin maksuton käyttö
- Joustavat etätyömahdollisuudet riippuen työtehtävästä

TE POHJOINEN 14 paikka

	VARAINAISET	VARAT	Kesk	SDP	Ps
Karstula	Kesk(n)	Kesk(m)	1	2	3
Kinnula	Kesk(m)	Kesk(n)	4	6	8
Kivijärvi	Ps(m)	Kesk(n)	5	11	13
Konnevesi	Kesk(n)	Sdp(m)	9		
Kyyjärvi	Kok(m)	Kesk(n)	12		
Laukaa	Sdp(n)	Kok(m)	14		
Pihtipudas	Kesk(m)	Ps(m)			
Saarijärvi	Ps(m)	Ps(m)			
Uurainen	Ps(m)	Ps(n)			
Viitasaari	Vas(n)	Vas(m)			
Äänekoski 2	Kesk(n), Sdp(m)	Kesk(m), Sdp(n)			
Kannonkoski	Sdp(n)	Sdp(m)			
Hankasalmi	Kesk(m)	Kesk(n)			
nainen		6	6		
mies		8	8		

Puheenjohtaja Äänekoski Kesk.

Varapuheenjohtaja Saarijärvi Ps.

Vertailuluvut

	Keskusta	SDP	PS
	10875	6979	5574
	5438	3490	2787
	3625	2326	1858
	2719		1394
	2169	1396	1115
	1813	1163	929

1	2	3
4	6	
5	11	8
9		
12		13
14		

Kok	Vas	Vihr	Kd
7	10		

Kok	Vas	KD	Vihr
2893	2442	1738	1162
1447	1221	869	581
964	814	579	387
723	611	435	291
579	488	348	232
482	407	290	194

7	10
---	----

KONNEVEDEN KUNNAN VARHAISKASVATUKSEN, ESI- JA PERUSOPETUKSEN PALVELUVERKKOSELVITYS, versio 28.3.2024/Vaihe 1

TAUSTAA

Konneveden kunnanhallitus (13.11.2023 § 107) päätti käynnistää Konneveden kunnan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen palveluverkkoselvitystyön. Selvityksen taustalla ovat laskevat lapsimäärät sekä oppilasennusteet ja sen myötä palvelutarpeen uudelleenarviointi. Selvitystyö on tehty työryhmätyöskentelynä kevään 2024 aikana. Selvityksen tavoitteena on tuottaa palveluverkkosuunnitelma, jossa tarkastellaan pitkäjänteisesti vaihtoehtoja Konneveden varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen järjestämiseksi. Selvityksen sisällössä huomioidaan asiaan liittyvä Kuntaliiton ohjeistus sekä hallintolain 41 § säännöksen mukainen asianosaisten kuuleminen.

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Sivistystoimenjohtaja Kati-Laine Rissanen, työryhmän puheenjohtaja ja koollekutsuja, Lapunmäen yhtenäiskoulun vs. rehtori Mari Jämsen/Lapunmäen yhtenäiskoulun rehtori Anna-Maria Nurmi, kyläkoulujen hallinnollinen johtaja Laura Weckman/Mari Jämsen, varhaiskasvatuksen johtaja Jenni Pasma, Koulusihteeri Sari Lievonen, työryhmän sihteeri, sivistyslautakunnan edustaja Sanna Hintikka, kunnanhallituksen edustaja Terhi Minkkinen ympäristölautakunnan edustaja Pirjo Kauppinen sekä rakennustarkastaja Henri Pennanen. Työryhmä on kuullut työskentelyssään myös seuraavia asiantuntijoita: Tiina Vaskelainen, varhaiskasvatuksen erityisopettaja sekä Virpi Janhunen, luokanopettaja.

Työryhmä aloitti työskentelynsä 12.1.2024. Työryhmä päätti, että kunnan verkkosivuille avataan oma alisivusto, johon kootaan palveluverkkoselvitystyön aikana kertyvää materiaalia. Työryhmä päätti myös, että työryhmän kokoontumisten muistiot ovat julkisia ja ne löytyvät myös em. sivustolta.

Palveluverkkoselvitystä koskevia tiedotteita on kevään 2024 aikana julkaistu seuraavasti:

- 2.2.2024: kunnan nettisivut ja Facebook, lehdistötiedote tarjottiin myös seuraaviin lehtiin: Laukaa-Konnevesi –lehti, Keskiuomalainen, Pikkukaupunkilainen, Sisä-Suomen lehti; “Konneveden kunnan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen palveluverkkoselvitystyö on käynnistynyt”
- 28.2.2024 ja 5.3.2024: kunnan nettisivut ja Facebook: “Tiedotus- ja keskustelutilaisuus Konneveden varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen palveluverkkoselvityksestä 5. maaliskuuta 2024 – tilaisuutta voi seurata myös striimattuna”
- 6.3.2024: kunnan nettisivut ja Facebook, Yrittäjä: “Millä tavoin mahdolliset muutokset kouluverkossa vaikuttaisi liiketoimintaasi? Vastaa kyselyyn 13. maaliskuuta mennessä.”

Laukaa-Konnevesi -lehdessä on julkaistu seuraavat artikkelit:

- 7.3.2024: “Opetuksen keskittämällä paljon etuja Konnevedellä”
- 21.3.2024: “Uhanalainen Hytölän koulu”

VARHAISKASVATUKSEN, ESI- JA PERUSOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN PERIAATTEET

Perusopetuslaki, perusopetusasetus, varhaiskasvatuslaki:

Jokaisella oppivelvollisuusikäisellä oppilaalla on oikeus saada maksutonta perusopetusta. Perusopetuksen lisäksi kunnalla on velvollisuus järjestää oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Myös opetukseen liittyvät muut oheispalvelut: kouluruokailu, oppikirjat ja muut palvelut ovat oppilaalle maksuttomia. Koulumatkat ovat niin ikään maksuttomia silloin, kun perusopetuslain määräykset tai sivistyslautakunnan hyväksymien koulukuljetusperiaatteiden kriteerit täyttyvät.

Perusopetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Näin ollen oppilailla on oikeus saada tehostettua ja erityistä tukea joko muun opetuksen yhteydessä tai omassa pienryhmässä. Oppilaille tulee ao. tilanteessa laatia henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on lisäksi oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut, muut opetus- ja opiskeluhuoltopalvelut sekä tarvittavat apuvälineet.

Vaikka jokainen kunta on velvollinen järjestämään perusopetusta, voi kunta myös järjestää palvelut yhdessä muiden kuntien kanssa tai hankkimalla ne yksityiseltä yhteisöltä, säätiöltä tai valtiolta. Edellytyksenä kuitenkin on, että opetuksen järjestäminen perustuu erityiseen koulutus- tai sivistystarpeeseen ja että opetuksen järjestäjä ja kunta ovat asiasta sopineet. Koulutuksen järjestäjällä tulee lisäksi olla valtioneuvoston myöntämä lupa.

Perusopetus tulee järjestää niin, että oppilaiden koulumatkat liikenneyhteydet huomioiden ovat mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Kunta osoittaa edellä olevan perusteella oppilaalle lähikoulun tai muun soveltuvan perusopetusta antavan paikan. Lähikoulu on pääsääntöisesti myös maantieteellisesti lähin koulu, mutta kunta voi osoittaa lähikouluksi myös muun kuin maantieteellisesti lähimmän koulun. Oppilasta ei saa ilman huoltajan suostumusta osoittaa opetukseen, jossa voidaan periä maksuja tai muutoin noudattaa erityistä maailmankatsomuksellista tai kasvatustopillista järjestelmää.

Oppilaalle tulee perusopetuslain mukaan järjestää maksuton koulukuljetus silloin, kun oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi tai jos oppilaan ikä tai muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Kunta voi myös avustaa oppilaan huoltajaa, jos edellä mainitut ehdot täyttyvät ja huoltaja itse huolehtii oppilaan koulumatkoista.

Kunnan harkinnassa on, millainen kunnan kouluverkko on ja missä koulut sijaitsevat. Mikäli oppilaan huoltajat haluavat oppilaan pääsevän muuhun kuin kunnan osoittamaan koulupaikkaan (lähikouluun), voidaan oppilaaksi ottamisen edellytykseksi asettaa, että huoltaja vastaa itse oppilaan kuljettamisesta tai kuljetuksista aiheutuneista kuluista. Koulukuljetus tulee järjestää mahdollisimman järkevästi ja taloudellisesti. Tämän vuoksi oppilaiden koulumatkaan käytettävä aika saattaa olla pitkä, vaikka itse matka ei pitkä olekaan. Tämä johtuu sekä siitä, että samaan kuljetukseen kerätään oppilaita laajemmalta alueelta sekä siitä, että oppilailla on odotusta koululla ennen koulupäivää tai sen jälkeen.

6–12-vuotiaiden oppilaiden koulumatka tulee järjestää niin, ettei oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää kahta ja puolta tuntia enempää. 13-vuotiaan ja sitä vanhemman tai erityiskoulussa olevan oppilaan koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kolme tuntia päivässä. Kuljetusta odottaville oppilaille tulee järjestää mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Jos lapsi ennen oppivelvollisuuslaissa tarkoitettua oppivelvollisuusikää osallistuu perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan taikka perusopetukseen, varhaiskasvatusta järjestetään täydentävästi. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Täydentävää varhaiskasvatusta voidaan järjestää koulussa, päiväkodissa tai perhepäivähoitajilla.

Esiopetuksen oppilailla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen samoin edellytyksin kuin luokkien 1–2 oppilailla. Kuljetusetuus koskee myös varhaiskasvatuspaikasta esiopetukseen sekä esiopetuksesta varhaiskasvatuspaikkaan menevää matkaa, jos esikoululainen on ennen esiopetuksen alkua hoitopaikassa tai menee esiopetuksesta hoitopaikkaan.

Perusopetuslain mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia sekä tuntiopettajia ja muuta henkilöstöä. Lisäksi jokaisella koululla tulee olla koulun toiminnasta vastaava rehtori. Pienemmillä kouluilla perusopetuslaissa rehtorille nimettyä toimivaltaa käyttää koulunjohtajaksi nimetty luokanopettaja.

Perusopetus järjestetään luokanopettajien antamana opetuksena, eri oppiaineiden opetukseen erikoistuneiden opettajien antamana aineenopetuksena, erityisopetukseen erikoistuneiden opettajien antamana opetuksena sekä opinto-ohjaajien antamana oppilaanohjauksena. Opettajien kelpoisuusehdot määritellään erikseen. Edellä olevan perusteella kunnan harkinnassa on, kuinka paljon kussakin koulussa on opettajia ja opetusryhmiä. Edelleen oppilasryhmälle ei ole määrätty mitään enimmäisrajaa, vaan kunnan on itse asia ratkaistava järkevällä tavalla. Erityisopetuksen puolella on säädetty opetusryhmän enimmäiskoosta tietyissä tilanteissa.

Opetusryhmät muodostetaan vuosiluokittain. Jos opetuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, eri vuosiluokkien sekä esiopetuksen oppilaita voidaan kuitenkin opettaa samassa opetusryhmässä tai antaa opetusta yhdessä muun koulun tai oppilaitoksen oppilaiden kanssa. Opetusryhmät tulee kuitenkin muodostaa siten, että opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet saavutetaan. Niin ikään kunnan harkinnassa on, millä oppilasmäärällä koulua pidetään yllä.

KONNEVEDEN KUNNAN TALOUDELLINEN TILANNE JA SEN KEHITYS

Kuntien tehtävissä on tapahtunut vähäisiä muutoksia vuosikymmenten kuluessa. Merkittävin muutos tapahtui vuoden 2023 alusta, kun hyvinvointialueille siirtyvät kunnista terveydenhuolto, sosiaalihuolto ja palo- ja pelastustoimi.

Hyvinvointialuemuutoksesta seurasi merkittävä tulonsiirto kunnilta hyvinvointialueille. Tämä tarkoittaa valtionosuuksien ja verotulojen osittaista siirtymistä hyvinvointialueille. Kaikkien kuntien tuloveroprosenttia vähennettiin 12,64 prosenttiyksiköllä. Valtionosuuksien leikkaus perustuu toteutuneiden sosiaali- ja terveyspalveluiden kuluihin, joiden lopullinen vähennys tehdään vuoden 2022 toteutuneiden kulujen mukaisesti. Konneveden osalta talousarvio supistui noin 22 miljoonasta eurosta, noin 10 miljoonaan euroon.

Kuntien rahoitusjärjestelmän muutos aiheutti ennakoimattomia tuloksia. Usean kunnan rahoitusasema heikkeni ennakoimattomasti. Muutoksen piti olla kustannusneutraali siten, että muutoksen jälkeen kuntien rahoitusasema olisi jäänyt riittäväksi suhteessa tuottaviin peruspalveluihin. Valtiovarainministeriö käynnisti toimintavuoden aikana kuntien valtionosuusjärjestelmämuutoksen, jolle asetettiin haasteellinen aikataulu. Uusi valtionosuusjärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2026 alussa.

Konneveden kunnan taloutta on tasapainotettu suunnitelmallisesti ja talousarvion laadinnassa on pyritty realistisuuteen.

Konneveden kunnan tilinpäätös on ylijäämäinen neljäntenä perättäisenä vuonna. Tilinpäätös vuodelta 2023 on ylijäämäinen 634 956 € (TA23 441 000 €). Kuntakonsernin tilinpäätös on myös ylijäämäinen 635 300,50 €. Taseeseen kertyy vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen ylijäämää 1 321 000 €. Haasteena on suhteellisen velkaantumisen korkea taso, joka on 200,3 %.

Kuntatalouteen vahvasti vaikuttava tekijä on inflaatio ja sen seurauksena noussut korkotaso. Yleinen kustannusten nousu on nostanut selvästi energian, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hintoja. Suurimmat hintojen nousut näkyvät kuljetuksissa ja ruokapalvelun elintarvikkeiden hinnoissa. Näiden lisäksi kunta-alan palkkakulut nousivat vuoden 2022 palkkaratkaisussa. Tulevien vuosien haasteena on, että sote-siirtoerien valtionosuusleikkaukset jatkuvat vuonna 2025.

Hyvinvointialuemuutos pienensi kunnallisveroa ja valtionosuuksia historiallisesti. Konneveden kunnalle, vuodelle 2023 kohdistuva verotulojen ja valtionosuuksien leikkaus oli 58,26 %, verrattuna tilinpäätökseen vuonna 2022. Näiltä osin vuodet 2022 ja 2023 eivät ole täysin vertailukelpoisia. Kunnan verotulot olivat vuonna 2023 5 458 000 € ja valtionosuudet 2 808 000 €, yhteensä näitä kertyi yhteensä 8 266 000 €, joka oli 38 900 € vähemmän, kuin talousarviossa oli arvioitu (vrt. TA23 8 304 900 €) Toimintatuotot olivat 2 613 000 €, jossa laskua oli edelliseen toimintavuoteen 661 000 €. Erotuksen selittää pääosin sote-palvelujen toimintatuottojen siirtyminen hyvinvointialueelle. Toimintakulut laskivat muutoksen myötä. Vuoden 2023 toimintakulut olivat 8 972 000 € (TP22 22 133 €).

Investointivuosien jälkeen kunnan velkataso on korkealla. Enimmillään pitkäaikaista vierasta pääomaa oli noin 26 M€, kun vuoden 2023 jälkeen pitkäaikaisen velan määrä on noin 14 M€. Kunta on pystynyt lyhentämään investointeihin tarvittuja velkoja noin 2 M€ vuodessa. Hyvinvointialuemuutoksen jälkeen kassatilanne oli haasteellinen, jonka vuoksi jouduttiin käyttämään ennakoitua enemmän lyhytaikaista rahoitusta 1.4 M€. Suhteellinen velkaantuminen nousi 200 %:iin, johtuen käyttötulojen pienentymisestä. Kassatilanteen parantamiseksi kunnan lainojen maksusuunnitelmat tarkistettiin vuoden 2024 alussa.

Kunnan talouden riski on korkeassa velkaantumisasteessa. Velkaantuminen on seurausta tehdyistä tarpeellisista investoinneista. Velkoja pystytään uuden maksusuunnitelman mukaan lyhentämään suunnitelmallisesti, noin 1,5 M€/vuodessa. Haasteena on, että korkea velkaantumisaste ei mahdollista mittavia uusinvestointeja, joihin tarvitaan velkarahoitusta. Uusien investointien rahoittamiseksi tulee kartoittaa hankerahoituslähteitä ja kunnan verotuloja lisääviä hankkeita. Mahdollisten välttämättömien investointien yhtenä rahoituskeinona voidaan harkita kunnan omaisuuden myyntiä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikutti kuntien talouteen merkittävästi. Valtionosuuksien väheneminen toi kunnalle haasteen selvittää lakisääteisistä tehtävistään. Kunta joutuu miettimään, leikataanko menoja sektoreilta, vai joudutaanko ottamaan lisää lainaa. Kuntien edessä on kallis palkkaratkaisu, vaimeasti kasvavat tulot ja soten jälkeen raskas velkataka. Konneveden kunta laati talouden tasapainottamissuunnitelman vuosille 2021–2024 kertyneiden alijäämien kattamiseksi.

VARHAISKASVATUKSEN, ESI- JA PERUSOPETUKSEN KÄYTTÖTALOUS JA INVESTOINNIT

Varhaiskasvatus- esi- ja perusopetuspalveluissa toimintaprosessien tarkastelu on keskeinen osa jatkuvaa kehittämistyötä. Valtiovallan ohjaamien muutosten pohjalta tulee arvioida toimintoihin tarvittavia ja kohdennettuja resursseja, jotta palvelut voidaan järjestää tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Toimintoihin kohdistuvia haasteita on pyritty tukemaan lukuisien valtionavustusten ja hankerahoitusten avulla. Koulutuspalvelujen järjestämistä säädetään pitkälti lakisääteisten velvoitteiden ja ohjausten kautta. Kustannustason leikkaaminen ei-lakisääteisistä palveluista voidaan kohdistaa 1.–2. luokkalaisten iltapäivätoiminnan järjestämiseen, sillä kunnilla ei ole velvollisuutta tarjota toimintaa. Konneveden kunnan varhaiskasvatus on ollut maksutonta 1.1.2023 alkaen.

Varhaiskasvatuksen vuoden 2023 tilinpäätös oli ylijäämäinen 14 860 euroa (98,54 %). Toimintatuotot toteutuivat 22 670 € suurempana, kuin oli budjetoitu; merkittävimpänä tekijänä varhaiskasvatus sai loppuvuodesta 2023 valtion erityisavustusta turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen

järjestämiseen vuodelle 2023 39 064 €. Toimintakulut alittuivat vuonna 2023 37 24 410 € (99,18 %) budjetoidusta, ollen kuitenkin 229 794 € enemmän, kuin vuonna 2022.

Peruskoulujen osalta v. 2023 tilinpäätös oli ylijäämäinen 37 340 € (98,64 %). Toimintatuotot toteutuivat 12 960 € suurempana, kuin oli budjetoitu; merkittävimpänä tekijänä erilaisiin hankkeisiin anottu rahoitukset ja valtionavustukset. Toimintatuotot olivat kuitenkin vuonna 2023 14 982 € alhaisemmat, kuin vuonna 2022. Toimintakulut ylittyivät vuonna 2023 7 810 € (100,68 %) budjetoidusta, ollen 113 075 € enemmän, kuin vuonna 2022. Henkilöstön sijaiskulut olivat huomattavasti budjetoitua korkeammat.

ESI- JA PERUSOPETUKSEN KUSTANNUKSIA (TP 2023)

Konneveden perusopetuksen virkoja ei ole sidottu yksittäisiin kouluihin, vaan luokanopettajat ja erityisopettajat voivat työskennellä työnantajan osoittamana millä tahansa Konneveden koululla. Tilinpäätöksessä 2023 koko perusopetuksen kulut jakautuivat seuraavasti:

PERUSOPETUS	TILINPÄÄTÖS 23
Henkilöstökulut (4001)	2 025 750 €
Palveluiden ostot (4300)	817 470 €
Aineet, tarvikkeet, tavarat (4500)	89 960 €
YHTEENSÄ	2 933 180 €

Oheisen taulukon mukaiset henkilöstökustannukset (4001) jakautuvat lukuvuosittain opetuksen resursoinnin suhteessa kaikille kouluille. Ne eivät sisällä erillisillä hankeavustuksilla palkatun lisäresurssin henkilöstökustannuksia. Palvelujen ostot (4300) sisältävät mm. ict-kulut, ateria- ja kuljetuspalvelut, henkilöstön koulutuspalvelut ja kotikuntakorvaukset. Aineet, tarvikkeet ja tavarat (4500) sisältävät mm. oppikirjat ja –materiaalit sekä kalustohankinnat. Nämä kustannukset jakautuvat eri kouluille oppilasmäärien suhteessa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty koulukohtaisia käyttötalouden menoja. Kaikki perusopetuksen menot eivät kuitenkaan sisälly alla olevan taulukon tietoihin. Esimerkiksi eri hankkeiden kustannukset (ml. henkilöstökulut) eivät ole koulujen kustannuspaikoilla. Lisäksi mm. harjaantumisopetuksen (oppilaita koko Konneveden kunnan alueelta) ja erityisopetuksen (resurssi jaetaan kaikille kouluille lukuvuosittain oppilaiden tuen tarpeiden suhteessa) kulut ovat omilla kustannuspaikoillaan ja näkyvät kokonaisuutena koko kunnan perusopetuksen kustannuksissa. Ateriakulut sisältyvät kokonaisuutena koko perusopetuksen kustannuksiin palvelujen ostot momentin (4300) alle.

Tilinpäätösluvut kuvaavat kahdelle eri lukuvuodelle jakautuvia kustannuksia (kevät -23, syksy -23). Näinä ajanjaksoina sekä oppilasmäärissä että henkilöstön määrässä on ollut pientä vaihtelua.

	Koko perusopetus	Lapunmäen yhtenäiskoulu	Hytölän koulu	Istumäen koulu
Henkilöstökulut (opettajat)		986 000 € (sisältää aineenopetuksen)	179 000 € (kevät 2023 3-opettajainen)	148 000 €
Esiopetus (LM)	86 000 €			
Koulunkäynnin-ohjaajat	232 000 €	Resurssia n. 5 kko	Resurssia n. 1 kko	Resurssia n. 1,7 kko

Erityisopetus	117 000 €			
Harjaantumis- opetus	72 000 €			
Palvelut (mm. ict- kulut)		43 500 €	8 000 €	5 500 €
Oppimateriaalit (kirjat, tarvikkeet, tietokoneet)		53 000 € (sisältää aineenopetuksen)	5 500 € (tarviketilaukset tehty minimillä, ei konehankintoja)	14 000 € (tilaukset sisältävät mm. kirjasarjojen uusimisia, tietokoneita, ompeelukoneita)
Kuljetukset		295 600 € (sisältää vl. 7.–9. kuljetukset)	76 000 €	102 000 €

Erillisten pienten yksiköiden ylläpitäminen lisää helposti kustannustehottomuutta niin henkilöstörakenteen, tuen resursoinnin kuin fyysisen toimintaympäristön osalta.

Kustannusvertailuun on useita erilaisia vaihtoehtoja. Kustannusten vertailua voidaan tehdä erilaisin laskentaperustein. Kustannusten kehitystä voidaan seurata vuosittain tilinpäätöstietojen valossa. Kunnat ja kuntayhtymät toimittavat opetukseen liittyvien kustannusten talousraportointitietoja Valtiokonttorille (v. 2021 alkaen). Aiemmin tietoja ilmoitettiin Tilastokeskukselle Kuntatalouden tiedonkeruun (Taulukko 41) nimellä. Nykyään raportointi on nimeltään TOTT (=Tietoja esiopetuksen, perusopetuksen, perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ja lukiokoulutuksen taloudesta ja toiminnasta).

Konneveden kunnalla on käytössään Kuntamaisema –palvelu. Kuntamaiseman raportointijärjestelmä mahdollistaa toiminnan ja talouden raportoinnin ja ohjauksen kunnissa, kuntayhtymissä ja hyvinvointialueilla palveluittain. Raportointijärjestelmä pohjautuu yhtenäiseen palvelurakenteeseen, jollaisena voi toimia Kuntamaiseman oma tuotteistus tai esim. AURA-palveluluokittelu. Kuntamaisema – palvelu on maksullinen ja verrokkiaineisto perustuu kaikkiin Suomen kuntiin.

SAKU on Kuntaliiton tutkimushanke, jossa selvitetään tilastollisen menetelmän avulla, mitkä ja miten eri tekijät selittävät kuntien kustannuseroja. Tulosten perusteella jokaiselle kunnalle valitaan samankaltaiset kunnat, joihin toiminnan kustannuksia on mielekästä verrata. SAKU-hankkeessa on kartoitettu olosuhde- ja muut tekijät, kerätty data, selvitetty tilastollisesti, mitkä tekijät selittävät kuluja, valittu tulosten perusteella samankaltaiset kunnat ja rakennettu omat SAKU-mallit eri kokonaisuuksille: varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus sekä muuttoliike.

KUVAUS NYKYISESTÄ VARHAISKASVATUS- JA KOULUVERKOSTA

Konneveden kunnassa on yksi päiväkotiki sekä neljä perhepäivähoitajaa, joista yksi työskentelee kirkonkylällä, yksi Istunmäellä ja kaksi Hytölässä. Konnevedellä toimii kaksi alakoulua sekä yksi yhtenäiskoulu. Lapunmäen yhtenäiskoulun kanssa samoissa tiloissa toimii myös Konneveden lukio.

Koulukohtaisissa oppilasennusteissa ovat mukana ne oppilaat, joiden väestörekisterin mukainen kotikunta on Konnevesi 18.1.2024.

Konneveden varhaiskasvatus

Konnevedellä järjestetään varhaiskasvatusta päiväkodissa sekä perhepäivähoidossa. Tarvittaessa päiväkotiki on auki ympäri vuorokauden. Päiväkotiki on 54 paikkainen ja perhepäivähoitajia on 4. Tällä hetkellä Metsäpolun päiväkotikiin on sijoitettu 52 lasta, perhepäivähoitoon 16 lasta sekä täydentävään varhaiskasvatukseen 20 lasta. Täydentävä varhaiskasvatus toimii fyysisesti koulun tiloissa klo 7–9 ja 13–16

välillä, muina aikoina heidät yhdistetään osaksi päiväkodin ryhmiä. Vuorohoitoa käyttää tällä hetkellä satunnaisesti 6 lasta.

Henkilökuntaa Metsäpolun päiväkodissa on 18. Näistä 15 työskentelee ryhmissä, joista yksi ei ole kasvatustavustuullinen ja yksi on oppisopimusopiskelija. Lisäksi talossa on hanketyöntekijä, varhaiserityisopettaja sekä varhaiskasvatuksen johtaja. Esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa työskentelee 4 työntekijää.

Metsäpolun päiväkotia valmistui 08/2022. Päiväkodissa tilat ovat kolmelle ryhmälle, ruokala, jakelukeittiö, pieni neuvotteluhuone, varhaiserityisopettajan työtila, johtajan työtila sekä henkilökunnan taukotila. Piha-alueita on kaksi, alle-3-vuotiaiden piha-alue ja yli 3-vuotiaiden piha-alue.

Synt.vuosi	vakassa	Ei vakassa	yhteensä
5-vuotiaat (-19)	10	1	11
4-vuotiaat (-20)	15	2	17
3-vuotiaat (-21)	9	3	12
2-vuotiaat (-22)	12	6	18
1-vuotiaat (-23)	-	15	15
24-syntyneet			Tähän mennessä ennuste 11 lasta

Lapunmäen yhtenäiskoulu

Lapunmäen yhtenäiskoulu on rakennettu ja peruskorjattu melko äskettäin. Uudisrakennusosa otettiin käyttöön syksyllä 2016 ja peruskorjattu osa syksyllä 2017.

Lapunmäen yhtenäiskoululla järjestetään koko kunnan esiopetus (päättös lv. 2023–2024) sekä perusopetusta vuosiluokille 1–9. Lapunmäen yhtenäiskoulun tiloissa toimii myös Konneveden lukio. Lapunmäen yhtenäiskoululle on keskitetty kunnassa järjestettävä perusopetukseen valmistava opetus (määräaikainen) sekä harjaantumisopetus (ns. pikkuluokka).

Opettajia Lapunmäellä työskentelee 25, joista määräaikaisia on 7. Koulunkäynninohjaajia on 9 (30–38,25 h/vko), joista määräaikaisia on 4 (27–32 h/vko). Kunnan oma talonmies vastaa kiinteistöhuollosta. Keittiöön on resursoitu 2,5 työntekijää, jotka valmistavat ruoat koko esi- ja perusopetuksen oppilasmäärälle sekä päiväkotia Metsäpolun lapsille.

Oppilaita lukuvuonna 2023–2024 on 211, joista 50 % on koulukuljetusten piirissä.

Lapunmäen yhtenäiskoululla järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa klo 13–16, johon osallistuu keskimäärin 14–16 lasta (yht. listoilla 20 lasta).

2023-2024		2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030
luokka-aste	opp.						
0	23	14	9	11	9	13	11

1	21
2	20
3	11
4	15
5	9
6	17
7	33
8	29
9	33
Yhteensä	211

16	14	9	11	9	13
19	16	14	9	11	9
19	19	16	14	9	11
11	19	19	16	14	9
15	11	19	19	16	14
9	15	11	19	19	16
28	22	22	22	26	22
33	28	22	22	22	26
29	33	28	22	22	22
193	186	171	163	161	153

Oppilas- ja opiskeluhoitolain tarkoituksena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta ja ehkäistä ongelmien syntymistä, edistää oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvointia, terveellisyttä ja turvallisuutta, esteettömyyttä, yhteisöllistä toimintaa sekä kodin ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä, turvata varhainen tuki sitä tarvitseville, turvata opiskelijoiden tarvitsemien opiskeluhoitopalvelujen yhdenvertainen saatavuus ja laatu sekä vahvistaa opiskeluhoollon toteuttamista ja johtamista toiminnallisena kokonaisuutena ja monialaisena yhteistyönä.

Opetussuunnitelman mukaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Opetussuunnitelman mukaisen opiskeluhoollon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Opetuksen toteuttamisesta ja oppimisen tukitoimista säädetään tarkemmin koulutusta koskevissa laeissa ja niiden perusteella laadituissa opetussuunnitelmien perusteissa. Konneveden kunnan opiskeluhoollon on kuvattu tarkemmin Konneveden kunnan opiskeluhoollon suunnitelmassa:

<https://peda.net/konnevesi/opiskeluhoolto/ojos/opiskeluhoollon suunnitelma-1.8.2023-alkaen/valmis-opiskeluhoollon suunnitelma.pdf>

Konnevedellä opiskeluhoitopalveluista vastaa Keski-Suomen Hyvinvointialue. Kouluterveydenhoitaja on käytettävissä Lapunmäellä kolmena päivänä viikossa (sis. lukion). Koulukuraattorin palveluita on saatavilla 10 h/vko. Koulupsykologin palveluita Konnevedellä on saatavilla yhteensä 1,5 pv/vko.

Lapunmäen yhtenäiskoulun tilat

Lapunmäen yhtenäiskoulun tilat ovat varsin toimivat, mutta rajalliset. Luokkatilat ovat lähes maksimikäytössään arkisin klo 9–15 välisenä aikana. Koulupäivien aikana ainoastaan koulun tiloissa sijaitseva kuntosali on kuntalaisten käytössä. Koulupäivien aikana koulun tiloissa työskentelevät myös terapeutit, psykologit, terveydenhoitaja (ml. työterveyshoitaja 1 krt/vko).

Luokka-/ryhmätiloja:

- Pohjakerroksessa kotitalousluokka
- 1. kerros: 8 luokka-/ryhmätilaa + kabinetti + käsityötilat
- 2. kerros: 12 luokka-/ryhmätilaa + mediateekki + luonnontiedetilat (laboratorio + 2 ryhmätilaa), sekä taide-/kuvataidetilat (jaettavissa jakoseinällä kahteen osaan)

Palomestari Olli Markkasen mukaan palomääräyksiin perustuva maksimihenkilömäärä on 1419 henkilöä. Rakennuksen maksimihenkilömäärää tulisi mitoittaa myös mm. ilmanvaihdon kapasiteetin mukaan. Luokka-/ryhmätiloihin mitoitettut henkilömäärät pohjapiirustuksen mukaan:

1. kerros: 8 luokka-/ryhmätilaa: $30+40+11+11+12+12+18+18 = 152$
2. kerros: 12 luokka-/ryhmätilaa: $17+28+19+28+29+30+16+27+25+19+19+25 = 282$

Pelkästään em. luokka-/ryhmätilojen henkilömäärät yht. 434, eli pitkäaikaista oleskelua ajatellen ilmanvaihdon pitäisi olla riittävä ainakin näin suurelle henkilömäärälle.

Lapunmäen yhtenäiskoulun tilojen käyttö muuhun, kuin opetuskäyttöön

Lapunmäen yhtenäiskoulun tiloissa järjestetään Kansalaisopiston toimintaa (lv. 2023–2024 20 kurssia toimintakauden aikana). Lisäksi tiloissa järjestetään Harrastamisen Suomen mallin kerhoja (lv. 2023–2024 4 kpl) sekä 4H –kerhoja. Koulun tiloissa sijaitseva kuntosali on kunnan yleinen kuntosali (käytössä kuntosalijäsenyyden hankkineille myös koulupäivien aikana) ja liikuntasaleissa järjestetään Konneveden Urheilijoiden salivuoroja sekä vapaa-aikatoimen ryhmäliikunnat sekä yksilöohjaukset. Liikuntasaleja voi myös varata yksittäiset harrasteporukat. Lisäksi koulun tiloja käytetään satunnaisesti yksittäisiin tapahtumiin.

Lapunmäen koulukeskuksen yhteydessä ja välittömässä läheisyydessä olevat ulkoliikuntapaikat ovat kuntalaisten käytössä. Ulkoliikuntapaikkoja ovat monitoimikenttä, yleisurheilukenttä, luistelukaukalo/tenniskenttä, hiihtoladut/pururata, hiihtomaan mäenlaskurinne ja kota/laavu, parkourkenttä, skeittiramppi frisbeegolfrata sekä koulun pihan kiipeilytelineet.

Hytölän koulu

Hytölän koulu on alakoulu, jossa järjestetään esiopetusta sekä opetusta vuosiluokille 1–6. Lukuvuonna 2023–2024 opetusta järjestetään vuosiluokille 3–6. Hytölän koulussa on yhdysluokkaopetusta luokilla 3–4 ja 5–6.

Hytölässä opettajia on 2 sekä yksi määräaikainen koulunkäynninohjaaja (30 h/vko). Kiertävien opettajien toimesta toteutuu musiikin ja kielten opetus sekä erityisopetus.

Ruoka valmistetaan Lapunmäen koulun valmistuskeittiössä, josta ruoka kuljetetaan ostopalveluna koululle Hotelli-ravintola Mierontie Oy:n toimesta. Koululla toimii yhdistelmäyöntekijä, joka hoitaa ruuan jakelua, astiahuoltoa ja rakennuksen siivousta.

Oppilaita lukuvuonna 2023–2024 on 20, joista koulukuljetusten piirissä on 80 %.

2023-	2024-	2025-	2026-	2027-	2028-	2029-
2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030

luokka	tyttöjä	poikia	yht.
esikoulu			0
1. lk			0
2.lk			0
3.lk	4	1	5
4.lk	2	1	3
5.lk	5	2	7
6.lk	4	1	5
YHTEENS			20
Ä			

3	2	2	2	4	2
1	3	2	2	2	4
2	1	3	2	2	2
1	2	1	3	2	2
5	1	2	1	3	2
3	5	1	2	1	3
7	3	5	1	2	1
22	17	16	13	16	16

Opiskeluhoiltopalveluista vastaa Keski-Suomen Hyvinvointialue. Kouluterveydenhoitaja on käytettävissä Hytölässä tarvittaessa, n. 1 krt/kk. Koulukuraattorin palveluita on saatavilla 4 h/ joka toinen viikko. Koulupsykologin palveluita Konnevedellä on saatavilla yhteensä 1,5 pv/vko.

Hytölän koulun tilat

Koulurakennus on rakennettu vuonna 1907 (kellarikerroksen lisäksi kaksi kerrosta ja ullakolla tekninen tila) ja sitä on laajennettu vuonna 1956.

Koulun alue muodostuu kahdesta tontista (Rauta-aho 2:5 ja Kenttälä 2:31) ja ne ovat yhteensä kooltaan n. 1,86 ha. Koulurakennuksen kokonaisala on n. 800 m² ja sen lisäksi alueella on myös varasto/autotalli (kerrosaltaan 54 m²), jätekatos, urheilukenttä, ulkojätkäkallo, sekä varasto/pukukoppi.

Rakennukselle on tehty kuntoarvio ja pitkän tähtäimen suunnitelma WSP Finland Oy:n toimesta. Kiinteistökatselemointi suoritettiin 29.1.2024 ja raportti valmistui 1.3.2024.

Viime vuosien merkittävimmät remontoinnit: pellettikattila ja ilmanvaihtojärjestelmä on uusittu vuonna 2009, sekä vesikattoremontti tehty vuonna 2013 ja vuonna 2020 tehty sade- ja hulevesiremontti.

Kuntoarvion pohjalta luodussa pitkän tähtäimen suunnitelmassa on esitetty kunnossapitotoimenpiteitä seuraavan 10 vuoden aikajänteelle. Kustannusarvio kaikille toimenpiteille on yhteensä 198 000 euroa, ja merkittävimmät korjausehdotukset ovat:

- Salaojajärjestelmän rakentaminen, hinta-arvio 25 000 euroa
- Julkisivujen huoltomaalaus, hinta-arvio 25 000 euroa
- Lämpökeskuksen kulutusosien uusintatyöt, hinta-arvio 25 000 euroa
- Oppilaiden wc-tilojen peruskorjaus, hinta-arvio 15 000 euroa

Kuntoarvion mukaan Hytölän koulun tilat ovat kohtuullisessa kunnossa, eikä välitöntä riskiä turvallisuuteen ole havaittavissa. Kiinteistön pitäminen terveellisenä ja turvallisena vaatii huoltoa sekä kunnostustoimenpiteitä kaiken aikaa.

Kiinteistön pitoa voidaan jatkaa koulukäytössä ilman merkittäviä panostuksia muutaman vuoden. Samalla korjausvelka sekä riski suuremmista ongelmista kasvavat merkittävästi. Vaikka oppilasmäärään nähden neliöitä on runsaasti niin tilat eivät tarjoa hyviä liikunta- tai käsityötiloja.

Hytölän koulun edelliset peruskorjaukset ovat tehty 1994 ja 2010, jolloin seuraavan perusteellisen korjauksen ajankohta olisi viimeistään 2030-luvun alussa. Arvioitu peruskorjauksen kustannus vuoden 2024 hintatasossa on noin 1,5 M€.

Myyntiä ajatellen kiinteistöstä luopuminen kannattaa tehdä ennen kuin akuutit korjaukset vaativat investointeja.

Rakennus kuuluu Hytölä-Pukara vesiosuuskunnan vesi- ja viemäriverkostoon.

Viimeisin terveystarkastus tehty vuonna 2019 ja palotarkastus vuonna 2021. Tarkastuksilla ei ole ilmennyt suuria korjaustoimenpiteitä.

Hytölän koulun tilojen käyttö muuhun, kuin opetuskäyttöön

Hytölän koulun tiloissa järjestetään Kansalaisopiston toimintaa (lv. 2023–2024 yksi kurssi toimintakauden aikana). Lisäksi tiloissa järjestetään Harrastamisen Suomen mallin kerhoja (lv. 2023–2024 1 kpl) sekä 4H – kerho. Liikuntasalissa järjestetään vapaa-aikatoimen jumppa. Lisäksi koulun tiloja käyttää koulun vanhempainyhdistys kokoontumisiinsa. Koulun pihan ulkoliikunta-alueet (urheilukenttä, luistelukaukalo, kiipeilytelineet) ovat kuntalaisten käytössä koulupäivien ulkopuolella.

Hytölän koulun käyttö- ja hyödyntämismahdollisuudet Konneveden kunnan omissa toiminnoissa ovat vähäiset, eikä esimerkiksi kunnan palvelutoimintojen siirtämiselle Hytölän koululle ole varsinaista tarvetta tällä hetkellä.

Keski-Suomen Hyvinvointialueen palveluverkkoselvityksen myötä on uhkana, että lähitulevaisuudessa HVA pyrkii vähentämään vuokrattavia toimitilaneliöitä, jolloin kunnan omistamien kiinteistöjen käyttöaste voi laskea entisestään. Toisin sanoen riskinä on, että Konneveden kunnalla voi olla lähitulevaisuudessa iso kiinteistömassa, jonka neliöt eivät ole tehokkaassa käytössä, ja näin ollen esimerkiksi myös Hytölän koulun omistaminen on vaikeasti perusteltavissa ilman koulutoimintaa.

Hytölän koulun tiloissa on muuntomahdollisuuksia esimerkiksi tilojen muuttamiseksi asuin- (rakennuksessa ollut ennen mm. opettajan asunto), tai yritystoimintakäyttöön, ja tällöin Hytölän koulun myyminen on mahdollinen vaihtoehto, mikäli koulutoiminta ei jatkuisi.

Istummäen koulu

ISTUNMÄEN koulu on alakoulu, jossa järjestetään esiopetusta sekä opetusta vuosiluokille 1–6. Lukuvuonna 2023–2024 opetusta järjestetään vuosiluokille 1–6. Istunmäen koululla yhdysluokat on muodostettu siten, että pienempien oppilaiden ryhmässä opiskelevat luokat 1–2 ja isompien ryhmässä luokat 3–6.

Istummäellä opettajia on 2, joista toinen on määräaikainen sekä kaksi koulunkäynninohjaaja (25 h/vko ja 38,25 h/vko). Kiertävien opettajien toimesta toteutuu käsityön ja kielten opetus sekä erityisopetus.

Ruoka valmistetaan Lapunmäen koulun valmistuskeittiössä, josta ruoka kuljetetaan ostopalveluna koululle Hotelli-ravintola Mierontie Oy:n toimesta. Koululla toimii yhdistelmätyöntekijä, joka hoitaa ruuan jakelua, astiahuoltoa ja rakennuksen siivousta.

Oppilaita lukuvuonna 2023–2024 on 29, joista koulukuljetusten piirissä on 93 %. Suurta kuljetusoppilaiden osuutta selittää se, että Istunmäen kylällä ei ole kevyenliikenteenväylää, vaan alakoululaiset joutuisivat kulkemaan Kantatie 69 piennarta. Koululiitu-ohjelma määrittää kantatie 69:n vaaralliseksi suurimmalle osaa alakouluikäisistä oppilaista.

Istunmäen koululla iltapäivätoimintaa on järjestetty kolmena päivänä viikossa.

	2023- 2024	2024- 2025	2025- 2026	2026- 2027	2027- 2028	2028- 2029	2029- 2030		
luokka	tyttöjä	poikia	yht.						
esikoulu			0	4	0	4	1	1	2
1. lk	0	1	1	6	4	0	4	1	1
2.lk	4	3	6	1	6	4	0	4	1
3.lk	3	2	6	6	1	6	4	0	4
4.lk	3	3	4	6	6	1	6	4	0
5.lk	3	2	6	4	6	6	1	6	4
6.lk	1	5	6	6	4	6	6	1	6
YHTEENSÄ		29		33	27	27	22	17	18

Opiskeluhoiltopalveluista vastaa Keski-Suomen Hyvinvointialue. Kouluterveydenhoitaja on käytettävissä Istunmäellä tarvittaessa, n. 1 krt/kk. Koulukuraattorin palveluita on saatavilla 4 h/ joka toinen viikko. Koulupsykologin palveluita Konnevedellä on saatavilla yhteensä 1,5 pv/vko.

Istunmäen koulun tilat

Koulutoiminta ko. rakennuksessa on alkanut vuonna 1893, ja koulurakennusta on laajennettu v. 1935.

Koulun kerrosala on noin 470 m² ja koulutilat toimivat pääasiassa yhdessä kerroksessa. Rakennuksessa on myös toisessa kerroksessa yksi luokkatila (n. 35 m²) ja ullakko.

Opinahojo 2:78- tila on pinta-alaltaan n. 1,6 ha ja tontilla on myös 5-asuntoinen kerrostalo (rakennettu vuonna 1959 opettajien asuntolaksi), jonka kellarin pannuhuoneesta (pelletti- ja öljylämmitys) jaetaan lämpö koululle (patteriverkosto), sekä Heikkilä 2:71- tilan kahdelle rivitalolle. Tontilla on myös varastorakennus, jääkiekkokaukalo ja urheilukenttä.

Rakennukselle on tehty kuntoarvio ja pitkän tähtäimen suunnitelma. Kiinteistökatselemointi suoritettiin 29.1.2024 ja raportti valmistui 1.3.2024

Koulurakennukselle ei ole tehty suuria korjaustoimenpiteitä viime vuosina, normaaleja huoltoremontteja lukuun ottamatta (esimerkiksi sisätilojen pintojen uusimiset ym.).

Kuntoarvion pohjalta luodussa pitkän tähtäimen suunnitelmassa on esitetty kunnossapitotoimenpiteitä seuraavan 10 vuoden aikajänteelle. Kustannusarvio kaikille toimenpiteille on yhteensä 102 000 euroa, ja merkittävimmät korjausehdotukset ovat:

- Julkisivujen huoltomaalaus, hinta-arvio 20 000 euroa
- Vesikourujen ja syöksytorvien uusiminen, hinta-arvio 10 000 euroa

Kuntoarvion mukaan myös Istunmäen koulun tilat ovat kohtuullisessa kunnossa eikä välitöntä riskiä turvallisuuteen ole havaittavissa. Kiinteistön pitäminen terveellisenä ja turvallisena vaatii jatkuvaa huoltoa, sekä vuosittaisia kunnostustoimenpiteitä.

Kiinteistön pitoa voidaan jatkaa koulukäytössä ilman merkittäviä panostuksia arviolta 1–2 vuotta. Vaikka oppilasmäärään nähden neliöitä on runsaasti niin tilat eivät tarjoa hyviä liikunta- tai käsityötiloja.

Istunmäen koulua ei varsinaisesti ole peruskorjattu vuosikymmeniin, jolloin korjausvelka on kasvanut huomattavan suureksi. Arvioitu peruskorjauksen kustannus 2024 hintatasossa on noin 1,3 M€, joka voi ylittää uudisrakentamisen hintatason kynnyksen.

Rakennuksessa on painovoimainen ilmanvaihto. Koulu kuuluu Pakarila-Koipiniemi vesihuolto-osuuskunnan vesi- ja viemäriverkostoon.

Viimeisin terveystarkastus tehty vuonna 2019 ja palotarkastus vuonna 2021. Tarkastuksilla ei ole ilmennyt suuria korjaustoimenpiteitä

Istunmäen koulun asuntolan pannuhuoneesta jaetaan lämpö myös läheisille rivitaloille (omistaja KVA) ja kokonaislämmityskuluista osa laskutetaan Konneveden vuokra-asunnot Oy:ltä. Myös asuntolassa pidetään yllä peruslämpöä. Asuntolassa ei ole vuodesta 2023 lähtien ollut enää asukkaita.

Istunmäen koulun tilojen käyttö muuhun, kuin opetuskäyttöön

Istunmäen koulun tiloissa järjestetään Kansalaisopiston toimintaa (lv. 2023–2024 neljä kurssia toimintakauden aikana). Lisäksi tiloissa järjestetään Harrastamisen Suomen mallin kerhoja (lv. 2023–2024 ei yhtään kpl) sekä 4H –kerho. Lisäksi koulun tiloja käyttää koulun vanhempainyhdistys sekä Istunmäen kyläyhdistys kokoontumisiinsa. Koulun piha-alueen välineet, lentopallokenttä ja luistelukaukalo ovat kuntalaisten käytössä koulupäivien ulkopuolella.

Istunmäen koulun käyttö- ja hyödyntämismahdollisuudet Konneveden kunnan omissa toiminnoissa ovat vähäiset, eikä esimerkiksi kunnan palvelutoimintojen siirtämiselle Istunmäen koululle ole varsinaista tarvetta tällä hetkellä.

Keski-Suomen Hyvinvointialueen palveluverkkoselvityksen myötä on uhkana, että lähitulevaisuudessa Hva pyrkii vähentämään vuokrattavia toimitilaneliöitä, jolloin kunnan omistamien kiinteistöjen käyttöaste voi laskea entisestään. Toisin sanoen riskinä on, että Konneveden kunnalla voi olla lähitulevaisuudessa iso kiinteistömassa, jonka neliöt eivät ole tehokkaassa käytössä, ja näin ollen esimerkiksi myös Istunmäen koulun omistaminen on vaikeasti perusteltavissa ilman koulutoimintaa.

Istunmäen koulun tilat voisivat soveltua esimerkiksi asuin-, tai yritystoimintakäyttöön, ja tällöin myös Istunmäen koulun myyminen on mahdollinen vaihtoehto, mikäli koulutoiminta ei jatkuisi.

Myymistä hankaloittaa lämpökeskuksen sijoittuminen koulun vieressä olevaan asuntolaan, josta lämpö jaetaan koulun ja asuntolan lisäksi myös kahdelle rivitalolle, jotka omistavat Konneveden Vuokra-asunnot Oy. Yksi vaihtoehto olisi poistaa lämpökeskus käytöstä ja siirtyä käyttämään kiinteistökohtaisia lämmitysjärjestelmiä.

PEDAGOGISET SEIKAT

Palveluverkkoselvitystyöryhmän näkemyksen mukaan eri vaihtoehtojen tarkastelussa pedagogisen näkökulman tulee olla keskeisiä perusteita ratkaisuvaihtoehdon valinnalle.

Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen toiminta perustuu Suomen lainsäädäntöön sekä valtakunnalliseen ja paikalliseen ohjeistukseen ja opetussuunnitelmaan sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan. Toiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta ohjaa varhaiskasvatustalaki, -asetus sekä varhaiskasvatussuunnitelmat. Jokaiselle varhaiskasvatusikäiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen osallistuvat lapsen ryhmän aikuiset sekä tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO) työskentelee 0–6-vuotiaiden lasten kanssa. Hänen työaikansa on jaettu seuraavanlaisesti: kaksi päivää esiopetusryhmässä ja kolme päivää Metsäpolun päiväkodissa eri-ikäisten ryhmissä (yhden päivän viikossa/ryhmä). Hän suunnittelee ja toteuttaa pienryhmissä tapahtuvaa työskentelyä ja keskustelee ryhmän henkilökunnan kanssa tekemistään havainnoista. Tavoitteena on tunnistaa ajoissa tunnistamaan lasten mahdollisia tuentarpeita ja pyrkiä yleisen tuen avulla tekemään ennaltaehkäisevää työtä.

Perhepäivähoitajien luona VEO:lla ja varhaiskasvatusjohtajalla on säännölliset käynnit, kerran syksyllä ja kerran keväällä. He käyvät myös aina tarvittaessa/pyydettyä heidän luonaan antamassa konsultaatiota, tukea ja neuvoja.

Esiopetus

Esiopetusta ohjaa perusopetuslaki ja –asetus sekä täydentävän varhaiskasvatuksen osalta varhaiskasvatustalaki ja –asetus sekä esiopetussuunnitelma. Esiopetusta on annettu lukuvuosina 2022–2023 ja 2023–2024 keskistetysti Lapunmäen kouluilla määräaikaisilla sivistyslautakunnan päätöksillä. Esiopetusryhmässä on työskennellyt esiopettajan/kahden esiopettajan lisäksi koulunkäynninohjaaja.

Aiemmin esiopetusta on annettu kyläkouluilla osana alkuopetusryhmää ja oppilasmäärien ollessa isompia omissa esiopetusryhmissään.

Esiopetuksen erityisopetuksesta vastaa varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO). VEO työskentelee esiopetusryhmässä kaksi päivää viikossa. Esiopetusryhmässä VEO:lla on tärkeä rooli tuentarpeiden lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta. Hän työskentelee pienryhmien kanssa, joissa lapsilla on kielellisiä, toiminnanohjauksellisia tai muita oppimisvalmiuksiin liittyviä haasteita. Hänellä on myös yksilöohjausta erityisentuen lapsille. VEO tekee tiivistä yhteistyötä tuentarpeiden lasten vanhempien kanssa ja osallistuu moniammatillisiin yhteistyöpalaveriin.

Esiopetusta täydentävä varhaiskasvatus

Esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta säätelevät varhaiskasvatustalaki ja –asetus sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatustalassa säädetään muun muassa henkilöstön kelpoisuudesta, henkilöstömitoituksesta, ryhmäkoosta, turvallisuudesta ja varhaiskasvatuksen tavoitteista. Jokaiselle lapselle tehdään varhaiskasvatuksessa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Eli järjestettäessä esiopetukseen osallistuville lapsille täydentävää varhaiskasvatusta, tulee noudattaa kaikkia varhaiskasvatustalain mukaisia säädöksiä.

Perusopetus

Perusopetuksen yksiköt ovat rakenteeltaan ja toimintaympäristöiltään erilaisia. Kullakin yksiköllä on omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Kaikkien koulujen ympäristössä on mahdollisuus päästä helposti luonnon läheisyyteen. Taito- ja taideaineiden opetustilat poikkeavat eniten toisistaan, eivätkä tarjoa yhdenvertaisia mahdollisuuksia näiden aineiden opiskeluun. Myös digitaalisten oppimisympäristöjen

tasoissa on eroja. Henkilöstö on osaavaa ja ammattitaitoista. Konnevedellä opetushenkilöstön virat ja tehtävät ovat kunnan yhteisiä, eikä niitä täytetä yksiköittäin.

Opetushenkilöstön erityisosaamista on pyritty nykyisessä verkostossa jakamaan erilaisten yhteistyömallien ja liikkuvuuden avulla. Jokaisen yksikön toiminta on laadullista ja oman toimintakulttuurinsa näkökulmasta erityisen arvokasta. Palveluiden keskittämisestä voitaisiin kuitenkin saada etua henkilöstön osaamisen jakamisen ja tasavertaisten oppimisympäristöjen kehittämisen kannalta.

Pienten yksiköiden sekä yhdysluokkaopetuksen etuja ja haittoja:

- ✓ Pienessä opetusryhmässä oppilas saa yksilöllistä huomiota
- ✓ Yhdysluokkaopetuksessa opettajalla vähemmän aikaa tarjota henkilökohtaista ohjausta ja läsnäoloa. Toisaalta tämä saattaa kasvattaa oppilasta ottamaan enemmän vastuuta omista tekemisistään
- ✓ Eri ikäisten yhteistyö monipuolistaa oppimisen mahdollisuuksia, toisaalta vähäinen oppilasmäärä haastaa ryhmä- ja parityöskentelyä sekä kaverisuhteita
- ✓ Yhdysluokkaopetuksessa oppilaat saavat kertausta, kun kuulevat opetusta, jota toiselle luokalle annetaan. Toisaalta tämä voi aiheuttaa oppilaalle keskittymisen vaikeuksia omassa opiskelussaan
- ✓ Opetussuunnitelman mukaisen vertaisoppimisen ja –arvioinnin toteuttaminen on haastavaa
- ✓ Pienessä yksikössä haastavampi toteuttaa erilaisia tukimuotoja ja monialaisia oppilashuollollisia toimenpiteitä
- ✓ Oppituntien suunnittelu edellyttää paljon ennakkosuunnittelua, jotta yhdysluokkaopetus toimii sujuvasti

Suurempien yksiköiden sekä erillisten ikäryhmien opetuksen etuja ja haittoja:

- ✓ Opetuksessa voidaan keskittyä yhden oppiaineen opiskeluun ja opettajalla on sen myötä aikaa yksilölliseen ohjaukseen kyseisessä asiassa
- ✓ Isolla koululla on paremmat mahdollisuudet ryhmitellä oppilaat erilaisiin pedagogisesti tarkoituksenmukaisiin opetusryhmiin
- ✓ Isossa yksikössä opettajat saavat helpommin kollegiaalista, pedagogista tukea työhönsä, lisäksi sijaistamisen haasteisiin on helpompi vastata
- ✓ Suuremmissa yksiköissä olevat taloudelliset resurssit voidaan kohdentaa paremmin oppimisympäristöjen kehittämiseen
- ✓ Oppilaiden tuen tarpeisiin voidaan vastata helpommin laajemman henkilöstöresurssin myötä.
- ✓ Suuremmissa yksiköissä työrauha, melu yms. voi helpommin häiritä esim. keskittymistä
- ✓ Osa oppilaista hyötyy selkeästi pienemmästä ryhmäkoosta ja oppimisympäristöstä

Vertailtaessa isoja ja pieniä yksiköitä, tulee huomioida, että iso koulu ei ole sama asia kuin iso luokka tai iso opetusryhmä. Isossa koulussa voi olla yhtä lailla pieniä luokkia ja opetusryhmät voivat olla jopa pienempiä kuin pienessä koulussa.

LÄHIKOULUN OSOITTAMISMENETTELY JA KOULUKULJETUKSET

Konneveden kunta muodostaa yhden oppilaaksiottoalueen. Oppilaan lähikoulu määräytyy osoitteen sekä oppilaan erityistarpeiden perusteella.

Perusopetuslain 6 §:n 2 momentin mukaan kunta osoittaa oppilaalle lähikoulun tai muun soveltuvan paikan. Lähikoulu osoitetaan oppilaalle pääsääntöisesti seuraavissa tilanteissa: 1) Oppilas aloittaa 1. vuosiluokalla oppivelvollisuuden alkaessa. 2) Oppilaan koulussa ei ole seuraavaa luokka-astetta seuraavana lukuvuonna. 3) Oppilas muuttaa Konnevedelle tai kunnan sisällä. 4) Oppilas otetaan erityisen tuen pienluokalle. 5) Maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle, jolla ei ole riittävää kielitaitoa yleisopetuksen ryhmässä opiskelemiseen, määritetään lähikouluksi valmistavaa opetusta antava koulu.

Huoltaja voi anoa oppilaspaikkaa myös muusta, kuin lähikoulusta. Päätöksen asiasta tekee sivistyslautakunta. Jos oppilaalle myönnetään oppilaspaikka muusta kuin lähikoulusta, huoltaja vastaa itse koulukuljetuksista tai niistä aiheutuvista kuluista.

Palveluverkkoselvitystyöryhmä on tarkastellut seikkaperäisesti laadittua karttaa, johon on merkitty niin nykyiset oppilaat, kuin v. 2018–2023 syntyneet lapset. Karttatarjoituksen perusteella ei pystytty osoittamaan kyläkouluille muutosta oppilasmääriin.

Koulukuljetuksissa noudatetaan Konneveden kunnan koulukuljetusperiaatteita:

<https://peda.net/konnevesi/ly0/koulukuljetus/koulukuljetusperiaatteet-1.8.2023-alkaan/konneveden-koulukuljetusten-periaatteet.pdf/file/download/92c20502f234a677ec2b6c5d0b7ff1f8d3696cf7/Konneveden%20koulukuljetusten%20periaatteet.pdf%20>

Nykyiset koulukuljetukset toteutetaan usealla eri reitillä. Reitit tarkistetaan lukuvuosittain. Nykyinen kuljetussopimus on voimassa kevätlukukauden 2025 loppuun.

Hytölän koulun mahdollisen lakkauttamisen osalta vaikutuksia koulukuljetuksiin on arvioitu Hankasalmen kunnan kuljetussuunnittelija Virpi Lampisen ja Kuljetusyhteenliittymän yhteyshenkilön Juha Suokiven kanssa. Arviot huomioitu kohdassa ennakkovaikutusten arviointi.

KUNTARAJAT YLITTÄVÄ YHTEISTYÖ

Konneveden kunnalla on perusopetusta koskevaa yhteistyötä SavoGrown alueen kuntien kanssa Kuntaliiton Verkstoperuskoulu –hankkeessa. Kuntien ylläpitämä perusopetuksen palveluverkko on kattava, sillä kunta on ainoa taho, jolla on lakisääteinen velvollisuus järjestää kaikille sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta toteutetaan kouluissa lähiopetuksena.

Väestönmuutokseen liittyvät isot trendit, kuten syntyvyyden lasku, vaikuttavat koulutuksen järjestämiseen kokonaisuudessaan. Väestönkehityksen muutokset näkyvät eri tavoin erilaisissa kunnissa, jolloin pelkkä perinteinen perusopetus ei välttämättä vastaa riittävästi paikallisiin tarpeisiin. Koulutuksen saavutettavuuden turvaaminen esi- ja perusopetusasteista lähtien on keskeinen 2020-luvun haaste kunnille.

Tarvitsemme uudenlaisia ja joustavia ratkaisuja sekä toimijoiden vahvistuvaa yhteistyötä koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi sekä yksittäistä koulutusmuotoa kehitettäessä että koulutusjatkumon vahvistamiseksi.

SavoGrown ja Konneveden pilottihankkeessa kehitetään niin toimintakulttuuria (monipaikkainen yhteisopettajuus etäyhteyksiä hyödyntäen), kuin sisältöä (oppiainerajoja ylittävät sisältökokonaisuudet).

Muita yhteisiä kehittämishankkeita on kumppanikuntien kanssa, kuten Sitouttava koulu yhteistyö 1 ja 2 (Keski-Suomen alue) sekä Opitaan yhdessä, vaikutetaan varhain –hanke (Rautalampi, Suonenjoki). Varsinaista opetuksellista yhteistyötä ei perusopetuksessa ole, kuten ei myöskään yhteisiä opettajia muiden kuntien kanssa.

OSALLISTAMINEN JA KUULEMINEN

Konneveden kunnan palveluverkkoselvitykseen liittyvässä käsittelyssä ei katsota olevan varsinaisia asianosaisia, joita tulisi kuulla siten kuin hallintolain 34§:ssä säädetään asianosaisen kuulemisesta. Kun päätetään kunnan varhaiskasvatus- ja kouluverkosta, on kuitenkin lähtökohtaisesti kysymys asiasta, jonka ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus useiden henkilöiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, joten asian valmistelussa tulee sen sijaan noudatettavaksi hallintolain 41§:n säännös

vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asiaan osallisille. Säännöksen taustalla on perustuslaista tuleva velvoite edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Palveluverkkoselvityksen työryhmä on päättänyt avata vaikuttamismahdollisuuden seuraaville asiaan osallisille: oppilaat, huoltajat, varhaiskasvatuksen ja opetusalan henkilöstö, kuntalaiset sekä yrittäjät.

Työryhmä linjasi 20.2.2024 kokouksessaan, että kuulemistilaisuuksissa voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä työryhmän jäsenille kuitenkin siten, että jos haluaa mielipiteensä dokumentoitavaksi osaksi virallista palveluverkkoselvitystä, mielipiteet tulee esittää kirjallisesti. Tilaisuuksissa annettiin tähän ohjeistus.

Varhaiskasvatusikäisten lasten huoltajille ja lapsille (0–5-vuotiaat) sekä esiopetuksessa lukuvuosina 2022–2023 ja 2023–2024 olleiden lasten huoltajille ja lapsille suunnattiin Webropol –kyselyt ajalla 27.2.–10.3.2024. Kyselyt rakentuivat siten, että yhdellä kyselyllä saadaan tietoa sekä palveluverkkoselvitystyöryhmän tarpeisiin että varhaiskasvatuksen oman toiminnan kehittämisen tarpeisiin.

5.3.2024 järjestettiin Konnevesi-salissa kaikille kuntalaisille avoin tiedotus- ja keskustelutilaisuus palveluverkkoselvitykseen liittyen. Tilaisuus striimattiin ja se oli katsottavissa jälkikäteen 2 viikon ajan. Tilaisuuden yhteydessä avattiin mahdollisuus jättää kirjallisesti mielipiteensä osaksi virallista palveluverkkoselvitystä ajalla 5.3.2024–12.3.2024. Kirjallisia mielipiteitä ei jätetty yhtään kappaletta.

11.3.2024 järjestettiin kuuleminen Hytölän koululla, jossa kuultiin sekä oppilaita, että henkilökuntaa. Sivistystoimenjohtaja Kati Laine-Rissanen ja kyläkoulujen hallinnollinen johtaja Mari Jämsen toteuttivat kuulemisen. Henkilökunnalle annettiin mahdollisuus jättää kirjallisesti mielipiteensä osaksi virallista palveluverkkoselvitystä ajalla 11.3.–17.3.2024. Henkilöstön kirjallisia mielipiteitä ei jätetty yhtään kappaletta. Samana päivänä toteutettiin myös niiden Hytölän koulun alueen oppilaiden kuuleminen, jotka ovat lukuvuonna 2023–2024 Lapunmäen koululla sivistyslautakunnan päätösten mukaisesti (esi- ja alkuopetuksen järjestäminen lukuvuonna 2023–2024).

Hytölän koulun nykyisten oppilaiden sekä alueella asuvien alle kouluikäisten lasten huoltajille järjestettiin kuulemistilaisuus koululla ma 11.3. klo 18:00 alkaen. Oppilaiden huoltajille laitettiin kutsut Wilma-viestillä 27.2.2024 ja alle kouluikäisten lasten huoltajille lähetettiin kutsukirjeet postitse 26.2.2024. Tilaisuuden yhteydessä avattiin mahdollisuus jättää kirjallisesti mielipiteensä osaksi virallista palveluverkkoselvitystä ajalla 11.3.2024–17.3.2024. Kirjallisia mielipiteitä jätettiin kolme kappaletta.

Yrittäjille suunnattuun Webropol –kyselyyn (ajalla 6.3.2024–13.3.2024) tuli viisi vastausta.

Kyselyistä ja kuulemisista saadut vastaukset palveluverkkoselvitystyöryhmä kävi läpi 19.3.2024 ja 25.3.2024 kokouksissaan.

PALVELUVERKON TARKASTELU

Ennakkovaikutusten arviointi

Vaihtoehto 0: Hytölän koulu jatkaa koko palveluverkkoselvitystyön tarkasteluajanjakson (lv. 2029–2030) ajan, vuosittain tarkasteltava

	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30
0	17	11	13	11	17	13
1	16	14	9	11	9	13
2	19	16	14	9	11	9
3	19	19	16	14	9	11
4	11	19	19	16	14	9
5	15	11	19	19	16	14
6	9	15	11	19	19	16
7	28	22	22	22	26	22
8	33	28	22	22	22	26
9	29	33	28	22	22	22
Yht.	196	188	173	165	165	155

	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30
0	0	0	0	0	0	0
1	1	3	2	2	2	4
2	2	1	3	2	2	2
3	1	2	1	3	2	2
4	5	1	2	1	3	2
5	3	5	1	2	1	3
6	7	3	5	1	2	1
Yht.	19	15	14	11	12	14

Tätä vaihtoehtoa tulee tarkastella opetuksen tarkoituksenmukaisen järjestämisen näkökulmasta: millaisilla oppilasmäärillä opetusta on tarkoituksenmukaista järjestää. Tässä vaihtoehdossa oppilasmääriä tulisi tarkastella vuosittain ja niin oppilaat, huoltajat kuin henkilökunta olisivat jatkuvan epävarmuuden alla koulun tulevaisuuden osalta. Konneveden kunnassa viimeisimmät koulujen lakkauttamispäätökset (2008) on tehty siten, että ko. koulu lakkautetaan, kun oppilasmäärä laskee alle 20 oppilaan (Särkisalon koulu ja Sirkkamäen koulu 2009). Sen sijaan yleistä periaatepäätöstä Konneveden kunnassa ei ole tehty, että oppilasmäärän laskettua tietyn rajan alle, koulu lakkautetaan. Koko koulun oppilasmäärä vastaa jo tulevana syksynä kokonaisuudessaan yhden opetusryhmän keskimääräistä oppilasmäärää.

Kuntalaisvaikutukset (erityisesti lapsivaikutusten arviointi)

- ✓ Koulukuljetusten piirissä olevien oppilaiden määrään ei muutoksia, paitsi oppilasmäärän vähenemisen myötä. Itse kuljetut koulumatkat lisäävät liikuntaa ja sen myötä edelleen terveyttä ja hyvinvointia. Koulumatkoihin käytettävä aika ei lisäännä nykyisestä.
- ✓ Koulurakennus säilyy kunnan omistuksessa ja kyseisiä tiloja voidaan tarjota harrastus- ja kokoontumistiloiksi.
- ✓ Opetusryhmien tarkoituksenmukainen jakaminen on haasteellista ja epäsuhtaista. Yhdysluokkavaihtoehtona saattaa olla esim. 1.–4. lk. ja 5.–6. lk. Tällaisen yhdysluokkaopetuksen toteuttaminen oppilaan ikätasoa vastaavaksi on pedagogisesti erittäin haastavaa. Oppilaan saama opetus useita vuosiluokkia kattavassa yhdysluokkaopetuksessa poikkeaa merkittävästi siitä, miten opetus on mahdollista järjestää yhden luokkatason tai kahden luokan yhdysluokkaopetuksessa. Alkuopetuksen pedagogiikka eroaa ylempien vuosiluokkien pedagogiikasta, mikä lisää eri vuosiluokkien yhdistämisen haasteita. Tällä saattaa olla negatiivinen vaikutus oppilaan oppimiseen ja hyvinvointiin. Oppituntien suunnittelu edellyttää paljon ennakkosuunnittelua, jotta

yhdysluokkaopetus toimii sujuvasti. Lisäksi yhdysluokkaopetuksen muuttuessa haasteellisemmaksi ohjaajaresurssin riittävyyttä tulee tarkastella.

- ✓ Yhdysluokkapedagogiikan vahvuutena voidaan kuitenkin nähdä eri-ikäisten lasten roolin muuttuminen vuorovuosittain luokan pienimmistä isoimmiksi. Yhdysluokkapedagogiikka tarjoaa mahdollisuuden pienemmille kuulla jo ennalta, mitä isommat opiskelevat ja isommille tilaisuuden kerrata edellisvuoden asioita oman opiskelun sivussa, kun asiaa käsitellään pienempien kanssa.
- ✓ Yhdysluokkaopetuksessa opettajalla on vähemmän aikaa tarjota henkilökohtaista ohjausta ja läsnäoloa. Toisaalta tämä saattaa kasvattaa oppilasta ottamaan enemmän vastuuta omista tekemisistään ja taas toisaalta tämä voi aiheuttaa oppilaalle keskittymisen vaikeuksia omassa opiskelussaan.
- ✓ Pieni vertaisryhmä tuo haasteita mm. kaverisuhteisiin ja kaveritaitojen opetteluun, osallisuuteen, vertaisoppijuuteen ja -kontakteihin. Samanaikaisesti kanssakäyminen eri-ikäisten lasten välillä on laajempaa, kuin isommissa kouluissa.
- ✓ Eri ikäisten yhteistyö monipuolistaa oppimisen mahdollisuuksia, toisaalta vähäinen oppilasmäärä haastaa ryhmä- ja parityöskentelyä.
- ✓ Opetussuunnitelman mukaisen vertaisoppimisen ja –arvioinnin toteuttaminen on haastavaa.
- ✓ Tuen järjestäminen riittävässä laajuudessa oppilaan oikeuksia toteuttaen on haastavaa. Tiukentuneet ohjeistukset (Opetushallitus) edellyttävät erityisen tuen oppilaille kokoaikaista erityisluokanopettajan opetusta kaikissa niissä oppiaineissa, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä. Nykyisillä resursseilla tätä ei ole mahdollista toteuttaa täysimääräisesti millään Konneveden koululla. Kyläkoulujen osalta resursointi on ollut hankeavustusten varassa. Vaihtoehtona voi olla, että osalle oppilaista lähikouluksi joudutaan erityisen tuen tarpeen perusteella määrittelemään Lapunmäen yhtenäiskoulu.
- ✓ Opiskeluhuollon näkökulmasta haasteet kohdistuvat alakoulujen oppilaiden hajautumiseen useaan eri yksikköön. Opiskeluhuollon henkilöstöllä menee konkreettista työaikaa yksiköiden välisiin matkoihin sekä useamman opiskeluhoitoryhmän kanssa tehtävään yhteistyöhön. Hyvinvointialue rajaa ja valvoo opiskeluhuollon henkilöstönsä työaikaa tarkasti. Oppilaiden kannalta olisi helpompaa ja nopeampaa saada opiskeluhuollon palveluita, jos opiskeluhoitopalvelut olisivat keskitettyinä yhteen yksikköön. Kyläkouluilla palveluita on tarjolla lähes yksinomaan vain tarvittaessa.
- ✓ Taito- ja taideaineiden opetustilat poikkeavat eniten toisistaan, eivätkä tarjoa yhdenvertaisia mahdollisuuksia näiden aineiden opiskeluun. Erityisesti käsityön opetustilat ja -välineet ovat laadultaan ja käytettävyydeltään kyläkouluilla heikommalla kuin Lapunmäen koululla. Myös digitaalisten oppimisympäristöjen tasoissa on eroja.
- ✓ Lähikoulun jatkuminen säilyttää turvallisuuden tunnetta. Oppilaiden kuulemistilaisuuden näkemyksissä korostuu tunne oman tutun koulun turvallisuudesta.
- ✓ Harrastamisen Suomen mallin kerhojen pienempi tarjonta Hytölän koulun osalta verrattuna Lapunmäen yhtenäiskoulun kerhotarjontaan.
- ✓ Kuntalaisnäkökulmasta tulisi pyrkiä mahdollisimman tasapuoliseen ja tehokkaaseen resurssien käyttämiseen.

Ympäristövaikutukset

- ✓ Kyläkoulun säilyttämisen voi olettaa tukevan kyläin elinvoimaisuutta, toisaalta lakkautettu kyläkoulu voi saada uuden elämän muussa käytössä ollen osa kylän maisemaa ja elinvoimaa.
- ✓ Koulukuljetukset säilyvät lähtökohtaisesti nykyisellä tasolla, joten ei merkittäviä ympäristövaikutuksia verrattuna nykytilaan. Yleisesti kunnan oppilasmäärien pienentyessä, koulukuljetuksia saattaa tarvita jatkossa nykyistä harvempi, millä on positiivisia ympäristövaikutuksia.
- ✓ Kouluruoan kuljetusten osalta ympäristövaikutukset säilyvät nykyisellään.

- ✓ Koulutoiminnan jatkuessa myös koulurakennuksen ja sen ympäristön ylläpitoa jatketaan, jolloin koko kiinteistö, mukaan lukien myös koulun ulkoliikuntapaikat, pysyy kunnossa.

Organisaatio ja henkilöstövaikutukset

- ✓ Pedagogisesti haasteelliset yhdysluokkayhdistelmät voivat johtaa henkilöstön vaihtuvuuteen tai saatavuusongelmiin. Lisäksi yhdysluokkaopetuksen muuttuessa haasteellisemmaksi ohjaajaresurssin riittävyyttä tulee tarkastella.
- ✓ Henkilöstön määrä kasvaa suhteessa lapsimääriin.
- ✓ Erityisen tuen järjestäminen joudutaan arvioimaan uudelleen.
- ✓ Koko koulun toiminta vähäisellä henkilöstömäärällä on haasteellista. Erityisesti sijaisjärjestelyt haastavat ja ns. hätätilanteisiin on varauduttava huolellisesti ennakoon.
- ✓ Yhdistelmätyöntekijän mahdollinen eläköityminen loppuvuodesta 2024 aiheuttaa mahdollisesti työn uudelleen organisoimista, tai rekrytoinnin ravinto- ja siivouspalveluyksikössä. Kiinteistöhuollon osalta ei merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

- ✓ Kiinteistöhoitoa ja ylläpitoa voidaan jatkaa entisellään n. 1–2 vuotta, ilman merkittäviä lisäpanostuksia. Kiinteistön ylläpitoon ja korjaamiseen on panostettava taloudellisesti enemmän, mikäli koulutoiminta jatkuu tätä pidempään. Pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti tämä tarkoittaa n. 15 000–30 000 euron lisäpanostuksia käyttötalouteen, tai investointeihin vuosittain.

Yritysvaikutukset

- ✓ Ei merkittäviä vaikutuksia nykytilanteeseen

Mahdolliset muut vaikutukset

- ✓ Lähiseudulle mahdollisesti avautuvat uudet työpaikat saattavat houkutella lapsiperheitä muuttamaan Hytölän koulun oppilaaksi ottamisen alueelle.

Yhteenveto vaikutusten arvioinnista

	Plussat	Miinukset
Kuntalaisvaikutukset	Lähikoulu säilyy omalla kylällä, oppilaat jatkavat koulua tutussa kouluympäristössä. Kylien elinvoima säilyy ennallaan.	Yhdysluokkaopetuksen laajeneminen -> pedagogiset näkökulmat. Erityisen tuen järjestämisen haasteet. Opiskeluhuollon resurssointi. Vuosittainen tarkastelu -> epävarmuuden ylläpito. Perusopetuksen resurssien kohdentaminen pieniin yksiköihin. HSM kerhotarjonta vähäistä
Ympäristövaikutukset	Ei vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna.	Ei vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna.
Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	Henkilöstöresurssin suhteellinen lisääntyminen oppilasmääriin suhteutettuna.	Henkilöstöresurssin kohdentaminen entistä pienemmälle oppilasmäärälle.

		Mahdolliset rekrytointi-/pitohaasteet haastaviin yhdysluokkayhdistelmiin. Vähäisen henkilöstöresurssin tuomat haasteet esim. poissaolotilanteissa sekä ns. hätätilanteissa.
Taloudelliset vaikutukset		Kiinteistön käyttötalous- ja investointikustannukset voivat kasvaa n. 1–2 vuoden toiminnan jälkeen n. 15 000–30 000 euroa
Yritysvaikutukset	Vähäisesti työllistäviä vaikutuksia mm. kiinteistöhuolto toimialalle. Mahdollisesti parempi työvoiman saatavuus.	

Vaihtoehto 1.1. Hytölän koulun lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen, opetusta annetaan vuosiluokille 1–6 lukuvuonna 2024–2025

Lapunmäki

	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30
0	17	11	13	11	17	13
1	16	17	11	13	11	17
2	19	17	17	11	13	11
3	19	21	17	17	11	13
4	11	20	21	17	17	11
5	15	16	20	21	17	17
6	9	18	16	20	21	17
7	28	22	22	22	26	22
8	33	28	22	22	22	26
9	29	33	28	22	22	22
Yht.	196	203	187	176	177	169

Hytölä

	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30
0	0					
1	1					
2	2					
3	1					
4	5					
5	3					
6	7					
Yht.	19	0	0	0	0	0

Kuntalaisvaikutukset (erityisesti lapsivaikutusten arviointi)

- ✓ Koulukuljetusten piirissä olevien oppilaiden määrään ei muutoksia, paitsi oppilasmäärän vähenemisen myötä. Itse kuljetut koulumatkat lisäävät liikuntaa ja sen myötä edelleen terveyttä ja hyvinvointia. Koulumatkoihin käytettävä aika ei lisääny nykyisestä lukuvuonna 2024–2025.
- ✓ Koulurakennus säilyy kunnan omistuksessa ja kyseisiä tiloja voidaan tarjota harrastus- ja kokoontumistiloiksi ainakin lukuvuoden 2024–2025 ajan.
- ✓ Alkuopetusryhmän oppilasmäärän pienuus mahdollistaa oppilaalle henkilökohtaisen opetuksen ja luokanopettajan tuen, mikäli opetusta järjestetään omana alkuopetuksen ryhmänä. Mikäli alkuopetusryhmään yhdistetään 3.–4. luokkien opetus, henkilökohtaisen opetuksen ja ohjauksen määrä on vaarassa jäädä jopa hyvin vähäiseksi.
- ✓ Opetusryhmien tarkoituksenmukainen jakaminen on haasteellista ja epäsuhtaista. Yhdysluokkavaihtoehtona saattaa olla esim. 1.–4. lk. ja 5.–6. lk. Tällaisen yhdysluokkaopetuksen toteuttaminen oppilaan ikätasoa vastaavaksi on pedagogisesti erittäin haastavaa. Oppilaan saama opetus useita vuosiluokkia kattavassa yhdysluokkaopetuksessa poikkeaa merkittävästi siitä, miten opetus on mahdollista järjestää yhden luokkatason tai kahden luokan yhdysluokkaopetuksessa. Alkuopetuksen pedagogiikka eroaa ylempien vuosiluokkien pedagogiikasta, mikä lisää eri vuosiluokkien yhdistämisen haasteita. Tällä saattaa olla negatiivinen vaikutus oppilaan oppimiseen ja hyvinvointiin. Oppituntien suunnittelu edellyttää paljon ennakkosuunnittelua, jotta yhdysluokkaopetus toimii sujuvasti. Lisäksi yhdysluokkaopetuksen muuttuessa haasteellisemmaksi ohjaajaresurssin riittävyttä tulee tarkastella.
- ✓ Yhdysluokkapedagogiikan vahvuutena voidaan kuitenkin nähdä eri-ikäisten lasten roolin muuttuminen vuorovuosittain luokan pienimmistä isoimmiksi. Yhdysluokkapedagogiikka tarjoaa mahdollisuuden pienemmille kuulla jo ennalta, mitä isommat opiskelevat ja isommille tilaisuuden kerrata edellisvuoden asioita oman opiskelun sivussa, kun asiaa käsitellään pienempien kanssa.
- ✓ Yhdysluokkaopetuksessa opettajalla vähemmän aikaa tarjota henkilökohtaista ohjausta ja läsnäoloa. Toisaalta tämä saattaa kasvattaa oppilasta ottamaan enemmän vastuuta omista tekemisistään ja taas toisaalta tämä voi aiheuttaa oppilaalle keskittymisen vaikeuksia omassa opiskelussaan.
- ✓ Pieni vertaisryhmä tuo haasteita mm. kaverisuhteisiin ja kaveritaitojen opetteluun, osallisuuteen, vertaisoppijuuteen ja -kontakteihin. Samanaikaisesti kanssakäyminen eri-ikäisten lasten välillä on laajempaa, kuin isommissa kouluissa.
- ✓ Eri ikäisten yhteistyö monipuolistaa oppimisen mahdollisuuksia, toisaalta vähäinen oppilasmäärä haastaa ryhmä- ja parityöskentelyä.
- ✓ Opetussuunnitelman mukaisen vertaisoppimisen ja –arvioinnin toteuttaminen on haastavaa
- ✓ Tuen järjestäminen riittävässä laajuudessa oppilaan oikeuksia toteuttaen on haastavaa. Tiukentuneet ohjeistukset (Opetushallitus) edellyttävät erityisen tuen oppilaille kokoaikaista erityisluokanopettajan opetusta kaikissa niissä oppiaineissa, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä. Nykyisillä resursseilla tätä ei ole mahdollista toteuttaa täysimääräisesti millään Konneveden koululla. Kyläkoulujen osalta resursointi on ollut hankeavustusten varassa. Vaihtoehtona voi olla, että osalle oppilaista lähikouluksi joudutaan erityisen tuen tarpeen perusteella määrittelemään Lapunmäen yhtenäiskoulu.
- ✓ Opiskeluhuollon näkökulmasta haasteet kohdistuvat alakoulujen oppilaiden hajautumiseen useaan eri yksikköön. Opiskeluhuollon henkilöstöllä menee konkreettista työaikaa yksiköiden välisiin matkoihin sekä useamman opiskeluhoitoryhmän kanssa tehtävään yhteistyöhön. Hyvinvointialue rajaa ja valvoo opiskeluhuollon henkilöstönsä työaikaa tarkasti. Oppilaiden kannalta olisi helpompi ja nopeampi saada opiskeluhuollon palveluita, jos opiskeluhoitopalvelut olisivat keskitettyinä yhteen yksikköön. Kyläkouluilla palveluita on tarjolla lähes yksinomaan vain tarvittaessa.
- ✓ Taito- ja taideaineiden opetustilat poikkeavat eniten toisistaan, eivätkä tarjoa yhdenvertaisia mahdollisuuksia näiden aineiden opiskeluun. Erityisesti käsityön opetustilat ja -välineet ovat

laadultaan ja käytettävyydeltään kyläkouluilla heikommat kuin Lapunmäen koululla. Myös digitaalisten oppimisympäristöjen tasoissa on eroja.

- ✓ Lähikoulun jatkuminen säilyttää turvallisuuden tunnetta. Oppilaiden kuulemistilaisuuden näkemyksissä korostuu tunne oman tutun koulun turvallisuudesta.
- ✓ 1–3. luokkalaiset, jotka ovat lukuvuonna 2023–2024 Lapunmäellä joutuisivat vaihtamaan lukuvuodeksi koulua.
- ✓ Harrastamisen Suomen mallin kerhojen pienempi tarjonta Hytölän koulun osalta verrattuna Lapunmäen yhtenäiskoulun kerhotarjontaan.
- ✓ Kuntalaisnäkökulmasta tulisi pyrkiä mahdollisimman tasapuoliseen ja tehokkaaseen resurssien käyttämiseen

Ympäristövaikutukset

- ✓ Kyläkoulun säilyttämisen voi olettaa tukevan kylien elinvoimaisuutta, toisaalta lakkautettu kyläkoulu voi saada uuden elämän muussa käytössä ollen osa kylän maisemaa ja elinvoimaa.
- ✓ Koulukuljetukset säilyvät lähtökohtaisesti nykyisellä tasolla, joten ei merkittäviä ympäristövaikutuksia verrattuna nykytilaan. Yleisesti kunnan oppilasmäärien pienentyessä, koulukuljetuksia saattaa tarvita jatkossa nykyistä harvempi, millä on positiivisia ympäristövaikutuksia.
- ✓ Kouluruoan kuljetusten osalta ympäristövaikutukset säilyvät ensin nykyisellään, lv. 2025–2026 alusta ympäristövaikutukset vähenevät.
- ✓ Koulutoiminnan jatkuessa myös koulurakennuksen ja sen ympäristön ylläpitoa jatketaan, jolloin koko kiinteistö, mukaan lukien myös koulun ulkoliikuntapaikat, pysyy kunnossa. Koulutoiminnan loppuessa tulee ratkaistavaksi koulurakennuksen, sekä ulkoliikuntapaikkojen jatko.

Organisaatio ja henkilöstövaikutukset

- ✓ Pedagogisesti haasteelliset yhdysluokkayhdistelmät voivat johtaa henkilöstön vaihtuvuuteen tai saatavuusongelmiin. Lisäksi yhdysluokkaopetuksen muuttuessa haasteellisemmaksi ohjaajaresurssin riittävyyttä tulee tarkastella.
- ✓ Henkilöstön määrä kasvaa suhteessa lapsimääriin.
- ✓ Erityisen tuen järjestäminen joudutaan arvioimaan uudelleen.
- ✓ Koko koulun toiminta vähäisellä henkilöstömäärällä on haasteellista. Erityisesti sijaisjärjestelyt haastavat ja ns. hätätilanteisiin on varauduttava huolellisesti ennakoon.
- ✓ Yhdistelmätyöntekijän mahdollinen eläköityminen loppuvuodesta 2024 aiheuttaa työn uudelleen organisoitua kevätkaudelle 2025 ravinto- ja siivouspalveluyksikössä. Koulutoiminnan loppuessa uuden yhdistelmätyöntekijän rekrytointitarvetta ei ole. Kiinteistöhuollon osalta ei merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

- ✓ Luokanopettajan resursointi 3 oppilaalle alkuopetuspedagogiikkaan keskittyen on kunnalle kallis resursointi. Luokanopettajan laskennallinen vuosipalkka on n. 60 000 € / v.
- ✓ Kiinteistönhoitoa ja ylläpitoa voidaan jatkaa entisellään ko. lukuvuosi, ilman merkittäviä lisäpanostuksia. Koulutoiminnan loppuessa vuosittaisista käyttötalouden kuluista jää pois n. 35 000 euroa (mm. siivous, ruokahuolto, kiinteistönhoito, palveluiden ostot). Rakennuksen pakollisia vuosittaisia ylläpitokuluja jää n. 25 000 euroa, mikäli rakennus pidetään kunnan omistuksessa (lämmitys, sähkö, vakuutukset, vesihuolto, jätehuolto ym.).

Yritysvaikutukset

- ✓ Suoria työllistämisaikutuksia tunnistetaan muutamalle toimialalle (kiinteistöhuolto sekä henkilökuljetukset).
- ✓ Vaikutukset melko pienet (sekä + että -).

- ✓ Välillisiä vaikutuksia ei tunnisteta olevan.
- ✓ Yrittäjät kokevat, että mahdollisilla kouluverkkomuutoksilla on vaikutusta työntekijöiden saatavuuteen, toisaalta haaste tunnistetaan ilman mahdollisia muutoksiakin.
- ✓ Muista kunnista viesti on, ettei kyläkoulujen roolia ole tunnistettu kriittiseksi tekijäksi työntekijöiden saatavuuden osalta.
- ✓ Absoluuttista faktaa ei suuntaan tai toiseen ole saatavilla.
- ✓ Mahdollisilla kouluverkoston muutoksilla on vaikutuksia yrityksiin, mutta vähäisessä määrin.
- ✓ Aihetta ei nähdä kovinkaan kriittisenä tekijänä.
- ✓ Voidaan nähdä myös mahdollisuutena.

Yhteenveto vaikutusten arvioinnista

	Plussat	Miinukset
Kuntalaisvaikutukset	Lähikoulu säilyy omalla kylällä yhden lukuvuoden ajan, oppilaat jatkavat koulua tutussa kouluympäristössä ja valmistautuvat tulevaan muutokseen pidemmän aikaa.	Yhdysluokkaopetuksen laajeneminen -> pedagogiset näkökulmat. Erityisen tuen järjestämisen haasteet. Opiskeluhuollon resurssointi. Perusopetuksen resurssien kohdentaminen pieniin yksiköihin. 1–3. luokkalaiset, jotka ovat Lapunmäellä joutuisivat vaihtamaan lukuvuodeksi koulua.
Ympäristövaikutukset	Aluksi ei vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna. Lakkautuksen jälkeen ruokakuljetusten osalta ympäristövaikutus vähenee. Koulukuljetusten osalta vaikutus marginaalinen.	Aluksi ei vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna. Koulukuljetusten osalta vaikutus marginaalinen. Koulutoiminnan loppuessa tulee ratkaistavaksi koulurakennuksen, sekä ulkoliikuntapaikkojen jatko.
Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	Aluksi henkilöstöressurssin suhteellinen lisääntyminen oppilasmääriin suhteutettuna. Koulutoiminnan loppuessa yhdistelmätyöntekijän rekrytinnin tarvetta ei ole.	Aluksi henkilöstöressurssin kohdentaminen entistä pienemmälle oppilasmäärälle. Mahdolliset rekrytointi-/pitohaasteet haastaviin yhdysluokkayhdistelmiin. Vähäisen henkilöstöressurssin tuomat haasteet esim. Poissaolotilanteissa sekä ns. Hätätilanteissa. Lv. 2025–2026 alkaen vakituisen henkilöstön toimipaikan vaihtuminen.

Taloudelliset vaikutukset	Lv. 2025–2026 alkaen kiinteistön käyttötalous- ja investointikustannukset vähenevät, tai niitä jää kokonaan pois. Lv. 2025–2026 alkaen 1–2 määräaikaisen luokanopettajaresurssin väheneminen.	
Yritysvaikutukset		Lv. 2025–2026 alkaen vähäisesti työllistäviä vaikutuksia voi jäädä pois mm. kiinteistönhuolto toimialalle. Mahdollisesti heikompi työvoiman saatavuus.

Vaihtoehto 1.2. Hytölän koulun lakkauttaminen 1.8.2025 alkaen, opetusta annetaan vuosiluokille 3–6 lukuvuonna 2024–2025

Lapunmäki

	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30
0	17	11	13	11	17	13
1	17	17	11	13	11	17
2	21	17	17	11	13	11
3	19	21	17	17	11	13
4	11	20	21	17	17	11
5	15	16	20	21	17	17
6	9	18	16	20	21	17
7	28	22	22	22	26	22
8	33	28	22	22	22	26
9	29	33	28	22	22	22
Yht.	199	203	187	176	177	169

Hytölä

	24-25	25-26	26-27	27-28	28-29	29-30
0	0					
1						
2						
3	1					
4	5					
5	3					
6	7					
Yht.	16	0	0	0	0	0

Kuntalaisvaikutukset (erityisesti lapsivaikutusten arviointi)

- ✓ Koulukuljetusten piirissä olevien oppilaiden määrään ei suuria muutoksia, paitsi oppilasmäärän vähenemisen myötä. Itse kuljetut koulumatkat lisäävät liikuntaa ja sen myötä edelleen terveyttä ja hyvinvointia. Pienillä oppilailta koulumatkoihin käytettävä aika lisääntyy hieman nykyisestä (Hytölä-Lapunmäki n. 6 km).

- ✓ Koulurakennus säilyy kunnan omistuksessa ja kyseisiä tiloja voidaan tarjota harrastus- ja kokoontumistiloiksi ainakin lukuvuoden 2024–2025 ajan.
- ✓ Opetusryhmiä vain yksi ja koulu toimii yksiopettajaisena. Yhdysluokkavaihtoehtona 3.–6. lk. Oppilaan saama opetus useita vuosiluokkia kattavassa yhdysluokkaopetuksessa poikkeaa merkittävästi siitä, miten opetus on mahdollista järjestää yhden luokkatason tai kahden luokan yhdysluokkaopetuksessa. Tällaisen yhdysluokkaopetuksen toteuttaminen oppilaan ikätasoa vastaavaksi on pedagogisesti haastavaa. Tällä saattaa olla negatiivinen vaikutus oppilaan oppimiseen ja hyvinvointiin. Oppituntien suunnittelu edellyttää paljon ennakkosuunnittelua, jotta yhdysluokkaopetus toimii sujuvasti. Lisäksi yhdysluokkaopetuksen muuttuessa haasteellisemmaksi ohjaajaresurssin riittävyttä tulee tarkastella.
- ✓ Yhdysluokkapedagogiikan vahvuutena voidaan kuitenkin nähdä eri-ikäisten lasten roolin muuttuminen vuorovuosittain luokan pienimmistä isoimmiksi. Yhdysluokkapedagogiikka tarjoaa mahdollisuuden pienemmille kuulla jo ennalta, mitä isommat opiskelevat ja isommille tilaisuuden kerrata edellisvuoden asioita oman opiskelun sivussa, kun asiaa käsitellään pienempien kanssa.
- ✓ Yhdysluokkaopetuksessa opettajalla vähemmän aikaa tarjota henkilökohtaista ohjausta ja läsnäoloa. Toisaalta tämä saattaa kasvattaa oppilasta ottamaan enemmän vastuuta omista tekemisistään ja taas toisaalta tämä voi aiheuttaa oppilaalle keskittymisen vaikeuksia omassa opiskelussaan.
- ✓ Pieni vertaisryhmä tuo haasteita mm. kaverisuhteisiin ja kaveritaitojen opetteluun, osallisuuteen, vertaisoppijuuteen ja -kontakteihin. Samanaikaisesti kanssakäyminen eri-ikäisten lasten välillä on laajempaa, kuin isommissa kouluissa.
- ✓ Eri ikäisten yhteistyö monipuolistaa oppimisen mahdollisuuksia, toisaalta vähäinen oppilasmäärä haastaa ryhmä- ja parityöskentelyä.
- ✓ Opetussuunnitelman mukaisen vertaisoppimisen ja –arvioinnin toteuttaminen on haastavaa.
- ✓ Tuen järjestäminen riittävässä laajuudessa oppilaan oikeuksia toteuttaen on haastavaa. Tiukentuneet ohjeistukset (Opetushallitus) edellyttävät erityisen tuen oppilaille kokoaikaista erityisluokanopettajan opetusta kaikissa niissä oppiaineissa, joissa oppilaalla on yksilöllistetty oppimäärä. Nykyisillä resursseilla tätä ei ole mahdollista toteuttaa täysimääräisesti millään Konneveden koululla. Kyläkoulujen osalta resursointi on ollut hankeavustusten varassa. Vaihtoehtona voi olla, että osalle oppilaista lähikouluksi joudutaan erityisen tuen tarpeen perusteella määrittelemään Lapunmäen yhtenäiskoulu.
- ✓ Opiskeluhuollon näkökulmasta haasteet kohdistuvat alakoulujen oppilaiden hajautumiseen useaan eri yksikköön. Opiskeluhuollon henkilöstöllä menee konkreettista työaikaa yksiköiden välisiin matkoihin sekä useamman opiskeluhoitoryhmän kanssa tehtävään yhteistyöhön. Hyvinvointialue rajaa ja valvoo opiskeluhuollon henkilöstönsä työaikaa tarkasti. Oppilaiden kannalta olisi helpompi ja nopeampi saada opiskeluhuollon palveluita, jos opiskeluhoitopalvelut olisivat keskitettynä yhteen yksikköön. Kyläkouluilla palveluita on tarjolla lähes yksinomaan vain tarvittaessa.
- ✓ Taito- ja taideaineiden opetustilat poikkeavat eniten toisistaan, eivätkä tarjoa yhdenvertaisia mahdollisuuksia näiden aineiden opiskeluun. Erityisesti käsityön opetustilat ja -välineet ovat kyläkouluilla laadultaan ja käytettävyydeltään heikommat kuin Lapunmäen koululla. Myös digitaalisten oppimisympäristöjen tasoissa on eroja.
- ✓ Lähikoulun jatkuminen säilyttää turvallisuuden tunnetta. Oppilaiden kuulemistilaisuuden näkemyksissä korostuu tunne oman tutun koulun turvallisuudesta.
- ✓ Kuntalaisnäkökulmasta tulisi pyrkiä mahdollisimman tasapuoliseen ja tehokkaaseen resurssien käyttämiseen

Ympäristövaikutukset

- ✓ Kyläkoulun säilyttämisen voi olettaa tukevan kylien elinvoimaisuutta, toisaalta lakkautettu kyläkoulu voi saada uuden elämän muussa käytössä ollen osa kylän maisemaa ja elinvoimaa.

- ✓ Koulukuljetukset säilyvät lähtökohtaisesti nykyisellä tasolla, joten ei merkittäviä ympäristövaikutuksia verrattuna nykytilaan. Yleisesti kunnan oppilasmäärien pienentyessä, koulukuljetuksia saattaa tarvita jatkossa nykyistä harvempi, millä on positiivisia ympäristövaikutuksia.
- ✓ Koulutoiminnan jatkuessa myös koulurakennuksen ja sen ympäristön ylläpitoa jatketaan, jolloin koko kiinteistö, mukaan lukien myös koulun ulkoliikuntapaikat, pysyy kunnossa. Koulutoiminnan loppuessa tulee ratkaistavaksi koulurakennuksen, sekä ulkoliikuntapaikkojen jatko.

Organisaatio ja henkilöstövaikutukset

- ✓ Koulun ainoana opettajana toimiminen on erittäin haasteellista. Pedagogisesti haasteelliset yhdysluokkayhdistelmät voi johtaa henkilöstön vaihtuvuuteen tai saatavuusongelmiin. Lisäksi yhdysluokkaopetuksen muuttuessa haasteellisemmaksi ohjaajaresurssin riittävyttä tulee tarkastella.
- ✓ Erityisen tuen järjestäminen joudutaan arvioimaan uudelleen.
- ✓ Koko koulun toiminta minimalistisella henkilöstömäärällä on haasteellista. Erityisesti sijaisjärjestelyt haastavat ja ns. hätätilanteisiin on varauduttava huolellisesti ennakoon. Yhden opettajan koulussa riskienarviointi ennakolta saattaa olla jopa lähes mahdotonta ja riskien toteutumisen todennäköisyys kasvaa ja kertaantuu.
- ✓ Yhdistelmätyöntekijän mahdollinen eläköityminen loppuvuodesta 2024 aiheuttaa työn uudelleen organisointia kevätkaudelle 2025 ravinto- ja siivouspalveluyksikössä. Koulutoiminnan loppuessa uuden yhdistelmätyöntekijän rekrytointitarvetta ei ole. Kiinteistöhuollon osalta ei merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

- ✓ Yksi luokanopettaja vähemmän, kuin tällä hetkellä. Luokanopettajan laskennallinen vuosipalkka n. 60 000 € / v.
- ✓ Ohjaajaresurssia tulee tarkastella, koulunkäynninohjaajan resurssointi n. 30 000 € / v.
- ✓ Kiinteistöhoitoa ja ylläpitoa voidaan jatkaa entisellään ko. lukuvuosi, ilman merkittäviä lisäpanostuksia. Koulutoiminnan loppuessa vuosittaisista käyttötalouden kuluista jää pois n. 35 000 euroa (mm. siivous, ruokahuolto, kiinteistöhoito, palveluiden ostot). Rakennuksen pakollisia vuosittaisia ylläpitokuluja jää n. 25 000 euroa, mikäli rakennus pidetään kunnan omistuksessa (lämmitys, sähkö, vakuutukset, vesihuolto, jätehuolto ym.).

Yritysvaikutukset

- ✓ Suoria työllistämisaikutuksia tunnustetaan muutamalle toimialalle (kiinteistöhuolto sekä henkilökuljetukset).
- ✓ Vaikutukset melko pienet (sekä + että -).
- ✓ Välillisiä vaikutuksia ei tunnusteta olevan.
- ✓ Yrittäjät kokevat, että mahdollisilla kouluverkkomuutoksilla on vaikutusta työntekijöiden saatavuuteen, toisaalta haaste tunnustetaan ilman mahdollisia muutoksiakin.
- ✓ Muista kunnista viesti on, ettei kyläkoulujen roolia ole tunnustettu kriittiseksi tekijäksi työntekijöiden saatavuuden osalta.
- ✓ Absoluuttista faktaa ei suuntaan tai toiseen ole saatavilla.
- ✓ Mahdollisilla kouluverkoston muutoksilla on vaikutuksia yrityksiin, mutta vähäisessä määrin.
- ✓ Aihetta ei nähdä kovinkaan kriittisenä tekijänä.
- ✓ Voidaan nähdä myös mahdollisuutena.

Yhteenvedo vaikutusten arvioinnista

	Plussat	Miinukset
Kuntalaisvaikutukset	Lähikoulu säilyy omalla kylällä yhden lukuvuoden ajan, 4.–6. lk. oppilaat jatkavat koulua tutussa kouluympäristössä ja valmistautuvat tulevaan muutokseen pidemmän aikaa.	3. luokkalaisen osalta tilanne on haastava useiden vaihdosten vuoksi. Yhdysluokkaopetuksen laajeneminen -> pedagogiset näkökulmat. Erityisen tuen järjestämisen haasteet. Opiskeluhuollon resurssointi. Perusopetuksen resurssien kohdentaminen pieniin yksiköihin. Yksiopettajaisen koulun tuomat haasteet.
Ympäristövaikutukset	Aluksi ei vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna. Lakkautuksen jälkeen ruokakuljetusten osalta ympäristövaikutus vähenee. Koulukuljetusten osalta vaikutus marginaalinen.	Aluksi ei vaikutusta nykytilanteeseen verrattuna. Koulukuljetusten osalta vaikutus marginaalinen. Koulutoiminnan loppuessa tulee ratkaistavaksi koulurakennuksen, sekä ulkoliikuntapaikkojen jatko.
Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	Koulutoiminnan loppuessa 1–2 määräaikaisen luokanopettajaresurssin väheneminen. Koulutoiminnan loppuessa yhdistelmätyöntekijäresurssin väheneminen.	Mahdolliset rekrytointi-/pitohaasteet haastaviin yhdysluokkayhdistelmiin ja yksiopettajaiseen kouluun. Vähäisen henkilöstöresurssin tuomat haasteet esim. poissaolotilanteissa sekä ns. Hätätilanteissa. Vakituisen henkilöstön toimipaikan vaihtuminen asteittain.
Taloudelliset vaikutukset	Lv. 2025–2026 alkaen kiinteistön käyttötalous- ja investointikustannukset vähenevät, tai niitä jää kokonaan pois. Lv. 2024–2026 aikana 1–2 määräaikaisen luokanopettajaresurssin väheneminen.	

Yritysvaikutukset		Lv. 2025–2026 alkaen vähäisesti työllistäviä vaikutuksia voi jäädä pois mm. kiinteistönhuolto toimialalle. Mahdollisesti heikompi työvoiman saatavuus.
-------------------	--	---

Vaihtoehto 2. Hytölän koulun lakkauttaminen 1.8.2024 alkaen

Lapunmäki + Hytölä

esiopetus keskitetty Lapunmäelle

Lapunmäen oppilasmäärä:

	24–25	25–26	26–27	27–28	28–29	29–30
0	21	11	17	12	18	15
1	17	17	11	13	11	17
2	21	17	17	11	13	11
3	20	21	17	17	11	13
4	16	20	21	17	17	11
5	18	16	20	21	17	17
6	16	18	16	20	21	17
7	28	22	22	22	26	22
8	33	28	22	22	22	26
9	29	33	28	22	22	22
Yht.	219	203	191	177	178	171

Kuntalaisvaikutukset (erityisesti lapsivaikutusten arviointi)

- ✓ Koulumatkan ja siihen käytetyn ajan piteneminen osalla oppilaista.
- ✓ Muutama yksittäinen oppilas lisää siirtyy koulukuljetusten piiriin.
- ✓ Koulurakennus ei välttämättä säily kunnan omistuksessa ja kyseisiä tilojen käyttö harrastus- ja kokoontumistiloiksi epävarmaa. Toisaalta lakkautettu kyläkoulu voi saada uuden elämän muussa käytössä ollen osa kylän maisemaa ja elinvoimaa.
- ✓ Uusi toimintaympäristö vaatii sopeutumista ja mm. pienestä ryhmästä hyötyvältä oppilaalta edellytetään sopeutumista enemmän. Tämä tulee huomioida ryhmäyttämisessä ja oppilaiden tutustuttamisessa Lapunmäen koulun käytänteisiin.

- ✓ Yhdysluokkapedagogiikan muuttuminen yhden luokka-asteen opiskeluksi. Opetuksessa voidaan keskittyä yhden oppiaineen opiskeluun ja opettajalla on sen myötä enemmän aikaa yksilölliseen ja pienryhmien ohjaukseen.
- ✓ Vertaisryhmän kasvaminen mahdollistaa uusien kaverisuhteiden muodostumisen. Sama asia voi aiheuttaa alkuvaiheessa hämmennystä.
- ✓ Isompi oppilasmäärä mahdollistaa ryhmä- ja parityöskentelyn monipuolistumista.
- ✓ Opetussuunnitelman mukaisen vertaisoppimisen ja –arvioinnin toteuttaminen on helpompaa.
- ✓ Oppilaiden tuen tarpeisiin voidaan vastata helpommin laajemman henkilöstöressurssin myötä.
- ✓ Opiskeluhuollon näkökulmasta resursoinnin haasteet helpottuvat alakoulujen oppilaiden jakautuessa harvempiin yksiköihin. Koska opiskeluhuollon henkilöstöllä menee konkreettista työaikaa yksiköiden välisiin matkoihin sekä useamman opiskeluhoitoryhmän kanssa tehtävään yhteistyöhön, Hytölän koulun lakkauttaminen vapauttaisi resurssia tähän. Hyvinvointialue rajaa ja valvoo opiskeluhuollon henkilöstönsä työaikaa tarkasti. Oppilaiden kannalta olisi helpompi ja nopeampi saada opiskeluhuollon palveluita, jos opiskeluhoitopalvelut olisivat keskitettynä yhteen yksikköön. Kyläkouluilla palveluita on tarjolla lähes yksinomaan vain tarvittaessa.
- ✓ Taito- ja taideaineiden opetustilat poikkeavat eniten toisistaan, eivätkä tarjoa yhdenvertaisia mahdollisuuksia näiden aineiden opiskeluun. Erityisesti käsityön opetustilat ja -välineet ovat kyläkouluilla laadultaan ja käytettävyydeltään heikommat kuin Lapunmäen koululla. Myös digitaalisten oppimisympäristöjen tasoissa on eroja.

Ympäristövaikutukset

- ✓ Kyläkoulun säilyttämisen voi olettaa tukevan kylien elinvoimaisuutta, toisaalta lakkautettu kyläkoulu voi saada uuden elämän muussa käytössä ollen osa kylän maisemaa ja elinvoimaa.
- ✓ Koulukuljetukset säilyvät lähtökohtaisesti nykyisellä tasolla, joten ei merkittäviä ympäristövaikutuksia verrattuna nykytilaan. Yleisesti kunnan oppilasmäärien pienentyessä, koulukuljetuksia saattaa tarvita jatkossa nykyistä harvempi, millä on positiivisia ympäristövaikutuksia.
- ✓ Kouluruoan päivittäinen kuljetus lakkaa, millä positiivisia ympäristövaikutuksia.
- ✓ Koulutoiminnan loppuessa tulee ratkaistavaksi koulurakennuksen, sekä ulkoliikuntapaikkojen jatko.

Organisaatio ja henkilöstövaikutukset

- ✓ Isommassa yksikössä opettajat saavat helpommin kollegiaalista, pedagogista tukea työhönsä, lisäksi sijaistamisen haasteisiin on helpompi vastata.
- ✓ Yhdistelmätyöntekijän mahdollinen eläköityminen loppuvuodesta 2024 ajoittuu koulutoiminnan loppumisen kanssa yhteen, jolloin uuden yhdistelmätyöntekijän rekrytointitarvetta ei ole.

Taloudelliset vaikutukset

- ✓ Oppimateriaalikustannuksissa mahdollisuus säästöihin hankintojen keskittyessä - nyt erilliset materiaalivarastot jokaisella koululla.
- ✓ Oppikirjahankinnoissa mahdollisia kustannusvaikutuksia, mikäli kirjasarjojen synkronointi vaatii toimenpiteitä.
- ✓ 1–2 määräaikaisen luokanopettajan palkkakustannusten jääminen pois (riippuu palveluverkkoselvityksen kokonaisratkaisusta). Luokanopettajan laskennallinen vuosipalkkakustannus on 60 000 €/vuosi.
- ✓ Suuremmissa yksiköissä olevat taloudelliset resurssit voidaan kohdentaa paremmin oppimisympäristöjen kehittämiseen.
- ✓ Kuljetuskustannusten vaikutus marginaalinen, koska pääosin samat kuljetusreitit ajetaan kuin tällä hetkellä. Lisääntynyt oppilasmäärä reiteille huomioidaan isommalla kalustolla.

- ✓ Koulutoiminnan loppuessa vuosittaisista käyttötalouden kuluista jää pois n. 35 000 euroa (mm. siivous, ruokahuolto, kiinteistönhoito, palveluiden ostot). Rakennuksen pakollisia vuosittaisia ylläpitokuluja jää n. 25 000 euroa, mikäli rakennus pidetään kunnan omistuksessa (lämmitys, sähkö, vakuutukset, vesihuolto, jätehuolto ym.)

Yritysvaikutukset

- ✓ Koulukuljetuspalveluita tarjoaville yrittäjille mahdollisesti hieman lisää ajokilometrejä.
- ✓ Suoria työllistämisaikutuksia tunnustetaan muutamalle toimialalle (kiinteistöhuolto sekä henkilökuljetukset).
- ✓ Vaikutukset melko pienet (sekä + että -).
- ✓ Välillisiä vaikutuksia ei tunnusteta olevan.
- ✓ Yrittäjät kokevat, että mahdollisilla kouluverkkomuutoksilla on vaikutusta työntekijöiden saatavuuteen, toisaalta haaste tunnustetaan ilman mahdollisia muutoksiakin.
- ✓ Muista kunnista viesti on, ettei kyläkoulujen roolia ole tunnustettu kriittiseksi tekijäksi työntekijöiden saatavuuden osalta.
- ✓ Absoluuttista faktaa ei suuntaan tai toiseen ole saatavilla.
- ✓ Mahdollisilla kouluverkoston muutoksilla on vaikutuksia yrityksiin, mutta vähäisessä määrin.
- ✓ Aihetta ei nähdä kovinkaan kriittisenä tekijänä.
- ✓ Voidaan nähdä myös mahdollisuutena.

Yhteenveto vaikutusten arvioinnista

	Plussat	Miinukset
Kuntalaisvaikutukset	Pysyväisluonteinen ratkaisu epävarmuuden sijaan. Opetuksen keskittäminen Lapunmäelle muodostaa kokonaisuuden, jossa tilat ja opetuksen resurssointi on mahdollista keskittää. Tuen ja opiskeluhuollon parempi saatavuus. Opetusryhmät ja opetus toteutetaan ikäluokittain. Laajempi HSM kerhotarjonta Lapunmäen yhtenäiskoululla.	Koulun toiminnan loppuminen kylältä voi haastaa kylän elinvoiman. Koulun oppilaat siirtyvät uuteen kouluun, osa koulukuljetusten piiriin. Koulumatkojen pidentyminen n. 6 km/suunta.
Ympäristövaikutukset	Opetuksen keskittämien Lapunmäelle on energiatehokkaampaa (uudempi rakennus, aurinkopaneelit). Vähenevät ruokakuljetukset vähentävät ympäristövaikutuksia. Koulukuljetusten osalta ympäristövaikutukset marginaaliset.	Koulukuljetusten osalta ympäristövaikutukset marginaaliset. Koulutoiminnan loppuessa tulee ratkaistavaksi koulurakennuksen, sekä ulkoliikuntapaikkojen jatko.
Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	1–2 määräaikaisen luokanopettajaresurssin väheneminen.	Vakituisen henkilöstön toimipaikan vaihtuminen.

	Yhdistelmätyöntekijäresurssin väheneminen. Isommassa yksikössä opettajat saavat helpommin kollegiaalista, pedagogista tukea työhönsä, lisäksi sijaistamisen haasteisiin on helpompi vastata -> lisää henkilöstön pitovoimaa	
Yritysvaikutukset		Lv. 2025–2026 alkaen vähäisesti työllistäviä vaikutuksia voi jäädä pois mm. kiinteistöhuolto toimialalle. Mahdollisesti heikompi työvoiman saatavuus.
Taloudelliset vaikutukset	1–2 luokanopettajaresurssin väheneminen. Kiinteistön käyttötalous- ja investointikustannukset vähenevät, tai niitä jää kokonaan pois. Ruoan kuljetuskustannukset säästyvät.	

YT-MENETTELY

Palveluverkon uudistamista koskeva asia tulee käsitellä työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain (YT-laki 449/2007) mukaisesti, ainakin jos siihen liittyy:

1. Henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien välisessä yhteistyössä.
2. Palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla olennaisia henkilöstövaikutuksia, kuten ulkopuolisen työvoiman käyttöä tai liikkeen luovutusta.
3. Henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia.
4. Taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osa-aikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista. (YT-laki 4 §)

Kouluverkon uudistamishankkeessa kyseeseen tulee lähinnä kohta 1. Siinä edellytetään, että muutoksilla tulee olla merkittävä vaikutus henkilöstön asemaan. Vaikutuksen merkittävyttä tulee arvioida kussakin tilanteessa erikseen. Merkittävä vaikutus on yleensä esimerkiksi silloin kun suunnitellaan koulun lakkauttamista. Kyseeseen voi tulla myös kohdassa 4 mainittu osa-aikaistaminen tai irtisanominen. Kouluverkkouudistus koskee yleensä vain osaa henkilöstöstä tai henkilöstöä yleisesti. Jos asia koskee vain osaa henkilöstöstä, se voidaan käsitellä asianomaisten henkilöiden tai vaihtoehtoisesti henkilöstön osan edustajien kanssa. Jos asia käsitellään asianomaisten työyksikön kesken, sitä ei tarvitse käsitellä sen lisäksi

yhteistoimintaelimessä. Jos uudistaminen koskee henkilöstöä yleisesti, se käsitellään yhteistoimintaelimessä.

Konnevedellä opetushenkilöstön virat ja tehtävät ovat kunnan yhteisiä, eikä niitä täytetä yksiköittäin. Näin ollen yksittäisen opettajan työskentelypiste saattaa vaihtua työnantajan tarpeiden mukaisesti. Lisäksi huomioitavaksi tulee työnkierto, jonka avulla kehitetään sekä työntekijän että organisaation osaamista.

Viranhaltijan/työntekijän työtekopaikan määrääminen on työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeuteen eli ns. direktio-oikeuteen perustuva päätös, johon ei ole muutoksenhakuoikeutta.

Hytölässä työskentelevän yhdistelmätyöntekijän osalta kuulemistilaisuus pidettiin 21.3.2024. Hytölän koulun opettajille pidettiin kuulemistilaisuus 25.3.2024. Koska asia koskee vain osaa henkilöstöstä (ei koko opetushenkilöstöä), asia voitiin käsitellä asianomaisten henkilöiden kesken. Jos asia käsitellään asianomaisen työyksikön kesken, sitä ei tarvitse käsitellä sen lisäksi yhteistoimintaelimessä.

ESTEELLISYYS VALMISTELUSSA JA PÄÄTÖKSENTEOSSA

Esteellisuuden ilmoittaminen, arviointi ja ratkaisu kuuluvat ensisijaisesti asianomaiselle henkilölle itselleen (hallintolaki 29.2 § ja kuntalaki 97.5 §). Tulkinnanvaraisessa esteellisyytilanteessa suositeltavaa on olla ottamatta osaa asian käsittelyyn eli oma-aloitteinen jääväminen. Esteellisyys tarkoittaa käsittelykieltoa, joka koskee kaikkia asian ratkaisun vaiheita ja kaikkia toimia, jotka voivat jollakin tavoin vaikuttaa tehtävän päätöksen sisältöön. Esteellistä henkilöä voidaan kuitenkin kuulla asiantuntijana. On suositeltavaa, että ne henkilöt, joiden kohdalla intressijäävi tulee arvioitavaksi (henkilön tai hallintolain 28.2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun läheisen työpaikka on lakkautusuhan alla olevassa koulussa tai lapsi on oppilaana kyseisessä koulussa), jääväisivät itsensä oma-aloitteisesti lautakunnassa ja kunnanhallituksessa varmuuden vuoksi siinä vaiheessa, kun on selvillä, mitkä koulut ovat lakkautusuhan alla. Koulu- tai palveluverkkotyöryhmän jäsenet eivät ole esteellisiä lautakunnassa ja kunnanhallituksessa yksinomaan sillä perusteella, että he ovat olleet asiaa valmistelleen työryhmän jäseniä ja kenties ottaneet selkeän kannan tietyn vaihtoehdon puolesta. Oikeuskäytännön perusteella esteellisyyttä ei synny ennakoasenteen perusteella tilanteessa, jossa henkilöllä ei ole omaa intressiä asiassa. KHO:n oikeuskäytännössä koskien koulujen lakkauttamispäätöksiä esteellisyyttä ei ole katsottu syntyvän, vaikka asialla on ollut välittömiäkin vaikutuksia valtuutetun asemaan. KHO on vetänyt päätöksillään rajaa edustukselliseen demokratiaan kuuluvan vaikutusmahdollisuuden ja henkilökohtaisen edun välille.

Jos valmistellaan kouluverkkoa koskevaa ratkaisua ottamatta kantaa yksittäiseen kouluun, voi ”erityisen hyödyn tai vahingon” edellytys jäädä täyttymättä. Jonkin nimenomaisen koulun lakkauttamista käsiteltäessä tilanne voi sen sijaan olla toinen. KHO:n oikeuskäytännössä esteellisyysarvioinnissa on pantu painoa muun muassa sille, että valmistellaan koko kuntaa koskevaa koulujärjestelyä. Mitä suppeammasta asiakokonaisuudesta on kysymys, sitä todennäköisempää on asian käsittelyyn osallistuneen esteellisyys intressijäävin perusteella.

KHO 1998:68: Kun otettiin huomioon, että kysymys oli kunnan kouluolojen järjestämisestä useampia koulupiirejä yhdistämällä ja että kunnanhallituksen osalta kysymys on asian valmistelusta, asian ratkaisusta ei asiaa kokonaisuutena tarkasteltaessa ollut ollut odotettavissa A:lle ja hänen lapsilleen erityistä hyötyä tai vahinkoa hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Valtuutetun esteellisyys valtuustossa arvioidaan kuntalain 97.1 §:n nojalla: valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä tai hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Esteellisyysarvioinnissa on merkitystä sillä, kuinka konkreettisesta asiasta päätetään. Tulkinta on ollut, ettei valtuutettu ole esteellinen valtuustossa käsittelemään koulun lakkauttamista, vaikka hänen lapsensa olisi koulussa oppilaana. Korkein hallinto-oikeus (KHO 12.4.2001 T

867) on tulkinnut, ettei asian ole katsottu koskevan valtuutettua sillä tavalla henkilökohtaisesti kuin Kuntalain 97 §:ssä tarkoitetaan.

Sivistyslautakunnan puheenjohtaja on jäävänyt itsensä intressijäävyyden perusteella seuraavista tilaisuuksista, joissa käsiteltiin Hytölän koulun tulevaisuutta:

- Palveluverkkoselvitystyöryhmän kokoukset 4.3.2024; 19.3.2024 sekä 25.3.2024.
- Hytölän huoltajien tiedotus- ja kuulemistilaisuus 11.3.2024 (henkilö osallistui ko. tilaisuuteen huoltajana)
- Valtuuston iltakoulu 18.3.2024 (jääväsi itsensä Hytölän kouluun liittyvissä asioissa)

SELVITYKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Oppilasmäärän väheneminen ja Konneveden kunnan taloudellinen arvioitu kehitys edellyttävät ratkaisuja perusopetuksen palveluverkkoon tarkastelujakson 2024–2030 aikana.

Palveluverkkoselvitystyöryhmä on pyrkinyt selvittämään ja arvioimaan laajasti ratkaisuun vaikuttavia tekijöitä sekä eri ratkaisuvaihtoehtojen vaikutuksia (ennakkovaikutusten arviointi). Työryhmän näkemyksen mukaan tärkein vaikuttava asia päätöstä tehtäessä tulee olla opetuksen järjestäminen pedagogisesti lasten edun mukaisesti parhaalla mahdollisella sekä taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Hytölän koulun toiminnan jatkumista on arvioitu siten, voisiko Hytölän koulu jatkaa koko tarkastelujakson ajan, ulottuen lukuvuoteen 2029–2030. Tämä vaihtoehto edellyttäisi joka tapauksessa vuosittaista tarkastelua. Muina vaihtoehtoina työryhmä on tarkastellut Hytölän koulun toiminnan jatkamista vielä lukuvuoden 2024–2025 ajan joko siten, että Hytölän koululla annettaisiin perusopetusta vuosiluokille 1.-6 tai vaihtoehtoisesti vuosiluokille 3.–6 sekä Hytölän koulun lakkauttamista 1.8.2024 alkaen.

Hytölän koulun jatkaminen tarkoittaisi koulujen resursoinnin ja annettavan opetuksen laajuuden heikkenemistä oppilasmäärän laskiessa, ja vaikuttaisi kaikkien Konneveden koulujen käytettävissä olevan resurssin jakautumiseen. Koska opetus voidaan toteuttaa myös vähäisemmällä määrällä kouluja resursseja keskittäen, nykyistä mallia kustannustehokkaammin ja säilyttäen koulumatkat ja palveluverkon saavutettavuuden kohtuullisena, työryhmä ei näe suositeltavana vaihtoehtona nykyisen palveluverkon ylläpitämistä. Palvelutoimintojen keskittämisellä saadaan niin pedagogista, toiminnallista kuin taloudellistakin synergiaetua, jolla turvataan laadukkaat palvelut myös tulevaisuudessa. Hytölän koulun lakkauttamisen ajankohtaa työryhmä on arvioinut ennakkovaikutusten arvioinnin kautta.

Hytölän koulun lakkauttamisella voi olla työryhmän arvion perusteella negatiivisia vaikutuksia kylälle ja alueen elinvoimalle. Säilyttämällä pieniä erillisiä yksiköitä voidaan tarjota joidenkin käytännön järjestelyjen osalta helpotusta yksittäisten oppilaiden tai perheiden arkeen. Sen sijaan kokonaisuuden näkökulmasta joudutaan tarkastelemaan toimintoja ja kustannuksia muilta osin ja mahdollisesti heikentämään laajemman joukon oikeuksia saada riittävää tukea kasvuun ja oppimiseen tai mahdollisuutta oppia yhdenvertaisissa oppimisympäristöissä.

Työryhmän esityksen tulee olla ensisijaisesti opetuksen järjestämisen ja kunnan talouden kannalta perusteltu. Palveluverkkotyöryhmä on käsitellyt vaihtoehtoja kokouksissaan 19.3.2024 ja 25.3.2024. Kerätyn tiedon (erilliset tausta-aineistot), vaihtoehtotarkastelujen ja ennakkovaikutusten arvioinnin perusteella työryhmä on vaihtoehdon 2 kannalla, jossa Hytölän koulu lakkautettaisiin 1.8.2024. Vaihtoehto huomioi lasten edun ja opetuksen järjestämisen pedagogisesti tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Oppilaiden koulumatkat pidentyvät maltillisesti.

PALVELUVERKKOSELVITYKSESSÄ KÄYTETYT TAUSTA-AINEISTOT

Historia:

- Aiemmat lakkautuspäätökset
- Kouluverkkoselvitys lisäliitteineen 2017

Kiinteistöt:

- Hytölän koulun kuntoarvio 2014
- Hytölän koulu PTS-kunnossapitosuunnitelma
- Istunmäen koulun kuntoarvio 2014
- Istunmäen koulu PTS-kunnossapitosuunnitelma
- Hytölän koulun käyttötalous vuosilta 2018–2024
- Istunmäen koulun käyttötalous 2018–2024
- Sähköpostikeskustelu Lapunmäen koulun henkilömäärästä/Palotarkastaja Olli Markkanen, Keski-Suomen Hyvinvointialue
- Lapunmäen koulun palotekninen selvitys
- Lapunmäen, Istunmäen ja Hytölän tietoja 8.3.2024
- Tase-erittely kp 41124 ja 41125
- Uusille asuinrakennuksille ja loma-asuntojen käyttötarkoitusten muutoksille myönnettyt rakennusluvut v. 2015 lähtien

Kokousmuistiot

Oppilasennusteet, väestö ym.

- Kyläkoulujen oppilasennusteet 18.1.2024
- Perusopetus, yläkoulu eriteltynä
- Oppilasennusteet 18.1.2024
- Oppilasennusteet; ennusteet vs. toteuma
- Oppilasmäärät Lapunmäki 18.1.2024
- Rasmus Aro: Perusopetuksen saavutettavuus, väestönmurros ja kustannukset
- SavoGrow tilastopaketti (Verkostoperuskouluhanke)
- Verkstoperuskoulu tilastopaketti

Osallisuus, kuuleminen

- 5.3.2024 ja 11.3.2024 kuntalaisilta, PowerPoint esitys
- Hytölä kyselytulokset
- Kutsu tiedotus- ja keskustelutilaisuuteen 11.3.2024
- Kuulemiset, tiedote 26.3.2024
- Oppilaiden kuuleminen, Hytölän koulu
- Palveluverkkoselvityksen vakakyselyn raportointi
- Palveluverkkoselvitys, esiopetus peruseräraportti kyselystä
- Palveluverkkoselvitys, varhaiskasvatus peruseräraportti kyselystä
- Palveluverkko, yritykset EVA
- Sanapilvi Hytölän oppilaiden kuuleminen
- Yritysvaikutusten arviointi, palveluverkkoselvitys peruseräraportti kyselystä

Talous

- Perusopetus käyttötalous oleellinen ilman hankkeita ja kotikuntakorvauksia vuosilta 2018–2024
- SAKU perusopetus 2022
- SAKU varhaiskasvatus 2022
- Varhaiskasvatus käyttötalous ilman hankkeita ja kotihoidontukea 2018–2024

Viestintä

- Alkutiedote 2.2.2024

Yleinen

- Työryhmän asettaminen, kunnanjohtaja vhp §28
- Esi- ja alkuopetus lv. 2023–2024, Hytölä
- EVA esiopetus ja varhaiskasvatus
- EVA Hytölän alkuopetuksen järjestäminen lv. 2023–2024
- Tutkimuksia aiheeseen liittyen

TUULIVOIMAN YLEISOPAS

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Tuulivoiman yleisopas

Teollisen kokoluokan tuulivoimarakentaminen on lisääntynyt viime vuosina voimakkaasti, kun uusiutuvan energian käyttöä on lisätty kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti. Tuulivoimahankkeet ovat lisääntyneet myös Keski-Suomessa. Samalla on noussut esiin yleinen tiedontarve tuulivoimasta sähköntuotantomuotona. Vastauksena tähän tiedontarpeeseen Keski-Suomen ELY-keskus on koonnut tämän yleisoppaan. Opas on suunnattu kaikille aiheesta kiinnostuneille keskisuomalaisille, ja sen avulla pyritään valaisemaan tuulivoiman toimintaperiaatteita, tuulivoimahankkeen toteutuksen käytäntöjä sekä vaikutuksia.

Pääasiallisina lähteinä tekstissä toimivat Motivan verkkosivut tuulivoimasta

(https://www.motiva.fi/ratkaisut/uusiutuva_energia/tuulivoima)

sekä Suomen tuulivoimayhdistyksen verkkosivut (<https://tuulivoimayhdistys.fi/>). Muut lähteet on merkitty tekstiin.

Perustietoa tuulivoimasta

Uusiutuva ja lähes päästötön energiantuotantotapa

Tuulivoima on yksi uusiutuvista energianlähteistä vesi- ja aurinkovoiman rinnalla. Toisin kuin uusiutumattomat energialähteet, uusiutuvat energianlähteet eivät synnytä tuotannossaan päästöjä eivätkä kulu käytössä. Tuuliolot kuitenkin vaihtelevat, jonka takia tuulivoiman sähköntuotannon vaihtelua pitää tasata säätövoimalla. Säätövoima tasaa hetkittäisiä vaihteluja tuotannossa ja kulutuksessa, ja varmistaa näin sähkön saatavuuden. Tarvittava säätö tehdään usein vesi- tai lauhdevoimalla.

Tuulivoimakaan ei silti ole täysin päästötöntä, kuten ei mikään muukaan energiantuotantotapa. Tuulivoimassa päästöjä syntyy rakentamisesta, kuljetuksesta ja huollosta. Lisäksi voimaloiden rakentaminen kuluttaa luonnonvaroja ja voi vaikuttaa negatiivisesti mm. luonnon monimuotoisuuteen ja lähialueiden muiden elinkeinoalojen toimintaan. Tuulivoima kuitenkin vähentää energiantuotannon hiilidioksidi- ja pienhiukkaspäästöjä korvaten uusiutumattomia suuripäästöisempiä energiantuotantotapoja, joten sen kokonaisvaikutus nähdään positiivisena.

Tuulivoiman tuotantokustannuksista suurin osa muodostuu suunnittelu- ja rakennusvaiheessa. Kun tuulivoimala on valmis, se toimii itsenäisesti ja kustannuksia muodostuu enää vain ylläpidosta ja huollosta. Tuotantokustannukset ovat laskeneet nopeasti viime vuosina teknologian kehittymisen ansiosta, kun uudet voimalat yltyvät korkeammalle ja tuottavat enemmän sähköä kuin aiemmin. Tämä on mahdollistanut myös tuulivoiman rakentamisen markkinaehtoisesti. Kansainvälisen energiajärjestö IEA:n mukaan tuulivoima onkin energiantuotantomuotona yksi halvimmista aurinkosähkön kanssa (TEM 2020).

Tekniset ominaisuudet

Tuulivoima perustuu siihen, että tuulen liike-energiaa muutetaan tuulivoimalan akselin pyörimisenergiaksi tuulivoimalan lapojen pyörimisen avulla. Akseli puolestaan pyörittää generaattoria, joka tuottaa sähköä. Tuotettu sähkö johdetaan muuntajan kautta sähköverkkoon.

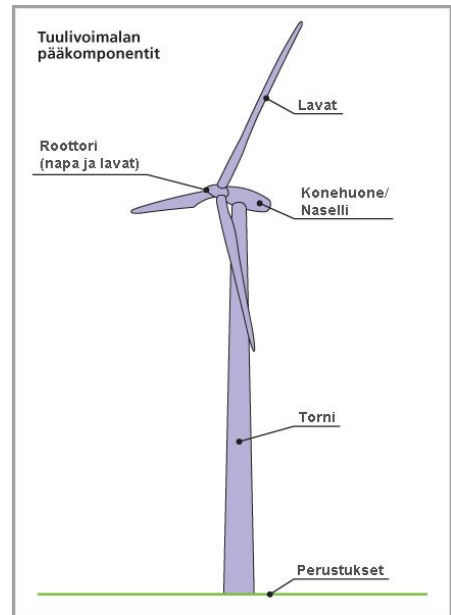
Tuulivoiman "perusyksikkö" on tuulivoimala. Tuulivoimala rakentuu roottorista, jossa on voimalan napa ja lavat, konehuoneesta sekä tornista ja maassa olevista perustuksista (Kuva 1). Nykyaikaiset tuulivoimalat ovat suurimmaksi osaksi kolmilapaisia ja vaaka-akselisia. Lajojen pyyhkäisyypinta-ala voi olla lähes 2 hehtaaria.

Tuulivoimalat tulee sijoittaa tarpeeksi kauas toisistaan, jotta lapojen aiheuttamien pyörteiden vaikutus ilmassa ehtii nollaantumaan. Etäisyyteen vaikuttaa turbiinin koko, voimaloiden lukumäärä sekä niiden sijoittuminen tuulivoimalueelle (YM 21016a). Yksittäiset voimalat liitetään toisiinsa maakaapelein, ja yhdessä ne muodostavat tuulipuiston. Tuulipuisto liitetään sähköverkkoon yhtenä kokonaisuutena.

Tuulivoimaloiden kokoa kuvataan usein nimellisteholla. Tämä tarkoittaa tehoa, jonka voimala voi enimmillään tuottaa. Nimellisteho saavutetaan voimaloissa, kun tuulen nopeus on välillä 10–15 m/s, mutta voimala tuottaa sähköä aina, kun tuulen nopeus on välillä 3–25 m/s. Voimaloiden teho on kasvanut viime vuosina nopeasti. Jo pystytettyjen maatuulivoimaloiden teho on yleensä 1–3 megawattia (MW), kun nyt rakenteilla ja suunnitteilla olevien teho on jo 4–6 MW. Lisäksi markkinoilta löytyy 8–10 MW:n voimaloita.

Tuulivoimaloiden tuottama energia riippuu lapojen korkeudella vallitsevasta tuulesta. Perusperiaate on, että korkeammalla tuulee enemmän, ja siellä tuuliolot ovat myös tasaisemmat. Tuulivoimaloiden tornien korkeutta onkin saatu kasvatettua teknologian kehittyessä, ja näin on pystytty kasvattamaan tuulivoiman tuotantoa. Myös aerodynamiikan kehitys on parantanut tuulivoimalan energiantuottoa, sillä voimaloiden hyötysuhdetta on saatu suuremmaksi.

Voimaloiden tekninen käyttöikä on nykyisin 20–30 vuotta. Käyttöään aikana voimalan osia joudutaan myös vaihtamaan ja korjaamaan. Elinkaaren lopussa oleva voimala puretaan ja osat kierrätetään. Toimintakuntoisia osia voidaan myös myydä eteenpäin.

Kuva 1. Tuulivoimalan osat. Lähde: Motiva

Tuulivoima Suomessa

Tuulivoima on tällä hetkellä Suomen halutuin teollisen kokoluokan sähköntuotantomuoto kuluttajien mielestä. Suomalaisten energia-asenteet -seurantatutkimuksen mukaan 80 % täysi-ikäisistä suomalaisista lisäksi tuulivoimaa (Energiateollisuus 2020). Vuonna 2020 Suomen tuulivoimahankkeista 60 % oli suomalaisomistuksessa.

Suomen tuuliolosuhteet tuulivoimatuotannolle ovat hyvät. Tuulivoimaloiden lapojen pituudella voidaan kompensoida hieman matalampaa keskituulennopeutta, ja korkeammilla torneilla ylletään tasaisempiin tuuliin myös sisämaassa. Voimaloiden kehittymisen ansiosta sisämaahan on avautunut paljon uutta potentiaalista aluetta tuulivoimatuotannolle. Suomessa onkin tällä hetkellä suunnitteilla suuri määrä uusia tuulivoimahankkeita: Suomen tuulivoimayhdistys ry:n mukaan tammikuuhun 2021 mennessä Suomessa on julkaistu tuulivoimahankkeita yli 20 000 MW:n edestä.

Talvet eivät myöskään ole ongelma tuulivoimalle, vaan silloin tuotetaan eniten tuulienergiaa. Talvikuukausina tuulee enemmän kuin kesäkuukausina, jonka lisäksi kylmä ilma on tiheämpää kuin lämmin ilma ja tuottaa siksi myös enemmän energiaa. Suurempi tuotto osuu yhteen myös talvikauden suuremman energiankulutuksen kanssa. Kaikki Suomessa olevat voimalat on suunniteltu materiaaliensa puolesta kestäväksi kylmiä olosuhteita, mutta lavat voivat silti jäätyä talvella. Lapojen jäätyminen alentaa voimaloista saatavaa tehoa, joten jäätymistä pyritään välttämään. Apuna tässä ovat lapojen jäätymistä ennaltaehkäisevät tunnistustekniikat sekä kertynyttä jäätä sulattava lapalämmitys.

Tuulivoimatuotanto nyt ja tulevaisuudessa

Tuulivoimatuotanto tulee luultavasti yhä lisääntymään, sillä maailman energiantarpeen ennustetaan kasvavan. Uusiutuvaa energiaa tarvitaan tuottamaan energiaa samalla, kun pienennämme päästöjämme maailmanlaajuisesti.

Maailmanlaajuisesti tuulivoimakapasiteetti oli vuoden 2019 loppuun mennessä 651 gigawattia (GW), ja sen on ennustettu yltävän 1676 GW:in vuonna 2030. Määrä riittäisi kattamaan jopa 20 % maailman sähköntarpeesta vuonna 2030. Maatuulivoiman ennustetaan kattavan neljänneksen uusiutuvan energian 50 %:n kapasiteetin kasvusta vuosien 2019–2024 aikana (IEA 2019).

EU:ssa tuulivoimalla on vahva asema, ja se myös tulee säilymään vahvana, osana EU:n uusiutuvan energian tavoitteita. EU-maiden tuulivoimakapasiteetti oli vuoden 2019 lopussa jo 205 GW, joka kattoi kokonaissähkökulutuksesta EU:ssa 15 %. Ennusteiden mukaan tuulivoimakapasiteetti tulee nousemaan 320 GW:in vuoteen 2030 mennessä, jolloin sillä katettaisiin lähes 25 % EU:n sähköntarpeesta.

Suomen tuulivoimakapasiteetti oli vuoden 2020 lopussa 2,6 GW, joka tarkoittaa noin 7,8 terawattitunnin (TWh) sähköntuotantoa. Tällä tuotannolla katettiin Suomen sähkönkulutuksesta vajaa 10 %. Suomen Tuulivoimayhdistys ry:n mukaan Suomella on tuulivoimapotentiaalia ainakin 30 TWh:n vuotuisen tuulivoimatuotantoon vuonna 2030.

Tuulivoimahankkeen vaiheet

Keskikokoisen tuulivoimahankkeen toteutuksen kokonaiskesto on noin 4–6 vuotta. Aloite tuulivoimahankkeelle voi tulla esim. hanketoimijalta, energiayhtiöltä, kunnalta tai maanomistajilta. Hanke voidaan jakaa karkeasti viiteen alla esitettyyn vaiheeseen.

Esiselvitys ja alueen etsintä

Hanke pohjautuu yleensä esiselvitykseen, jonka avulla etsitään tuulivoimalle sopivaa sijoituskohdetta. Esiselvityksessä vertaillaan ensin muutaman kiinnostavan kohteen tuulioloja, infrastruktuuria, maankäyttöä ja ympäristöä keskenään esimerkiksi ympäristö-, maankäyttö- ja tuulianalyyysien avulla. Kun potentiaalisin alue on valittu, selvitetään sen nykytila ja soveltuvuus tuulivoimalle. Tämä tehdään arvioimalla alustavasti projektin tekniset, taloudelliset ja maankäytölliset toteutusedellytykset, usein erilaisten selvitysten pohjalta. Alueen valintaan vaikuttaa mm. alueen kaavoitustilanne, alueen tuuliolosuhteet, alueen etäisyydet sähköverkkoon, tieverkkoon ja asutukseen, alueen luontoarvot, alueen ilmailun rajoitukset sekä alueen maanomistajuus. Myös puolustusvoimien lausunto alueen soveltuvuudesta tuulivoimalle kannattaa pyytää jo tässä vaiheessa, sillä kielteinen lausunto on hankkeen este. Tuulivoima-alueen valinta perustuu siis eri tekijöiden välillä tehtyihin kompromisseihin. Esiselvitys ja sopivan alueen etsintä kannattaa tehdä huolellisesti, jotta hanke ei myöhemmin joudu vastatuuleen virheellisen aluevalinnan seurauksena.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Kun tuulivoimahankkeelle mahdollisesti sopiva alue on löydetty, otetaan yhteyttä erilaisiin sidosryhmiin. Kaikista tärkeimmät sidosryhmät ovat kunta ja maanomistajat, joiden tulee olla myönteisiä hankkeelle. Heihin otetaan yhteyttä ensimmäisenä. Aikaisessa vaiheessa yhteyttä tulee ottaa myös alueelliseen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus), joka edistää kunnan alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämistä sekä toimii YVA-prosessissa yhteysviranomaisena. Maakuntaliiton kanssa on tarpeen keskustella tuulivoiman sopimisesta alueelle seudullisesta näkökulmasta, varsinkin jos hankealue ei sijaitse maakuntakaavaan merkityllä tuulivoima-alueella. Tuotettavan sähkön saamiseksi verkkoon tulee keskustella aikaisessa vaiheessa myös verkonhaltijan tai alueellisten verkkoyhtiöiden kanssa.

Hankkeen edetessä yhteyttä on lisäksi hyvä ottaa hankkeelle oleellisiin viranomaisiin ja järjestöihin, kuten Museovirastoon, luonnonsuojelujärjestöihin sekä pelastuslaitokseen. On myös hyvä muistaa yhteydenotto hankkeen naapureihin, eli kaikkiin, joihin hanke voi vaikuttaa. Mitä aiemmin ja avoimemmin hankkeesta viestitään osallisille, sitä parempi ja kehittävämpi vuoropuhelu asiasta yleensä saadaan aikaiseksi. Hankkeeseen liittyvässä vuorovaikutuksessa ja tiedottamisessa tulee noudattaa maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) säännöksiä.

Hankekehitys

Alueen valinnan ja oleellisimpien sidosryhmien myönteisen kannan saamisen jälkeen vuorossa on tuulipuiston hankekehitys. Hankekehitys sisältää tuulivoima-alueen maa-alan hankinnat, alueella tehtävät tuulimittaukset sekä hankkeen kaavoituksen. Ensin hanketoimijan on hankittava **maanpohjan hallinnointi**, joka yleensä tapahtuu tekemällä vuokrasopimukset maanomistajien kanssa. Sopimukseen otetaan usein mukaan myös purkuvakuus, joka turvaa aikanaan voimaloiden purkukustannusten kattamisen toimijan mahdollisen konkurssin tms. tapauksessa. Tässä vaiheessa hanketta tehdään myös konkreettiset **tuulimittaukset**. Mittauksia suoritetaan hankealueella riittävän pitkällä aikavälillä (vähintään yksi vuosi), jotta alueen tuulioloista saadaan tarkkaa tietoa.

Kaava- ja lupamenettely on usein näkyvin osa hankekehitystä. Kaavoitusmenettelyssä selvitetään tuulivoiman sijoittamisen ja rakentamisen maankäytöllisen edellytykset, eli käytännössä se, saako alueelle rakentaa tuulivoimaloita. Kaavoitusmenettelyssä on selvitettävä hankkeen vaikutukset maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaisesti. Kaavoitushanke edellyttää aina ympäristövaikutusten selvitystä ja tietyissä tapauksissa myös YVA-lain (252/2017) mukaista yksittäistapausharkintaa tai ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely). Kaavoituksen ja mahdollisen YVA-menettelyn lisäksi hanke tarvitsee aina rakennus- tai toimenpideluvan voimaloiden rakentamiselle (MRL 125 § ja 126 §), sekä tapauskohtaisesti myös muita lupia. Kaavoitusprosesseja avataan lisää edempänä.

Rakentaminen ja käyttöönotto

Kaava- ja lupamenettelyjen jälkeen alkaa tuulivoimapuiston rakentaminen. Tässä vaiheessa hanketta tehdään investointipäätökset rahoittajien kanssa sekä erilaiset sopimukset toteutukseen liittyen, kuten toimitussopimukset ja

verkkoliityntäsopimus. Lisäksi tehdään suunnittelutyötä esim. teihin, perustuksiin, verkkoliityntään ja tuulipuiston kaapelointiin liittyen. Tehtävät työt kilpailutetaan, jonka jälkeen infrastruktuurin rakennus voi alkaa. Tuulivoimahankkeen infrastruktuurilla tarkoitetaan teitä, perustuksia, nostoalueita, mahdollista uutta sähkölinjaa, puistokaapelointia, muuntoasemaa ja muuntajaa. Infrastruktuurin rakentamisen jälkeen alkaa voimaloiden pystytys. Komponentit kuljetetaan paikan päälle osissa ja voimala kasataan paikan päällä. Kun voimalat ovat pystyssä, voidaan ne ottaa käyttöön. Tästä alkaa voimaloiden tuotantovaihe, joka sisältää myös valvonnan, huollon ja ylläpidon töitä.

Purkaminen ja kierrätys

Elinkaarensa lopussa voimalat yleensä puretaan. Purkamisesta vastaa voimaloiden omistaja (YM 2016a). Purkamisessa tulee huomioida mahdollisen purkamisluvan tarve (MRL 127 §) sekä rakennuspaikan ja sen ympäristön kunnostus MRL 170 §:n mukaisesti. Purettujen voimaloiden tilalle voidaan rakentaa uudet voimalat, tai alue voidaan poistaa tuulivoimakäytöstä ja maisemoida. Uusien voimaloiden rakentaminen vaatii aina vanhojen perustusten uusimisen turvallisuussyistä, mutta tuotannon päättyessä perustukset voidaan jättää maahan ja maisemoida. Purkukustannukset riippuvat voimaloiden määrästä ja purkutavasta. Tämän julkaisun kirjoitushetkellä yhden voimalan purkukustannus maisemoinnilla on 60 000–120 000 euroa.

Voimalat sisältävät arvokkaita metalleja, joten niiden osien kierrätys kannattaa. Tuulivoimaloiden osista yli 80 % pystytään kierrättämään. Vaikeimmin kierrätettävä osa ovat voimaloiden lavat, jotka on valmistettu muovikompositista. Materiaali on sekoitus erilaisia polymeerejä, joten valmiista lavoista raaka-aineita ei saa eroteltua kierrätykseen. Lapajätteestä voi muodostua tulevaisuudessa suuri ongelma vanhempien voimaloiden poistussa käytöstä. Tämän takia lapojen kierrättämiseen kehitetään uusia tekniikoita, kuten lapojen murskaus ja uudelleenkäyttö sementin raaka-aineena (Tuulivoimalehti 2021). Käytöstä poistetut voimalat voidaan joissain tilanteissa myös myydä edelleen käytettäväksi.

Tuulivoiman vaikutukset

Kaikilla sähköntuotantotavoilla on erilaisia vaikutuksia ympäristöön ja ihmisiin, niin myös tuulivoimalla. Tämä julkaisu keskittyy vain tuulivoimaan, eikä tässä siksi verrata eri sähköntuotantotapojen vaikutuksia. On myös muistettava, että alla listatut vaikutukset eivät ole absoluuttisia, vaan niiden toteutuminen ja mittasuhteet riippuvat hankkeen suunnittelusta ja sijoittumisesta. Huolellisella suunnittelulla ja toteutuksella pyritään minimoimaan tuulivoimahankkeen aiheuttamat haitalliset vaikutukset ja maksimoimaan hyödylliset vaikutukset.

Ilmastovaikutukset

Tuulivoiman ilmastovaikutukset ovat kokonaisuudessaan positiiviset. Tuulivoimatuotannosta itsestään ei synny päästöjä, mutta hiilidioksidipäästöjä syntyy tuulivoimalan rakentamisesta, kuljetuksesta, huollosta ja purkamisesta. Näistä päästöistä muodostuu tuulivoimalan elinkaaren hiilijalanjälki, joka ilmaistaan hiilidioksidiekvivalenttina (gCO₂-ekv), eli eri kasvihuonekaasujen yhteenlaskettuna ilmastovaikutuksena. Sähköntuotannossa hiilijalanjälki ilmaistaan usein päästöinä suhteessa tuotettuun energiaan (gCO₂-ekv/kWh). Tuulivoimalan elinkaaren hiilijalanjälki on noin 11 gCO₂-ekv/kWh. Verrattuna fossiilisilla polttoaineilla tuotetun sähkön elinkaaren hiilijalanjälkiin (esim. kivihiihi: 820 gCO₂-ekv/kWh ja maakaasu 490 gCO₂-ekv/kWh), tuulivoiman päästöt ovat pienimmät (Schlömer ym. 2014).

Tuulivoimarakentaminen vaikuttaa ilmastoon myös toisella tavalla. Tuulipuistot vähentävät metsäpinta-alaa, kun puustoa on kaadettava tuulivoimaloiden rakennuspaikoilta sekä voimaloille johtavien teiden ja sähkönsiirtokaapeleiden tieltä. Metsäpinta-alan väheneminen pienentää hiilinieluja, jotka sitovat kasvihuonekaasuja ilmakehästä. Tämän takia tuulivoimalla voidaan nähdä olevan pienemmässä mittakaavassa myös negatiivista ilmastovaikutusta. Tuulivoimarakentamisesta johtuva metsien väheneminen ei kuitenkaan ole tämänhetkisen tiedon mukaan niin mittavaa, että se poistaisi päästöjen vähenemisen positiivisen ilmastovaikutuksen.

Hajautettu kotimainen sähköntuotanto

Tuulivoimaloita voidaan rakentaa eri puolille Suomea, joten myös tuulivoimasta saatavat rahalliset hyödyt jakautuvat eri puolille maata. Tällainen hajautettu sähköntuotanto myös tasaa sähköverkon kuormitusta, mikä lisää maan huoltovarmuutta sähkön osalta. Koska sähkön tuotanto tapahtuu kotimaassa, lisää se myös energiaomavaraisuutta ja vähentää riippuvuutta tuontienergiasta.

Hajautettu sähköntuotanto lisää tarvetta uusille voimalinjoille, jotta pohjoisemmassakin tuotettua tuulisähköä voidaan kuljettaa eteläisen Suomen sähkötarpeisiin. Tämän takia pohjois-eteläsuuntaista kantaverkkoa tulee Suomessa vahvistaa, ja sen toteutuksesta vastaa kantaverkkoyhtiö Fingrid Oy.

Kiinteistövero kunnille

Tuulivoimalat tuovat kuntiin kiinteistövero. Kiinteistöverotus perustuu todellisiin investointikustannuksiin, joista verotuksen piiriin kuuluvat voimaloiden perustukset, torni ja konehuoneen kuori. Ensimmäisenä vuonna tuulivoimalan kiinteistöverotettava arvo on 75 % verotuksen piiriin kuuluvien kulujen investointikustannuksista. Toisesta vuodesta eteenpäin kiinteistöverotettavaan arvoon tehdään vuosittain 2,5 %:n ikälennus.

Veroprosenttina on joko kunnan oma kiinteistöveroprosentti tai voimalaitosten kiinteistöveroprosentti, jos sellainen on määritelty kunnassa. Veroprosentti riippuu myös voimalan tehosta: alle 10 megavoltiampeerin (MVA) voimalaa verotetaan aina kunnan kiinteistöprosentin mukaan, sitä suurempaa voimalaa voi verottaa myös voimalaitoksen veroprosentilla.

Työllisyysvaikutukset

Tuulivoima tuo elinvoimaa läheisille alueille, esimerkiksi investointien ja rakennushankkeiden kautta. Tuulipuistot työllistävät ihmisiä hankkeen suunnitteluun, rakentamiseen, ylläpitämiseen sekä purkuun. Rakentamisessa työllistäviä osa-alueita ovat niin tuulipuiston ja sen sähköverkon infrastruktuurien luominen kuin voimaloiden rakentaminenkin, ja näihin liittyvissä töissä hyödynnetään usein läheltä tulevaa osaamista. Suurin työllistävä vaikutus tulee kuitenkin voimaloiden käyttövaiheen huolto- ja kunnossapitotyöstä, jota tarvitaan voimaloiden koko käyttöajan ajan.

Lisäksi tuulivoimahanke lisää paikallisten palveluiden tarvetta alueella. Tuulipuiston kaltainen suuri rakennushanke tuo mukanaan tarpeen erilaisille tukipalveluille, kuten majoitus- ja ravintolapalveluille, kaupoille ja päiväkodeille.

Vuokratulot maanomistajille

Maa-alat, joille tuulivoimalat sijoittuvat, vuokrataan yleensä tuulivoimahankkeen hanketoimijan toimesta tuulivoimatuotantoon. Maanomistajat saavat siis vuokratuloa maillaan sijaitsevista tuulivoimaloista. Maanomistajan saama vuokratulo tuulivoimasta voi olla suurempi kuin hyödynnettäessä aluetta metsätalouskäytössä.

Tuulivoimalan läheisyydessä sijaitsevien alueiden käyttöä rajoitetaan voimaloiden tarvitseman tilan takia. Tästä syystä tuulivoimasta maksetaan korvauksia yleensä laajemmalle kuin aivan voimalan sijaintipaikan maanomistajille. Periaatteessa korvausta maksetaan siis myös läheisten tonttien ilmatilan käytöstä.

Tiestön kunnossapito

Tuulipuiston alueella tiestöstä pidetään huolta, sillä voimaloille on päästävä paikan päälle huollon ja korjausten takia. Alueelle voidaan rakentaa täysin uusia teitä tai olemassa olevaa tiestöä voidaan kunnostaa, jotta tarpeelliset kuljetukset pääsevät perille. Teiden kunnossapidolla voi olla positiivinen vaikutus maanomistajien metsänhoitoon ja metsästäjien kulkemiseen.

Rakennettavien tielinjojen vaikutukset tulee selvittää tuulivoimahankkeen kaavoituksen yhteydessä, sillä rakentaminen voi vaikuttaa negatiivisesti alueen luontoon ja lajistoon.

Meluvaikutukset

Tuulivoimaloiden ääni syntyy pääosin lappojen pyörimisestä. Lavoista tuleva ääni on kapeakaistaista, impulssimaista ja sykkivää, ja se leviää ympäristöön maastonmuotojen, kasvillisuuden ja sääolojen mukaan. Ääni sisältää myös matalataajuuksista infraääntä. Tuulivoimaloiden ääni koetaan usein häiritsevänä meluna, koska ääni on vaihtelevuutensa takia erilaista kuin mihin on totuttu. Tuulivoiman infraäänten terveysvaikutukset myös huolettavat ihmisiä. Melun koetaan vaikuttavan uneen, lepoon ja yleiseen viihtyvyyteen (YM 2016a). Äänen kokeminen häiritsevänä on kuitenkin yksilöllistä ja subjektiivista, ja kokemukseen vaikuttaa monet tekijät. Tuulivoimaloiden infraäänien terveysvaikutuksista ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä (Valtioneuvoston kanslia 2020).

Voimaloiden ääni vaimenee etäisyyden kasvaessa, joten keskeisin torjuntakeino haitallisina koetuille meluvaikutuksille on riittävä etäisyys tuulivoimaloista. Sopiva etäisyys riippuu maastonmuodoista ja alueen muusta äänimaailmasta, jonka takia tuulivoimaloille ei ole säädetty laissa tiettyä minimietäisyyttä asutukseen.

Voimaloiden äänitasoja säännellään Suomessa erilaisilla ohjearvoilla. Tuulivoimahankkeen meluvaikutukset tulee aina selvittää meluselvityksellä, jonka lähtökohtana käytetään ympäristöministeriön melumallinnusohjetta (YM 2014). Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015) määrittelee yleiset raja-arvot sallituille melutasoille voimaloiden läheisyydessä päivä- ja yöaikaan. Asuntoihin kantautuvan sisämelun osalta tulee puolestaan noudattaa sosiaali- ja terveysministeriön sisämeluasetuksen (545/2015) arvoja. Jos tuulivoimaloista tuleva melu saattaa aiheuttaa naapurilain (26/1920) 17 §:n mukaista kohtuutonta räsytystä asianosaiselle, voidaan toiminnalle vaatia haettavaksi ympäristönsuojelulain 27 §:n mukainen ympäristölupa.

Välke- ja valovaikutukset

Tuulivoimaloista aiheutuu välkevaikutuksia, kun pyörivät lavat osuvat auringon valon eteen. Vilkkuminen voi häiritä asumista ja viihtyisyyttä alueella. Välkehdintää voidaan lieventää esim. voimaloiden pysäyttämällä tiettyyn aikaan päivästä. Välkevaikutukset ja niihin parhaiten auttavat toimenpiteet selvitetään mallinnuksen avulla.

Suomessa ei ole erikseen säädetty raja-arvoja hyväksytylle välkehdinnän ajalle, mutta ympäristöministeriö on ohjeistanut hyödyntämään muiden pohjoisten maiden määrittelemiä arvoja: Ruotsissa ja Saksassa hyväksyttävän välkevaikutuksen määrä on 8 tuntia vuodessa, Tanskassa 10 tuntia vuodessa (YM 2016a). Kuten meluvaikutuksissakin, myös välkevaikutusten aiheuttaessa Naapurilain (26/1920) 17 §:n mukaista kohtuutonta räsytystä, voidaan toiminnalle vaatia haettavaksi ympäristönsuojelulain 27 §:n mukainen ympäristölupa.

Valovaikutuksia tuulivoimasta tulee lentoestevaloista, jotka asennetaan korkeisiin voimaloihin lentoliikennettä varten. Näin tehdään, jotta ilmailuturvallisuus ei vaarannu. Valot voivat olla haitallisia varsinkin pimeällä, jolloin ne erottuvat maisemasta selkeämmin.

Maisemavaikutukset

Tuulivoimalat ja tuulipuistot ovat suuria, pitkälle näkyviä elementtejä. Yksi tuulivoiman suurimmista ympäristövaikutuksista on maisemavaikutukset, joita aiheutuu itse voimaloiden lisäksi myös sähköverkkoon liittyvistä rakenteista sekä uusista tieyhteyksistä (YM 2016b). Maisemavaikutusten voimakkuuteen vaikuttaa voimaloiden visuaalisen näkymisen ohella myös ympäröivän maiseman herkkyys ja muutosten sietokyky (YM 2016b). Maisemavaikutukset ovat aina yksilöllisiä: osa kokee voimalat maisemassa häiritsevinä, osa positiivisena asiana.

Potentiaalisesti haitallisina maisemavaikutuksina voidaan tuulivoiman osalta pitää alueen maiseman luonteen ja maisemakokonaisuuden muuttumista, tuulivoimaloiden vaikutuksia alueen kulttuuriympäristöön sekä tuulivoimaloiden visuaalisia vaikutuksia. Tuulivoima voi muuttaa maiseman ajallista luonnetta, mittakaavaa, yhtenäisyyttä tai maisemakuvallisia arvoja. Maisemakokonaisuuden muutos voi syntyä esimerkiksi tuulivoimalan erottumisella selvästi pienipiirteisestä maisemasta. Kulttuuriympäristöjen osalta tuulivoima voi vaikuttaa alueen arvoihin, harvinaisuuteen tai säilyneisyyteen, kuten myös rakennetun ympäristön osalta alueen edustavuuteen ja menneisyyden näkyvyyteen. Edellä mainitut vaikutukset ovat osaltaan myös visuaalisia vaikutuksia. Muita visuaalisia vaikutuksia ovat näkyminen asutukselle sekä virkistys- ja ulkoilualueille. Näkyminä vaikuttaa aina alueen maanmuodot, maisematila, kasvillisuus, rakennukset ja voimaloiden ominaisuudet.

Tuulivoimaloiden näkyminen maisemassa voidaan nähdä myös positiivisena asiana, sillä maisemavaikutusten kokemiseen vaikuttaa myös ihmisten asenteet ja toiveet. Tuulivoimalat ovat konkreettinen osoitus uusiutuvan ja puhtaamman energian käytöstä, joten ne voidaan nähdä hyvänä ja tarpeellisena askeleena ilmastonmuutoksen torjunnassa. Tuulivoimala-alueet voidaan siis myös hyväksyä osana uudenlaista maisematyyppiä, jossa yhdistyy luonnonympäristö ja suurimittakaavainen energiantuotanto (YM 2016b).

Luontovaikutukset

Tuulivoima vaikuttaa myös luontoon ja sen lajistoon, sillä voimaloiden rakentaminen muokkaa niiden lähiympäristöä voimakkaasti. Vaikutuksille alttiita ovat mm. Natura 2000 -verkoston alueet ja lajit, muut suojellut luontotyytit ja lajit, Metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt, arvokkaat luontokohteet sekä uhanlaiset luontotyytit ja lajit. Vaikutukset luontoon ja sen lajistoon tulee aina selvittää alueen ominaispiirteet huomioiden tuulivoimahankkeen suunnitteluvaiheessa. Luontoselvitykset tekee yleensä ulkoinen konsultti, joka tekee asiantuntija-arvion tuulivoimahankkeen vaikutuksista alueen luontoon ja lajistoon yleisesti maastokäyntien ja muun alueellisen aineiston pohjalta. Jos tuulivoimahankealueelle tai sen läheisyyteen sijoittuu Natura 2000 -verkoston alue ja hanke tulee

todennäköisesti merkittävästi heikentämään Natura 2000 -alueen perusteena olevia luonnonarvoja, on tuulivoimahankkeelle tehtävä myös Natura-arviointi (LSL 65 §).

Suurimmat luontovaikutukset tuulivoimasta kohdistuvat yleensä linnustoon. Vaikutukset riippuvat voimaloiden ominaisuuksista, maastosta ja alueen lajistosta. Useimmiten vaikutukset kohdistuvat alueen pesimälinnustoon ja alueen läpi muuttavaan linnustoon, uhanalaisiin lajeihin sekä niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Tuulivoimaloiden aiheuttamia linnustohaittoja ovat suorat törmäykset tuulivoimaloihin, tuulivoimaloiden aiheuttama este lentoreitteihin, voimaloiden äänen, pyörimisen ja välkkeen aiheuttama häirintä alueella sekä ympäristön muuttumisen aiheuttamat elinympäristömuutokset. Linnut pyrkivät pääsääntöisesti väistämään voimaloita, mutta esim. huono sää voi hankaloittaa niiden näkemistä. Suuret kaartelevat lajit ovat myös alttiimpia törmäyksille. Tuulivoimahankkeissa tulee aina arvioida tuulivoimaloiden aiheuttama riski alueen linnustolle hankealueella ja sen läheisyydessä olevilla suojelualueilla, tärkeillä lintualueilla, lintudirektiivin osoittamilla Natura 2000 -alueilla (SPA-alueet) sekä lintujen päämuuttoreiteillä. Riittävä etäisyys tuulivoimaloiden ja lintujen elinalueiden välillä on varmin tapa välttää haitalliset vaikutukset linnuille. Riittävä etäisyys määritellään tapauskohtaisesti asiantuntija-arviointien perusteella.

Tuulivoimarakentaminen voi vaikuttaa myös muuhun luontoon ja lajistoon. Eläimistövaikutuksia voi olla lintujen lisäksi mm. hankealueella tai sen läheisyydessä esiintyviin luontodirektiivin mukaisiin eläinlajeihin sekä niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin, alueella esiintyviin suurpetoihin ja niiden elinympäristöihin sekä riistaeläimiin. Tuulivoimaloilla voi olla vaikutuksia myös kasvilajeihin, sieniin ja jäkäliin, jos suojellun tai arvokkaan lajin esiintymä osuu voimalan rakennuspaikalle. Tuulivoimalat ja tuulipuistot voivat vaikuttaa haitallisesti lajiston elinalaan, ekologiin yhteyksiin sekä lajien elinvoimaisuuden säilymiseen. Tuulivoimarakentamisesta voi aiheutua haitallisia vaikutuksia myös kokonaisille luontotyypeille. Tuulivoimaloiden läheisyydessä sijaitsevat luontotyypit voivat menettää pinta-alaa, jonka lisäksi rakentaminen voi vaikuttaa alueiden ominaispiirteisiin ja heikentää alueen lajiston suojelutasoa.

Kemiallisten aineiden luontoon pääsyn riski

Tuulivoimaloissa käytetään kemiallisia aineita, kuten hydrauliikkaöljyä ja jäähdytysnestettä. Näillä aineilla on riski päätyä maaperään laiterikon yhteydessä tai aineita kuljettavan ajoneuvon vuodon tai rikkoutumisen yhteydessä. Tästä syystä on tärkeää, että suunnitteluvaiheessa huomioidaan hankealueen pohjavesialueet ja rakennetaan tielinjat ja voimalat tarpeeksi kauas niistä. Näin onnettomuustilanteissa maaperän tai pohjavesien pilaantumista tai niiden vaaraa ei pääse tapahtumaan.

Turvallisuusvaikutukset

Tuulivoimaloilla on monenlaisia turvallisuusvaikutuksia, vaikka ne sijoittuvat yleensä syrjäisemmille alueille. Tuulivoimalat saattavat aiheuttaa häiriöitä tutkiin varjostusten ja heijastusten kautta. Voimalat tuleekin sijoittaa tarpeeksi kauas niin puolustusvoimien tutkista kuin säätükistakin. Moneen sataan metriin nousevat voimalat voivat olla joissain paikoissa myös lentoeste tai lentohaitta ilmailulle ja lentoliikenteelle. Samoin tuulivoimalat voivat häiritä maantie- ja raideliikennettä liian lähelle teitä sijoituessaan. Voimaloiden sijoittelussa tuleekin ottaa huomioon erilaiset lento- ja liikenneturvallisuuden tuomat rajoitteet. Talvisin tie- ja raideliikennettä voi haitata myös voimaloiden lapoihin kertyvän jään irtoaminen käynnissä olevasta voimalasta. Jään lentoa pyritään estämään pysäyttämällä voimala jään kertyessä lapoihin. Myös tuulivoimaloiden voimajohdoista voi aiheutua vaaratilanteita niiden läheisyydessä. Voimaloiden tulipalot ovat harvinaisia, mutta mahdollisia. Tulipalojen aiheuttamaa riskiä voi hallita säännöllisellä huollolla, ennakoinnilla ja sammutusjärjestelmillä.

Radioviestintävaikutukset

Tuulivoimalat voivat korkeina sähkölaitteina vaikuttaa myös viestintäverkkoihin. Voimaloiden lapojen signaalit voivat vääristää radiosignaaleja, signaali voi heijastua voimalan rungosta tai lavoista, tai signaali voi heikentyä kulkiessaan voimalan tai voimaloiden läpi (YM 2016a). Tästäkin syystä voimaloiden ja tuulipuiston sijoittelu on siis tärkeässä roolissa. Mahdolliset vaikutukset tulee arvioida yhteistyössä viestintäviraston ja taajuuksien käyttäjien kanssa, ja jos haittavaikutuksia ilmenee, tulee katvealueet poistaa lisäämällä lähettimiä tai siirtämällä radiolinkejä (Traficom 2021).

Yhteisvaikutukset

Tuulipuistojen aiheuttamia vaikutuksia tutkitaan yleensä hankekohtaisesti. Viime vuosina valtavasti lisääntynyt kiinnostus tuulivoimahankkeille on kuitenkin aikaansaanut sen, että eri hankealueet saattavat olla varsin lähellä toisiaan. Tällaisten lähellä toisiaan olevien hankkeiden yksittäiset vaikutukset voivat kertaantua ja muodostaa

merkittäviä haittavaikutuksia. Useat lähekkäiset tuulipuistot voivat aiheuttaa yhteisvaikutuksia maisemaan, ääneen, välkkeeseen, lajistoon, luontoarvoihin sekä turvallisuuteen. Lähekkäisten hankkeiden yhteisvaikutukset tulee selvittää uuden hankkeen suunnitteluvaiheessa, jotta haitallisilta kerrannaisvaikutuksilta vältytään.

Tuulivoimahankkeen viranomaiset ja muut tahot

Tuulivoimahankkeessa on mukana monia viranomaisia sekä muita toimijoita. Heillä on monenlaisia rooleja hankkeessa.

- **Kunta/kunnan kaavoitusviranomainen** vastaa tuulivoimahankkeen yleis- tai asemakaavan laatimisesta.
- **Kunnan rakennusvalvontaviranomainen** myöntää hankkeelle mm. rakennus- ja toimenpideluvat.
- **Kunnan terveydensuojeluviranomainen** lausuu tuulivoimahankkeen vaikutuksista ihmisten terveyteen liittyen.
- **ELY-keskus** valvoo, että tuulivoiman kaavoituksessa ja rakentamisessa otetaan huomioon vaikutuksiltaan valtakunnalliset ja merkittävät maakunnalliset asiat. ELY-keskus antaa myös lausuntoja kaavoituksen eri vaiheissa liittyen ympäristöasioiden huomiointiin tuulivoimahankkeen suunnittelussa. Jos hankkeeseen sovelletaan YVA-lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä, toimii ELY-keskus myös YVA-menettelyn yhteysviranomaisena, antaen YVA-arviointiohjelmasta lausunnon ja YVA-selostuksesta perustellun päätelmän.
- **Maakunnan liitto** laatii tuulivoimarakentamistakin ohjaavan maakuntakaavan sekä ottaa tarvittaessa kantaa suurempiin, seudullisia vaikutuksia omaaviin tuulivoimahankkeisiin ja niiden sijoittumisen soveltuvuuteen alueidenkäytön maakunnallisesta näkökulmasta.
- **Liikenne- ja viestintävirasto Traficom** tutkii, ettei tuulivoimahanke vaikuta haitallisesti liikenne- ja viestintäverkkoihin. Traficom antaa kaavaprosessista tarvittaessa lausuntoja sekä myöntää tuulivoimahankkeille lentoesteluvat. Virastolta voi myös pyytää lisätietoja esim. tuulivoimarakentamisessa huomioitavista viestintäverkkoasioista.
- **Väylävirasto** ohjeistaa tuulivoimarakentamista liikenneväylien läheisyydessä, ja antaa lausuntoja tuulivoimahankkeen suunnitelmista sen liikennevaikutuksiin liittyen.
- **Puolustusvoimat** antavat lausuntoja tuulivoimahankkeen hyväksyttävyydestä kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.
- **Pelastusviranomaiset** antavat lausuntoja tuulivoimahankkeen suunnitelmista liittyen toimialaansa koskeviin turvallisuusasioihin.
- **Aluehallintovirasto (AVI)** vastaa ympäristölupien myöntämisestä.
- **Metsähallitus** vastaa valtion maa- ja vesiomaisuuden käytöstä, hoidosta ja suojelusta, ja antaa lausuntoja tuulivoimahankkeeseen suunnitelmista näihin liittyen. Metsähallitus ylläpitää myös tuulivoimahankkeiden sijoittamiseen vaikuttavien kotkien pesätietoja lajin suojelusta vastaavana viranomaisena.
- **Suomen metsäkeskus** antaa lausuntoja tuulivoimahankkeiden suunnittelussa metsien hoitoon ja suojeluun sekä metsien kestäväen käytön edistämiseen liittyen.
- **Luonnonvarakeskus (LUKE)** antaa lausuntoja tuulivoimahankkeiden suunnitelmista luonnonvaroihin ja lajistollisiin asioihin liittyen.
- **Ilmatieteennlaitos** antaa lausuntoja säätutkien tuulivoimahankkeiden suunnitelmista säätutkien toimintaan liittyen.
- **Museovirasto** antaa lausuntoja tuulivoimahankkeiden suunnitelmista merkittäviin maisemiin tai rakennettuihin ympäristöihin sekä suojeltuihin kohteisiin liittyen.
- **Maakunnan museo** antaa lausuntoja tuulivoimahankkeiden suunnitelmista arkeologiseen kulttuuriperintöön ja merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin liittyen.
- **Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oy** antaa lausuntoja tuulivoimahankkeen suunnitelmista sähkönsiirtoreitteihin liittyen.

Tuulivoimahankkeen kaavoitus

Tuulivoimahankkeiden alueiden käytön suunnittelu perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL), jonka tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä (MRL 1 §). Alueiden käytön

suunnittelussa edistetään MRL 5 §:n mukaisia tavoitteita vuorovaikutteisen suunnittelun ja riittävän vaikutusten arvioinnin perusteella. Jokainen kaavamuoto sisältää omat sisältövaatimukset, jotka toteuttavat näitä tavoitteita.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän ylin taso, joka ohjaa myös tuulivoimarakentamista. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tehtävänä on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien seikkojen huomioon ottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä auttaa saavuttamaan alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet (Ympäristöhallinto 2018). Viranomaisten on otettava huomioon nämä tavoitteet toiminnassaan sekä edistettävä niiden toteuttamista (MRL 24 §). Tuulivoimaan liittyen valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa mainitaan mm. se, että maakuntakaavassa on osoitettava tuulivoiman hyödyntämiseen soveltuvat alueet sekä sijoitettava tuulivoimalat ensisijaisesti keskitetyksi.

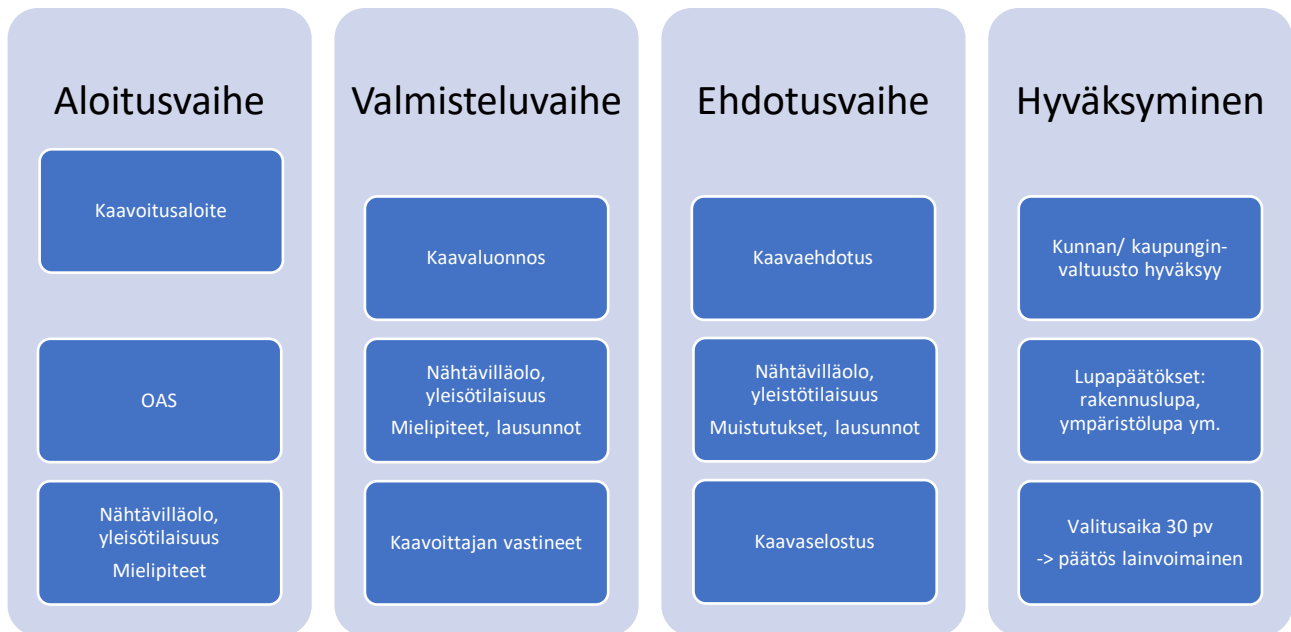
Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osassa (MRL 4 §), jossa osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita, kuten tuulivoima-alueita. Maakuntakaavassa otetaan huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja kiinnitetään huomiota maakunnan erityisiin tarpeisiin (MLR 28 §). Maakuntakaava toimii myös ohjeena yleis- ja asemakaavaa laadittaessa (MRL 32 §), joilla ohjataan kunnan alueidenkäyttöä. **Yleiskaava** ohjaa yleispiirteisesti kunnan yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä sekä yhteensovittaa toimintoja (MRL 35 §), **asemakaava** puolestaan osoittaa alueet eri tarkoituksia varten ja ohjaa rakentamista ja maankäyttöä yksityiskohtaisemmin (MRL 50 §). Molempia kaavamuotoja voidaan käyttää tuulivoimarakentamisen kaavoittamiseen, mutta yleiskaava soveltuu tarkoitukseen hieman paremmin yleispiirteisempänä kaavana. Keski-Suomen nykyisessä maakuntakaavassa tuulivoima-alueiden osoittamisen ohjausvaikutus on vanhentunut, joten tuulivoimarakentamisen sijainnin soveltuvuus ratkaistaan tällä hetkellä yleis- tai asemakaavalla, kunnes valmistelussa oleva uusi maakuntakaava saadaan voimaan. Yleis- tai asemakaavalla siis suunnitellaan tuulivoima-alueen käyttöä ja selvitetään suunnitellun toiminnan vaikutukset alueella. Tämän jälkeen kunta päättää, onko tehty suunnitelma eli kaava lainmukainen, ja hyväksyykö se suunnitellun rakentamisen. Lähtökohtana on, että tuulivoimarakentamisen soveltuminen alueelle ratkaistaisiin kaavalla.

Maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteena on turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun (MRL 1 §). Tuulivoimahankkeiden kaavoitusmenettelyssä osallisilla on siis mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun. Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja siitä tiedottaa niin, että osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia sekä lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta (MRL 62 §). Menettelyssä osallisia ovat alueen maanomistajat ja kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Myös viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, ovat osallisia kaavoitusmenettelyssä.

Seuraavassa on esitelty tarkemmin tuulivoimarakentamisessa yleisimmin käytettävät kaavoitusprosessit: yleiskaava sekä yleiskaavan ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sisältävä yhteismenettely.

Yleiskaava

Tuulivoimapuistojen yleisin kaavoitusmenettely on yleiskaava. Yleiskaavan avulla pystytään tarkastelemaan ja yhteensovittamaan tuulivoimarakentamista suhteessa muuhun alueidenkäyttöön. Tuulivoimalle laadittavan yleiskaavan on täytettävä tietyt sisältövaatimukset (MRL 39 §), jonka lisäksi kaavassa voidaan tarvittaessa antaa myös kaavamääräyksiä (MRL 41 §). MRL 77 a§:n mukaan yleiskaavaa voidaan erityisesti määrättynä käyttää myös tuulivoimalan rakennusluvan myöntämisen perusteena, eli yleiskaavalla ohjataan suoraan tuulivoimarakentamista. Tällöin yleiskaavalle tulee erityisiä sisältövaatimuksia (MRL 77b §), jotka tulee huomioida kaavaa suunnitellessa.

Kaavoitusaloite voi tulla tuulivoimayhtiöltä, kunnalta, energiayhtiöltä, maanomistajalta, yrittäjältä tms. Kunta kuitenkin tekee päätöksen siitä, aloitetaanko ehdotettu kaavoitus. Kaavoituksen alussa on hankkeesta riippuen tehtävä mahdollisesti myös YVA-tarveharkinta, eli pyydettävä ELY-keskukselta päätös YVA-menettelyn soveltamisesta hankkeeseen. Hanke voi myös mennä suoraan YVA-menettelyyn, jos se täyttää tietyt kriteerit (YVAL 3 § ja liite 1). Yllä näkyvä kaavio kuvaa ilman YVAa tai erillisen YVA-menettelyn kanssa tehtävää kaavoitusta. Vaikka kaavaprosessiin ei sovellettaisi YVA-menettelyä, on hankkeen ympäristövaikutukset silti selvittävät riittävällä tavalla (MRL 9 §), ja selvitysten tulokset esitettävä kaavaselostuksessa.

Seuraavana vaiheena on osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) teko. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma esittelee hankkeen ja kertoo sen etenemisestä. Sen tulee sisältää kaavoituksen lähtökohdat ja tavoitteet sekä tiedot kaavaa varten laadittavista selvityksistä, kaavan vaikutusten arvioinnin laajuudesta, kaavan suunnitteluun osallistumisen järjestämisestä ja kaavan valmistelun ja päätöksenteon etenemisestä. Lisäksi suunnitelma sisältää usein myös muuta kaavan valmisteluaineistoa, kuten suunnitelmia havainnollistavia kuvia ja mahdollisesti jo laadittuja selvityksiä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan nähtäville, ja aiheesta järjestetään tarvittaessa infotilaisuus. Osallisilla ja viranomaisilla on mahdollisuus antaa mielipiteitä suunnitelmasta.

Tehtyjen selvitysten ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatujen mielipiteiden pohjalta tehdään kaavaluonnos. Kaavaluonnoksen valmistelussa tehdään tärkeimmät kaavan sisältöä koskevat ratkaisut, kuten tarkennetaan tavoitteita, tehdään ja täydennetään selvityksiä sekä suunnitellaan kaavaratkaisun vaihtoehdot ja selvitetään niiden vaikutukset. Kaavaluonnos asetetaan jälleen nähtäville, ja yleensä aiheesta pidetään myös yleisötilaisuus. Osalliset voivat antaa luonnoksesta mielipiteitä, viranomaiset sekä yhteisöt lausuntoja. Kaavoittajan on myös annettava vastineet kaavaluonnoksesta saatuihin mielipiteisiin ja lausuntoihin.

Kaavaluonnoksen ja siihen tulleiden mielipiteiden ja lausuntojen pohjalta kootaan kaavaehdotus, joka on viimeistely versio kaavasta. Tämä ehdotus asetetaan myös nähtäville (vähintään 30 pv), ja aiheesta järjestetään yleisötilaisuus. Osalliset voivat jälleen antaa ehdotuksesta muistutuksia, viranomaiset ja sidosryhmät lausuntoja. Viranomaiset voivat tässä vaiheessa vielä vaatia myös lisäselvitysten tekoa, jos tehdyt selvitykset eivät ole riittäviä. Kaavan laatijan tulee tehdä annetuista muistutuksista ja lausunnoista yhteenveto sekä esittää, onko ehdotusta tarpeen tarkistaa. Tarvittaessa tässä vaiheessa voidaan myös järjestää viranomaisneuvottelu, jos lisäselvityksistä on kysyttävää. Jos kaavaehdotukseen tehdään tässä vaiheessa merkittäviä muutoksia, ehdotus tulee asettaa uudelleen nähtäville. Muussa tapauksessa ehdotuksen ja siitä saatujen palautteiden pohjalta kootaan kaavan lopullinen muoto, kaavaselostus.

Kun kaavaselostus on valmis, se siirtyy hyväksyttäväksi. Kaavan hyväksymisestä vastaa kunnan/kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymisen jälkeen hankkeelle voidaan hakea rakennuslupa, ja jos kunta niin edellyttää, myös ympäristölupa. Niin kaavan hyväksymispäätöksellä, kuin rakennus- ja ympäristöluvan päätöksilläkin, on 30 pv valitusaika, jonka jälkeen

(jos valituksia ei ole tehty eikä päätös etene oikeuteen), päätöksestä tulee lainvoimainen ja kaava ja luvat tulevat voimaan.

Yhteismenettely

Kaavoitusprosessi voidaan nykyisin tietyin edellytyksin (MRL 9.3 §) tehdä samanaikaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) kanssa, jolloin puhutaan yhteismenettelystä. Myös YVA-laki mahdollistaa ympäristövaikutusten arvioinnin muun lain mukaisessa menettelyssä (YVAL 5§). YVA-menettely yhdistetään tällöin yleiskaavaprosessiin, ja kaava-asiakirjojen on täytettävä sekä MRL:n että YVA-lain vaatimukset. Yhteismenettelyn tarkoituksena on nopeuttaa ja selkeyttää kaavoitusprosessia. Yhteismenettelyn prosessinjohtajana on kunnan kaavoittaja, mutta ELY-keskus toimii yhteysviranomaisena ympäristövaikutusten arvioinnin osalta.

Prosessin aloittaa kaavoitusaloite ja hankkeesta riippuen YVA-tarveharkinta, kuten erillisessäkin kaavaprosessissa. YVA-menettelyn tullessa sovellettavaksi, voi hankevastaava tehdä aloitteen kaavoitus- ja YVA-menettelyjen yhdistämisestä yhteysviranomaiselle ja kaavoituksesta vastaavalle viranomaiselle. Heidän hyväksyessä aloitteen menettelyt voidaan yhdistää.

Seuraava vaihe yhteismenettelyssä on osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) ja YVA-suunnitelman yhteinen laatiminen. OAS-YVA-suunnitelman tulee täyttää MRL:n ja YVA-lain edellytykset. Suunnitelma asetetaan nähtäville (vähintään 30 pv), ja osalliset voivat antaa mielipiteensä ja lausuntonsa yksistä asiakirjoista erillisten sijaan. ELY-keskus antaa YVA-suunnitelmasta yhteysviranomaisen lausunnon, kuten normaalissakin YVA-menettelyssä, ja tarkistaa että suunnitelma täyttää myös YVA-lain mukaiset vaatimukset.

OAS-YVA-suunnitelman jälkeen laaditaan YVA-selostuksen sisältävä kaavaluonnos. Kaavaluonnosta ennen tehdään vaadittavat selvitykset ja tutkitaan hankkeen ympäristövaikutukset. Kaavaluonnos asetetaan nähtäville (vähintään 30 pv), ja osalliset voivat antaa mielipiteitä, muistutuksia ja lausuntoja asiakirjoista. ELY-keskus antaa YVA-selostuksesta yhteysviranomaisen perustellun päätelmän, jonka jälkeen YVA-osuus prosessista päättyy.

Tämän jälkeen prosessi jatkuu normaalisti kaavaprosessina, eli aiempien selvitysten ja palautteiden pohjalta valmistellaan kaavaehdotus, joka asetetaan nähtäville ja josta järjestetään yleisötilaisuus. Ehdotuksesta annetaan palaute normaalin kaavaprosessin tapaan, jonka jälkeen ehdotuksen ja palautteen pohjalta laaditaan viimeistely

kaavaselostus. Kaavaselostuksessa on myös tuotava esiin, miten YVA-selostuksesta saatu perusteltu päätelmä on otettu huomioon kaavoituksessa.

Kaavaselostus siirtyy tämän jälkeen hyväksyttäväksi. Selostus menee ensin kaupunginhallituksen tai lautakunnan käsittelyyn, josta se etenee lopulliseen hyväksymiseen kunnan/kaupunginvaltuustoon. Tämän jälkeen hankkeelle voidaan hakea rakennuslupa ja tarvittaessa myös ympäristölupa, joiden menettelyissä tulee ottaa huomioon yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta. Valitusaika kaavasta ja lupapäätöksistä on 30 pv kuten normaalissa kaavaprosessissakin, ja jos päätöksistä ei valiteta, saavat kaava ja päätökset lainvoiman valitusajan päätyttyä.

Muutoksenhaku

Laeissa on säädetty muutoksenhakumahdollisuuksista niitä tilanteita varten, kun kaavoituksessa ei päästä kaikkia osapuolia tyydyttävään lopputulokseen. Kaavojen hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla kunnallisvalituksella hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaisissa säädetään (MRL 188.1 §). Kuntalaki (410/2015) määrittelee kunnallisvalituksen valitusperusteet, valitusoikeuden sekä valitusajan.

- **Valitusperusteita** ovat päätöksen syntyminen virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehneen viranomaisen toimivallan ylitys tai päätöksen muu lainvastaisuus (Kuntalaki 135 §).
- **Valitusoikeus** on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsenellä (Kuntalaki 137 §). Tämän lisäksi kaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä on valitusoikeus myös viranomaisella toimialaansa kuuluvissa asioissa, alueen maakunnan liitolla ja kunnalla, rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan (MRL 191 §).
- **Valitusaika** on 30 päivää päätöksen tiedoksiannosta (Kuntalaki 138 §).

Kunnallisvalitukseensa kielteisen hallinto-oikeuden päätöksen saanut henkilö voi hakea päätökseen muutosta vielä korkeimmasta hallinto-oikeudesta (KHO). Jatkovalituksen voi tehdä vain, jos KHO myöntää valitusluvan. KHO voi myöntää valitusluvan koko päätökselle, tai vain osalle siitä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttavissa tuulivoimahankkeissa tulee kaavoituksen lisäksi arvioida hankkeen aiheuttamat ympäristövaikutukset ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä (YVA-menettely). YVA-menettelyn tarkoituksena on vähentää tai estää tuulivoimahankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia (YM 2016). Hankkeen vaikutukset arvioidaan YVA-menettelyssä ennen päätöksentekoa, joten ratkaisuihin voidaan vielä vaikuttaa. YVA-menettelyssä ei määritellä osallisia, joten jokainen, jonka oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, voi antaa mielipiteitä tai lausuntoja.

YVA-menettelyn tarve riippuu tuulivoimahankkeen koosta ja vaikutuksista. YVA-lain liitteessä 1 on todettu hankkeet, joilta edellytetään YVA-lain mukaista menettelyä. Tuulivoiman osalta tällaisia ovat hankkeet, joissa yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW. Mikäli kyseessä ei ole hankeluettelon mukainen hanke, voidaan hankkeelta edellyttää YVA-lain mukaista menettelyä yksittäistapausharkinnan kautta. Harkinnassa merkitystä on hankkeen yksin ja yhteisvaikutuksena todennäköisesti aiheuttamilla merkittäville ympäristövaikutuksilla (YVAL 3 §). Päätöksen YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapausharkinnassa tekee ELY-keskus, joka toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena. Tuulivoimahankkeissa, joihin sovelletaan YVA-lain mukaista YVA-menettelyä, YVA-menettely voidaan toteuttaa yhteismenettelynä kaavoituksen kanssa (kuvattu kaavoituksen yhteydessä), erillisen kaavan ja YVA-menettelyn yhteisinä kuulemisina, tai pitämällä kaavan ja YVA-menettelyn täysin erillisinä prosesseina. Erillinen YVA-menettely voidaan tehdä ennen kaavoitusta tai limittäin kaavan kanssa, jolloin sen tulee valmistua viimeistään kaavan luonnonvaiheessa.

YVA-menettely alkaa, kun hankkeesta vastaava toimittaa YVA-arviointiohjelman yhteysviranomaiselle. Ennen tätä voidaan myös tarvittaessa järjestää ennakoneuvottelu (YVAL 8 §). Arviointiohjelmassa kerrotaan mm. mitä toteuttamisvaihtoehtoja ja vaikutuksia hankkeesta tullaan selvittämään, miten arviointi toteutetaan sekä miten siihen liittyvä tiedottaminen ja osallistuminen järjestetään (YM 2016a). Yhteysviranomaisen huolehtii arviointiohjelman tiedoksiannosta sekä siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus

mielipiteiden esittämiseen (YVAL 17 §). ELY-keskus antaa lisäksi arviointiohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon, jossa otetaan kantaa ohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen, sekä kootaan yhteen annetut lausunnot ja mielipiteet.

Arviointiohjelmasta saatavan palautteen perusteella edetään tekemään itse ympäristövaikutusten arviointityötä. Hankkeesta vastaava huolehtii tarvittavien selvitysten teosta ja hankkeen vaikutusten arvioinnista. YVA-menettelyssä arvioidaan vaikutuksia seuraavista aiheista:

- vaikutukset maankäyttöön
- vaikutukset maisemaan, arvokkaisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriympäristöön
- vaikutukset muinaisjäänöksiin (ja alueen kulttuurihistoriaan)
- vaikutukset (rakennuspaikkojen) luonnonympäristöön
  - kasvillisuus, eläimistö, erityisesti suojeltavat lajit, luontotyypit
  - pinta- ja pohjavedet
  - maa- ja kallioperä
- vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustoon, uhanalaisiin lajeihin
- vaikutukset lähialueiden Natura 2000 -alueisiin ja muihin luonnonsuojelualueisiin
- melun ja varjon vilkkumisen vaikutukset
- vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- sosiaalisten vaikutusten arviointi
- liikennevaikutukset (tieliikenne, lentoliikenne)
- tieliikenneyhteydet, tutkat (puolustusvoimat, tv-vastaanotto jne.)
- vaikutukset elinkeinoihin (matkailu ym.)
- vaikutukset aluetalouteen
- yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa (maisema, melu, linnusto ym.)

Selvitystyön valmistuttua laaditaan YVA-arviointiselostus, johon kootaan tiedot todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista sekä näiden vaikutusten lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta. Yhteysviranomaisen vastaa myös arviointiselostuksen tiedoksiannosta. Arviointiselostus asetetaan nähtäville ja siitä voidaan järjestää yleisötilaisuus. Kaikki halukkaat voivat antaa selostuksesta mielipiteitä, viranomaiset lausuntoja. ELY-keskus tarkistaa yhteysviranomaisena arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun, sekä laatii arviointiselostuksesta perustellun päätelmän. Päätelmässä on esitettävä myös yhteenveto annetuista mielipiteistä ja lausunnoista.

YVA-menettelyn soveltamisesta tehtävään yksittäistapausharkinnan päätökseen saa hakea muutosta hankkeesta vastaava (YVAL 37 §). Perustellusta päätelmästä ei valitusoikeutta ole, koska se ei itsessään ole päätös. ELY-keskuksella sekä sillä, jolla muutoin on oikeus hakea muutosta lupapäätökseen valittamalla, on oikeus valittaa YVA-menettelyn piiriin kuuluvan hankkeen lupapäätöksestä, jos ympäristövaikutusten arviointia ei ole suoritettu tai sen on suoritettu puutteellisesti (YVAL 34 §).

Tuulivoimahankkeen luvat ja rakentaminen

Tuulivoimahanke tarvitsee kaavoitusmenettelyn lisäksi yleensä useita lupia ennen kuin voimaloiden rakentaminen voidaan aloittaa. Alle on nostettu yleisimmät luvat, joita hankkeen edetessä tulee hakea. Yksityiskohtaisempaa tietoa tuulivoimahankkeeseen tarvittavista luvista löytyy esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen julkaisemasta menettelykäsikirjasta "Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyt ja muut hallinnolliset menettelyt". Julkaisu löytyy osoitteesta: <https://www.ymparisto.fi/uusiutuvanenergianlupaneuvonta>.

Rakennuslupa

Tuulivoimalan rakentaminen tarvitsee aina rakennus- tai toimenpideluvan (MRL 125 § ja 126 §). Teollisen kokoluokan voimalat rinnastetaan kuitenkin yleensä rakennusluvan vaativiin rakennuksiin. Luvan hakeminen tapahtuu yleensä kaavan voimaantulon jälkeen. Lupahakemuksessa on oltava MRL 131 §:n mukaiset liitteet, ja hakemuksesta on ilmoitettava naapurille (MRL 133 §). Rakennusluvan edellytykset löytyvät MRL 135-137 §:stä. Lupahakemuksen ratkaisee kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Lupapäätökseen voidaan ottaa mukaan tarpeellisia määräyksiä rakentamiseen/toimenpiteeseen ja niistä aiheutuvien haittojen rajoittamiseen (MRL 141 §). YVA-menettelyn läpikäydessä hankkeessa myös yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä tulee ottaa huomioon lupamenettelyssä.

Rakennuslupa raukeaa, jos rakennustyötä ei ole aloitettu kolmessa vuodessa tai saatettu loppuun viiden vuoden kuluessa (MRL 143.1 §). Kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi tietyin edellytyksin pidentää luvan voimassaoloa aloittamista varten enintään kahdella vuodella, ja loppuun saattamista varten enintään kolmella vuodella kerrallaan (MRL 143.2 §).

Viranomaisen tekemästä rakennuslupapäätöksestä valitetaan hallintovalituksella. Jos päätöksen on tehnyt viranhaltija, päätöksestä tehdään ensin kirjallinen oikaisuvaatimus (MRL 187 §), josta annetusta päätöksestä voi valittaa hallintovalituksella. Valitusoikeus lupapäätöksestä on viereisen tai vastapäätä olevan alueen omistajalla tai haltijalla, sellaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla, jonka rakentamiseen tai muuhun käyttämiseen päätös voi olennaisesti vaikuttaa, sillä, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa, sekä kunnalla (MRL 192 §).

Ympäristölupa

Tuulivoimahankkeelle voidaan joskus edellyttää myös ympäristöluvan hakemista. Ympäristölupa on oltava toiminnalle, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 § 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta (YLS 27.2 § kohta 3). Tuulivoimahankkeen tapauksessa tällainen kohtuuton räsitus voi tulla kyseeseen yleensä melun tai välkkeen takia.

Jos hankkeen aiheuttama melu tai välke on omiaan aiheuttamaan naapuruussuhdelain mukaista kohtuutonta räsitusta, voi kunta edellyttää ympäristölupaa. Ympäristölupaa voidaan hakea kaavoituspäätöksen lainvoimaiseksi tulemisen jälkeen, samoin kuin rakennuslupaakin. Hakemukseen tulee liittää hankkeen ympäristöselvitykset, jotka on tehty kaavoitusta ja/tai YVA-menettelyä varten. Lupaviranomaisen on tiedotettava hakemuksesta kuulutuksella (YSL 44 §), sekä pyydettävä hakemuksesta lausunto tietyiltä viranomaisilta ja tahoilta (YSL 42 §). Hakemus liitteineen asetetaan nähtäville, ja osallisten on mahdollisuus antaa niistä muistutuksia ja mielipiteitä (YSL 43 §). Päätöksen ympäristöluvasta tekee Aluehallintovirasto (AVI) valtion ympäristölupaviranomaisena. Ympäristölupapäätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen, ja valitusaikaa on 30 pv päätöksen antamisesta. Jos päätöksestä ei valitusaikana valiteta, tulee päätöksestä valitusajan päätyttyä lainvoimainen. Ympäristölupapäätös on voimassa toistaiseksi, jos sitä ei toiminnanharjoittajan hakemuksesta tai muusta painavasta syystä ole määrätty määräaikaiseksi (YSL 87 §).

Poikkeamispäätökset

Lähtökohtaisesti tuulivoimaloiden alueidenkäyttö on ratkaistava kaavan mukaisesti. Kaavasta poikkeaminen vaatii poikkeamispäätöksen. Kunta voi erityisestä syystä hakemuksesta myöntää poikkeuksen rakentamista tai toimenpidettä koskevasta säännöksestä, määräyksestä, kiellosta tai rajoituksesta (MRL 171 §). Tuulivoimarakentamisessa poikkeamista voi hakea tietyissä tilanteissa esimerkiksi rannan suunnittelutarpeesta tai vanhentuneesta kaavamääräyksestä. Poikkeamishakemuksesta on kuultava naapureita ja muita osallisia, sekä joissain tilanteissa myös ELY-keskusta (MRL 173 §). Poikkeamispäätöstä vastaava rakennuslupa on haettava kahden vuoden kuluessa päätöksestä (MRL 174 §). Poikkeamispäätös on valtion viranomaisen tekemä päätös, joten siitä valitetaan hallintovalituksella. Valitusoikeus päätöksestä määräytyy MRL 193 §:n mukaisesti.

Tuulivoimahanke voi vaatia poikkeamispäätöksen myös muiden lakien kielloista. Poikkeamispäätös voidaan vaatia esimerkiksi luonnonsuojelulain mukaisista rauhoitussäännöksistä tai eliölaajien tai luontotyyppien suojelusta, sekä vesilain mukaisesta vesiluontotyyppien suojelusta. Lupaa tällaisista kielloista poikkeamiseen voi tietyissä tilanteissa hakea asianomaisilta viranomaisilta (Ymparisto.fi 2018).

Suunnittelutarveratkaisu

Suunnittelutarvealueelle (MRL 16.1 §) sijoittuvia pienempiä tuulivoimahankkeita voidaan joissain tilanteissa toteuttaa myös suunnittelutarveratkaisulla. Tuulivoimahankkeet voidaan toteuttaa suunnittelutarveratkaisulla myös silloin, jos rakentamiselta muuten edellytetään sen ympäristövaikutusten merkittävyyden vuoksi tavanomaista lupamenettelyä laajempaa harkintaa (MRL 16 §) ja ympäristövaikutusten selvittämistä. Suunnittelutarveratkaisun soveltaminen hankkeeseen edellyttää rakennusluvan edellytysten lisäksi tiettyjen erityisten rakennusedellytysten (MRL 137.1 §) täyttymistä. Kaavan laatimiseen verrattuna suunnittelutarveratkaisun osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyt ovat suppeammat (YM 2016a). Suunnittelutarveratkaisusta valitetaan samoin kuin poikkeamispäätöksestä.

Teollisen kokoluokan tuulivoimahankkeita ei Keski-Suomessa toteuteta kovin usein suunnittelutarveratkaisulla, vaan hankkeiden koko, sijainti ja vaikutukset vaativat yleensä kaavallista suunnittelua.

Lähteet:

Motiva: https://www.motiva.fi/ratkaisut/uusiutuva_energia/tuulivoima.

Suomen tuulivoimayhdistys: <https://tuulivoimayhdistys.fi/>.

Energiateollisuus 2020: Suomalaisten energia-asenteet 2020. https://energia.fi/files/5537/Energiateollisuus_-_Energia-asenteet_2020.pdf.

IEA 2019. Renewables 2019. Analysis and forecast to 2024. https://iea.blob.core.windows.net/assets/a846e5cf-ca7d-4a1f-a81b-ba1499f2cc07/Renewables_2019.pdf

Schlömer S., T. Bruckner, L. Fulton, E. Hertwich, A. McKinnon, D. Perczyk, J. Roy, R. Schaeffer, R. Sims, P. Smith, ja R. Wiser, 2014. Annex III: Technology-specific cost and performance parameters. In: Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change. Contribution of Working Group III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Edenhofer, O., R. Pichs-Madruga, Y. Sokona, E. Farahani, S. Kadner, K. Seyboth, A. Adler, I. Baum, S. Brunner, P. Eickemeier, B. Kriemann, J. Savolainen, S. Schlömer, C. von Stechow, T. Zwickel ja J.C. Minx (toim.)]. Cambridge University Press, Cambridge, Yhdistynyt kuningaskunta ja New York, NY, USA.
https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ipcc_wg3_ar5_annex-iii.pdf.

TEM 2020. Uusiutuva energia - kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. TEM Toimialaraportit 2020:1. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162568/TEM_Toimialaraportit_2020_01.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Traficom 2020. Tietoa tuulivoimaloiden rakentajille. Luettu 14.6.2021. <https://www.traficom.fi/fi/viestinta/viestintaverkot/tietoa-tuulivoimaloiden-rakentajille>.

Traficom 2021. Tuulivoimapuistojen vaikutukset radiojärjestelmille ja haittavaikutusten vähentäminen. Luettu 14.6.2021. https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Tuulivoimala_taajuusliite.pdf

Tuulivoimalehti 2021. KiMuRa ratkaisee lapajätehaastetta. Luettu 14.6.2021. <https://www.tuulivoimalehti.fi/aiheet/kimura-ratkaisee-lapajatehaastetta.html>.

Valtioneuvoston kanslia 2020. Tuulivoimaloiden infraääni ja terveys. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan artikkelisarja 11/2020. <https://tietokayttoon.fi/documents/1927382/2116852/11-2020-Tuulivoimaloiden+infra%C3%A4%C3%A4ni+ja+terveys.pdf/b5dc1005-24c9-67c3-087c-8846e1e48a18/11-2020-Tuulivoimaloiden+infra%C3%A4%C3%A4ni+ja+terveys.pdf?version=1.0&t=1587361982000>.

YM 2014. Tuulivoimaloiden melun mallintaminen. Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2014. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42937/OH_2_2014.pdf?sequence=1.

YM 2016a. Tuulivoimarakentamisen suunnittelu. Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79057/OH_5_2016.pdf?sequence=1.

YM 2016b. Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa. Suomen ympäristö 1/2016. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/160313/SY_1_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Ymparisto.fi 2018. Luonnonsuojelun luvat. Luettu 2.8.2021. https://www.ymparisto.fi/fi-fi/asiointi_luvat_ja_ymparistovaikutusten_arviointi/luvat_ilmoitukset_ja_rekisterointi/Luonnonsuojelun_luvat.

Ympäristöhallinto 2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Luettu 14.6.2021. https://www.ymparisto.fi/fi-fi/Elinymparisto_ja_kaavoitus/Maankayton_suunnittelujarjestelma/Valtakunnalliset_alueidenkayttotavoitteet.

TUULIVOIMAN YLEISOPAS

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OHJEITA TUULIVOIMAPUISTOJEN HANKEKEHITTÄJILLE ENNAKKOESITTELYN JA HANKESUUNNITTELUN OSALTA

Hanketoimijoiden tulee varautua kokoamaan seuraavat perustiedot ja aineistot kunnanhallituksen käyttöön hankealueen esittelyä koskien (ennen kaavoitusaloitteen käsittelyä):

1. Hanketoimijan tiedot ja kokemus tuulivoima-alalta sekä mahdolliset yhteistyökumppanit hanketta koskien
2. Perustiedot hankealueen pinta-alasta, sijainnista ja alueen liikenneyhteyksistä (tieverkko).
3. Perustiedot voimalamääristä, tarkasteltavien voimaloiden enimmäiskorkeuksista ja roottorin halkaisijan koosta sekä voimala-alueen tehoista.
4. Perustiedot asutuksen, kylien ja asutuskeskittymien läheisyydestä sekä rakennustyypeistä (vakituinen asuminen, loma-asuminen).
5. Kunnan kaavoituksesta ja yrityspalveluista saatavilla olevat lähtötiedot hankealueelle tai lähialueelle sijoittuvista virkistysalueista- ja kohteista sekä matkailupalvelun ja yritystoiminnan kohteista.
6. Saatavilla olevat lähtötiedot lähimmistä kulttuurimaisema-alueista ja kohteista, rakennussuojelukohteista sekä maakunnallisista ja valtakunnallisesti arvokkaista alueista ja kohteista.
7. Saatavilla olevat lähtötiedot linnustosta (esim. FINIBA, IBA) ja muusta eläimistöstä. Ennakkoselvitysvaiheessa ei edellytetä luontoselvityksiä maastossa.
8. Saatavilla olevat lähtötiedot hankealueen metsätyypeistä ja kasvillisuusvyöhykkeistä (avoimista aineistoista saatavat tiedot).
9. Perustiedot hankealueen ja lähialueen luonnonsuojelukohteista ja -alueista (avoimista aineistoista ja kunnan kaavoituksesta saatavat tiedot).
10. Hankealueelta tulee esittää alustavat melumallinnukset sekä arvioida hankealueen ja 40 dB:n melualueen etäisyyksiä lähimpiin vakituisiin asuntoihin, loma-asuntoihin ja asutuskeskittymiin.
11. Hankealueista tulee esittää alustavat maisemavaikutusarviot erityisesti, mikäli hankealue sijoittuu lähelle kylää tai taajama-aluetta, matkailualueutta, maisemiarvoistaan tunnettua virkistysaluetta tai arvostettua loma-asumisaluetta. Lähelle taajamaa sijoittuvista hankkeista toivotaan alustavia kuvasovitteita sekä näkymäalueanalyysiä hallituksen käyttöön.
12. Selvitys alueella voimassa olevista kaavoista (tietoja voi kysyä kaavoituksesta).
13. Selvitys voimassa olevan maakuntakaavan aluevarauksista.
14. Hankealueen vertailu laadinnassa olevan maakuntakaavapäivityksen tietoihin koskien potentiaalisia tuulivoima-alueita Keski-Suomessa (tietoja on käytettävissä sen jälkeen, kun Keski-Suomen liitto on julkaissut aineistoja maakuntakaavaluonnoksesta).
15. Alustavat tiedot valtakunnan sähkönjakelun kantaverkkoon liittymistavasta ja etäisyyksistä.
16. Tiedot lähimmistä voimassa olevista tuulivoimayleiskaavoista ja vireillä olevista tuulivoimahankkeista yhteisvaikutusarviointien laatimista varten.
17. Perustiedot alueen maanomistustahoista ja maanvuokrasopimusten osuudesta sekä laadintatilanteesta.

18. Mikäli hanke käsittää alle 10 voimalaa, tiedot YVA-menettelyn tarveharkintapäätöksen valmisteluvaiheesta tai Keski-Suomen ELY-keskuksen YVA-menettelyä koskevasta mahdollisesta ratkaisusta (tarvitaanko hankkeessa YVA-menettelyä).
19. Saatavilla olevat lähtötiedot hankealueen pohjavesialuetiedoista ja hankealueen toteuttamiseen merkittävästi vaikuttavista pintavesialueista.
20. Arvio koko investoinnin suuruudesta, aluetalouteen maksettavasta maanvuokratulosta sekä kunnalle muodostuvista kiinteistö- ja yhteisöverotuotoista, mikäli tuulivoimapuisto toteutuisi.

Saatujen perus- ja lähtötietojen pohjalta kunnanhallitus arvioi kutakin hanketta tapauskohtaisesti. Hankealueen erityispiirteet huomioiden, hallitus voi tapauskohtaisesti edellyttää myös muita lähtötietoja. Kattavat lähtö- ja perustiedot hanketoimija tarvitsee myös mahdollisen YVA-menettelyä koskevan päätöksen saamiseksi Keski-Suomen ELY-keskuksesta. Ennakoaineiston laadukas laadinta on myös hanketoimijalle eduksi, jotta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa selviäisi mahdolliset esteet kaavoitushankkeen etenemiselle.

Tuulivoimayleiskaavoituksen käynnistäminen edellyttää kaavoituksen käynnistämispäätöstä, jota varten hanketoimijan tulee toimittaa kunnanhallitukselle:

- tuulivoimayhtiön allekirjoittama kaavoitusaloite liitekarttoineen,
- karttatiedot maanvuokrasopimusten laadintatilanteesta (luottamuksellinen),
- kaavoitusaloitteen liitteenä kaavoituksen käynnistämissopimus ja sopimusaluetta koskeva liitekartta,
- todistus allekirjoitusoikeudesta (käynnistämissopimuksen allekirjoittavan henkilön nimenkirjoitusoikeus yhtiössä),
- hankealueen lähtötietoaineistot (esittelyaineisto hallituksen kokoukseen),
- lisäaineistoina esimerkiksi tuulivoimayhtiön esiteaineisto ja mahdollinen puolustusvoimien lausunto (salainen).

Konneveden kunnan tuulivoimayleiskaavoituksen periaatteita, joita hanketoimijan tulee huomioida hankesuunnittelussa

Tuulivoimamelu ennakkoselvityksissä

Hankekehitysvaiheessa voimaloiden tarkat tyyppitiedot eivät ole pääsääntöisesti tiedossa ja siksi mallinnuksissa tulee olla huomioida riittävät varovaisuusperiaatteet. Mallinnukset tulee laatia tiedossa olevilla tämän hetken voimalamalleihin perustuvilla tai ennustettavilla lähtömelutasoilla ja tarvittavilla varmuusarvoisäyksellä. Lähtökohtaisesti melumallinnustarkastelussa ei tulisi käyttää lähtöäänentasoiltaan vain hiljaisimpia voimaloita, vaan sitä vastoin joko todennäköisesti toteutukseen tulevan voimalatyyppin arvoja (sekä riittäviä varmuusarvoisäyksiä) tai melupäästön ylärajatarkastelua.

Tuulivoimaloiden korkeudet ovat jatkuvasti kasvaneet ja siten kunnanhallitus suosittelee alustavissa tarkasteluissa vähintään 1.5 km suojaetäisyyttä vakituiseen asutukseen ja vähintään 1,5 km etäisyyttä loma-asutukseen, mutta maanomistajan suostumuksella suojaetäisyys voi olla lyhyempikin. Melualueelle (40 dB) ei voi sijoittua vakituisia asuntoja tai loma-asuntoja eli tällaisiin rakennuksiin tulee hakea ja saada käyttötarkoituksen muutos (esim. talousrakennuskäyttöön) rakennusvalvonnan kautta, mikäli maanomistaja haluaa voimalan lähelle asuntoaan.

Tuulivoimamelu kaavoitusvaiheessa (kun kaavoitus on käynnistetty)

Tuulivoimayleiskaavoituksessa ja rakennuslupamenettelyssä tuulivoimaloiden vähimmäisetäisyyttä vakituiseen asutukseen ja loma-asutukseen tutkitaan kaavoitusprosessissa sekä rakennuslupamenettelyssä melumallinnusten kautta. Melutasoja koskevia määräyksiä on asetettu sekä ulkomelua että sisämelua koskien (*valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaiset ulkomelun ohjearvot sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen 545/2015 sisämelun raja-arvot.*)

Melumallinnus- ja raportointi tulee tehdä ympäristöministeriön hallinnon ohjeen 2/2014 mukaisesti. Ohjeiden mukaisesti laadittu mallinnus huomioi melupäästön mahdollisia erityispiirteitä ja ohjeen mukaiset varmuusarvolisäykset tulevat myös tällöin huomioiduksi.

Tuulivoimapuiston toimiessa voimalamelun osalta ulko- ja sisämelun raja-arvot eivät saa ylittyä (*valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaiset ulkomelun ohjearvot sekä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen 545/2015 sisämelun raja-arvot*). Mikäli melun raja-arvojen ylittymistä todetaan mittauksilla tuulivoimalan toimiessa, raja-arvojen ylitys voi johtaa ympäristölupamenettelyyn ja voimalan toimintaa ohjaaviin (mahdollisesti rajoittaviin) ympäristölupamääräyksiin. Tarvittavien melumittausten kustannuksista vastaa tuulivoimapuistoyhtiö. Siten lähtökohtaisesti jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa on tärkeää, että melumallinnukset laaditaan riittävillä varmuusarvolisäyksillä. Lähtökohtaisesti Konneveden kunta ohjeistaa, että ennakkoselvityksissä ja tuulivoimayleiskaavoituksessa melumallinnukset tulisi laatia vähintään todennäköisesti toteutukseen tulevan voimalatyyppin arvoilla sekä riittävillä varmuusarvolisäyksiä tai toteutettavaa voimalaa kovemman lähtöäänentason omaavilla voimaloilla tai melupäästön ylärajatarkastelulla.

Kaavoituksen käynnistämissopimus tuulivoimayleiskaavoituksessa

Mikäli kunnanhallitus päättää käynnistää tuulivoimayleiskaavoituksen, hyväksytään samassa yhteydessä *tuulivoimayleiskaavoituksen käynnistämistä ja yhteistyötä* koskeva sopimus (kunnan ja tuulivoimayrityksen välinen sopimus).

Sopimuksen sopimuskohdat perustuvat mm. siihen, että Suomessa yleiskaavoja voivat laatia vain kunnat (MRL 36 § ja 37 §), vaikka kaavaa teknisesti laatisi kaavakonsulttiyritys. Kunnat päättävät yleiskaavan sisällöstä, aluerajausmuutoksista, hyväksymisestä (valtuusto), mutta myös mahdollisesta yleiskaavoituksen keskeyttämisestä tai hyväksymättä jättämisestä.

Sopimuksessa sovitaan siitä, että tuulivoimayleiskaavoituksen sekä mahdollisen YVA-menettelyn kustannuksista vastaa tuulivoimayhtiö MRL 77 c §:n tarkoittamalla tavalla.

Mikäli sopimusalueen tuulivoimayleiskaavoitus keskeytyy, tuulivoimayleiskaavaa ei hyväksytä tai tuulivoimayleiskaava ei tule voimaan, kaavoituksen yhteistyösopimus raukeaa. Sopimuksen rauetessa sopimusosapuolilla ei ole mitään keskinäisiä vaatimuksia ja osapuolet vastaavat itselleen aiheutuneista kustannuksista sopimuksessa sovitulla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kunta ei korvaa mitään kustannuksia, joita hanketoimijalle tai tuulivoimayritykselle on muodostunut kaavoituksen, laadittujen selvitysten tai YVA-menettelyn johdosta.

Käynnistämissopimuksessa sovitaan myös siitä, että tuulivoimayhtiön tulee ilmoittaa kunnalle (maanvuokrasopimuksien) voimalakohtaiset purkuvakuussummat viimeistään tuulivoimayleiskaavan ehdotusaineiston nähtävillä olon jälkeen. Kunta haluaa tarkistaa purkuvakuustiedot ennen tuulivoimayleiskaavan hyväksymistä. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti.

Kaava-alueen ja maanvuokrasopimusten laajuus, korvattavat rantarakennusoikeudet tuulivoimapuiston melualueella

Tuulivoimayleiskaava on tarkoituksellista laatia vähintään sen laajuisena, että tuulivoimaloiden 40 dB:n melualue sisältyy yleiskaava-alueeseen, koska kyseiselle melualueelle ei voi rakentaa vakituisia asuntoja, maatilan talouskeskuksia, maatilamatkailuasuntoja tai loma-asuntoja tuulivoimapuiston toimiessa. Siten myös maanvuokra-, tuulenottoalue- tai haittakorvaussopimukset suositellaan laadittavaksi vähintään 40 dB:n melualueen laajuudelta, jotta maanomistajat saavat taloudellista korvausta melualueen aiheuttamasta rajoitteesta. Maanvuokrasopimuksen otettavalla sopimusehdolla ei voida sitovasti rajoittaa maanomistajan (ts. kuntalaisen) oikeutta hakea kaavapäätöksen muutosta. Maanvuokra- ja haittakorvaussopimuksia voivat hanketoimijat laatia myös laajemmalta alueelta tarpeen mukaisesti.

Mikäli tuulivoimapuiston 40 dB:n melualueelle sijoittuu rantaosayleiskaavan mukaisia rantarakennusyksiköitä, kyseisiä rantarakennusyksiköitä maanomistajat eivät voi toteuttaa vakituisen asumisen tai loma-asumisen osalta. Mikäli hanketoimija ja maanomistaja ovat sopineet maanvuokrauksesta ja kyseiset ranta-alueet sisällytetään tuulivoimayleiskaava-alueeseen, rantarakennusoikeuksia ei voida enää osoittaa tuulivoimayleiskaavassa (melualueelle) eli kyseiset rantarakennusoikeudet poistuvat. Hanketoimijan tai alueen tuulivoimayhtiön on tärkeää huomioida rantarakennusoikeuden korvausasia maanomistajan ja tuulivoimayrityksen keskinäisessä sopimuksessa tavalla tai toisella. Kunta ei korvaa poistuvia rantarakennusoikeuksia. 40 dB:n melualueelle sijoittuvia ranta-asemakaavan rantarakennusyksiköitä ei ole mahdollista poistaa yleiskaavoituksella. Tällöin tulisi käynnistää ranta-asemakaavan muuttaminen maanomistajan aloitteesta ja samalla kunnan tulisi asettaa tarvittavat rantarakennuspaikat rakennuskieltoon, kunnes kaavamuutos on valmis. Ranta-asemakaavan muutoksen tulisi olla lainvoimainen ennen tuulivoimayleiskaavan hyväksymistä. Ranta-asemakaavan laadinnan ja muuttamisen tai kumoamisen kustannukset kuuluvat maanomistajalle ja myös tässä tapauksessa asiasta olisi tärkeä sopia hanketoimijan ja maanomistajan välisessä sopimuksessa.

Kaavaratkaisun sisällöstä ei voi sopia millään sopimuksella ennakoon kunnan kanssa eli kaavaprosessi on avoin ja kunnanvaltuustolla on myös ranta-asemakaavojen hyväksymisen toimivalta (hyväksyy tai ei hyväksy).

Välkemmaallinnukset

Suomessa ei ole voimassa säädöksiä tai määräyksiä koskien tuulivoimaloiden muodostaman varjostuksen (välkkeen) enimmäiskestoista eikä varjonmuodostuksen arviointiperusteista. Ympäristöministeriön julkaisemassa oppaassa (Tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeita 5/2016) on suositus siitä, että tarkastelussa huomioitaisiin muiden maiden suositukset välkkeen rajoittamisesta. Saksassa voimassa olevan ohjeistuksen mukaan tuulivoimalan aiheuttaman välkevaikutuksen määrä viereiselle asutukselle saa olla enintään kahdeksan tuntia vuodessa todellisessa tilanteessa ja pahimmassa tapauksessa 30 min/päivä ja 30 tuntia/vuodessa. Tanskassa

on voimassa ohje, jonka mukaisesti vuotuinen todellinen välkemäärä ei saa ylittää kymmentä tuntia vuodessa. Ruotsissa rajoina ovat enintään kahdeksan tuntia vuodessa ja 30 minuuttia päivässä.

Suomessa sovelletaan jo varsin vakiintuneella tavalla Ruotsin mallin mukaisesti 8h/a tai 30 min/vrk välkehaitta-ajan ohjearvoja.

Tuulivoimapuiston rakentamisen ja toiminnan aikana huomioitavia lupa-asioita

Välkehaitat tuulivoimapuiston toimiessa

Välkehaitat asuntoihin voivat muuttua tuulivoimapuiston toiminnan aikana, mikäli alueella tapahtuu puustohakkuita. Mikäli jossakin asunnossa välkehaitta kasvaa merkittävästi (haitalliseksi), on mahdollista että ko. kohteen asukkaat ottavat yhteyttä kunnan ympäristötarkastajaan ja asiaa joudutaan selvittämään naapuruussuhdelain 17 §:n perusteella. Myös ympäristölupaa voidaan edellyttää, mikäli tuulivoimalan välkevaikutukset aiheuttavat kohtuutonta rasitusta (NaapL 17 §), eikä näitä haittoja voida poistaa esimerkiksi antamalla yksittäinen määräys haitan poistamiseksi (YSL 180 §). Välkehaitat tulee arvioida myös ilman puuston suojaavaa vaikutusta.

Louhinta ja maa-aineisten ottotoiminta

Tuulivoimayleiskaavan lainvoimaisuuden jälkeen tapahtuvan rakentamisen valmistelussa hanketoimijan on tärkeä selvittää myös louhintaan ja maa-ainesten ottotoimintaan tarvittavat luvat. Jos louhinta ja maa-aineisten ottaminen liittyvät suoraan kohteessa tapahtuvaan rakentamiseen, lupa ratkaistaan rakennuslupamenettelyn yhteydessä. Jos louhintaa ja maa-aineisten ottoa toteutetaan hankealueen ulkopuolella (ei suoraan rakentamiskohteessa), tulee näille toiminnoille hakea maa-aineslupa ja tarvittaessa myös ympäristölupa, jolloin asia käsitellään yhteislupamenettelynä (YSL 47 a §).

Ympäristölupatarpeen osalta arvioidaan, ylittyykö melua aiheuttavasta toiminnasta 50 päivää (johon liittyy myös valmisteleva toiminta, poraus, räjäytys, louhinta ja murskaus) tai aiheutuuko toiminnasta jokin muu kohtuuton haittaperuste. Mikäli murskaustoiminta alittaa 50 päivää, eikä muutkaan ympäristöluvanvaraisuuden mukaiset vaatimukset täyty (YSL 27 § yleinen luvanvaraisuus), käsitellään ympäristösuojelulain mukainen meluasiala meluilmoitusmenettelyllä (YSL 118 §).

TUULIVOIMAN KAAVOITUKSEN PÄÄTÖKSEN ENNAKKOARVIOINTI 10.4.2024

Laatija: Johanna Holkko, yritysasiantuntija, Elinvoimayhtiö Konneveden Voima Oy
Avustajat: Mika Pasanen, kunnanjohtaja, Konneveden kunta
Riku Tulla, toimitusjohtaja, Elinvoimayhtiö Konneveden Voima Oy
Henri Pennanen, rakennustarkastaja, Konneveden kunta
Heli Lehtinen, hyvinvointi- ja kehityspäällikkö, Konneveden kunta

Tämä ennakoarviointi on laadittu Konneveden kunnan päätöstentekielinten päätettäväksi tulevista tuulivoimaosayleiskaavoista ja siinä on noudatettu Konneveden kunnan ohjeistusta ennakoarvioinnista ja niiden laatimisesta. Ennakoarvioinnissa on hyödynnetty olemassa olevaa ja avoimesti saatavilla olevaa tietoa, haastateltu tuulivoimaasiantuntijoita sekä haastateltu kunnan viranhaltijoita, joilla on jo kokemusta tuulivoimaprojektista. Tuulivoiman ennakkovaikutusten arviointia jatketaan hankekohtaisesti tuulivoimahankkeiden mahdollisesti tullessa päätöksentekoon.

Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) on tapa arvioida etukäteen, miten valmistelussa oleva päätös vaikuttaisi erilaisten ihmisryhmien elämään. Se on suunnittelun ja päätöksenteon työväline (THL 2023). Päätösten vaikutusten ennakoarviointi tulee kytkeä osaksi kunnan talouden ja toiminnan suunnittelun ja toteutuksen arviointia (Kuntaliitto 2023).

Ennakoarvioinnin tavoite on jäsentää ja selventää päätöksentekoa, tukea moniarvoista ja läpinäkyvää päätöksentekokulttuuria, tarkastella vaikutuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, osoittaa ratkaisuvaihtoehtojen edut ja haitat, tarkastella erilaisia ja eri aikoina tapahtuvia vaikutuksia samanaikaisesti ja ristiin sekä arvioida vaikutuksia sillä tarkkuustasolla kuin se on mahdollista (Salenius & Ratia 2018).

VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN NÄKÖKULMAT

- ▶ Päätösten vaikutuksia on arvioitu samanaikaisesti viidestä eri näkökulmasta;
  - ▶ Kuntalaisiin kohdistuvat vaikutukset
    - ▶ Lapsivaikutukset
  - ▶ Ympäristöön liittyvät vaikutukset
  - ▶ Organisaatioon liittyvät vaikutukset
  - ▶ Vaikutukset kunnan yrityksiin
  - ▶ Taloudelliset vaikutukset

Edellä mainittuja näkökulmia on tarkasteltu eri näkökulmien kautta.

KUNTALAISVAIKUTUKSET

	Vaikutusta	Ei vaikutusta	Selvitettävä
Melu	x		x
Valo ja välke	x		x
Maisema	x		
Tiestö	x		
Maankäyttö	x		
Kuntatalous	x		
Lapsivaikutukset	x		

Tuulivoimapaikkakunnilla tehtyjen tutkimusten mukaan alueen asukkaat ovat pääsääntöisesti sopeutuneet tuulivoimaan hyvin ja vain harvat kokevat siitä haittaa. Myös kuntapäätäjille syksyllä 2016 tehdyn kyselyn mukaan valtaosa kuntapäätäjistä, 64 prosenttia, ovat tyytyväisiä kunnassaan toteutettuihin tuulivoimahankkeisiin (Aula Research 2017).

Samankaltaisia tulkintaa on tehty viime vuonna maa- ja metsätalousministeriön Hiilestä kiinni - ilmastotoimenpidekokonaisuuden rahoittaman LandUseZero-hankkeen laajassa kyselyssä. *"Käytössä jo olevat tuulivoimalat koettiin hyväksyttävämpänä kuin vasta suunnitteilla olevat eli asenteet muuttuvat myönteiseen suuntaan ihmisten tottuessa tuulipuistoihin ja ajatukseen niistä. Toteutuksen myötä konkretia kasvaa ja osa uhkakuvista saattaa väistyä"*.

Itä-Suomen Yliopiston raportissa "Tuulivoiman hyväksyttävyyden nykytila ja näkymät Suomessa" selvityksen perusteella paikallisen hyväksyttävyyden ennakoidaan heikkenevän lähivuosina, johtuen tuulivoimarakentamisen vauhdista ja volyyymista. Hankkeessa tunnistettiin haastatteluiden pohjalta myös hyväksyttävyyttä tukevien tuulivoimahankkeen piirteitä. Näitä olivat mm. maanomistajien aktiivisuus ja keskinäinen yhteistyö tuulivoimahankkeiden alkuvaiheissa, tuulivoimayhtiöiden varhainen ja pitkäjänteinen vuorovaikutus paikallisten sidosryhmien kanssa, paikallisia hyötyjä kasvattavat toimet, maanomistajien reilu kohtelu sekä vaikutusten hallinta ja kompensatiot.

Lähteet: Tuulivoimayhdistys 2017 [PowerPoint Presentation \(tuulivoimayhdistys.fi\)](#)
 Luke 2024 [Kysely: Mitä kauempana tuulivoimalat sijaitsevat, sitä paremmin ne hyväksytään – mökkikeskittymät haastavia tuulipuistojen sijaintipäätöksissä | Luonnonvarakeskus \(luke.fi\)](#)
 Itä-Suomen Yliopisto, Tuulivoiman hyväksyttävyyden nykytila ja näkymät Suomessa, 2024:

https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/31645/urn_isbn_978-952-61-4931-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Melu

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämisellä ei nähdä olevan laajasti kuntalaisia koskevia meluvaikutuksia.

Tuulivoimalan äänen ominaisuudet, kuten voimakkuus, taajuus ja ajallinen vaihtelu, riippuvat muun muassa tuulen nopeudesta. Teoreettisesti äänen voimakkuus vaimenee kääntäen verrannollisesti etäisyyden neliöön. Tuulivoimaloiden meluvaikutukset on kuitenkin aina arvioitava tapauskohtaisesti. Voimaloiden tuottaman äänen voimakkuuteen ja sen etenemiseen vaikuttavat monet tekijät, kuten voimalatyyppi, tuulen voimakkuus ja suunta, sääolot sekä maaston muoto ja kasvillisuus.

Tuulivoiman eräänä merkittävimpanä yksittäisenä haittatekijänä nähdään melu. Melun yleisin vaikutus on sen häiritsevyys ja mahdolliset vaikutukset uneen. Tuulivoimahankkeissa meluvaikutukset voidaan selvittää ennakkoon laadittavan melumallinnuksen avulla.

Suomessa tuulivoimaloiden sallittavista äänitasoista säädetään valtioneuvoston asetuksessa tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista (1107/2015), joka on tullut voimaan syksyllä 2015. Asetuksen ohjearvoja sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa sekä maankäyttö- ja rakennuslain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa lupamenettelyissä ja valvonnassa.

Pysyvän asutuksen, loma-asutuksen, hoitolaitosten sekä leirintäalueiden tuulivoimamelun päiväajan ohjearvo on 45 desibeliä ja yöajan 40 desibeliä. Oppilaitosten ja virkistysalueiden alueille säädetään 45 desibelin päiväajan ohjearvo. Kansallispuistoja koskee sekä päivä- että yöajalla 40 desibelin ohjearvo.

Tutkimusten perusteella noin kymmenen prosenttia väestöstä kokee tuulivoimaloiden äänen häiritseväksi asunnon sisäpuolella, kun äänitaso ulkona ylittää 40 dB(A). Tieteellinen yhteisö on kuitenkin yksimielinen siitä, että yhteyttä esimerkiksi tuulivoimalamelun äänitason ja unenlaadun välillä ei ole löytynyt yhteyttä puhuttaessa alle 45 desibelin ulkoäänitasosta. Melutasoa hahmottaessa todettakoon, että melutasot tuulivoimaloiden läheisyydessä ovat pienempiä kuin esimerkiksi liikenneympäristöissä, mutta toisaalta äänenpaineen jaksollinen vaihtelu lisää tuulivoimaloiden äänen häiritsevyyttä.

Lisäksi Suomessa on käytössä vuonna 2014 valmistuneet ympäristöministeriön ohjeistukset tuulivoimaloiden äänitason mallintamiseen ja mittaamiseen. Mallinnuksen avulla voidaan arvioida tuulivoimaloiden toiminnasta aiheutuvat meluvyöhykkeet ja melutasot eri tarkastelupisteissä. Äänitekniinen mitoitus on osa tuulivoima-alueiden muuta suunnitteluprosessia ja hyväksymismenettelyä.

Sisämelutasoista säädetään STM:n asumisterveysasetuksessa (545/2015), ja ne koskevat myös tuulivoimaa. Asetus pätee niin voimalaitosten rakentamisen kuin sen toiminnankin aikana.

Esimerkkitaulukko joidenkin melunlähteiden äänitasosta desibelein esitättynä (Kuuloliitto):

dB	Ääni
0	Kuulokynnys eli hiljaisin ääni, jonka ihminen tietyllä taajuudella kykenee aistimaan
10-30	Lehtien havina
30-50	Tietokone
50-70	Keskustelu

70-85	Liikenne
80-100	Ravintola
90-100	Konsertti
125-	Kipukynnys
130- 135	Suihkukone

Konnevedellä tuulivoimalan ja lähimmän asutuksen väliseksi etäisyydeksi tullaan esittämään tuulivoimaproessin edetessä 1,5 kilometriä. Maanomistaja voi kuitenkin ehdotuksen mukaisesti omasta tahdostaan sopia etäisyyden lähemmäksi, kunhan asetetut desibelirajat toteutuvat.

Myös infraääni osana tuulivoimaloiden ääntä on herättänyt kysymyksiä tuulivoimaloiden vaikutuksista lähialueilla. Infraääni on ääntä, jonka taajuus on alle 20 hertsiä (ihmisen kuuloalue on noin 20–20 000 hertsiä). Infraääntä esiintyy kaikkialla ympäristössämme; sitä tuottavat muun muassa liikenne, tuuli ja rakenteiden värähtelyt. Myös tuulivoimalat tuottavat infraääntä, jonka äänenpainetaso jää tämänhetkisen tutkimustiedon mukaan yleensä ihmisen kuulokynnyksen alle.

Tähän saakka tehdyissä infraäänien vaikutuksia koskevissa tutkimuksissa on todettu, että vasta kuulokynnyksen yllättävällä infraäänellä olisi suoria terveysvaikutuksia. Huoli terveysvaikutuksista voi kuitenkin tuottaa ja lisätä oirekokemuksia.

Kansainvälisissä tutkimuksissa infraäänitasot tuulivoima-alueiden läheisyydessä olevilla asuinalueilla ovat olleet samaa tasoa tai pienempiä kuin kaupunkien keskusta-alueilla. Keskusta-alueilla äänenvoimakkuus on enimmillään noin 80 dB, mutta suurempia kuin luonnon ympäristöissä, poikkeuksena kuitenkin meren ranta-alueet, joissa aallot aiheuttavat infraääntä.

Tieteellistä näyttöä tuulivoimaloiden tuottaman infraäänien terveysvaikutuksista ei juurikaan ole, mutta asiaa on toistaiseksi tutkittu rajallisesti, eikä pitkäaikaisen altistumisen haittoja voida täysin sulkea pois.

"Kuuntelukokeissa infraäänien esiintymistä tuulivoimaloiden äänessä ei kyetty havaitsemaan eikä infraääni vaikuttanut tuulivoimaloiden äänen häiritsevyyteen. Suurempi äänenpainetaso ja merkityksellinen sykintä lisäsivät kuuluvan äänen häiritsevyyttä. Tahdosta riippumattoman hermoston stressiä ilmentävissä vasteissa ei nähty eroa sen suhteen, oliko esitetystä ääninäytteestä infraääntä vai ei, tai annettiin väittämä, että infraääntä oli läsnä. Pieni altistustaso, jolla ei ole tunnettuja terveysvaikutuksia, laaja oireiden kirjo sekä se, että altistuskokeessa ei voitu osoittaa tuulivoimaloiden infraäänellä olevan suoria elimistövaikutuksia viittaavat siihen, että oireilua selittävät muut tekijät kuin tuulivoimaloiden infraääni."

Lähteet: Tuulivoimayhdistys [Onko tuulivoimaloiden kuultavalla äänellä terveysvaikutuksia? - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)

THL [Tuulivoima ja melu - THL](#)

Tuulivoima – kansalaisyhdistys TV – KY: [Tietoa tuulivoimasta | Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry \(tvky.info\)](#)

Vaasan Yliopiston raportti 2020: [Tuulivoiman melu ja sen vaikutukset \(uwasa.fi\)](#)

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta 2020: [Tuulivoimaloiden infraääni ja terveys | Tieto käyttöön \(tietokayttoon.fi\)](#)

Kuuloliitto, vapaa-ajan melu: <https://www.kuuloliitto.fi/vapaa-ajan-melu/>

Motiva: Tuulivoimalan äänet:

https://www.motiva.fi/ratkaisut/uusiutuva_energia/tuulivoima/tuulivoiman_ymparisto_ ja_muut_vaikutukset/tuulivoimalan_aanet

Valo ja värähtely

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämällä ei nähdä olevan laajasti kuntalaisia koskevia valo- tai välkevaikutuksia.

Tuulivoimaloista aiheutuu ajoittaisia välkevaikutuksia, kun voimaloiden pyörivät lavat osuvat auringon valon eteen. Välke voi häiritä viihtyisyyttä alueella. Välkehäntää lievennetään voimaloiden pyörinnän rajoittamisella olosuhteiden mukaisesti.

Lisäksi Suomen ilmaturvallisuusmääräysten vuoksi kaikissa yli 60 metriä korkeammissa rakennelmissa tulee olla varoitusvalot. Tuulivoimaloiden lentoestevalot takaavat voimaloiden havainnoinnin ilma-alueille myös öiseen aikaan. Yöt ovat myös aikaa, jolloin valoista voidaan kokea eniten häiriötä. Lentoestevalojen kirkkausvaatimuksista vastaa Suomessa Liikenne ja viestintävirasto Traficom.

Välkevaikutukset voidaan selvittää ennakoon mallinnuksen avulla.

Lähde: Motiva [Valo ja varjot - Motiva](#)

Maanomistajat

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämällä ei nähdä olevan laajasti maanomistajia koskevia vaikutuksia, muutoin kuin potentiaalisilla hankealueilla.

Maanomistaja on lähtökohtaisesti turvatussa asemassa, kun vuokrasopimus laaditaan oikein ennen sen allekirjoittamista. Maanomistajan saama vuokratulo tuulivoimasta voi olla suurempi kuin hyödynnettäessä vastaavaa aluetta metsätalouskäytössä. Tyypillisesti perustettava maanomistajien neuvottelukunta on tässä vahvassa roolissa. Myös kunnan intressinä on olla maanomistajien apuna tarpeen mukaan.

Mikäli vuokrasopimusta tuulivoimayhtiön ja maanomistan välille ei synny, tuulivoimalaa ei voida rakentaa tälle maa-alueelle, jolle tuulivoimayhtiöllä ei ole vuokrasopimusta tai omistusoikeutta.

Yhtenä negatiivisena näkökulmana voidaan nähdä tuulivoiman välilliset vaikutukset maanomistajiin.

Näistä mainittakoon esimerkkinä maisemahaitat sekä mahdolliset rakennusoikeusmenetykset hankkeiden toteutuessa, Konnevedellä tuulivoimalan ja lähimmän asutuksen väliseksi etäisyydeksi tullaan esittämään tuulivoimaproessin edetessä 1,5 kilometriä. Maanomistaja voi kuitenkin ehdotuksen mukaisesti omasta tahdostaan sopia etäisyyden lähemmäksi, kunhan asetetut desibelirajat toteutuvat.

Siirtolinjojen kohdalla on mahdollista päätyä lunastusmenettelyyn, mikäli neuvottelut eivät tuota tulosta. Konneveden kunta tulee esittämään korvaushintana 10 000 euroa per hehtaari.

Tuulivoiman kansalaisyhdistys on tehnyt kattavan listan huomioitavista asioista maanvuokraussopimuksen osalta: [Maanomistajan muistilista maanvuokraussopimusta tehtäessä tuulivoimayhtiön kanssa | Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry \(tvky.info\)](#)

Lähde: [MTK 2023, Tuuli- ja aurinkovoima sekä siirtolinjat](#)

Maankäyttö

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämällä ei nähdä olevan laajasti kuntalaisia koskevia maankäytöllisiä vaikutuksia, muutoin kuin mahdollisilla hankealueilla ja niiden välittömässä läheisyydessä.

Tuulivoimalan melualueella rakentaminen voi olla rajoitettua. Muuta maankäyttöä, kuten marjastusta, metsästystä tai metsätaloutta, ei tyypillisesti jouduta rajoittamaan tuulivoimaloiden normaalin toiminnan aikana millään tavalla. Leiriytymistä ja tarpeetonta oleskelua voimalan nostoalueella on syytä välttää, koska kyseessä on sähköntuotantolaitos.

Tiestön hoito

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämisellä ei nähdä olevan laajasti kuntalaisia koskevia tiestöllisiä vaikutuksia, paitsi tuulivoiman mahdollisilla hankealueilla ja niiden läheisyydessä. Tuulivoimahankkeiden luonteen vuoksi voidaan kuitenkin olettaa hankkeiden läpiviennin ja elinkaaren näkökulmasta muodostuvan intressin panostaa alueen tieverkon ylläpitoon.

Konneveden kunta tulee esittämään uusien tielinjojen osalta korvaushintana 10 000 euroa per hehtaari. Koska tuulivoimaloille on päästävä paikan päälle huollon ja korjausten takia, tuulipuiston alueella tiestöstä pidetään huolta. On mahdollista, että alueelle rakennetaan myös uusia teitä. Teiden kunnossapidolla voi olla positiivinen vaikutus maanomistajien metsänhoitoon ja metsästäjien kulkemiseen.

Maisema

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämisellä ei nähdä olevan laajasti kuntalaisia koskevia maisemavaikutuksia. Tuulivoimaloiden rakenteen ja kokoluokan vuoksi kuitenkin on mahdollista, että tietyillä alueilla, joille tuulivoimaa mahdollisesti suunnitellaan, on tuulivoimalla alueellisia maisemallisia vaikutuksia.

Tuulivoimalla on maisemavaikutuksia kulttuurillisestikin, joka on lähtökohtaisesti jokaisen subjektiivinen kokemus. Maiseman muuttuminen ja sen arviointi on henkilökohtainen näkemys eikä sen osalta ole oikeaa tai väärää tulkintaa.

Teknologisen vallankumouksen jälkeisenä ajanjaksona ihmisten rakentaman rakennukset ja rakennelmat ovat muovanneet maisemaa merkittävästi. Tällaisia muutostekijöitä ovat esimerkiksi radiomastot, korkeat tehtaiden savupiiput ja esimerkiksi tierakennelmat. Pienessä mittakaavassa tuulivoima on näkynyt ihmisasutuksen läheisyydessä jo vuosisatojen ajan, sillä tuulivoimaa on hyödynnetty esimerkiksi viljan jauhamisessa.

Lähde: Tuulivoimayhdistys, [Tuulivoiman maisemavaikutukset - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)

Tuulivoiman vaikutus kiinteistöjen arvoon

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämisellä ei nähdä olevan laajasti kunnan alueella sijaitsevien kiinteistöjen arvoon heijastuvia vaikutuksia.

Maiseman muuttumisen vaikutus kiinteistöjen arvoon on vaikeasti mitattavissa ja todennettavissa, eikä siitä ole yksiselitteisiä tilastoja saatavissa.

Lähteet: Tuulivoimayhdistys, [Tuulivoiman vaikutus kiinteistöjen arvoon - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)
Tuulivoima kansalaisyhdistys, [Kaksi tutkimusta tuulivoimaloiden vaikutuksesta kiinteistöjen arvoon | Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry \(tvky.info\)](#)

Omavaraisuus, huoltovarmuus

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämisellä nähdään olevan omavaraisuutta ja valtakunnallista huoltovarmuutta lisäävä vaikutus energiaomavaraisuuden kasvun myötä.

Suomi on lähtökohtaisesti varautunut hyvin kriisitilanteisiin. Viime vuosien energiakriisin jälkeen huoltovarmuus ja omavaraisuus on noussut merkittäväksi valtakunnalliseksi ja globaaliksi keskustelunaiheeksi. Maailmantilanne ei välittömästi vaikuta vesivoiman, **tuulivoiman** tai aurinkovoiman tuotantoon, koska näiden laitosten käyttö ei suoraan perustu poliittisten suhdanteiden vaikutusten alaisiin polttoaineisiin tai globaaleihin toimitusketjuihin.

Lähde: Maanpuolustus-lehti 2022, [Tuulivoima on avain Suomen energiaomavaraisuuteen - Maanpuolustus-lehti](#)

Verotulot kuntalaisten hyödyksi

Tuulivoimakaavoituksen käynnistämällä nähdään olevan mahdollisten tuulivoimahankkeiden toteutuessa verotuloja lisäävä vaikutus muun muassa kiinteistöverotulojen kautta.

Kunnallisveroprosenttiin on kohdistunut ja kohdistuu mahdollisesti korotuspaineita myös tulevana vuosina, jotta kunta voi tuottaa lakisääteiset palvelut ja kehittää toimintaansa. Tuulivoiman kiinteistöverotulojen myötä tuoma lisääntyvä verokertymä olisi kuntatalouden kannalta keskeinen elementti, madaltaen kunnallisveron korotuspaineita jatkossa ja mahdollistaen tulevaisuuden investointeja. Taloudelliset vaikutukset tullaan esittämään tässä ennakkovaikutusten arvioinnissa jäljempänä.

Lapsivaikutukset

Tuulivoimalla ei tunnisteta olevan suoria negatiivisia vaikutuksia lapsiin. Verovaroin tehtävä palveluiden ylläpito sekä kehittäminen voitaneen laskea positiivisten vaikutusten piiriin mahdollisesti kasvavan verokertymän kautta.

Osallistaminen ja avoin tiedottaminen

Tuulivoimakaavoitusprosessista on viestitty avoimesti kuntalaisia ja muita sidosryhmiä kuunnellen. Tiedottamista on toteutettu monikanavaisesti sekä kunnan verkkosivuilla että alueen valtamedian, Laukaa-Konnevesi -lehden toimesta. Tuulivoiman mahdollista kaavoitusta edeltävä keskustelu on huomioitu myös Keskisuomalaisen ja Ylen jakelukanavissa. Huomion arvoista on, että mediassa on otettu myös kriittisempi tarkastelu asiaan. Lisäksi kuntalaisille, kunnan yrityksille ja kuntapäätäjille on järjestetty avoimia tilaisuuksia, joissa on jaettu tietoa ja joissa on ollut mahdollista ottaa kantaa asiaan. Alla mainittuna näistä tilaisuuksista keskeisimmät:

- ▶ Valtuuston iltakoulu 18.1.2022
  - ▶ Suunnittelujohtaja Markus Erkkilä esitteli maakuntakaavan 2040 linjauksia tuulivoimasta
  - ▶ Kunnanjohtaja Ari Kinnunen esitti Pihtiputaan kunnan tuulivoiman kokemuksia valtuustolle
- ▶ West Windin maanomistajien ilta, 25.1.2023
- ▶ West Wind Oy:n tuulivoimahankkeen esittely valtuustolle 20.2.2023
- ▶ MTK:n tuulivoimailta maanomistajille ja kuntalaisille, 7.3.2023
- ▶ Valtuustoseminaari 29.3.2023
  - ▶ Kunnanjohtaja Pekka Kanervio esitti Karstulan kunnan tuulivoiman päätöksenteon kokemuksia
  - ▶ Heidi Paalatie, Tuulivoimayhdistyksestä esitti tilannekatsauksen
- ▶ Kunnanhallituksen esitys alueellisesti merkittävästä tuulivoima-alueesta Keski-Suomen maakuntakaava 2040 kokonaisuuteen, Konneveden Miilukallion alueelle, 8.5.2023
- ▶ West Wind Oy:n tuulivoimakaavoitusaloite 22.8.2023

- ▶ Valtuustoseminaari Karstulassa, tutustuminen Korkeavuoren tuulivoima-alueeseen sekä Karstulan kunnan tuulivoiman päätöksentekoon, 29.9.2023
  - ▶ Kuntalaisilla vapaa pääsy matkalle
- ▶ Kunnanhallituksen lausunto Keski-Suomen maakuntakaavaa 2040 esityksestä, 2.10.2023
- ▶ Kaavatoimikunnan 1. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 24.10.2023
- ▶ West Windin tuulivoimailta kuntalaisille 7.11.23.
- ▶ Valtuustoseminaari, jossa käsiteltiin tuulivoiman vaikutusten arviointi ja käytiin perusteellinen tuulivoiman kaavoitusperusteista, mm. suojaetäisyyksistä kiinteistöihin, 17.18.11.2023
- ▶ Myrsky Energia Oy:n tuulivoimakaavoitusaloite 5.12.2023
- ▶ Kaavatoimikunnan 2. tuulivoimaperiaatteiden käsittely, 11.12.2023 -> esitys kunnanhallitukselle
- ▶ Kunnanhallituksen 1. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 12.2.2024
- ▶ Kunnanhallituksen 2. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 26.2.2024 - > esitys valtuustolle
- ▶ Myrsky Energia Oy:n tuulivoimahankkeen esittely valtuustolle 11.3.2024
- ▶ Valtuusto palautti hallituksen esityksen takaisin valmisteluun 18.3.2024

Kuntaan on toimitettu "Ei edistetä tuulivoiman rakentamista Konnevedelle" -vetoamus, jonka on allekirjoittanut 92 kuntalaista yhteensä 2 498 kuntalaisesta (asukasluku: 31.12.2023). Vetoamus on käsitelty kunnanhallituksen kokouksessa 8.5.2023. Kokouksen pöytäkirja löytyy Konneveden kunnan verkkosivuilta.

Epävirallisella kannanottokanavalla Adressit.com -sivustolla "Ei edistetä tuulivoimaa Konnevedelle" -kannanottoon on tullut 4.4.2024 mennessä 187 allekirjoitusta, joista 64 Konnevedeltä. Adressit.com palvelun tarjoaa yksityinen toimija (Petitions24 Oy) ja se on vapaasti kaikkien käytettävissä, mutta se ei ole julkisen sektorin virallinen kannanottokanava. Allekirjoituksen jättäminen sivustolle ei vaadi vahvaa tunnistautumista ja siksi sen luotettavuuteen tulee suhtautua kriittisesti.

Paikkakunta	Allekirjoitukset
Konnevesi	64
Jyväskylä	23
Laukaa	11
Helsinki	7
Äänekoski	5
Muut paikkakunnat	77

YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

	Vaikutusta	Ei vaikutusta	Selvitettävät

Päästöt	x		
Eläimet	x		
Kasvillisuus		x	

Ympäristövaikutusten arviointi

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä on säädetty lailla. Tuulivoimalahankkeisiin sovelletaan arviointimenettelyä, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia. Tuulivoimahankkeissa ELY-keskus (paikallinen viranomainen), voi tarveharkinnassaan päättää, että myös edellä mainittua pienempään tuulivoimahankkeeseen tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointia, mikäli sillä arvioidaan olevan laadultaan ja laajuudeltaan YVA-ajan ylittävän tuulivoimahankkeen vaikutuksiin rinnastettavia ympäristövaikutuksia.

Lähteet: Finlex 2017, [Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

Tuulivoimayhdistys: [Tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointi - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)

Päästöt

Kuten kaikella energiantuotannolla, myös tuulivoimalla on ympäristövaikutuksia. Tärkein tuulivoiman ympäristövaikutus on energiantuotannon hiilidioksidi- ja hiukkaspäästöjen väheneminen. Tuulivoima on päästötön energiantuotantomuoto, joka ei saastuta ilmaa, vettä tai maaperää. Tuulivoimaloiden kuljetusten ja rakentamisen aikaiset hiilidioksidipäästöt ovat noin 10 g/kWh.

Lähteet: Tuulivoimayhdistys, [Tuulivoiman ympäristövaikutukset - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)
Suomen luonnonsuojeluyhdistys - WWF 2022, [SLL_tuulivoimaopas_2022_web.pdf](#)

Eläimet ja kasvillisuus

Tuulivoimahankkeiden suunnittelun aikana selvitetään aina alueen sen hetkinen tila, ympäristöarvot ja suojeltavien eläinten sekä kasvien esiintyminen. Kun lähtötilanne on tiedossa, pyritään tuulivoima-alueen huolellisella suunnittelulla ja sijoittamisella vähentämään ympäristölle koituvaa haittaa.

Tuulivoimalan käyttö ei vaikuta sen ympärillä olevaan kasvillisuuteen. Eläimistöön tuulivoimalla tiedetään olevan vaikutuksia, sekä negatiivisia että positiivisia.

Tuulivoimala-alueet voivat vähentää joidenkin lajien elinympäristöjen määrää ja lisääntymismahdollisuuksia, kasvattaa kuolleisuutta törmäysten vuoksi tai toimia karkotteena.

Toiset lajit voivat puolestaan hyötyä tuulivoimatuotannon aiheuttamasta elinympäristön muutoksesta esimerkiksi siten, että ravinnon saatavuus lisääntyy tai riski joutua saaliiksi vähenee.

Lähteet: Suomen luonnonsuojeluyhdistys - WWF [Tuulivoima - WWF Suomi](#)

Tuulivoimayhdistys: [Tuulivoiman vaikutukset eläimistöön ja kasvillisuuteen - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)

Pohjavesialueet

Tuulivoimalan rakentaminen muodostaa pohjavesialueille samankaltaisen riskin, kun mikä tahansa rakentaminen tiestön käytön lisääntymisen ja maanrakennustöiden myötä. Alueella liikkuvan raskaan kaluston käytössä olevia kemikaaleja ja polttoaineita voi onnettomuuden tai huolimattomuuden seurauksena päätyä maaperään ja pohjaveteen. Pohjavesialueet huomioidaan tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa erikseen.

Niin ikään pohjavesistölle riskinä tunnistetaan voimaloiden koneistoissa olevat voitelu- ja hydrauliliikkaöljyt, jotka maahan vuotaessaan voivat aiheuttaa sekä pinta- että pohjavesien pilaantumista.

Lähteet: Tuulivoiman kansalaisyhdistys TV-KY 2024, [Tuulivoima ja pohjavesi | Tuulivoima-kansalaisyhdistys ry \(tvky.info\)](#)

Turvallisuus

Ilmastonmuutos on tällä hetkellä suurimpia globaaleja uhkia, koska sen elinympäristölle aiheuttamat muutokset, kuten kuivuus, kasvitaudit ja sään ääri-ilmiöt lisäävät turvattomuutta monin tavoin. Hiilidioksidivapaa sähköntuotanto auttaa vähentämään ilmastonmuutosta aiheuttavien kasvuhuonekaasujen määrää ilmakehässä. Tältä osin voidaan todeta, että tuulivoima on turvallinen ja pieniriskinen tapa tuottaa puhdasta sähköä.

Nykyisissä moderneissa tuulivoimaloissa ei ole osia, jotka voisivat irrota. Talviaikaan lapoihin voi kertyä jäätä tai kuuraa, joka voi irrota. Tyypillisesti lapoihin kertynyt jää irtoaa voimalan käynnistymisvaiheessa ja putoaa voimalan lapojen alle. Jään lentäminen useamman sadan metrin päähän on tutkimusten ja kokemusten mukaan erittäin harvinaista. Voimaloissa on anturit, jotka tunnistavat mm. jään aiheuttaman epätasapainon roottorissa. Voimala pysäytetään, mikäli jäätä muodostuu lapoihin.

Tulipalo tuulivoimalassa on mahdollinen, mutta erittäin harvinainen. Tulopalojen mahdollisuutta voidaan pienentää säännöllisillä huolloilla.

Tuulivoimaloissa on kemiallisia aineita, kuten hydrauliliikkaöljyä ja jäähdytysnestettä. Oikein käsiteltyinä aineet eivät pääse luontoon.

Lähde: Tuulivoimayhdistys, [Tuulivoimatuotanto on turvallista - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)

ORGANISAATIO- JA HENKILÖSTÖVAIKUTUKSET

	Vaikutusta	Ei vaikutusta	Selvitettävät
Organisaatio-vaikutukset	x		
Henkilöstö-vaikutukset		x	

Tuulivoiman arvioidaan lähtökohtaisesti olevan kunnille positiivinen imagoitekijä, koska kyseessä on uusiutuva ja tuotantomenetelmältään päästövapaa ja kotimainen energiamuoto.

Toteutuessaan henkilöstövaikutukset eivät kohdistu kuntaorganisaatioon vaan tehtävä työ saadaan

toteutettua olemassa olevan henkilöstön voimin. Toteutumatta jääminen saattaa vaikuttaa henkilöstöön negatiivisesti kuntatalouden liikkumavaran kaventuessa.

Kuntapäätäjille syksyllä 2016 tehdyn kyselyn mukaan valtaosa kuntapäätäjistä, 64 prosenttia on tyytyväisiä kunnassaan toteutettuihin tuulivoimahankkeisiin (Aula Research 2017).

YRITYSVAIKUTUKSET

	Vaikutusta	Ei vaikutusta	Selvitettävät
Yritysvaikutukset	x		
Työllisyys-vaikutukset	x		
Koulutus-vaikutukset	x		

Yritysvaikutukset yleisesti

Mikäli kuntaan sijoittuu tuulivoimatoimijoita, oletettavaa on, että rakennusvaiheessa kysyntä kasvaa ainakin maansiirto- ja kuljetusliikkeiden sekä palvelualueiden osalta. Tuulivoimahankkeet hyödyttävät koko hankkeeseen osallistuvaa arvoketjua ja sitä kautta kerrannaisvaikutukset ulottuvat edellä mainittuja toimialoja laajemmalle.

Matkailuelinkeinojen osalta voidaan riskinä tunnistaa, että matkailijat, jotka hakevat luontoa ja rauhaa, hakeutuvat muualle. Toisaalta sama asia voidaan nähdä myös toisesta näkökulmasta, moni luontomatkailija arvostaa juuri päästötöntä energiatuotantoa. Yksittäisten tuulivoimaloiden sijoittelulla on tässä oma roolinsa.

Yritysvaikutuksia arvioitaessa on käyty taustakeskusteluja verrokkikokoisten kuntien kanssa, joihin on entuudestaan sijoittunut tuulivoimaa.

Työllisyysvaikutukset

Tuulivoiman työllisyysvaikutukset Suomessa muodostuvat tuulivoimahankkeiden suunnittelusta, rakentamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta, sekä tuulivoimaloissa käytettävien komponenttien ja materiaalien teollisesta valmistamisesta.

Rakennusaikaisen työllisyysvaikutus on merkittävä, mutta suurin pitkäaikainen työllistävä vaikutus tulee voimaloiden käytöstä ja kunnossapidosta. Pääsääntöisesti noin kymmenen tuulivoimalaa vaatii kaksi huoltajaa työssäkäyntialueelle.

Lähde: Tuulivoimayhdistys, [Tuulivoiman tuomat työpaikat - Suomen Tuulivoimayhdistys](#)

Kouluttautuminen

Koska kyseessä on verrattain kehittyvä toimiala, vaatii tuulivoima ympärilleen jatkuvaa kouluttautumista ja osaamisen kehittämistä. Tämä on otettu huomioon Konneveden kunnan osaomistamassa Pohjoisen

Keski-Suomen ammattiopiston (POKE) koulutustarjonnassa, joka on käynnistänyt 2,5 vuotta kestävä WindSoLab-hankkeen, jossa rakennetaan osaamiskeskittymä tuulivoima- ja aurinkopaneeliratkaisuiden asennukseen, huoltoon ja kunnossapitoon Keski-Suomessa.

Lisätietoa: [WindSoLab - poke.fi](http://WindSoLab-poke.fi)

TALOUDELLISET VAIKUTUKSET

	Vaikutusta	Ei vaikutusta	Selvitettävä
Kiinteistövero	x		
Yhteisövero	x		x
Pääomatuloa	x		
Maatalouden ansiotuloa	x		
Lunastuskorvaukset	x		

Kiinteistövero

Tuulivoimalasta kiinteistöverotettavaa rakennelmaa ovat perustukset, torni sekä konehuoneen runko. Koneet ja laitteet eivät kuulu kiinteistöveron piiriin. Pääsääntöisesti maatuulivoimalan investointikustannuksista noin 30 prosenttia kuuluu kiinteistöveron kannon piiriin.

Konneveden potentiaalisissa tuulivoimahankkeissa on puhuttu 8,5 MW yksikkötehoista yhtä tuulivoimalaa kohden. Tuulivoimayhdistyksen mukaan maatuulivoimalan investointikustannus on noin 1,2-1,5 miljoonaa euroa. Tämän pohjalta arvioituna yksi tuulivoimala maksaa 10,2 - 12,75 miljoonaa euroa.

Yhden tuulivoimalan laskennallinen kiinteistöverotulo laskettuna 12,75 milj. eur. investointitasolla (ensimmäinen vuosi)

$$12\,750\,000\text{ €} \times 0,3 = 3\,825\,000\text{ €}$$

*Investointikustannuksesta noin 30 % kuuluu kiinteistöverotuksen piiriin (perustus, torni ja konehuoneen kuori)

$$3\,825\,000\text{ €} \times 0,75 = 2\,868\,750\text{ €}$$

*Valtioneuvoston asetuksen (Valtiovarainministeriön asetus 1036/2018) mukaan kiinteistöverotettava arvo ensimmäisenä vuonna on 75 % tuosta investoinnin arvosta

$$2\,868\,750\text{ €} \times 3,1\% = 88\,931,25\text{ €}$$

*Kunnan voimalaitosrakennusten kiinteistövero 3,1%

Yhteisövero

Koska tuulipuistosta saatava yhteisöveron määrä vaihtelee poistojen takia, eikä veron saaja ole aina voimaloiden sijaintikunta, yhteisöveron määrää ei voida yksiselitteisesti laskea. Yhteisöverokertymään vaikuttavat monet seikat ja siksi yhteisöveron kautta saatava hyöty onkin otettava huomioon hankkeen suunnitteluvaiheessa (paikallisten toimijoiden hyödyntäminen, kuntaan sijoittuvat työpaikat, jne.). Ennakoinnilla yhteisöveron kertymään on mahdollista vaikuttaa.

Maanvuokratulot, verotus

Maanvuokratulojen suuruus kuntaan on riippuvainen siitä, sijoittuuko tuulivoimatoimija kunnan omistamalle maa-alueelle, valtion maille tai yksityisessä omistuksessa olevalle maalle.

Maanomistajien vuokratulot olisivat kunnan kannalta merkittävä verotulon lähde yhteisöverotuottojen kautta.

MUIDEN VERTAILUKELPOISTEN KUNTIEN TILANNEKATSAUS

Kuntien arvioita tuulivoimalatuloista

Kuntien arvioita tuulivoimaloiden verotuloista ja vaikutuksista.
Luvut voivat muuttua muun muassa valitusten takia.

Tuulivoimaloita 2021 ja 2025

kpl

	2021	2025
Alajärvi	0	39
Haapajärvi	9	45
Kalajoki	64	126
Kannus	14	61
Karstula	0	21
Kristiinankaupunki	35	96
Kyyjärvi	0	85
Lestijärvi	0	78
Perho	9	16–19
Pyhäjärvi	0	25–40
Simo	37	104
Teuva	3	30

Tuulivoimaverotuloja 2021 ja 2025

miljoonaa euroa

	2021	2025
Alajärvi	0 €	1 M€
Haapajärvi	0,27 M€	0,9 M€
Kalajoki	1,7 M€	3,4 M€
Kannus	0,5 M€	2,1 M€
Karstula	0 €	0,6 M€
Kristiinankaupunki	0,665 M€	Vaikea sanoa.
Kyyjärvi	0 €	1,8–3 M€
Lestijärvi	0 €	2,8 M€
Perho	0,27 M€	0,4–0,55 M€
Pyhäjärvi	0 €	0,95–1,5 M€
Simo	0,85 M€	2,08 M€
Teuva	0,016 M€	0,57 M€

Voidaanko kuntaveroa laskea tuulivoimaloiden ansiosta tulevaisuudessa?

Alajärvi	Todennäköisesti ei.
Haapajärvi	Ei.
Kalajoki	Lähtökohtaisesti kyllä.
Kannus	Todennäköisesti ei.
Karstula	Vähentää vain korotustarvetta.
Kristiinankaupunki	Ei.
Kyyjärvi	Kyllä.
Lestijärvi	Kyllä.
Perho	Ei, mutta helpottaa korotuspainetta.
Pyhäjärvi	Kyllä 2027 jälkeen.
Simo	Kyllä, jos sote toteutuu, 1,5–2,0 %.
Teuva	Ei.

Lähde: Ylen kysely merkittäville tuulivoimalakunnille

Otanta tuulivoimayhtiöiden maksamista yhteisöveroista 2023

Korkeakangas Wind Oy	
Verotettava tulo	2 163 649 €
Verot yhteensä	435 730 €
Vero-%	20,1 %
Kunta	Karstula
Niinimäen Tuulipuisto Oy	
Verotettava tulo	12 066 165 €
Verot yhteensä	2 416 233 €
Vero-%	20 %
Kunta	Pieksämäki
Kuolavaara-Keulakkopään Tuulipuisto Oy	
Verotettava tulo	6 196 910 €
Verot yhteensä	1 242 382 €
Vero-%	20 %
Kunta	Kittilä
Pajukosken Tuulipuisto Oy	
Verotettava tulo	4 874 942 €
Verot yhteensä	977 988 €
Vero-%	20,1 %
Kunta	Ylivieska

Lähde: Verohallinto

Tuulivoimaprojektin vaiheet

Tuulivoimaprojekti etenee yleisimmin seuraavissa vaiheissa, joista osaa suoritetaan samanaikaisesti:

1. Esiselvitys ja sopivan alueen etsintä.
2. Neuvottelut kunnan edustajien ja alueen maanomistajan kanssa. Vuokrasopimusten laatiminen.
3. Puolustusvoimien lausunnon hakeminen.
4. Alustavat neuvottelut verkonhaltijan kanssa.
5. Tuulimittausten aloittaminen.
6. Yhteysviranomaiselta (ELY-keskus) päätös sovelletaanko ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA) ja tarvittaessa YVA-selvitysten aloittaminen.
7. Alueen kaavoitus tuulivoimalle sopivaksi. Kaavoitus- ja YVA-prosessit kulkevat yhdessä.
8. Lopulliset neuvottelut verkonhaltijan kanssa.
9. Lupien hakeminen.
10. Maanrakennustyöt.
11. Voimaloiden hankinta ja rakentamisen aloitus.

Lähde: Motiva 2021, Tuulivoimaprojektin vaiheet - Motiva

Tuulivoimakaavoituksen skenaariotarkastelu

Tuulivoimahankkeiden toteutuminen on monivaiheinen prosessi. Tyypillisimmillään yhden tuulivoimahankkeen (noin 10 tuulivoimalaa) kokonaiskesto alkuselvityksestä valmiiseen tuulipuistoon on keskimäärin 4–6 vuotta.

Alla tuulivoimahankkeen skenaariotarkastelu SWOT-analyysin avulla. Tarkasteltu on skenaarioita, joissa tuulivoimakaavoitus etenee ja tuulivoimahankeprosessissa päädytään toiminnalliseen tuulivoimapuistoon ja tapauksessa, jossa hankesuunnitelma päättyy jo kaavoitusvaiheeseen.

1. Kaavoitus etenee ja tuulipuistot toteutuvat

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - kotimaista, uusiutuvaa, päästötöntä ja turvallista lähienergiaa - kunnalle tuloja verokertymien kautta (mm. kiinteistövero, yhteisövero) - ei tutkittua terveydellistä haittaa kuntalaisille - markkinaehtoista, ei tarvitse tukea 	<ul style="list-style-type: none"> - kuntien välinen kilpailu tuulivoiman sijoittumisessa - jakaa mielipiteitä - mahdolliset maanomistajien kannalta epäsuotuisat lunastusmenettelyt - tuulipuistojen lähialueiden mahdolliset rakennuslupiin vaikuttavat seikat
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - Tieverkon parempi kunto ja ylläpito tuulivoima-alueiden läheisyydessä - kunnalle tuloja verokertymän kautta - Työpaikkojen ja uusien yritysten syntyminen kuntaan - alentaa sähkön hintaa ja päästöjä 	<ul style="list-style-type: none"> - tuulivoimayhtiön konkurssi tai maksukyvyttömyys - potentiaalinen muuttotappio - vapaa-ajan asukkaiden kiinnostuksen väheneminen paikkakuntaa kohtaan - mahdollinen kiinteistöverojen siirto valtion verotuloihin voimalaitosten osalta

2. Kaavoitus ei etene ja tuulipuistot jäävät toteutumatta

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - maisema pysyy muuttumattomana - tuulivoimapuisto ei rajoita rakentamista tai muuta toimintaa tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessä 	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan luopuminen potentiaalisesta tulevasta verokertymästä
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - maan käyttö muuhun tuottavaan liiketoimintaan 	<ul style="list-style-type: none"> - kuntatalouden hiipuminen ja investointikyvykkyyden heikkeneminen - Ennakkotapaus, joka linjaa Konneveden kannan tuulivoimaan ja voi rajoittaa tulevien investoijien mielenkiintoa kuntaa kohtaan

3. Kaavoitus etenee, mutta tuulipuistot jäävät toteutumatta

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> - maisema pysyy muuttumattomana - tuulivoimapuisto ei rajoita rakentamista tai muuta toimintaa tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessä	<ul style="list-style-type: none"> - Kunnan potentiaalinen verokertymä jää konkretisoitumatta
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - maan käyttö muuhun tuottavaan liiketoimintaan	<ul style="list-style-type: none"> - kuntatalouden hiipuminen ja investointikyvykkyyden heikkeneminen

Yhteenveto

Ennakoarviointi on tehty lukuisiin artikkeleihin ja tutkimuksiin tutustuen sekä asiantuntijoita haastatellen ja kuunnellen. Ennakoarviointia on tehty mahdollisimman objektiivisesti ja monesta eri näkökulmasta. Ennakoarvioinnissa korostuu taloudellinen näkökulma, koska tuulivoimapuiston toteutuessa se on kunnan kannalta suurin yksittäisistä vaikutuksista.

LISÄTIETOA:

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos: [Tuulivoima ja melu - THL](#)

ELY-keskus: [Tuulivoiman yleisopas \(ely-keskus.fi\)](#)

Suomen tuulivoimayhdistys ry: [Suomen Tuulivoimayhdistys \(STY\)](#)

MTK, Tuulivoimaopas maanomistajille:

https://www.mtk.fi/documents/20143/0/MTK_tuulivoimaopas_0507_LQ+%281%29.pdf/agec980c-d86e-2363-5b8e-d525dcd9f126?t=1657013499722

[Tuulivoimaloiden tuottaman äänen vaikutukset terveyteen. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu Energia 28/2017.](#)

[Infrasound Does Not Explain Symptoms Related to Wind Turbines](#)

Publications of the Government's analysis, assessment and research activities 2020:34

SOPIMUS KAAVOITUKSEN KÄYNNISTÄMISESTÄ JA YHTEISTYÖSTÄ

Osapuolet

Konneveden kunta

Kauppatie 25, 44300 Konnevesi

Y-tunnus 0176227-7

Yhteyshenkilö:

x

x

p. x , sähköpostios.

(jäljempänä sopimuksessa ("Kunta ")

xxx Oy

(jäljempänä sopimuksessa "Yhtiö")

osoite

Y-tunnus: xx

Yhteyshenkilö:

xx

p. xx, sähköpostios.

Kunta ja Yhtiö jäljempänä yhdessä "Osapuolet" ja kumpikin yksin "Osapuoli".

Sopimuksen tausta ja tarkoitus

1. Yhtiö on esittänyt Konneveden kunnalle tuulivoimarakentamista ohjaavan osayleiskaavan laadintaa xxxxx tuulivoimapuiston suunnittelualueelle ("Osayleiskaava"). Osayleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, "MRL") 77 a §:n mukaisena yleiskaavana, jolloin Osayleiskaavaa voidaan käyttää suoraan rakennusluvan perusteena. Alustava Osayleiskaavan suunnittelualueen rajaus on tämän sopimuksen liitteenä.
2. Konneveden kunnanhallitus on päättänyt _____._____saattaa vireille tuulivoimarakentamista ohjaavan Osayleiskaavan laatimisen xxx tuulivoimapuiston alueelle.
3. Tässä sopimuksessa määritellään Osapuolten yhteistyö Osayleiskaavan valmistelussa, Osapuolten tehtävä- ja kustannusjako Osayleiskaavaa koskevassa kaavoituksessa sekä alustava aikataulu.
4. Sopimusalue tarkoittaa tässä sopimuksessa tuulivoimayleiskaavoitettavaa aluetta, jonka alustava laajuus määräytyy kaavoituksen aloitusvaiheessa ja joka voi muuttua kaavatyön kuluessa. Yleiskaavoitettavan alueen laajuuden päättää viime kädessä Kunta. Yleiskaavatyössä kohdealueen selvityksiä on tarve laatia myös sopimusaluetta laajemmalla alueella esim. melumallinnusten, maisema-analyyysien ym. osalta. Selvitystöiden osalta selvitysten aluelaajuuden ja selvitysten riittävyyden määrittää kaavoittava konsultti ja viimekädessä Kunta.
5. xxx tuulivoimapuiston tuulivoimahankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 468/1994 ("YVA-laki") mukaista arviointimenettelyä ("YVA-menettely"). Menettelytapana käytetään ensisijaisesti maankäyttö- ja rakennuslain sekä YVA-lain mukaista erillismenettelyä. Menettelytapa päätetään Keski-Suomen ELY-keskuksen kanssa pidettävässä ennakoneuvottelussa. Tuulipuiston alueelle on tavoitteena sijoittaa enintään n. xxx tuulivoimalaa.

Tavoitteet

6. Osayleiskaavan laadinnassa tavoitteena on, että Osayleiskaava mahdollistaa xxx tuulivoimapuiston kehittämisen ja rakentamisen luonnonympäristön ominaispiirteet huomioon ottaen.
7. Kaavan sisältöä koskevat kysymykset ratkaistaan lopullisesti maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa osayleiskaavamenettelyssä. Suunnittelualan ja sopimusalueen rajaus tarkentuu osayleiskaavamenettelyssä.
8. Yhtiö tarjoaa kiinteistökohtaista maanvuokra- ja/ tai haittakorvaussopimusta tuulivoimapuiston 40 dB:n melualueen maanomistajille. Kyseinen melualue on tavoitteena sisällyttää tuulivoimayleiskaava-alueeseen. Yhtiö veloitetaan esittämään kunnalle sopimukset ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista.
9. Konneveden kunta on laatinut ”xxx rantaosayleiskaavan”, joka sijoittuu myös xxxx tuulivoimapuiston suunnittelualueelle.

Yhtiö on tälle rantaosayleiskaavan alueelle sijoittuvien kiinteistöjen maanomistajien kanssa yhteistyössä laatinut tuulivoimapuiston toteuttamisen mahdollistamiseksi maanvuokrasopimukset. Mikäli maanomistajat ovat Yhtiön ja maanomistajan välisissä sopimuksessa antaneet suostumuksensa sille, että tuulivoimaloiden läheiset ranta-alueet sisällytetään tuulivoimayleiskaavaan ja rantaosayleiskaavassa osoitetut rantarakennusyksiköt poistetaan yleiskaavamuutoksella, Yhtiö vastaa em. sopimusten mukaisesti tarvittavien korvaussopimusten laadinnasta sekä kohtuullisten korvauskustannusten maksamisesta niille maanomistajille, joiden rantarakennusoikeuksia ei voida tuulivoimapuistohankkeen takia osoittaa vesistöranneille. Kyseessä on tällöin rantaosayleiskaavan muutos tuulivoimayleiskaavatyöhön liittyen.

Yhtiö vastaa myös kaavaprosessin keskeytyessä rantarakennusoikeuksiin liittyvistä Yhtiön ja maanomistajien keskinäisiin sopimuksiin liittyvistä mahdollisista maanomistajien vaatimista kohtuullisista korvauksista.

Kaavaprosessia varten Yhtiö toimittaa nämä maanomistajien kirjalliset suostumukset Kunnalle. Kunta arvioi prosessissa kaava-alueen rajausta ja kaavaratkaisun kohtuullisuutta MRL:n sisältövaatimusten mukaisesti. Yhtiö on tietoinen, että maanvuokrasopimuksilla ei voida poistaa maanomistajien lakisääteistä oikeutta hakea muutosta kaavapäätöksestä.

Velvoitteet

10. Osayleiskaavan sisällöstä ei voi sopia sopimuksella etukäteen, mutta Kunta velvoittaa huomiomaan voimalaetäisyyksissä Konneveden valtuuston hyväksymät ohjeet esiselvityksiä koskien. Voimalaetäisyyksissä tulee noudattaa riittävää varovaisuusperiaatetta vakituisen asumisen ja lomaa-asumisen osalta. Lopulliset etäisyydet määritellään kaavoituksessa.
11. Kunta velvoittaa, että tuulivoimala-aluetta palvelevan sähkönsiirron johdon alueella ja uusien tiepohjien tai niiden laajentamisesta Yhtiö maksaa maanomistajille (vähintään) seuraavien periaatteiden mukaisesti:
  - Metsäalueen maapohjan käyttöoikeutta (rakentamista ja kunnossapitoa) koskevaa korvausta vähintään 1 € / m²/ kertakorvauksena (10 000 €/ha).
  - Sopimushetken puuston myyntitulo kuuluu maanomistajalle.
  - Selvytyden vuoksi todettakoon, että Yhtiön tavoitteena on kertakorvaussopimusten tarjoaminen vuokraamisen sijaan. Kunta velvoittaa vuokraamista vähintään vuokrahintaan 250

€/ha/vuosi elinkustannusindeksiin sidottuna. Kunnan korvaus- ja vuokravelvoitus koskee metsäalueita; velvoitus ei koske siirtolinjan alueelle sijoittuvia metsämaata arvokkaampia alueita kuten rantarakennuspaikkoja. Tässä yhteydessä tarkoitetaan sähkön siirtolinjaa, jonka kautta voimala-alueella tuotettava sähkö siirretään johdolla valtakunnallisen kantaverkkoon tuulivoimaosayleiskaava-alueen ulkopuolella. Tuulivoimaosayleiskaava-alueella voimajohdosta korvataan maanvuokrasopimusten ehtojen mukaisesti.

Kunta velvoittaa, että Yhtiö pyrkii ensi sijassa tekemään johtoalueen kiinteistöjen omistajien kanssa ennakkokorvaussopimukset sähkönsiirtoyhteyksien rakentamista ja kunnossapitoa varten (*Laki kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta*, 40.1 §:n mukainen korvaussopimus), jossa määritetyn korvauksen lisäksi voi tulla maksettavaksi myöhemmin lunastusmenettelyssä määriteltävä korvaus. Sopimukset vahvistetaan lunastustoimikunnan toimesta lunastusmenettelyssä, jolla varmistetaan kaikkien osapuolten oikeuden mukainen ja tasavertainen kohtelu. Ellei ennakkokorvaussopimukseen päästä, käytetään pelkästään lunastusmenettelyä.

Selvyyden vuoksi todetaan, että lopulliset korvaukset määritetään Yhtiön ja johtoalueen maanomistajien välisissä sopimuksissa ja/tai lunastustoimituksessa.

Kunta velvoittaa, että lähekkäin toimivat tuulivoimaoperaattorit toteuttavat mahdollisuuksien mukaan yhteiset sähkönsiirtolinjat.

SOPIMUSEHDOT

11. Molemmat Osapuolet ovat tietoisia siitä, että sopimuksen mukainen Osayleiskaavahanke ei välttämättä johda lainvoimaisen Osayleiskaavan valmistumiseen. Mikäli Osayleiskaavaa ei hyväksytä tai se ei muutoin saa lainvoimaa tai mikäli Osayleiskaavahanke joudutaan keskeyttämään, Kunta ei ole velvollinen maksamaan mitään korvauksia tai kaavahankkeesta muodostuneita kustannuksia takaisin Yhtiölle.
12. Konneveden kunta laatii Sopimusalueelle Osayleiskaavan yhteistyössä Yhtiön kanssa kuitenkin siten, että Kunta vastaa kaavoituksesta sekä ohjaa kaavakonsultin työtä (kaavakartta, kaavaselostus liitteineen ja riittävine selvityksineen).

Kaavan laadinnasta aiheutuvat konsultti- ja muut kustannukset

13. Osayleiskaavaa ei laadita teknisesti Kunnan omana työnä, vaan kaavatyöhön valitaan xxxx Oy. Konneveden kunta on tarkistanut kaavakonsultin pätevyyden ja soveltuvuuden tehtävään
14. Yhtiö vastaa osayleiskaavan laatimisen ja osayleiskaavatyössä tarvittavien selvitysten laadinnan konsulttikustannuksista kokonaisuudessaan.
15. Yhtiö vastaa YVA-menettelyn (lain 468/1994 mukaisen arviointimenettelyn) laadinnan kustannuksista kokonaisuudessaan. YVA-menettelyn laadinnasta vastaavan konsultin kilpailutuksen ja valinnan hoitaa Yhtiö.
16. Yhtiö vastaa Kunnalle aiheutuvista muista osayleiskaavaprosessiin liittyvistä suorista kuulutus- ja muista vastaavista kuluista.

17. Yhtiö vastaa Konneveden kunnan tämän sopimuksen mukaisen hankkeen kaavoitukselle aiheutuvista suorista hallintotyökuluista 70 € /h (kuulutusvalmistelut, lausuntopyyntövalmistelut, viranomaiskokoukset, esityslistavalmistelut, konsultin työn ohjaus ja tarkistus). Laskutettavat hallintotyökulut tulee eritellä ja ne laskutetaan 2 kertaa vuodessa.
18. Yhtiö vastaa sopimusalueella tuulivoimahanketta varten tarvittavien yksityisteiden rakentamisesta ja mahdollisesta kunnostamisesta, ml. tarvittavasta kunnossapidosta sen mukaisesti kuin Yhtiö on sopinut maanomistajien, tiekuntien ja tienpitäjien kanssa tekemissään sopimuksissa.
19. Yhtiön tulee ilmoittaa Konneveden kunnalle (kunnanhallitus) maanvuokrasopimuksissa käytetyt voimalakohtaiset purkuvakuustiedot viimeistään tuulivoimayleiskaavan ehdotusaineiston nähtävillä olon jälkeen.

Kunta edellyttää, että maanomistajan ja Yhtiön keskenään sopimat tuulivoimalaitoskohtaiset purkuvakuudet ovat riittävät vastaten Yhtiön voimassa olevaa käytäntöä ja sopimusehtoja (vähintään 100 000 euroa/voimala (huom. sidottava elinkustannusindeksiin), joka kerrytetään voimalan toiminnan aikana) ja että vakuussummien todellinen arvo ei laske voimalan toiminnan aikana. Kunta edellyttää, että Yhtiön purkuvelvollisuus koskee myös voimalan perustuksia tai osaa niistä, mikäli purkuajankohdan voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää niiden poistamista tai purkamista maisemoinnin sijaan. Yhtiö vastaa voimaloiden purkamisesta sen mukaisesti kuin lainsäädäntö ja sitovat viranomaisluvut edellyttävät.

Aikataulu

20. Tavoitteena on, että Osayleiskaavaehdotus asetetaan yleisesti nähtäville vuoden xxx aikana. Mikäli ehdotusvaiheen nähtäville asettamisen jälkeen ei kaava-aineistoon ole tarpeen tehdä oleellisia muutoksia, kaavahanke etenee hyväksymisvaiheeseen tarvittavien viranomaisneuvottelujen jälkeen.

Tiedottaminen

21. Kunta ohjaa kaavaprosessia ja varmistaa yhteistyössä kaavakonsultin kanssa, että tiedottaminen, osallistaminen, selvitysten laadinta, vaikutusarviointien laadinta ja kaavaprosessin vaiheet hoidetaan maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.
22. Kunta vastaa osayleiskaavan ja muun kaava-aineiston maankäyttö- ja rakennuslain ja viranomais-toiminnan mukaisesta kuuluttamisesta vireilletulo-, luonnos-, ehdotus-, hyväksyntä- sekä voimaantulovaiheessa.
23. Yhtiö vastaa kustannuksillaan osallisten kuulemisaineistojen postituskuluista (vireilletulo-, luonnos- ja ehdotusvaiheissa), jotka Yhtiön hankkeeseen valittu kaavakonsultti lähettää osallisille (viranomaiset, kaava-alueen maanomistajat, voimaloista noin 1,5 km läheisyyteen sijoittuvat naapurimaanomistajat). Konneveden kunta toimittaa maanomistajien ja kuultavien naapuritilojen maanomistajien osoitetiedot kaavakonsultin käyttöön ja tietosuoja (henkilötietojen käsittely) huomioiden. Selvyyden vuoksi todetaan, että tiedottamisvelvollisuus osallisten osalta on sopimuksenva-raisesti sovittu lakisääteistä vaatimusta laajemmaksi (lakisääteinen kirjetiedottaminen koskee vain kaava-alueen maanomistajia ja vain kaavan ehdotusvaiheessa).

Toimitettava aineisto

24. Hankkeeseen valittu kaavakonsultti toimittaa Kunnalle Osayleiskaava-aineiston sen eri käsittelyvaiheissa sekä lopullisen aineiston osayleiskaavan tultua voimaan. Osayleiskaava ja muu kaava-aineisto toimitetaan paperitulosteina (10 kopiosarjaa) ja lisäksi osayleiskaavakartta dwg-, ja pdf-muotoisena sekä muu kaava-aineisto pdf-muodossa.
25. YVA-menettelyn mukaista arviointiohjelmaa ja -selostusta laativa konsultti on velvollinen toimittamaan hanketta koskevat paikkatietoaineistot SHP, TAB tai DWG-muodoissa Kunnan käyttöön hankkeen aikana. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea melu- ja välkemallinnusten rajauksia (tuloksia kartalla), luontoselvitysten tuloksia sekä voimaloiden layouttia.

Sopimuksen voimassaolo

26. Sopimus astuu voimaan, kun se on molempien Osapuolten toimesta allekirjoitettu ja kun Konneveden valtuusto on sopimuksen hyväksynyt ja hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.
27. Mikäli Sopimusalueen tuulivoimayleiskaavoitus keskeytyy, Osayleiskaavaa ei hyväksytä tai Osayleiskaava ei tule voimaan, tämä sopimus raukeaa automaattisesti ilman eri toimia. Yhtiö voi esittää tarvittaessa toiveen Osayleiskaavoituksen keskeyttämisestä Kunnalle; keskeytyspäätöksen toimivalta on Kunnalla.
28. Sopimuksen rautessa Osapuolilla ei ole mitään keskinäisiä, suoria tai epäsuoria, vaatimuksia ja Osapuolet vastaavat itselleen aiheutuneista kustannuksista niiltä osin, mistä ei ole sovittu edellä sopimuksessa.
29. Sopimus päättyy, kun Osayleiskaava saa lainvoiman.

Sopimuksen siirtäminen

30. Yhtiö ei saa siirtää tätä sopimusta osittain tai kokonaan kolmannelle osapuolelle.
31. Yhtiö saa kuitenkin siirtää tämän sopimuksen kirjanpitolain (1336/1997) 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla Yhtiön määräysvallassa olevalle yritykselle ilman Kunnan ennakolta antamaa suostumusta. Tällaisesta siirrosta Yhtiön on viipymättä ilmoitettava Kunnalle.

Erimielisyyksien ratkaiseminen

32. Erimielisyydet, joita Osapuolet eivät pysty neuvotteluissa ratkaisemaan, ratkaistaan Keski-Suomen käräjäoikeudessa. Tätä sopimusta on laadittu kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin Osapuolelle.

Paikka ____ . ____ . 202 ____

xxx Oy

---

xx

xx

Konneveden kunta

---

xxx

kunnanjohtaja

---

xx

kunnansihteeri

Liite: Kaavoitusalueen kartta

Tuulivoima-asian käsittely Konneveden kunnassa

Kunnanjohtaja Mika Pasanen
11.4.2024

Tuulivoima-asian käsittelyn vaiheet

- ▶ Valtuuston iltakoulu 18.1.2022
  - ▶ Suunnittelujohtaja Markus Erkkilä esitteli maakuntakaava 2040 linjauksia tuulivoimasta
  - ▶ Kunnanjohtaja Ari Kinnunen esitti Pihtiputaan kunnan tuulivoiman kokemuksia valtuustolle
- ▶ West Windin maanomistajien ilta, 25.1.2023
- ▶ West Wind Oy:n tuulivoimahankkeen esittely valtuustolle 20.2.2023
- ▶ MTK:n tuulivoimailta maanomistajille ja kuntalaisille, 7.3.2023
- ▶ Valtuustoseminaari 29.3.2023
  - ▶ Kunnanjohtaja Pekka Kanervio esitti Karstulan kunnan tuulivoiman päätöksenteon kokemuksia
  - ▶ Heidi Paalatie, Tuulivoimayhdistyksestä esitti tilannekatsauksen
- ▶ Kunnanhallituksen esitys alueellisesti merkittävästä tuulivoima-alueesta Keski-Suomen maakuntakaava 2040 kokonaisuuteen, Konneveden Miilukallion alueelle, 8.5.2023
  - ▶ Samassa kokouksessa käsiteltiin kuntalaisten vetoamus ”Ei tuulivoimaa Konnevedelle”.
- ▶ West Wind Oy:n tuulivoimakaavoitusaloite 22.8.2023
- ▶ Valtuustoseminaari Karstulassa, tutustuminen Korkeavuoren tuulivoima-alueeseen sekä Karstulan kunnan tuulivoiman päätöksentekoon, 29.9.2023
  - ▶ Kuntalaisilla oli vapaa pääsy matkalle
- ▶ Kunnanhallituksen lausunto Keski-Suomen maakuntakaavaa 2040 esityksestä, 2.10.2023
- ▶ Kaavatoimikunnan 1. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 24.10.2023
- ▶ West Windin tuulivoimailta kuntalaisille 7.11.23.
- ▶ Valtuustoseminaari, jossa käsiteltiin tuulivoiman vaikutusten arviointi ja käytiin perusteellinen tuulivoiman kaavoitusperusteista, mm. suojaetäisyyksistä kiinteistöihin, 17.18.11.2023
- ▶ Myrsky Energia Oy:n tuulivoimakaavoitusaloite 5.12.2023
- ▶ Kaavatoimikunnan 2. tuulivoimaperiaatteiden käsittely, 11.12.2023 -> esitys kunnanhallitukselle
- ▶ Kunnanhallituksen 1. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 12.2.2024
- ▶ Kunnanhallituksen 2. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 26.2.2024 -> esitys valtuustolle
- ▶ Myrsky Energia Oy:n tuulivoimahankkeen esittely valtuustolle 11.3.2024
- ▶ Valtuusto palautti hallituksen esityksen takaisin valmisteluun 18.3.2024
- ▶ Kunnanhallituksen 3. tuulivoimaperiaatteiden ja sopimusehdotuksen käsittely, 15.4.2024

Konneveden tuulipuiston toteutuminen on epävarmaa

Uusista tuulivoimahankkeista toteutuu vain pieni osa. Maanomistajien vuokrasta maksamat verot ovat kunnalle merkittävämpi tulonlähde kuin tuulivoimayhtiöitä saatava kiinteistövero.

Osmo Kurki

Suomen sähkön kulutuksesta noin 10 prosenttia katettiin vuonna 2021 tuulivoimalla. Vuoden 2022 keskisäilyssä tuulivoimailta oli toiminnaa yhteensä 112 kappaletta ja niiden nimellisteho oli 4037 megawattia. Vuoteen 2025 mennessä rakentella ja valmistussa on 5000 megawattia lisää, ja se nostaa tuulivoiman osuuden Suomen sähkönkulutuksesta keskimäärin noin 20 prosenttiin.

Suunnittelupöydillä maaja-merituulivoimaa on yhteensä jopa 65 000 megawattia, joka tarkoittaa sitä, että tuulivoiman koko tuotanto nousi yhteensä 200 terawattiin, joka on noin 2,5

” Juristit eivät ole kirjoittaneet sopimusehtoja maanomistajalähtöisesti.

Kilpailutuksen avulla nelinkertainen hinta

Yhteistyön avulla maanomistajat saavat parempaa vuokratuottoa ja paikalliset näkökohdat tulevat paremmin huomioituiksi.

Osmo Kurki

Maanomistajien koelmuksia tuulivoimahankkeista kertoi pihitupaalinen Arto Puurunen, joka toimi sikäläisen maanomistajaryhmän sihteerinä. Pihitupaalle on

suunnitella valtava Tervakangas-Kolmivuorokk-tuulipuisto, joka voisi käsittää jopa 90 tuulimyllyä 10 000 hehtaarin alueella. Kahdessa osassa olevalla suunnittelualaueella on 300 kilteistöä ja 470 maanomistajaa.

Puurunen mukaan kaikkein lähtee maanomistajista ja yhteistyöstä.

– Näitä ei yksin tehdä, vaan näissä asioissa pitää tehdä paljon yhteistyötä eri tahojen kanssa, painotti Puurunen.

Pihitupaalla maanomistajat konsultin koelle lehdessä

ymmärtää mihinkä paperin nimensä pistää.

Pauli Rintala ei urallaan ole törmännyt kertaakaan sellaiseen tilanteeseen, että maanomistajalle ensimmäisenä tarjottu vuokrasopimuksessa ei olisi ollut parantamisen tai neuvottelemisen varaa.

– Se on lähtöpäperi, josta on lähdetty parantamaan. Parhaimmillaan eurot ovat maanomistajan kannalta viisikeräiset.

Euroja vielä isompi asia Pauli Rintalan mielestä ovat sopimusehdot, joissa maanomistajan näkökulmia ei ole huomioitu.

– Juristit eivät ole kirjoittaneet sopimusehtoja maanomistajalähtöisesti, vaan ne on pohdittu hankekehittäjän ja tuulivoimayhtiön näkökulmasta, muistutti Rintala.

Pauli Rintalan mielestä

Konneveden tuulivoimailtaan osallistui noin 80 hengen yleisöä.

Rintala muistutti Konneveden 80 hengen yleisöä siitä, että tuulivoimasta kouluu sekin häitä, että hyötyä. Eri ihmiset kokevat häitä ja hyödyt eri tavalla. Maisema- tai meluhaitat voivat olla joko lieviä tai erittäin voimakkaita. Toisaalta tuulivoimasta tulee myös taloudellista hyötyä ja elinvoimaa.

– Maanomistajan kannalta edelleen on se tilanne, että heille tarjotaan huonoja sopimuksia sekä hyviä sopimuksia ja häitä on iso. Pitää

tuulivoimakkaavoista päättävät kunnat ovat Suomessa olleet lapsia, kun ne ovat monessa tapauksessa antaneet päätösvalan hankehyötyille. Rintala painotti sitä, että kunnanvaltuuston ja virkamiesten pitää olla tuulivoimahankkeen ohjaisissa.

– Kunnalla on kaavoitusmonopoli. Kunta ottaa vastuun ja kunta päättää, vastuuta ei voi siirtää muille, painotti Rintala.

Kaikki uudet voimalahankkeet vaativat kymmeniä kilometrejä uusia voimajohdot. Voimajohdot sijaitaan ja niistä maanomistajan saamia korvauksia ei tuuli- ja aurinkovoimayhtiöissä ole Rintalan mukaan huomioitu tarpeeksi.

Rintala sanoo, että siirtolinjat pitäisi ottaa mukaan tuulipuiston vuokra-alue-

seen tai niistä pitää maaisa kunnallinen kertakorvaus.

– Siirtolinjoja on niin pieni osa vuokra-aluesta, että se ei ole mikään rahakysymys, vaan tahtokysymys. Tällä hetkellä luustasiakin antaa mahdollisuuden tehdä linjat ja helposti ja halvalla. Ja siksi kaikki eivät halua maaisa maanomistajille vuokra tai kertakorvauksia.

Siirtolinjojen osalta asiat ovat Rintalan mukaan kuitenkin menneet hyvään suuntaan.

– Viime syksyn jälkeen minulle ei ole enää tullut yhtään hanketta, jossa tässä asiassa ei olisi jollakin tavalla otettu huomioon.

Jos maanomistajat eivät saa siirtolinjojen korvausasiaa kuntoon, voi kunta halutessaan auttaa asiassa, koska sillä on kaavoitusmonopoli.

Tuuli- ja aurinkovoimaloita varten tarvittavien johtokäytävien pakolunastus tai niistä mahdollisesti saatava korvaus on yksi maanomistajia mielittävistä asioista.

Konnevesi ei sulje ovea tuulivoimalta

Maakuntakaavaan halutaan alueellisesti merkittävä tuulivoima-alue, joka mahdollistaa yli yhdeksän tuulimyllyn rakentamisen.

Osmo Kurki

Konneveden kunnanjohtaja Mika Pasanen on yllyttynyt, kun kaksi kolmasosaa paikallisista maanomistajista otti kielteisen kannan tuuli- ja aurinkovoimayhtiöiden edistämiseen.

Viime viikon maanomistajakoelmuksista saajien leijonien mukaan merkittävät osat kriteeritistä kohdistuu hankekehittäjän toimintatapoihin

hankeeseen kynnätyksessä.

– Hankekehittäjän toimintatavat ovat aiheuttaneet närkästyksiä maanomistajien piirissä ja välttämättä tässä ei ole kysymys kannanotosta tuulivoimaa vastaan. Luulen, että tässä asiassa ei ole vielä viimeistä sanaa sanottu, arvioi Pasanen.

Konneveden kunta jatkaa tuulivoimarakentamisen edellytysten parantamista

maakuntakaavan kautta.

– Haluamme, että maakuntakaavaan saadaan Konnevedelle alueellisesti merkittävä tuulivoima-alue, mikä tarkoittaa sitä, että tarvittaessa tuulipotentialialueelle voidaan rakentaa enemmän kuin yhdeksän tuulimyllyä, Pasanen sanoo.

Kunnanjohtaja Pasanen mukaan kunta ei omista tuulivoima-alueella maata, ja kunnalla ei ole aktiivista roolia tuulivoiman edistämiseksi maun kuin edellytyksiä luomalla.

– Jos joku toimija tekee meille kaavoitustyöksen, niin sitten alamme tekemään tarvittavia selvityksiä. Asennuskaavoituksesta kyse on pitkässä prosessissa ja se kestää helposti pari vuotta, Pasanen kertoo.

Konneveden tuulivoiman hankekehittäjä West Wind Oy ei ole virallisesti ollut yhteydessä kuntaan. Mika Pasanen arvelee, että myös hankekehittäjä pohditaan maanomistajien kannanotton merkitystä ja sitä, mitä seuraavat askeleet voisivat olla.

Konneveden tuulivoimapotentiaalialueen pohjoisosassa on noin 700 hehtaaria metsäyhtiöiden, UPM:n ja Metsä-Groupin maita.

Metsäyhtiöt eivät tietävästi ole ottaneet asiaan kantaa puoleen eikä toiseen. Maaliskuussa Konnevedellä järjestetyssä tuulivoimaillassa pihitupaaliseen maanomistajaryhmän sihteerinä toimiva Arto Puurunen kertoi kokemuksiansa tuulivoimayhtiöiden kilpailuttamisesta.

Puurunen mukaan kilpailutukseen pitää saada mukaan oikeita tuulivoimatuottajia eikä pelkkiä hankekehittäjiä, jotka vain myyvät hankkeensa eteenpäin.

– Hankekehittäjät ovat hirveän huonoja maksajia. Pitää löytää sellaisia toimijoita, jotka pyörivät myydyssä Suomessa, ja jolla on tuotanto päällä. Niillä on alavan erilaiset resurssit maksaa, ja ne aikovat viipyy paikkakunnalla vähän pitempään, opasti Puurunen Konneveden maanomistajia maalisuussa.

Kilpailutuksen seurauksena Pihitupaalla maanomistajaryhmän silmiin saatiin neljä kertaa korkeamman vuokratuottoa kuin se, mistä lähdettiin liikkeelle.

Kommentti: Viisas aikalisä maanomistajilta

Osmo Kurki

Konneveden maanomistajat tekivät viisaan päätöksen, kun he eivät olleet nykytiloilla valmita viemään tuuli- ja aurinkovoimahanketta eteenpäin. Monta maanomistajaa tuntui irryttävän hankekehittäjän salamyhkäisen toiminta ja toisaalta tieto siitä, että hankekehittäjät ovat maanomistajien kannalta huonoja maksajia. Valuttaa sitä, että tuulivoimaa vastustavia ei maanomista-

jen joukossa suurta määrää ole. Sen sijaan hankkeen epävarmuus, saatavat korvaukset, teiden ja johtolinjojen alle jäävien ma-alueiden kotto ja metsäalueiden jatkokäyttö varmasti miellyttävät.

Erkosta on myös se, että tuuli- ja aurinkovoimaa koskeva lainkäyttö on lapsen kengissä. Vihreiden siirtymän nimissä tuulivoimaa edistetään laput silmillä. Kansalaisten ja maanomistajien tarpeita ei ole juurikaan mietitty, saati lailla turvattu. Kukaan ei esimerkiksi tiedä varmasti,

kenenkä vastuulle jätä tuulimyllyjen purkamisen, kun niiden käytöstä loppuu.

Kunnan kannattaa ilman muuta toimita niin, että tuulivoimaoptioita ei suljeta pois. Kuka tietää, mitä asiat näytävät vaikkapa viiden vuoden päästä? Jos Konnevedestä kiinnostunut joku oikea, vakavainen, tuulivoimayhtiö ja tarjoaa valikoida viisinkertaista vuokraa tarvittavista ma-alueista?

Olettaa sopii, että tuuli- ja aurinkovoimaa koskeva lainkäyttö

kehitetty. Toivotavasti muutaman vuoden päästä tiedetään varmasti, miten voimalaitosten johtolauetta kohdellaan, ja saako niistäkin kunnan korvauksen.

Myös tuulimyllyjen etäisyyteen asutuksesta uskoisi tulevan selkeämpää sääntelyä.

Maanomistajien osuuskäyttöön muututtuun hiljalleen, kun luonnon kiertokulku korjaa omansa. Tulevaisuudessa tuuli- ja aurinkovoimasta voi olla paljonkin nykyistä houkuttelevampi. Tai sitten ei.

Avoim tiedotus, Laukaa-Konnevesi lehden palstoilla ja kunnan eri kanavissa

Kunnanhallitus äänesti tuulivoimalausunnosta

Konneveden kunnanhallitus haluaa teollisen mitan tuulivoimalat maakuntakaavaan, jotta isommatkin tuulipuistot ovat tulevaisuudessa mahdollisia.

Osmo Kurki

Konneveden kunnanhallitus esittää lausunossaan Keski-Suomen liitolle tänään 4–3, että valmistella olevaan maakuntakaavaan lisätään Konnevedeltä kaksi seudullisesti merkittävää tuulivoimatuotantoaluetta. Niillä alueilla sijaitsevat Pirttikallio, Miilukangas ja Karhukorpi, jonne on suunniteltu tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoa. Kyseiset alueet ovat mukana Elyn tekemässä tuulivoimapotentiaaliselvityksessä.

Maakuntakaavamerkintää äänestyksessä puolsivat **Simo Väisänen** (kesk.), **Esa Viltonen** (sd.), **Milla Minkkinen** (vas.) ja **Terhi Minkkinen** (kok.). Merkinnän tekemistä vastustivat **Mauri Hänninen** (kd.), **Matti Kakkio** (kok.) ja **Pentti Kytölä** (kesk.).

Mikäli maakuntakaavaan tulee merkintä seudullisesti tärkeistä tuulivoima-alueista se mahdollistaa yli yhdeksän tuulivoimalan tuulipuistot. Mikäli merkintää ei ole, tuulipuiston suurin koko on yhdeksän tuulimyllyä.

Kunnanjohtaja **Mika Pasanen** sanoo, että maakuntakaavamerkintä varmistaisi sen, että päätöksenteolle tuulivoima-astassa on kunnan omissa käsissä ja optio suurempaan rakentamiseen on olemassa.

voiman rakentamista, vaan se on kokonaan kunnan käsissä, Pasanen selvittää.

Kunnan lausunosta huolimatta ei ole varmaa, hyväksytäänkö Konnevedellä sijaitseva tuulivoimapotentiaalialue maakuntakaavaan seudullisesti merkittäviksi tuulivoimatuotannon alueeksi.

Maakuntakaavan valmistelussa seudullisesti merkittävien tuulivoimatuotannon soveltuvien alueiden sijoittumisen suunnittelun tueksi on laadittu runsaasti erilaisia vaihtoehtoja. Tällaisia selvityksiä ovat muun muassa maastokäytöselvitykset, sähkölaitteiden sijoitus, maiseman her-

kyysanalyysi ja vaikutusten arvioinnit, metsäpeuraselvitykset, Natura-tarveharkinta, Natura-vaikutusten arviointi ja tuulivoiman sosiaaliseen hyväksyttävyyteen liittyvä selvitys.

Kunnan lausunossa on mukana selvitys tuulivoiman maisemavaltuutuksista sekä Natura -tarveharkintaselvitys Konneveden tuulivoima-alueen osalta.

Keski-Suomen maakuntakaavan valmistelu on aloitettu jo kolme vuotta sitten, ja kaava on nyt ehdotusvaiheessa. Maakuntakaava on strategien aluekehittämisen väline, jonka merkinnät ovat vahvakkaimmista, maakunnal-

lista tai seudullista tasoa. Kaavoitusprosessissa tarkastellaan voimassa olevan maakuntakaavan merkintöjen ja määritysten ajantasaisuutta. Tarkasteltavia teemoja ovat seudullisesti merkittävät tuulivoiman tuotanto, liikenne sekä hyvinvoinnin aluearanne.

Kaavaproessin lopputuloksena on Keski-Suomen maakuntakaava 2040, joka ottaa huomioon maakunnan alueiden käytön tarpeet keski-pitkällä ja pitkillä aikavälillä.

Tavoitteena on, että maakuntakaava 2040 esitetään maakuntavaltuustolle hyväksyttäväksi kuuhun vuoden lopussa.

WestWind haluaa rakentaa tuulipuiston Pirttikallion alueelle

WestWind Oy ehdottaa Konneveden kunnalle tuulivoimayleiskaavan laatimista Pirttikallion alueelle. Hankkeen toteutuessa kunta saisi yhdeksän voimalan tuulipuistosta 250 000 euroa kiinteistöveroä vuonna.

Osmo Kurki

Jyväskyläläinen Westwind on jättänyt Konneveden kunnalle kaavoitusaloitteen tuulivoimapuiston yleiskaavahankkeen käynnistämistä. Yleiskaava esitetään laadittavaksi siten, että sitä voitaisiin käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvien perusteena.

WestWind suunnittelee yhdeksän tuulimyllyn tuulivoimapuistoa Pirttikallion alueelle, noin 10 kilometrin päähän Kirkonkylän keskustasta pohjoiseen.

Noin 1100 hehtaarin hankkeelle voitaisiin pystyttää yhdeksän 8,5 megawatin tuulivoimalaa, joiden napakorkeus olisi 180–200 metriä ja roottorin halkaisija 200 metriä. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus voisi olla enintään 300 metriä.

Lähimmät asuin- tai lomarakennukset sijaitsevat tammahetken suunnitelman mukaan noin 1,2 kilometrin päässä mahdollisesta tuulivoimalapaikasta. WestWindin halukkuus mukaan lakisääteiset melua koskevat suunnitteluarvot alituisivat tällä etäisyydellä.

Kaavoitettavaksi esitettävä alue on ollut pääasiassa kivivuohos- ja metsätaloukskäytössä. WestWindillä on tuulivoiman rakentamisen tarvetta maavoimatoimintoihin, joiden avulla voidaan hyödyntää alueen maanvarallisuutta. Alueen maat ovat yksityisten, yhtiöiden ja metsäyhtiöiden omistuksessa.

Puolustusvoimilta on kesäkuussa pyydetty alustavaa lausuntoa tuulivoimapuistosta, mutta toistaiseksi sitä ei ole vielä saatu.

Mikäli Pirttikallion tuulivoimapuisto toteutuu, sen investoinnin arvo on noin 76 miljoonaa euroa ja toiminnan aikana maksetaan maanvuokra arviolta 200–300 tuhatta euroa vuodessa.

Kunnan saamat kiinteistöverot 35 vuoden elinkaaren ajalta ovat arviolta 8,7 miljoonaa euroa, joka tarkoittaisi noin 249 000 euroa vuodessa.

Mikäli kaavoitusaloite hyväksytään, ympäristövaikutusten arviointiselvitykset voisivat alkaa ensi vuonna ja tuulimittausmasto voitaisiin pystyttää vuoden 2025 aikana.

Konneveden kunnanjohtaja **Mika Pasanen** kertoo, että kaavoitusaloite käsitellään ja valmistellaan kaavoituskunnassa, joka perehtyy asiaan huolellisesti. Osana halukkuus toimitusta tutustuu muiden kuntien käytännönsä tuulivoiman kaavoitamisessa. Kaavoituskuntaan kuuluvat **Pentti Kytölä** pj., **Henri Pennanen**, **Maritta Puttonen**, **Markus Tiilhanoff** ja **Esa Viltonen**.

Pasanen arvioi, että kunnanhallituksen kaavoitusaloitteen tulee päätettäväksi lokaan aikana. Jos se hyväksytään, niin kaavoitusvaltuutuksen kestää arviolta pari vuotta. Kaavan hyväksymisestä tai hylkäämisestä päätetään Konneveden kunnanvaltuusto.

TIMO MUSTALAMPI

Karstulan Mustalamminmäen tuulipuisto koostuu viidestä Nordex N163 -tuuliturbiinista, joiden huipukorkeus on 230 metriä.

Myös lintujen törmäysriski ja häiriötyötyökäet pitää arvioida. Samoin mahdollisten hulevesikuormitusten vaikutus molempin Natura-alueisiin.

Pirttikallion tuulivoimala-alue sijaitsee kahden Natura-alueen välissä ja siitä on teetetty Natura-tarvehankintaselvitys, jossa on arvioitu tuulivoimahankeeseen vaikutuksia alueen lähellä oleviin Natura-alueisiin, Pyhäjärven lintuveteeen ja Mertajärven Pieni-Selkäläisen alueeseen.

Tarveharkintaselvityksen mukaan Pirttikallion alueesta pitää suojeluvuorjien säilyttämiseksi tehdä varsinainen Natura-arviointi, joka perustuu riittäviin maastoselektiväisiin lajien esiintymisestä ja liikkumisesta tuulivoima-alueen lähimyrpärissä.

Luonnonsuojelun mukaan tuulivoima-hanke ei saa merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonsuojeluvuorvoja. Jos vaikutukset ovat heikentäviä, laadultaan merkittäviä ja ennalta arvioiden todennäköisiä, niin viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen.

Luonnonsuojelun mukaan tuulivoima-hanke ei saa merkittävästi heikentää Natura-alueen luonnonsuojeluvuorvoja. Jos vaikutukset ovat heikentäviä, laadultaan merkittäviä ja ennalta arvioiden todennäköisiä, niin viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen.

Konnevedelle on tulossa toisenkin tuulivoiman rakentamisaaloe. Keski-Suomen maakuntakaavahankkeen olemassa olevaan tuulivoimatuotantoon otettavaksi mukaan Konneveden Miilukangas, jota ehdotetaan seudullisesti

pesimäalueena. Suojeltavia lintulajeja on 28, joista alue on hyvin tärkeä 12 lajille. Tällaisia ovat muun muassa suokukko, mustakurkku-uikku ja punajalkaviklo.

Toisen Natura-alueen Mertajärvi ja Pieni-Selkäläinen ovat kuivattuja järviä, joista on syntynyt vetinen suo. Avovettä on vain vähän. Umpeenkasvanut lintuvesi on arvokas kosteikkolintu- ja levähdyspaikka. Alueelta on nimetty yhdeksän tärkeää lintulajia ja kuusi kasvilajia.

Konneveden kunta järjestää perjantaina 29.9. syyskuuta maksuttoman tutustumiskäynnin Karstulan Korkekankaan tuulivoimatuotantoon.

merkittäväksi tuulivoiman rakentamisaaloe. Miilukankaan alue, joka sisältää myös Karhukorven, on kooltaan reilut 13 neliökilometriä ja sinne voitaisiin rakentaa yli 10 mylyn tuulipuisto.

WestWindin toimitusjohtaja **Pekka Purola** kertoo, että yhtiö on alusta asti avustanut kuntaa Miilukankaan saamisessa maakuntakaavaan. Purolan mukaan Miilukankaan tuulipuistoa viedään eteenpäin sen jälkeen, kun maakuntakaava on hyväksytty.

Konneveden kunta järjestää perjantaina 29.9. syyskuuta maksuttoman tutustumiskäynnin Karstulan Korkekankaan tuulivoimatuotantoon.

Tuulivoiman vastustajilta vetoamus

Osmo Kurki

Konneveden tuulivoima-alueen asukkaat ovat keränneet vetoamuksen, jossa pyydetään, että tuulivoiman rakentamista ei edistetä.

Konneveden kunnanhallitus merkitsee tiedossa saatutaksi vetoamuksen, jossa pyydetään, että tuulivoiman rakentamista ei edistetä.

tään, että tuulivoiman rakentamista ei edistetä Konnevedellä.

Yli 90 suunniteltujen voimaloiden lähi-alueella asuvan ihmisen allekirjoittamassa vetoamuksesta todetaan, että Konneveden kunnan on huolehdittava ensisijaisesti kuntaisten edusta ja odotettava, että Suomen laaditaan erillinen tuulivoimalaki tai muu rakentamista säätelevä lainsäädäntö ja ohjeistus.

Lisäksi allekirjoittajat ehdottavat, että kunta asettaa kahden kilometrin suoj-

” Kunnan velvollisuus on huolehtia asukkaidensa hyvinvoinnista ja tusta asukkaalle perustustien turvaamista turvallinen ja terveellinen asuinympäristö, vetoamuksesta kirjoitetaan.

Kahden kilometrin suojajäätävyyteen on jo tähän mennessä päättynyt ainakin 17 kuntaa. Osa kunnista on kielittänyt tuulivoiman rakentamisen kokonaan.

Vetoamuksesta todetaan, että ympäristövoimatuotantoa haittaava aiheuttavan teol-

lisen toiminnan tuominen asuin- ja eläinalueille on tuntuu väärältä ja kuntaisten oikeuksien vastaiselta.

– Meillä on oikeus elää rauhallisessa, ilman että kotimme tärähtää melu ja värähtää, tai että keinovalot valaisevat taivasta, vetoamuksessa sanotaan.

Kunnan päättäjä pyydetään mahdollistamaan turvallinen ja terveellinen elinympäristö sekä rauhallinen luonkoselitys kaikille konnevedeläisille vapaa-ajan asukkaille sekä kunnassa vierailville.

TAPIO TUOMELA

Tuulivoiman rakentaminen jakaa yhä voimakkaammin Konneveden asukkaiden mielipiteitä.

Avoin tiedotus, Laukaa-Konnevesi lehden palstoilla ja kunnan eri kanavissa

Uutiset

Myrsky tulee kisaamaan Konneveden tuulivoimasta

Maatuulivoimaan keskittyvä

Myrsky Energia Oy valmistelelee Konnevedelle rantautumista. Myrsky tiedottaa tarkemmista suunnitelmista lähiviikkoina. Myrsky eroaa alueella jo toimivasta WestWindistä siinä, että se aikoo myös rakentaa ja käyttää omia tuulipuistojaan.

Osmo Kurki

Kolme vuotta toiminut, suomalainen uusiutuvaan energiaan keskittyvä kasvuyhtiö, Myrsky Energia tulee kilpailemaan Konneveden tuulivoimahankkeista.

Konneveden hankkeesta vastaava Pentti Kälkälä kertoo, että Myrsky osalta Konneveden tuulivoimahankke on vielä alkutekijöissään, mutta siitä kerrotaan tarkemmin kuukauden sisällä.

Myrsky Energia poikkeaa alueella jo toimivasta keskisuomalaisesta WestWind-yhtiöstä siinä, että se aikoo luivutusrakennukseen järkevästi myös vastata tuulihäiriön tuotannosta jopa tuulimyllyjen purkamiseen saakka.

Tuulivoimarakentamisessa ollaan usein kilpaillutanteissa, koska maanomistajat haluavat kilpaillaan omia tuulivoimayhtiöitä.

Miksi Myrsky olisi parempi kuin joku muu toimija?

Osmo Kurki

Fysioterapeutti ja metsätuulivoimarakentamisaikojen perustanut Virpi Poikolainen on perustanut Konneveden tuulivoiman edistämistä vastustavan adressin nettien. Keski-ikäkköönä mennessä adressin oli allekirjoittanut 69 henkilöä.

–Me ollaan pitkin linjan energiantuottaja. Elinkeino-ryhtiö, joka tähtää tuulivoiman operointiin ja sihtoon tuotamiseen. Teemme kaikki vaiheet alueiden ennallistamiseen saakka. Kälkälä kertoo.

Valikka Myrsky on nuori yritys, sillä on käynnissä yli 30 hanketta eri puolilla Suomea. Lisäksi työn alla on 2000 megawattia aurinkovoimaa. Kaavoitusprosessissa on parista alusta lähtien laaduttu. Yhtiön paikallistoiminta on 30 asiantuntijaa.

Myrsky Energian omistavat Tommas Candelin-Palmqvist (60%) ja Korpi Capital (40%). Candelin-Palmqvistilla on kymmenen vuoden kokemus tuulivoimajärjestelmien kehittämisestä, rakentamisesta ja operoinnista. Korpi Capital on suomalainen sijoitusyhtiö, joka toimii pääsääntöisesti yritysten vähemmistöomistajana.

Tämän vuoden toukokuussa Myrsky Energia ja

Myrsky Energia aikoo myös rakentaa ja käyttää omia tuulivoimajärjestelmiä. Tuulivoimaa rakennettaessa pitää tehdä maastoinnista maastoinnista. Kuvassa tuulimyllyn pohja Pielksmäeltä.

maailman suurin, vain uusia tuulivoimaa energiaan keskittyvä rabastoyhtiö, tanskalainen Copenhagen Infrastructure Partners (CIP) allekirjoittivat yhteistyösopimuksen, joka tavoitteena on investoida Suomeen maatuulivoimaa 1800 megawattia.

Hankkeiden kehittäm-

seen ja rakentamiseen tarvitaan 2,3 miljardia euroa.

Myrskyn perustaja ja hallituksen puheenjohtaja Tommas Candelin-Palmqvist arvioi kumpuunneuvotteluiden myötä Suomeen luovutettavien tuulivoimayhtiöiden määrän.

–Tämä vuoden toukokuussa Myrsky Energia ja

samanlaista vuorusta kuin mitä naapurimme Norja on saanut oman energiarantonsa kautta viime vuosikymmenten aikana, hän vertaa.

Candelin-Palmqvist arvostaa Suomen nykyistä tuulivoimaa mahdollisuutta Suomeen. Se voi tuoda meille

työtä ja tuloja. –Tuulivoimasta nähdään raaka-ainetta. Suuri kapasiteetti puhdistaa energiaa hoidettua Suomeen investoimista, mikä taas luo työpaikkoja ja paikallista hyvinvointia. Sähkön jalostus on seuraava asia, hän lisää.

Myrskyn tavoite on olla Suomen suurin uusiutuvaan energiaan tuottaja vuoteen 2030 mennessä.

Uutiset

Tuulimyllyjen hiljaisuus yllätti

Karstulan Korkeakankaan tuulimyllyt yllättivät hiljaisuudellaan tuulivoimaretkelijät. Konneveden Pirittikallion yksityisistä maanomistajista valtaosa suhtautuu epäilevästi alueen tuulipuistohankkeeseen.

Osmo Kurki

Konneveden kunta järjesti viime viikon perjantain kunnalliselle ja päätäjille tutustumismatkan Karstulan Korkeakankaan tuulivoimapuistoon. Syytä tai toista reissu ei kuntalaisia paljo kiinnostanut, sillä ihmiselle maalle osallistavain kymmenkunta asukasta.

Ennen Korkeakankaan alueeseen tunastumista Konneveden kunnanvaltuutetut ja johtavat virkamiehet kävivät Karstulan kunnan opissa tuulivoiman kaavoitukseen ja luvutukseen liittyen.

Noin 10 kilometrin päässä Karstulan keskustasta sijaitsevilla Korkeakankaalla on yhdeksän Nordexin toimittama 4,8 megawattin tuulimyllyä, joiden luvut nopeat 230 metrin.

Tuulivoimapuiston rakentaminen alkoi keuhdella 2020 ja kahden vuoden päästä kesällä se otettiin käyttöön, kertoi myllyjä käyttävä, kun tuulipuistot tehdään sydänille eikä niitä tehdä liian lähelle ihmisten asuinpaikkoja.

Manninen mukaan olisi toivottavaa, että Pirittikallion tuulipuisto saataisiin liikkeelle.

–On tärkeää, että kaikkia maanomistajia kohdellaan samalla tavalla, ja maista maksetaan reilu kilpailukykyinen vuokra, hän totei.

Konneveden keskustassa asuva Pasi Manninen vieraili ensimmäistä kertaa

Konneveden valtuutetut, kuntalaiset ja johtavat virkamiehet kävivät tutustumassa Korkeakankaan tuulivoimapuistoon Karstulassa. Kuvassa kunnallain tuulimyllyn ääntä sadan metrin päässä tuulen alla.

–Vaikka itse asuinpaikalla, niin minua ne tuskin haittaisivat. Nehän edustavat tulevaisuutta ja vihreämpää energiaa, hän sanoo.

Vierailu Korkeakankaan tuulipuistossa vahvisti Mannisen käsitystä siitä, että tuulivoimasta aiheutuva ongelmat ovat aika pieniä, kun tuulipuistot tehdään sydänille eikä niitä tehdä liian lähelle ihmisten asuinpaikkoja.

Mannisen mukaan olisi toivottavaa, että Pirittikallion tuulipuisto saataisiin liikkeelle.

–On tärkeää, että kaikkia maanomistajia kohdellaan samalla tavalla, ja maista maksetaan reilu kilpailukykyinen vuokra, hän totei.

Retkelle osallistunut maanviljelijä Kalle Oittinen ihmetteli sitä, että tuulivoimayhtiö WestWind on valmistellut Konneveden tuulivoimahankkeita satojen kilometrien etäällä.

Mulliahoon tilaa isännöivällä Oittisella on Pirittikallion tuulivoimayhtiön yhtiössä reilun 20 hehtaarin palsta.

Tuulivoimayhtiöstä on solettu minulle kerran helmikuussa, ja tuolloin kysyttiin tehdäänkö sopimus. Kun sanoin suhtautuvani hankkeeseen tervetsekseni ja epäilevästi, usua yhteydenottoja ei sen jälkeen ole tullut. Lehdestä on saanut lukea, mitä tapahtuu Oitt-

nen kertoo.

Myöskään Konneveden maanomistajien keuhdella tekemään kielteistä tuulivoimayhtiöstä tilaa alueen asukkaiden kunnan lähettämät kielteistä adressia ei ole otettu tosissaan huomioon.

Kuntalaisilla ja kesäasukkailta ei ole kysytty mitään. Tunnen, että meidän paikalliset on asiassa unohtettu.

Oittinen maanomistajajärjestöön on selvittänyt, että Pirittikallion alueen vajasuutta paristakymmenestä yhtiöstä maanomistajista kolme neljettä ei ole tehnyt vuokrasopimusta. Alueella asuvista satoja hehtaareita omistavista maanomistajista valtaosa suhtautuu hank-

keeseen kielteisesti.

Hanketta ei ole täällä hyväksytty missään vaiheessa. Oittinen sanoo.

Omalla osallaan Kalle Oittinen aikoo kunnioittaa naapuridensa mielipiteitä.

–Olen täällä jättänyt synnytyksen ja kasvun, ja täällä naapurit ovat pitäneet toistensa huolta ja yhteishenkiä pelaa. Ja kun tiedin, että suurin osa paikallisista ei halua myllyjä kotiansa viereen, niin olen minulta kohtuutonta oman rikastumisen toivossa pilata tai vaikuttaa naapurien elämään.

–Jos yleistä hyväksyntää ei ajan myötä tule, niin kynnysni maiden vuokraamiseen on todella korkea. Mulliahoon isäntä sanoo.

”Meitä jymäytettiin Karstulassa”

Tuulivoiman vastustajien lukeutuva Pentti Kytölä ihmetteli myllyjen hiljaisuutta ääntä Korkeakankaan tuulivoimapuistossa. Suomessa pitäisi keskustella siitä, halutaanko tulla Euroopan energiasirtomaaksi.

Osmo Kurki

Tuulivoimaretkellä mukana ollut Konneveden kaavoitustoimiston puheenjohtaja Pentti Kytölä

ihmetteli Karstulassa, miten tuulimyllyt olivat niin hiljaisia verrattuna hänen aikaisempiin kokemuksiinsa.

–Minulla on sellainen käsitys, että meitä jymäytettiin Karstulassa. Ne olivat hiljaisimmat tuulimyllyt, jota olen koskaan nähnyt. Oikein niitä joutuu säikähtämään olivat vaihteet päällä ollessaan, Kytölä pohtii.

Kytölä kertoo käyneensä Karstulan retken jälkeen vielä Mahulla Saarijärvelä kunnassa tuulimylly- ja tuulivoimayhtiön kanssa. Hän muistuttaa myös sitä, että Pirindin suunnittelema sirtomaaksi pohjoisesta etelään. Linjoja pitkin luokiteltiin pohjoisessa tuo-

metrin päähän, hän kertoo.

Tuulimyllyjen läsnäoloa maan merkittävimpinä asiana Kytölä pitää sitä, mitä Suomessa oikein tahdotaan.

–Ruvettaanko me oikeasti Euroopan energiasirtomaaksi. Tarvitsenko meidän oikeasti tästä josta paikka on, ja sillä väpitteillä. Luulevatko pitäjät, että tuulta ei ole muualla, Kytölä pohtii.

–Asiasta pitäisi käydä kunnollinen poliittinen keskustelu, hän vaatii.

Hän muistuttaa myös sitä, että Pirindin suunnittelema sirtomaaksi pohjoisesta etelään. Linjoja pitkin luokiteltiin pohjoisessa tuo-

Konneveden kaavoitustoimiston puheenjohtaja Pentti Kytölä.

metrin päähän, hän kertoo.

Tuulimyllyjen läsnäoloa maan merkittävimpinä asiana Kytölä pitää sitä, mitä Suomessa oikein tahdotaan.

–Ruvettaanko me oikeasti Euroopan energiasirtomaaksi. Tarvitsenko meidän oikeasti tästä josta paikka on, ja sillä väpitteillä. Luulevatko pitäjät, että tuulta ei ole muualla, Kytölä pohtii.

–Asiasta pitäisi käydä kunnollinen poliittinen keskustelu, hän vaatii.

Konneveden tuulivoimaa vastustetaan adressilla

Virpi Poikolainen on perustanut Konneveden tuulivoiman edistämistä vastustavan adressin nettien. Keski-ikäkköönä mennessä adressin oli allekirjoittanut 69 henkilöä.

Osmo Kurki

Fysioterapeutti ja metsätuulivoimarakentamisaikojen perustanut Virpi Poikolainen on perustanut Konneveden tuulivoiman edistämistä vastustavan adressin nettien. Keski-ikäkköönä mennessä adressin oli allekirjoittanut 69 henkilöä.

sijaisesta kuntalaisen edusta ja odotettava, että Suomeen laaditaan erillinen tuulivoimamallit tai muu rakentamistapaa säitelevä lainsäädäntö ja ohjeistus, mikäkin kunnassa ilmenee halua tuulivoimarakentamiseen.

Lisäksi adressissa ehdotetaan, että kunta asettaa 2 km suojelettyisuuden tuulivoimajärjestelmien välille.

Adressin mukaan kunnassa voimarakentamista koskeva sääntely ei ole ajantasaisista ja suojelettyisuuden tuulivoimajärjestelmien välillä. Nykyiset ohjeet eivät myöskään ota huomioon tuulivoimajärjestelmien välillä. Lian lähelle rakennettua voimaa kartoitetaan metsätilojen ja kirkkojen tuulivoiman vai-

Virpi Poikolainen on perustanut adressin, joka vastustaa tuulivoimarakentamista Konnevedelle ei edistettäisi.

takana olevalla voimalalla ja melu lisäänty.

Voimavaroitukset esimerkiksi tuulivoimajärjestelmien meluhaittoja lievittää Saarijärven Soilmälästä. Lähellä ja Leppävirrasta. Meluhaitat työllistävät kunnan viranomaisia ja aiheuttavat oikeuskuluja.

Nykyisissä tuulivoimajärjestelmissä käytettävät suurista, yli 300 metriä korkeista, tuulivoimajärjestelmien välillä. Laatuolosuhteet ja 14 tuulivoimayhtiötä on aloittanut selvitystyön tuulivoimajärjestelmien välillä. Tässä, metsäpuurien ja maankäytön. Lisäksi hankkeesta kartoitetaan metsätilojen ja kirkkojen tuulivoiman vai-

kuutuksista metsätyökseen. Hanke päättyy vasta vuonna 2027.

Etelä-Konneveden kansallispuisto on Keski-Suomen suosituin kansallispuisto, jossa viime vuonna vieraili 34 200 kävijää. Metsätilojen mukaan puiston vahvuus on ollut huipussaan, Kytölä pohtii.

Adressin mukaan asukkaat ovat perustaneet adressin ja ensimmäinen Konnevedelle ja he

tahtovat elää pienessä kunnassa ja luonnonrauhassa. Allekirjoittajien mielestä Konnevesi on kunta, jossa lasten on hyvä ja turvallinen kasvaa. Ympäristö antaa meille jokaiselle elinolosuhteita, jotka ovat alusta loppuun saakka mahdollisuuksia harrastaa, liikkua ja voimaantua luonnossa. Luonnon äänimaisema auttaa palauttamaan ja sillä meillä tarvittavaa lepoa. Pimeys kuuluu talven kauneuteen.

Ympäristövoimien haittoja aiheuttava teollisen toiminnan tuominen ympärillä ja oikeutemme vastustaa. Meillä on oikeus elää rauhassa, ilman että kotimme tunkeutuu meitä ja väkälä, tai että kieltovalta valaisee taivasta, adressissa todetaan.

Avoim tiedotus, Laukaa-Konnevesi lehden palstoilla ja kunnan eri kanavissa

Virpi Poikolaisen mielestä teollisen mittakaavan tuulivoimat eivät sovi Konnevedelle ollenkaan.

Konnevesi on väärä paikka valtaville tuulivoimaloille

Tuulivoimasta on ihmisille ja luonnolle paljon vakavia haittoja, eikä niitä kaikkia edes tiedetä. Tällä vauhdilla tuulivoimaa ei pitäisi rakentaa minnekään, kaikista vähiten Konnevedelle, sanoo istunnakelainen Virpi Poikolainen.

Osmo Kurki

Kun matemaattikka ja fyysikkä ylipöytäsi opiskelijat Virpi Poikolainen värsämi tuulivoiman ensimmäisen kerran viidesentoista vuotta sitten hän ajatteli, että onpa hienoa, että tuulesta voidaan ottaa energiaa. Vaikka Konneveden tuulivoimahankkeista ei ollut vielä tietoaakaan, Poikolainen alkoi luontensa mukaisesti selvittää asiaa perinpohjin. Suomen kielistä tutkimus- ja olli tuuloin vain vähän, mutta ulkomailta tutkimusta oli tehty. Jo alkumerkillä selväsi, että esimerkiksi Tanskassa

ja Australiassa oli merkittäviä tuulivoiman vastustusta. Jo vuonna 2015 hän oli mukana Tuulivoima-kansalaisyhdistyksen kanssa tekemässä infraääniraporttia, jossa suomenmittainen infrääninestä maailmalla tehtyjä tutkimuksia sekä tuotiin esille lähisuosikoiden kokemus haittoja Suomessa. Raportin mukaan alle kahden kilometrin säteellä tuulivoimasta saavilla oireet olivat pahimpia: univaikeuksia, päänsärkyä, pahoinvointia, keuhkovaivoja ja sydäntauteja. Kun ihmiset lähtivät voimaloiden läheltä pois, myös oireet poistuivat.

Tunnen ihmisiä, jotka ovat tuulivoiman takia joutuneet jättämään kotinsa. Eräänkin perheen äiti ja poika asuvat tuulivoimamelun takia muualla. Isäntä jättiläle, kun muuta vaihtoehtoa ei ollut, Poikolainen kertoo. Viisi vuotta kesineessä australialaisessa tutkimuksessa todettiin, että tuulivoimasta syntynyt ääni on yöllä 2-5 kertaa häiritseväämpää kuin päivällä.

Ääni vaihtelee jaksotaisesti aina kun lavat ohittavat tornin, ja se aiheuttaa unihäiriöitä, Poikolainen kertoo.

ei ole sellistä ohjetta ja raja-arvoja siitä, minne tuulivoimaloita voisi turvallisesti rakentaa.

Poikolainen onkin tyytynyt siihen, että nykyisen hallituksen ohjelmassa tuulivoiman säätelyä aiotaan kehittää ja määrätä suojetäisyyskäsi. Tuulivoimaloiden purkamista varten hallus lalasaasi perustaa rahaston, jota purkamisen ja ennallistamisen kustannukset eivät kaatuisi kuntien tai valtion niskaan. Mallia voidaan ottaa esimerkiksi ydinjätteenhuollorahastosta, jonne leppäsuojituksen rahotus on koottu jo voimaloiden käyttöaikana.

Konneveden tuulivoima-alueisiin on Poikolaisen mukaan suunniteltu tuulivoimaloita epärealistisen tiheällä, jotta niistä saavaa tuoto olisi sekä maanomistajille että kunnalle mahdollisimman houkutteleva. Australiassa tuulen suuntaan niiden peräkkäin olevien voimaloiden edellytyksen pitää olla kahdeksan kertaa roottorin halkaisija, mikä Konnevedellä tarkoittaisi 1600 metristä.

Tuulivoimayhtiöiden suunnitelmassa ei päätetty tällaisia edellytyksiä lähellekään, Poikolainen sanoo. Poikolaisen mielestä teollista tuulivoimaa ei pitäisi rakentaa Konnevedelle ollenkaan ja koko maan tasollaikin pitäisi laittaa jarrua suunnitelmille. Tuulivoimalan vaarimmat tied, aukot ja johtokäytävät aiheuttavat järjettömän luontokatoa, josta kärsivät niin ihmiset kuin alueen eläimet. Linnuista 63 prosenttia väestöstä tuulivoimala-alueita ja linnunlaulukin saattaa kadota kokonaan. Luonnonsuojelun näkökulmasta tuulivoimayhtiöiden tekemä kaavoitusaloittaja niiden käsittelyyn perusteita.

Tuulivoimaloiden tarvitsemat aukot pahentavat luontokatoa.

mukaan maaperän leroista 40 prosenttia häviää alueelta kokonaan. Porat kiertävät tuulipuolesta yli 10 kilometrin päistä, Poikolainen lausuu.

Ilmajoen kunta on vuonna 2020 päättänyt, että tuulivoimaloista pitää olla asunukseen madaa kolme kilometriä. Poikolaisen mukaan se, että Konneveden kunnan päätäjät joutsisivat ilmajokiset kertomaan, mistä tällaisesta päätöksestä on päätetty.

Myös Tuulivoima-kansalaisyhdistyksen asiantuntijoita kunnattaisilla kuulla, Poikolainen sanoo. Konneveden tuulivoimaa vastustavaan nettadressiin on tähän mennessä kertynyt noin 200 nimeltä. Addressin nettiin laittanut Poikolainen kertoo, että suurin osa allekirjoittajista on kunnan kesäläiskkaita. Toivotaista, että konneveseriset ottaisivat tärkeän asian rohkeammin kantaa.

Konneveden kunnanvaltuusto käsittelee ensi maanantaina 19.3. tuulivoimayhtiöiden tekemä kaavoitusaloittaja niiden käsittelyyn perusteita.

Uutiset

Tuulivoiman haitoista pitää saada asialliset korvaukset

Tuulivoimasta pitää ennen päätöstä käydä laaja kansalaiskeskustelu. Kunnan pitää vaatia tuulipuolista kärsiville asialliset korvaukset.

Osmo Kurki

Mallilähön isäntä Kalle Oittisen mielestä tuulivoima-asiasta ja se vaikuttaa oloista on keskustelu aivan liian vähän. Myöskin Konneveden kunta ei tunnista olevan tarpeeksi tiukka, kun se on laittamassa kaavoitusoppimusta tuulivoimayhtiöiden kanssa. Isoa sekä myös tulevia suunnitann vievän kiireellä eteenpäin. Kiireessä ovat unohtuneet julkisen keskustelu ja kansalaisten kuuleminen, Oittinen sanoo. Hanketoimijoilta asiallta on kylä kysely, mutta mik-

ä asian valmistelussa ei ole kysytty samalla tavalla asukkaiden, maanomistajien ja kesimökkiläisten kantoja, Oittinen ihmettelee. Kaavoitusoppimusten laatimisen etoja tuulivoimayhtiöille asettaessa Konneveden kunta on Oittisen mukaan liian lepsu. Yksi esimerkki tästä on se, kun kunta vain suosittelee tuulivoimayhtiöitä korvaamaan maanomistajille johollisjojen alle jättäviä ma-alueista euron nelöltä.

Esimerkiksi Keuruulla edellytetään, että siltoimijojen alle jättäviä ma-alueita maksetaan maanomistajille asiallisin korvaukset. Se on liian eri asia, Oittinen sanoo. Mallilähön isäntä on huolissaan myös niistä tuulikaava-alueen maanomistajista, jotka eivät halua vuokrata maitaan tuulivoimayhtiöille, mutta kaavan ja tuulivoimayhtiöiden haittoja korvaukset ovat heihin, mikä haluat pitäisi hänen mielestään korvata.

Hän kertoo tietävänsä Piirtelkallion alueella maanomistajan, joka haluaisi rakentaa omalle mailleen mökin, mutta kaavoitus ja tuulivoimayhtiöiden haittoja korvaukset ovat heihin, mikä haluat pitäisi hänen mielestään korvata.

Hyvistä puolista on kylä puhuttu, mutta hankkeiden epäkohdista on lähes vaiettu. On esimerkiksi mahdollista, että voimat voivat korvata sekä kunnan mykyllä asukkaista että kesäläiskkaita. Suunnitelmassa tuulivoimat ovat Oittisen mielestä epärealistisen suuria ja niitä piiretty niin lähelle toisia, että se ei käytännössä ole mahdollista. Onko tällä tavalla saatu kunnan saama kiinteistöveroalo näytämään todellista suuremmaksi? Oittinen muistuttaa myös siitä riskistä, että osa kiinteistöveroasta menee tulevaisuudessa vaihtoele. Kun suunnitellaan niin

Kalle Oittinen haluaa kunnalta selvittää vaatimuksin tuulivoiman rakentajille, jotta asukkaiden oikeudet tulevat turvatuksi.

Hyvistä puolista on kylä puhuttu, mutta hankkeiden epäkohdista on lähes vaiettu. On esimerkiksi mahdollista, että voimat voivat korvata sekä kunnan mykyllä asukkaista että kesäläiskkaita. Suunnitelmassa tuulivoimat ovat Oittisen mielestä epärealistisen suuria ja niitä piiretty niin lähelle toisia, että se ei käytännössä ole mahdollista. Onko tällä tavalla saatu kunnan saama kiinteistöveroalo näytämään todellista suuremmaksi? Oittinen muistuttaa myös siitä riskistä, että osa kiinteistöveroasta menee tulevaisuudessa vaihtoele. Kun suunnitellaan niin

Hyvistä puolista on kylä puhuttu, mutta hankkeiden epäkohdista on lähes vaiettu. On esimerkiksi mahdollista, että voimat voivat korvata sekä kunnan mykyllä asukkaista että kesäläiskkaita. Suunnitelmassa tuulivoimat ovat Oittisen mielestä epärealistisen suuria ja niitä piiretty niin lähelle toisia, että se ei käytännössä ole mahdollista. Onko tällä tavalla saatu kunnan saama kiinteistöveroalo näytämään todellista suuremmaksi? Oittinen muistuttaa myös siitä riskistä, että osa kiinteistöveroasta menee tulevaisuudessa vaihtoele. Kun suunnitellaan niin

Hyvistä puolista on kylä puhuttu, mutta hankkeiden epäkohdista on lähes vaiettu. On esimerkiksi mahdollista, että voimat voivat korvata sekä kunnan mykyllä asukkaista että kesäläiskkaita. Suunnitelmassa tuulivoimat ovat Oittisen mielestä epärealistisen suuria ja niitä piiretty niin lähelle toisia, että se ei käytännössä ole mahdollista. Onko tällä tavalla saatu kunnan saama kiinteistöveroalo näytämään todellista suuremmaksi? Oittinen muistuttaa myös siitä riskistä, että osa kiinteistöveroasta menee tulevaisuudessa vaihtoele. Kun suunnitellaan niin

Hyvistä puolista on kylä puhuttu, mutta hankkeiden epäkohdista on lähes vaiettu. On esimerkiksi mahdollista, että voimat voivat korvata sekä kunnan mykyllä asukkaista että kesäläiskkaita. Suunnitelmassa tuulivoimat ovat Oittisen mielestä epärealistisen suuria ja niitä piiretty niin lähelle toisia, että se ei käytännössä ole mahdollista. Onko tällä tavalla saatu kunnan saama kiinteistöveroalo näytämään todellista suuremmaksi? Oittinen muistuttaa myös siitä riskistä, että osa kiinteistöveroasta menee tulevaisuudessa vaihtoele. Kun suunnitellaan niin

Konneveden kunnanvaltuuston Mauri Hänninen (oik.) esitti pontona, että Perttikallioon ei tehtäisi tuulivoimakaavaa ollenkaan.

Valtuusto palautti tuuliasiat valmisteluun

Konneveden kunnanvaltuusto päätti yksimielisesti palauttaa tuulivoimakaavoituksen periaatteet takaisin valmisteluun. Myöskään kaavoitussopimuksen tekemistä ei hyväksytty.

Osmo Kurki

Tuulivoima-estän käsitteilyn alussa Konneveden Keskustan valtuustoryhmän puheenvuoron pitänyt **Harri Vainio** esitti, että ohjeistus tuulivoimakaavoitukseen ja kaavoitussopimuksen laatimiseen palautetaan valmisteluun.

Ryhmäpuheenvuorossaan Vainio peräsi päätöksen vaikutusten ennakoarviointia, jonka tekemisestä on sovittu viime vuoden helmikuussa.

Valtuuston hyväksymän ohjeen mukaan päätöksenteon ennakoivaikutusten arviointi pitää tehdä silloin, kun kunnassa tehdään mitään ja laaja päätöksistä, jotka vaikuttavat merkittävästi kuntalaisten ja kunnan talouteen. Keskustan valtuustoryhmän näkemyksen mukaan ennakoivaikutusten arviointi on puutteellinen.

– Näkemyksemme mukaan erilaisten osallistumismahdollisuuksien varmistaminen osana asian ennakoivaikutusten arviointia on ollut riittämätöntä, hän sanoi.

– Yleisohje ja Konneveden kunnan linjat tuulivoimayleiskaavoitukseen eivät voi olla sidoksissa yhteen, hanketoimijalla jo esiselvitys-vaiheessa olevaan hankkeeseen, jota kunnan saama kaavoitusohje koskee.

Vainion mukaan dokumentista puuttuu skenaariotarkastelu siitä, mitä vaikutuksia tai vaihtoehtoisesti tilanteessa, jossa hanke ei toteudu.

Ryhmäpuheenvuoron mukaan dokumentti sisältää runsaasti muotovirheitä, eikä sitä ole huomioitu kansalais mielipidettä.

Konneveden kunnanvaltuuston puheenjohtaja Maritta Puttonen sai kokouksen alussa Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin kultaristein. Merkin luovuttivat Esa Vihtonen (vas.) ja Mika Pasanen.

– Esimerkiksi heti dokumentin alussa mainitaan kaupunginvaltuusto. Myös dokumentin kieli on osin vapaamuotoista ja tulkinnanvaraista. Periaatelinjauksissa on taustatietona hanketoimijoiden luonnemitt, mutta muita näkemyksiä ei ole esitetty, vaikka alueen asukkaat ovat laatineet adressin mielipiteen ilmaisunaan, Vainio ihmetteli.

Keskustan valtuustoryhmä kiinnitti huomionsa siihen, että sopimusluonnoksessa on paljon suosituksia, jotka eivät ole yhtöistä stovia.

– Näitä suosituksia on hyvä arvioida uudelleen, Harri Vainio totesi.

– Valmistelussa tulee kiinnittää huomiota ennakoivaikutusten huolelliseen valmisteluun ja siihen, että kuntalaisille sekä erityisesti hankealueen maanomistajille ja asukkaalle tarjotaan tarpeeksi tietoa ja tilaisuuksia keskustella hankkeesta ja sen etenemisestä. Viestintään tulee panostaa koko valmistelun ajan, keskustan valtuustoryhmä vaati.

Valtuustoryhmä kehotti myös pohittamaan erillisen työryhmän perustamista, kuten esimerkiksi koulutuskokoselityksen yhteydessä on tehty.

Lisäksi keskustan valtuustoryhmä ehdottaa, että kun-

nan ohjeistus tuulivoimakaavoitukseen ja kaavoitussopimuksen laatiminen eriytetään päätöksenteossa ert asiakokonaisuudeksi.

Kokouksen Matti Hytölä piti hyvänä sitä, että asia palautetaan valmisteluun. Omana pöntönsä Hytölä esitti, että maanomistajalla täytyy säilyä oikeus rakentaa omalla riskillään mitään vain myös tuulivoiman kaava-alueelle. Lisäksi Hytölä mielestä tuulivoimaloiden purkukustannuksiln tulee rahastoida myös mylyn alapsuolien osten purkukustannukset.

Kristillisdemokraattien **Mauri Hänninen** esitti, että tuulivoimaloiden etäisyyden asutukseen tulee olla 1700 metriä.

– Mitä vähemmän myllyjä on, sitä vähemmän on häiritteijöitä, hän perusteli.

Omana mieltipiteenään hän ilmoitti, että Perttikallion aluetta ei pidä kaavoittaa tuulivoima-alueeksi ollenkaan, koska sitä ei ole maakuntakaavassa.

Sosiaalidemokraattien valtuustoryhmä yhtyi valmisteluun palauttamisehtyksen.

Sanna Urtainen totesi, että ennakoivaikutusten arviointi oli puutteellinen. – Arviointi pitää tehdä huolellisesti ja erityisen tärkeää on kuntalaisten kuuleminen, hän totesi.

Avoin tiedotus,
Laukaa-Konnevesi
lehden
palstoilla ja kunnan
eri kanavissa

Konnevesi.fi -katsotuimmat sivut (sijoitus katselijamäärien mukaan, ja yksilöllisen näyttökertojen määrä):

1. Etusivu (32 215)
2. Päätökset (15 236)
3. Konnevesipäivät (7 146)
4. Vuokra-asunnot (6 919)
- ...
7. Mierontie sai uuden yrittäjän... (4 187)
8. Yhteystiedot (3 943)
9. Avoimet työpaikat (2 172)
10. Viranhaltijapäätökset (2 166)
11. Tarun kahvipannu avasi ovensa Konnevedellä... (2 093)
- ...
20. Konneveden työväentalo saa uuden elämän... (1 179)
21. Konneveden pitkäaikainen kunnanjohtaja Kari Levänen on kuollut... (1 141)
- ...
33. August Eskelinen on Konneveen Savottasahhuiden ensimmäinen voittaja... (819)
- ...
37. Enduron SM-kilpailu ajetaan Konnevedellä... (710)
- ...
39. Konneveden kunta huutokauppaa käytöstä poistetun päiväkodin... (667)
- ...
43. Hyvinvointialueen palveluverkkoselvityksen asukastilaisuus... (579)
- ...

- Silmutsaaren kehitystyö etenee Konnevedellä... (492)
- ...
56. Miten sinä kehittäisit Konneveden Toripuistoa... (407)
- ...
69. Konneveden kiinteistöinventointi käynnistyy... (338)
- ...
91. Tutustu tuulivoimaan päivä järjestetään 29.9... (256)
- ...
176. Konnevedellä järjestetään tuulivoimailta maaliskuussa (92)
- ...
207. Vielä ehdit mukaan Tutustu tuulivoimaan -päivään Karstulaan (60)

Tuulivoiman kaavoituksen vaiheet

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet

MRL 5§

- ▶ Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet
- ▶ Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arviointiin perustuen edistää:
  - ▶ 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
  - ▶ 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
    - ▶ 2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä, [\(29.12.2006/1441\)](#)
  - ▶ 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
  - ▶ 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
  - ▶ 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
  - ▶ 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
  - ▶ 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
  - ▶ 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
  - ▶ 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä; [\(6.3.2015/204\)](#)
  - ▶ 10) palvelujen saatavuutta; sekä
  - ▶ 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.
- ▶ Edellä 1 momentissa säädettyjä tavoitteita toteuttavista kaavojen sisältövaatimuksista säädetään kunkin kaavamudon osalta jäljempänä tässä

Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

MRL 9§

- ▶ Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa
- ▶ Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.
- ▶ Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.
- ▶ Kun kaava laaditaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain [\(252/2017\) 3 §:ssä](#) tarkoitetun hankkeen toteuttamiseksi, hankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida lain 3 luvun mukaisen menettelyn sijaan kaavoituksen yhteydessä. Hankkeesta vastaavan on tällöin toimitettava mainitun lain 16 ja 19 §:ssä tarkoitetut tiedot kaavan laatimisesta vastaavalle viranomaiselle. Yhteysviranomainen vastaa ympäristövaikutusten arvioinnin riittävyyden tarkistamisesta sekä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisen perustellun päätelmän tekemisestä.
- ▶ Jos hankkeesta vastaava on sama kuin kyseisen kaavan laatimisesta vastaava viranomainen, ei hankkeen ympäristövaikutusten arviointia voida kuitenkaan tehdä kaavan laatimisen yhteydessä.
- ▶ Tarkempia säännöksiä kaavan vaikutusten selvittämisestä ja hankkeesta vastaavan velvollisuudesta toimittaa tietoja viranomaisille sekä viranomaisten tehtävistä ja yhteistyöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

MRL 62§

- ▶ Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa
- ▶ Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (*osallinen*), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.
- ▶ Vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. [\(29.12.2006/1441\)](#)

Ympäristövaikutusten arviointimenettely -

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

- vaikutukset maankäyttöön
- vaikutukset maisemaan, arvokkaisiin maisema-alueisiin ja kulttuuriympäristöön
- vaikutukset muinaisjäänöksiin (ja alueen kulttuurihistoriaan)
- vaikutukset (rakennuspaikkojen) luonnonympäristöön
  - o kasvillisuus, eläimistö, erityisesti suojeltavat lajit, luontotyypit
  - o pinta- ja pohjavedet
  - o maa- ja kallioperä
- vaikutukset pesimä- ja muuttolinnustoon, uhanalaisiin lajeihin
- vaikutukset lähialueiden Natura 2000 -alueisiin ja muihin luonnonsuojelualueisiin
- melun ja varjon vilkkumisen vaikutukset
- vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- sosiaalisten vaikutusten arviointi
- liikennevaikutukset (tieliikenne, lentoliikenne)
- tieliikenneyhteydet, tutkat (puolustusvoimat, tv-vastaanotto jne.)
- vaikutukset elinkeinoihin (matkailu ym.)
- vaikutukset aluetalouteen
- yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa (maisema, melu, linnusto ym.)

Vaihtoehdot kaavoitusprosessissa

- ▶ maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999 9§) velvoittaa, että kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset

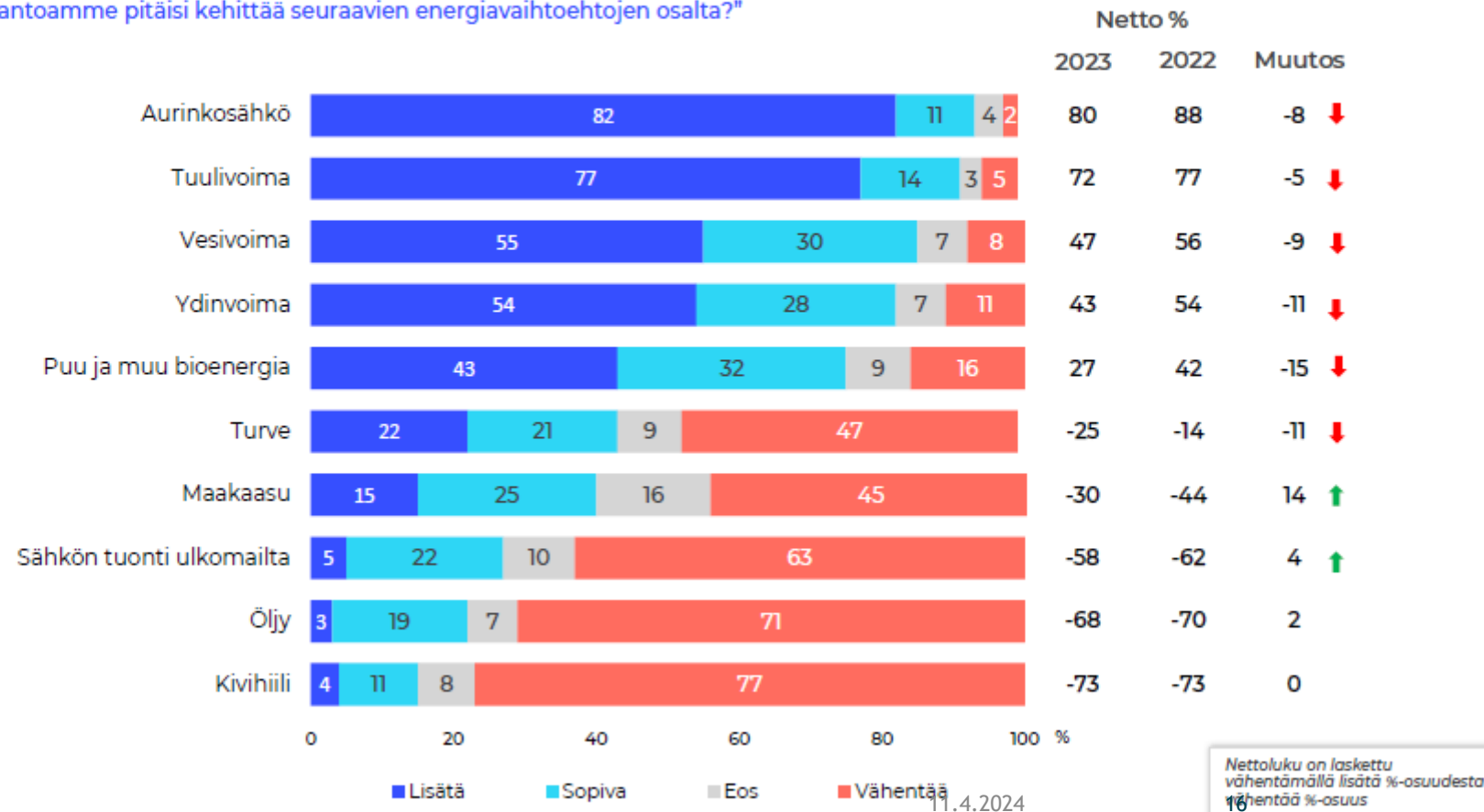

Tuulivoima on laajasti hyväksytty

Sähköntuotannon kehittäminen

"Mihin suuntaan sähköntuotantoamme pitäisi kehittää seuraavien energiavaihtoehtojen osalta?"

Kaikki vastaajat, n=1000

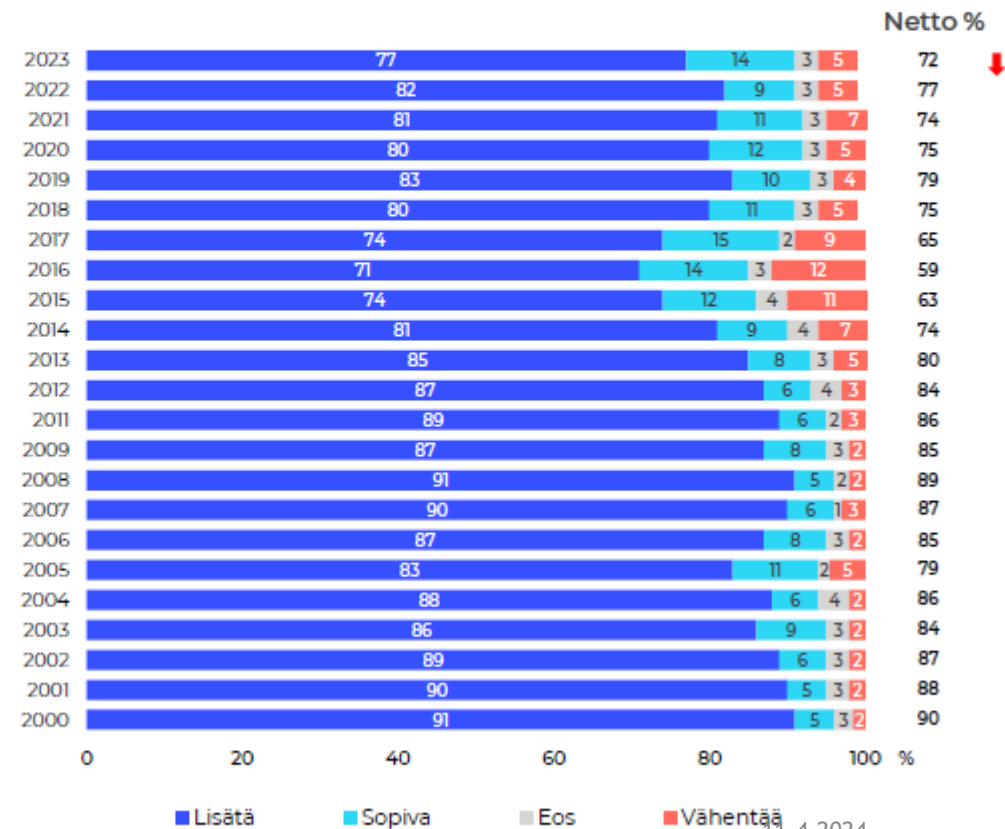

Tuulivoiman hyväksyttävyyden kehittyminen

Tuulivoima

"Mihin suuntaan sähköntuotantoamme pitäisi kehittää seuraavien energiavaihtoehtojen osalta?"

Kaikki vastaajat, n=1000

Nettoluku on laskettu vähentämällä lisätä %-osuudesta vähentää %-osuus

Adressit.com ”Ei edistetä tuulivoimaa Konnevedelle. Avattu 7.9.2023

Ei edistetä tuulivoimaa Konnevedelle

[f Jaa Facebookissa](#)

[✎ Adressi](#) [👥 Allekirjoitukset 185](#) [💬 Allekirjoittajien kommentit](#)

Tilastot

Paikkakunta	Allekirjoitukset
Konnevesi	64
Jyväskylä	22
Laukaa	11
Helsinki	7
Muut paikkakunnat	81

Tilanne 26.3.2024

Tuulivoima-asian käsittely on ollut laajaa ja osallistavaa

- ▶ Konneveden valtuusto on ollut tuulivoima-asiaan perehtymisen ytimessä.
  - ▶ Valtuustoseminaarissa 17.-18.11.2023 käytiin perusteellinen keskustelu tuulivoiman rakentamisen periaatteista
- ▶ Kaikkiaan tuulivoimaan perehtymistä ja asian käsittelyä on toteutettu 19:sta eri tilaisuudessa.
- ▶ Kuntalaisilla on ollut vapaapääsy useaan eri tilaisuuteen
- ▶ Kunnanhallitus on käsitellyt ”Ei tuulivoimaa Konnevedelle” adressin
- ▶ Tiedottaminen on ollut avointa ja ajantasaista
  - ▶ LAUKAA-KONNEVESI Lehti on tasapuolisesti tuonut esille eri näkemyksiä tuulivoimasta
- ▶ Tuulivoiman hyväksyttävyyys on korkealla tasolla
- ▶ Tuulivoimasta löytyy ajantasaista tutkimustietoa Suomesta ja kansainvälisesti
  - ▶ Kansalliset ja kansainvälisten tutkimukset päättyvät samoihin johtopäätöksiin
- ▶ Kunnalle on esitetty kaksi tuulivoimakaavoitusesitystä. Niiden osalta olemme esiselvitysvaiheessa
  - ▶ Taustatyö ja sen mukana saadut selvitykset päättäjille ovat jo nyt laajoja ja monipuolisia, ennen kuin ollaan siirrytty kaavoituspäätösten valmisteluun ja päätöksentekoon
- ▶ Kaavoitusprosessiin kuuluvat laajat ja syvälliset selvitykset sekä monitahoinen kunnanjäsenten kuuleminen
- ▶ Ennen kaavoitusprosessin käynnistämistä päätetään tuulivoiman kaavoittamisen periaatteista ja sopimusehdoista